9 770130 102202

AYLIK KÜLTÜR-FİZİK DERGİSİ

Eylül 1999 Sayı: 64 Fiyatı: 300.000 TL. (KDV Dahil)

ÖKÜZ

orda kimse var mıı orda kimse var mıı

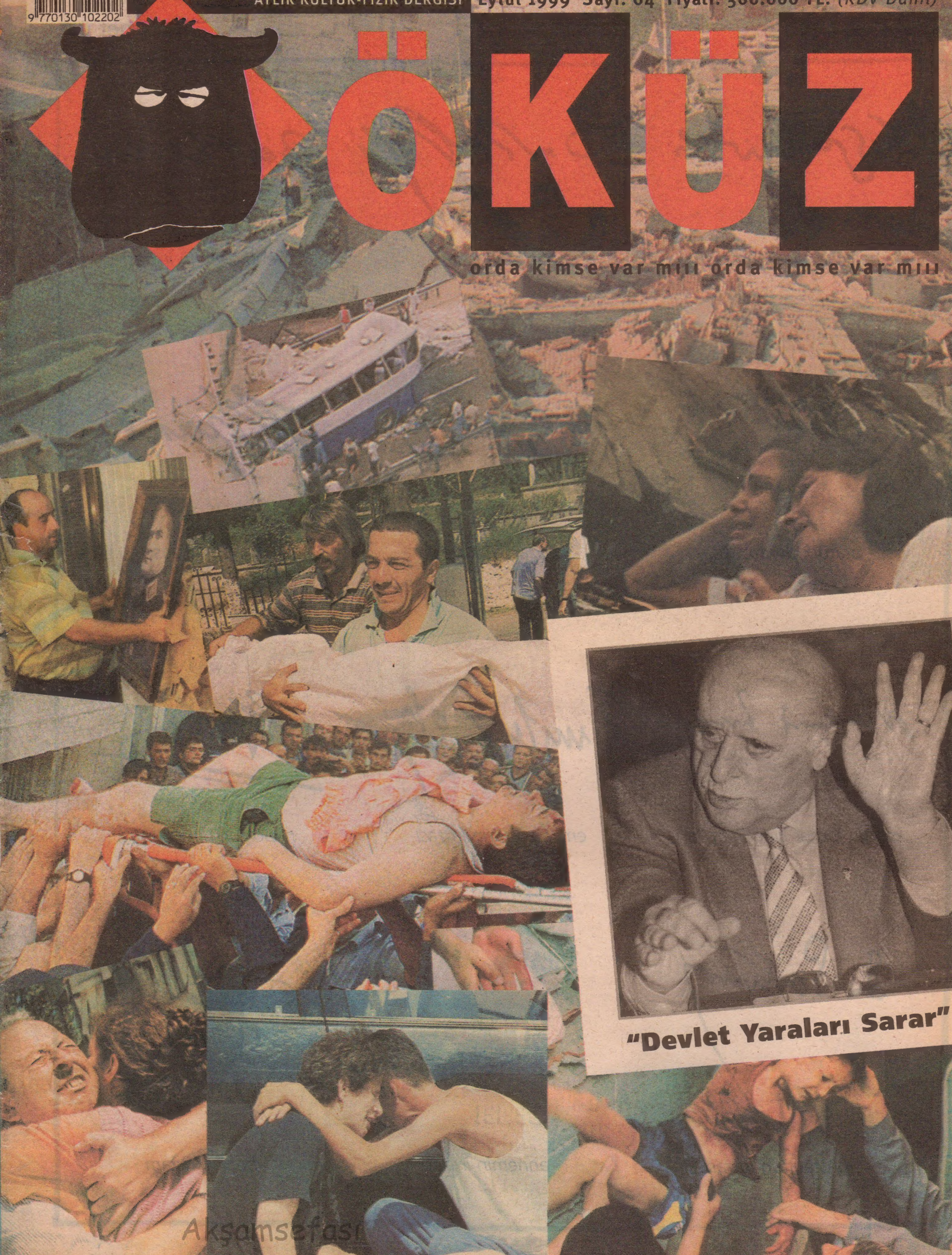

"Devlet Yaraları Sarar"

Akşamsefası

imzalar

met üst

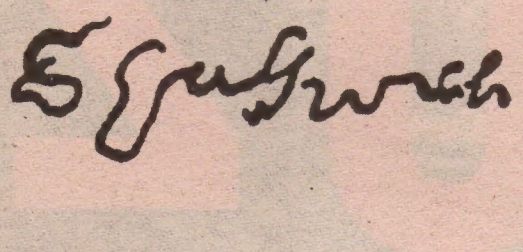

sheakespeare'in imzası

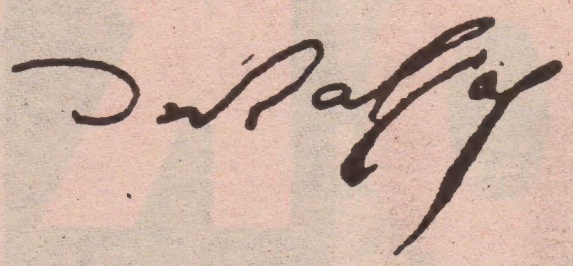

balzac'ın imzası

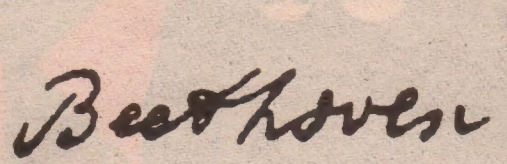

beethoven'in imzası

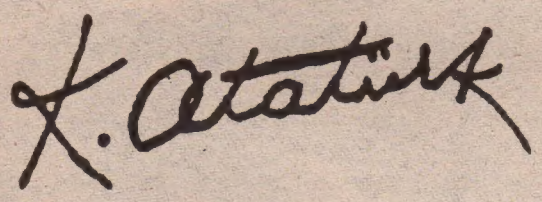

atatürk'ün imzası

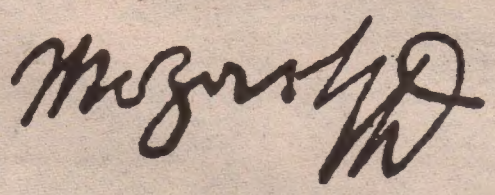

mozart'ın imzası

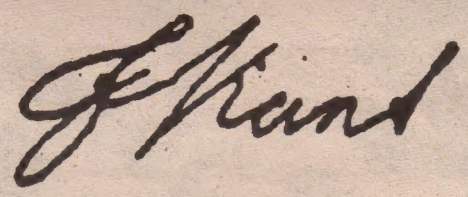

kant'ın imzası

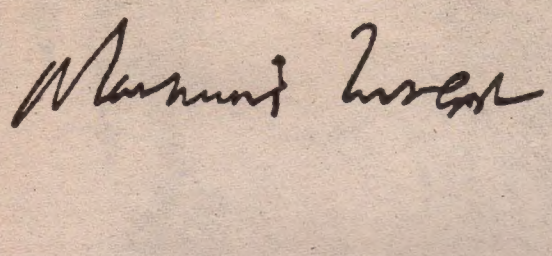

martin luther king'in imzası

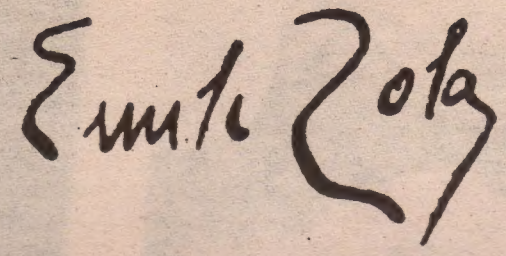

emile zola'nın imzası

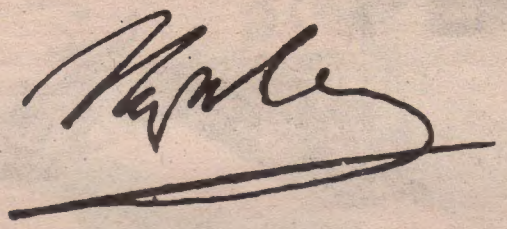

napolyon'un imzası

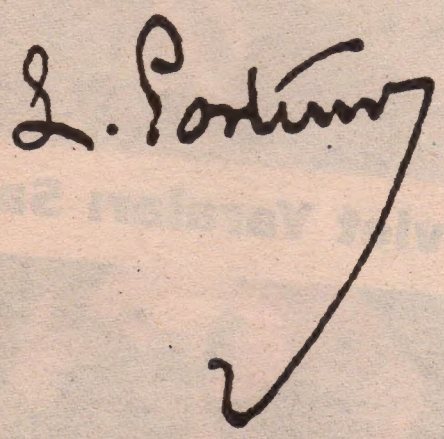

pasteur'ün imzası

annemin imzası

benim imzam

Akşamsefası

Aydınlık oğlumuz

ALİ

Seni tanımak çok güzeldi.

AYŞEGÜL-CÜNEYT CEBENOYAN

Bu Enkaz Kalkmaz Ali

Yenikapı iskelesinde Yalova'ya gitmek için feribotu bekliyoruz. Bürodan arkadaşımız Cüneyt Cebenoyan'ın 19 aylık çocuğu, "kuzusu", "her şeyi", "bitanesi" Ali ve Cüneyt'in annesi ile babası Yalova'da enkaz altındalar. Cüneyt günlerdir İstanbul Yalova arasında mekik dokuyor. Zira günlerdir tek bir kurtarma ekibi ya da iş makinası ya da (ne idüğü belirsiz) devlet yardımı enkazın başına gelememiş. Gelmemiş... Saatlerdir İstanbul'dan Yalova'ya ulaşmaya, birilerini enkazın başına yollamaya çalışıyoruz. Ama nafile... O kadar çok enkaz var ki... Üstelik Yüksel Sitesi Yalova'nın dışında kalıyor. Eş dost, yakın akraba herkes enkazın başında. Öylece beton yığınını seyrediyor. Yapacak bir şey yok. Cüneyt ve eşi Ayşegül de oradalar. Arkadaşları da... Ali henüz 19 aylık. Ali'den saatlerdir ses yok. Ne bir ağlama, ne bir çığlık.

Enkaz, bir moloz yığını.

Bir külçe, bir savaş artığı, bir umutsuzluk tepesi, gibi...

İki otobüs Yenikapı iskelesine yanaşıyor. İçinde kurtarma ekipleri var. Havaalanında adres; "Yalova" demişler, o kadar. Yanlarında İngilizce bilen tek bir allahın kulu yok. Yabancılardan oluşan yardım ekibi ise huzursuz. Yanlarına gidiyoruz "arama köpeklerini dışarı çıkartmaları gerektiğini" söylüyorlar. Çıkartmalarına yardım ediyoruz. Çok geçmiyor feribot geliyor, telaşla doldurulmaya başlanıyor. Yardıma giden iş makinaları, ambulansları ve yakınlarını merak eden endişeli insanlar. Bir süre sonra telsizlerimizden bir başka yardım ekibinin havaalanına indiğini ve Yalova'ya gitmek üzere Yenikapı'ya hareket ettiğini duyuyoruz. Hemen çımacıdan ikinci kaptana kadar feribota gelen yardım ekibine ve eşyalarına yer ayırmaları gerektiğini anlatmaya çalışıyoruz. Tam bir kaos, her kafadan bir ses çıkıyor, kimse kimseyi dinlemiyor. Herkes sorumlu, herkes yetkili, herkes... Feribot ağzına kadar dolduğunda ikinci kaptana beklemesi için ısrar etmeye başlıyoruz. Ama beklediğimiz iki otobüs dolusu köpek ve yardım ekibi bir türlü gelmek bilmiyor. Nihayet iki otobüs geliyor ama onlar da Bandırma vapurlarının kuyruğuna gidip duruyor. Acaba onlar mı değil mi derken koşa koşa yanlarına gidip gelen ekibin beklediğimiz yardım ekibi olduğunu anlıyoruz. Feribot kalkmak üzere karşılarında bekliyor ama onlar birkaç metre ötede yanlış sıradalar. Kimse uyarmıyor, kimse "siz şu vapura gitmelisiniz" demiyor. Kimse, "burada kaybettiğiniz her dakika, her saniye enkazların altında yardım bekleyen insanlar için önemlidir" demiyor. Bağıra çağıra, adamları çağırıyoruz. Koşar adım geliyorlar, apar topar feribota biniyorlar. Köpekler, insanlar daracık bir alanda üstüsteler. Gerekli malzemeleri taşıyan kamyon ise feribotun başında bekliyor. Feribot ağzına kadar dolu. Boş harfiyat kamyonları içeride, canlıları bulmak için Avrupa'nın çeşitli ülkelerinden getirtilen 22 köpeğin ve kurtarma elemanlarının teknik eşyalarını taşıyan malzeme kamyonu dışarıda. Kimse görmüyor, kimse bilmiyor, bilse de yapacak bir şey yok. Feribot teknik malzemeler olmadan kalkıyor. "Bu malzemeler gelmeden çalışmalara başlayamayız" diyor ekip başı Avusturyalı sivil savunma görevlisi. Bir sonraki feribot kaç saat geç gelirse enkaz altında kalanları kurtarma çalışmaları da o kadar geç başlayacak.

Ali, Henüz 19 aylık.... Dedesinin ve anneannesinin yanında.

Yazlıkta...

Enkazda...

...altında

Bir suskunluk, bir çaresizlik... İçimizde bir burukluk. Yetiştirdik ama yetişemedik, işte..

Yalova iskelesinde gelen yardım ekiplerini bir trafik polisi arabası ve iki otobüs karşılıyor. Yetmiyor tabi hemen bir otobüs daha isteniyor. Ya hemen Yüksel sitesine gideceğiz ya da kriz merkezine. "Kriz merkezi!!!" diyoruz.. Belki bir kurtarma ekibini yardım için yanımızda götürebiliriz.

Ali orada, Cüneyt ve Ayşegül orada, anneanne ve dede orada... Bekliyorlar.

...çaresizler.

Yalova'daki manzara korkunç. Her sokakta yıkılmış bir, birkaç, birçok bina... Kiminin başında iş makineleri, kimin başında ağlayan kadınlar. Yalova stadının dışında yıkılmış binalar içinde askeri birlikler, hastalar ve derme çatma soyunma odaları. Tenis masası duvardaki pencerenin yanına yanaştırılmış başında birkaç memur telaşla gelen vatandaşlardan enkaz merkezlerinin adresini not ediyor. Ortada bulunan bilardo masasının üzerinde büyük bir Yalova haritası serili duruyor. Başında üniformalı ama hangi millete ait olduğu anlaşılamayan iki yabancı subay var. Biraz ileride köşede masanın başında yorgun bir adam, abandone olmuş, uykusuz ve yorgun gözleri ile telefonda karşıdan muhtemelen üst düzey bilmemkimin bitmek tükenmek bilmeyen emir ve isteklerini dinliyor. Kendisinin Yalova Vali yardımcısı olduğunu öğreniyoruz. Şok'ta... Olanlara inanamıyor. İnandıklarını aklı almıyor, gibi. Derdimizi anlatmaya çalışıyoruz. Yüksel sitesine bir yardım ekibi götürmek istediğimizi söylüyoruz. Ama, nafile... Bizi dinliyor, duymadığını farkediyoruz. Teşekkür edip bilardo masasının üzerindeki haritaya barkarak bir şeyler konuşan subaya yöneliyoruz. Adı Martin. Martin uykusuz ve yorgun gözüküyor. Umutlu gözleri, içinde çaresizliği de barındırıyor. "Yardım" "yüksel sitesi" "Ali" diyoruz. Ama... Martin "oraya çoktan gitti" diyor.

"Gitmemiş" diyoruz...

Tam bir kaos. Birisi orda yardım var diyor, bir diğeri gönderelim diyor, bir diğeri bilmiyor.

Arabaya binip Yüksel Sitesi'ne doğru yola çıkıyoruz. Etrafta iş makinalarının silüeti ve birkaç arabanın farı var. Soluk ışığın altında çökmüş bir bina ve binanın tepesinde elden ele tuğlaları taşıyan AKUT'çular var. Ve hemen yanlarında iş makinalarını çalıştıran işçiler duruyor. Hepsi Akut'çuların ağzından çıkacak bir söze bakıyor. Karanlığa sesleniyoruz.. "CÜNEYTT!!!", "Cüneyt..." "cüneyt". Yoklar. Etrafta yıkıntılar, yıkıntılar yıkıntılar... Baretli bir adam yanında duran yaşlı kadına "ona" ulaştıklarını ancak ayağını kesmek zorunda olduklarını söylüyor. Kadın umutlu, buruk kabul ediyor. "Sağ" çıksın da...

Yüksel Sitesi'nin öbür tarafına gidiyoruz. "Cüneyt!!!" Buradayım diyor. Fenerleri çeviriyoruz yanımıza doğru geliyor. Yorgun, bıkkın ama henüz "teslim" değil. Beraber önünde bir kepçenin çalıştığı "evlerinden" kalan moloz yığının yakınına gidiyoruz.

Ali, burada, biryerlerde...

Anneannesi ve dedesi ile.

...güvende!!!

Cüneyt'in arkadaşları ise inşaatın üzerindeler. Yıllardır bu işi yapıyorlarmış gibiler... soluk kepçe ışığının aydınlattığı enkazdaki kepçenin çalışmasını yönlendiriyorlar. Aralarında mühendis yok ama krişlerin, blokların kaldırılmasında birer mühendis özeni ile davranmaya çalışıyorlar. Zaman zaman çalışmaları durduruyorlar. Bir anda enkazın arasından bir kol ya da bacak beliriyor. Ölü var. Ölenin aşşağıda bekleyen yakınlarından biri elindeki örtüleri enkazın arasından ayakları gözüken kadınının üzerine örtüyor. Bir insanı parçalanmadan ve daha fazla ezilmeden enkazın altından çıkartmak en az iki saat sürüyor. Gönüllü kurtarıcılardan biri, "Bu bugün yedinci" diyor. Hiçbiri doktor değil. Belki hayatlarında ilk kez bir ceset görüyorlar. Üstelik günlerdir enkaz altında olduğu için şişmiş ve koku tahminlerin ötesinde, da-

→

Akşamsefası

Kapak ve dergi içinde yararlandığımız fotoğraflara emeği geçen fotomuhabiri arkadaşlarımıza çok teşekkür ederiz. ÖkÜz

yanılmaz. Enkazda çalışanların sanki hepsi bu işi yıllardır yapıyormuş gibi soğuk kanlılar. Cesetleri özele çıkartıyorlar. İncitmeden, daha fazla zarar vermeden... Oysa hemen hepsi hayatlarında ilk belki son kez bu işi yapıyorlar. doktorlar, mühendisler, avukatlar...

"Ali?" Haber yok. "Umut?" Yok gözüküyor. Ama...

Bir süre "ne yapabiliriz" diye bakınıyoruz. Yapacak bir şey yok. Ya cesetlerin çıkartılmasına yardım edeceğiz ya da umut seferine çıkacağız. Bir umut, son umut *kriz merkezine* doğru yeniden yola çıkıyoruz. Her şey bıraktığımız gibi. Japonlar, Almanlar, Avusturyalılar, Romenler, Türkler... hemen her milletten köpekler, ekipler var. Kimse kimsenin ne yaptığını bilmiyor. Kimi enkazlar üç dört defa aranıyor, kimi enkazlara kimse gitmiyor. Gidilen enkazlarda canlı bulunsa techizat bulunmuyor. Techizat bulunan enkazlar canlı değil ceset çıkartıyor. Ama baktılar *kriz masasının* bizzat kendisi krizde, yabancı kurtarma ekipleri kendi aralarında organize olmaya çalışıyorlar.

Martin teğmen ve Avusturyalı ekibin başına elden geldiğince yardım ediyoruz. Tercüme için gönüllü gelen genç üniversiteliler bir yanda toplanıyorlar. Hepsi göğsüne hangi dili bildiğini yazan kağıtlar takmış. Alelacele birşeyler yapmaya çalışıyoruz. Boş bir alan bulunuyor. İlerideki okuldan bir yazı tahtası sökülüp getiriliyor. Yorgun kurtarma ekiplerinin altından sandalyeler alınıyor. Masa lazım, bir türlü bulunamıyor. Tam 5 kişi ile konuştuktan sonra ilerideki okulda masaların olduğu haberi geliyor. Milli eğitimden bir kadın ısrarla izin almamız gerektiğini söylüyor. Yalova yıkılmış, iki kıçıkırık masayı kriz merkezine getirmek için izin alacak yetkili arıyoruz. Yok tabii... Sonunda soyunma odalarındaki bir bankı masa haline dönüştürmeye karar veriyoruz. Tüm ekiplerin elindeki olanakların bir dökümü çıkartılıyor. Yardıma gidecek ekiplerin daha iyi çalışabilmesi ya da bir hezeyan anında zarar görmemesi için askerlerden yardım isteniyor. Her şey tamam gözüküyor. Birkaç saat içinde iyi olmasa da Yalova kriz merkezinde her şey birkaç saat öncesinden daha iyi olacak.

"Ali?"

Aklımız Ali'de. 19 aylık. Simsiyah gözleri var. İçten gülümsüyor. Nihayet bir Fransız'ı ikna ediyoruz. Köpek ve adam bizim arabaya bindirip yola çıkartılıyor. Bize yer yok. Bir süre daha *kriz merkezinin* organizasyonuna yardımcı oluyoruz ve dışarı çıkıp bir araç aramaya başlıyoruz. Sonunda Bursa'dan yardım için gelen 4 bankacı bizi araçlarına alıyor. Yollarını değiştirip Yüksel Sitesi'ne götürüyor. Yalova zifiri karanlığa ve çaresizliğe teslim.

Biz girdiğimizde ekip arkadaşlarımız Fransızı ve köpeğini bir başka binada çalışmalara katılmak üzere yola çıkartmaya hazırlanıyorlar. "N'oldu?" demeden onlar anlatıyorlar. Köpek gelmiş, koklamış, inmiş. Fransıza göre Fransıza göre "enkazın altında birileri var ama muhtemelen ölümüşler. Köpeğin tepkileri bir yana canlı bile olsalar kepçelerle yapılan bir "kurtar-ma" çalışmasında ölecekler." Fransız'ın morali çok bozuk gözüküyor. Bize "kurtarma çalışması diye harfiyat çalışması yapılacaksa, biz buna katılmayız" diyor. Çaresiz adamın yüzüne bakıyoruz. Arabaya binip gidiyor.

"Ali!!..."

Kurtarma nasıl yapılır, ne ile yapılır bilmiyoruz. Çaresiz ve bilgisiz. Ama yardım etmek istiyoruz. Peki ne yapmalıyız. Fransız'dan kaptığımız "kulaktan duyma bilgileri" hayata geçirmek için gece karanlığında hep beraber ne yapabilirizi tartışıyoruz. Birisi "bir vinç" bulalım diyor. bir diğeri, "Vincin çalışması için kompresör gerek" diyor, bir diğeri "Kompresör nedir?" diyor. Yine de hep beraber aramaya başlıyoruz. Biraz ilerde kurtarma çalışmalarının yapıldığı bir başka binanın önünde bir vinç duruyor. Gidip kimden alabileceğimizi sormaya başlıyoruz. Tam bu sırada bir kadın canhıraş AKUT'çulara bağırıyor. Neden? anlamıyoruz. Biri kadının eşinin, anne ve babasının yıkıntılardan ölü çıkartıldığını ve çocuğunun hala enkaz altında olduğunu söylüyor. Kadın AKUT'çulara "ÇALIŞIN" diye bağırıyor. Sinirler gergin, sinirler bozuk, herkes patlamanın eşiğinde. Kadın dışında herkes susuyor. Başka çare yok. Akutçulara "kompresör var mı?" diye soruyoruz tuhaf tuhaf yüzümüze bakıyorlar. "Neden?" diye soruyor birisi... "Vinç'i çalıştırmak için" diyoruz. Anlamsızca bize bakıyorlar. Kötü bir zamanda geldik biliyoruz ama yapacak bir şey yok. "Bir tane var o da bozuk yapmaya çalışıyoruz" diyorlar. "Bu vinci bir kaç saatliğine alabilir miyiz" diyoruz. "O vinç'ı kiraladılar", diyorlar. Afet bölgesinde kiralık bir vinç. Öylece önümüzde duruyor hiçbir şey yapamıyoruz. Yanımızda Cüneyt ve Ayşegül ve birkaç arkadaşla beraber karanlıkta diğer enkazların arasında vinç ve ne yapacağımızı bilemediğimiz kompresörü arıyoruz. Yok, Yok, Yok... Ya da olanlar iki gündür çalıştıkları için kullananlar sabaha kadar bir parça dinlenmeye çalışıyorlar.

Tam umutsuzluk içinde geri dönmüşken bir başka grup bir kompresör bulmayı başarıyor. Hemen enkazın üzerine çıkıyoruz. Neyseki yanımızda bir parça ışık ve fener almayı akıl etmiştik. Koca bir beton bloğun üzerine delikler açıyor ve aşşağıda bir umut ALİ'nin sesini, nefesini duymaya çalışıyoruz.. Her açılan delikten sonra duruyor, taş parçalarını elimizle boşaltıyor, kafamızı sokup evin hangi kısmının nerede olduğunu anlamaya çalışıyoruz. Bu arada yandaki kepçenin ışığı birkaç metre ötemizi aydınlatıyor. Kepçeci "Abi şu dört cesedi de çıkartalım sonra gidip yatacağız üç gündür uyumadık valla, bi izin verin de çalışalım" diyor. Biz delmeye devam ediyoruz. Hele biz bir umut ışığı bulalım, sonrası kolay. Vinç'de gelir, gerisi de...

Beton blokta delikler açıldıkça aşşağıdan kesif bir koku yükseliyor. Herkes soğukkanlılıkla "tamam burada ölü var, burada yok." diyor. Sanki herkes daha önce defalarca ölü kokusu duymuş, biliyormuş, alışkınmış gibi...

Birazdan bir başka adam bizim bulunduğumuz yere geliyor. Biraz önce "kiralık" vincin yanında olan adam bu. "Arkada" diyor "Enkazın altında bir canlı bulduk, kompresörü bize verir misiniz?" arkada canlı bir insanın kurtulma umudu ile aşşağıda Ali'yi canlı bulma umudu arasında bir yerde sıkışıp kalıyoruz. Bencilliğimiz altında kalmakla, geç alınmış bir kararın altında kalmak arasındaki tonlarca ağırlığın altında eziliyoruz. Yapacak bir şey yok. Bari, "Son bir delik daha açalım, son!!!" deniliyor.

Açılan son delikten de kesif kokular yükseliyor. Kompresör gidiyor. Umutlar da...

"ALİ!!!"

Umutlar üzerimize yıkılıyor. Yapacak bir şey yok. Sağ tarafta bir kurtarma çalışmasından çok harfiyat çalışması yaptığı kesin olan kepçe ve 6 kişi karanlığın ortasında kalakalıyoruz. Cüneyt ve Ayşegül başları önde gerilerde, karanlığa doğru gidiyorlar. biz saatler süren bir umut yorgunluğu içinde oturuyoruz. Köpekler, kompresörler, yardımcı ekipler ve önümüzde hiçkimsenin çıkmayacağını bildiğimiz halde devam eden umudu diri tutma ve kurtarma çalışmaları;

...bitiyor;

"ALİ, ORADASIN BİLİYORUZ. Biz de burada"

"Ali, duyuyor musun, mucizevi bir kurtuluşa imza atıp sen de diğer enkazzedeler gibi televizyon ekranlarından bizlere o harikulade içtenliğinle gülümseyecek misin?" "Ali, eğer bir gün okula gidersen orada sana deprem kuşağında yaşayan bu ülkede bugüne kadar sivil savunma'nın S'si bile öğretilmediği öğretilecekti. Deprem kurtarma çalışmasında neler yapılacağına dair tek bir kelime bile edilmeyecekti. Varsa yoksa trigonometrik hesaplar, bitki örtüsü maki, yazlar sıcak ve kurak, faydasız bilgi kırıntıları ezberletilecekti. Eğer hasbelkader hobi olarak AKUT üyesi olsaydın amenna, ama tersinde yani sıradan bir Türkiye Cumhuriyeti Vatandaş, olarak böylesine bir felakette derin devletin nasıl çuvalladığını Akut'çular dışında hiçbir tutunacak dalımızın olmadığını görecektin. Bu topraklarda rejim derdinden insanlığın kendine sıra gelmediğini siyasi çıkar hesaplarının her şeyin üzerinde kaldığını hissedecektin. Allah korusun belki Anne ve Baban gibi sıradan insanların bir enkaz başındaki çaresizliğini, bir felaket anında kiralanan vinçleri, ölü kokusuna nasıl alışıldığını, bugüne kadar kan görmeye dayanamayan insanların ardı ardına cesetleri çıkarıtrken takındıkları soğukkanlılığa hayret edecektin. Kriz içindeki kriz merkezlerine tanıklık edecektin.

Harfiyatın kalksa da, korku dolu bakışlardaki, ruhlardaki, kalplerdeki enkazın hiç bir zaman kalkmayacağını görecektin.

"Bu enkaz kalkmaz ALİ, kalkmaz..."

"Ali, duyuyor musun bizi..."

"...ALİ?"

20 Ağustos 1999 tarihine kadar Ali'nin fotoğrafını bile görmemiştik. Oysa çok uğraştık. Bir umut diriltmeye çalıştık. Ama olmadı işte. O gün gazetede onlarca ölüm ilanının arasında bir yerlerde Ali'nin o içten gülümseyen, masum yüzü bize bakıyordu.

Gülümseyen gözleri ile...

Fotoğrafın yanında onun hiçbir zaman göremeyeceği kocaman harflerle A-L-İ harfleri vardı..

"Aydınlık oğlumuz ALİ seni tınamak çok güzeldi. Ayşegül - Cüneyt CEBENOYAN" yazıyordu.

O kadar.

Ali'nin ve bu depremde yakınların kaybetmiş bütün Alilerin, Ayşelerin, ailelerin başı sağolsun. Hepimizin başı sağolsun.

CÜNEYT ÖZDEMİR

Ali, eğer bir gün okula gidersen orada sana deprem kuşağında yaşayan bu ülkede bugüne kadar sivil savunma'nın S'si bile öğretilmediği öğretilecekti. Deprem kurtarma çalışmasında neler yapılacağına dair tek bir kelime bile edilmeyecekti. Varsa yoksa trigonometrik hesaplar, bitki örtüsü maki, yazlar sıcak ve kurak, faydasız bilgi kırıntıları ezberletilecekti.

Akşamsefası

Mahallesinin gariban esnafını, bakkalını, berberini, terzisini haraca bağlamanın, delikanlı adabıyla bir ilgisi olmadığı açıktır. Hele göğsünün kıllarını, erkeğin mahrem yerlerini gömleği göbeğe kadar sıyırarak sergilemek, cemiyet içinde ulu orta tesbih çekmek ve gazetelere böyle pozlar vermek yalnızca bir tek acı gerçeği kanıtlamaktadır: "Artık adalet, ar ve haya duygusu toplumun en genç insanlarından bile uzaklara düşmüş, sarışın bir kızın örgülü ipek saçları gibidir."

VEFAT
Sayın
DÜNDAR KILIÇ'ın
vefatını üzüntüyle öğrenmiş bulunuyoruz.
Merhuma Tanrı'dan rahmet, tüm aileye başsağlığı dileriz.
BALIKLAMA BALIK LOKANTASI
ZEKİ ALASYA

"Ağır Sultanlar"dan Geriye Kalan

Dündar Kılıç'ın ve Koreli Siret'in aziz hatıralarına...

Eski köşkün bahçe kapısından içeriye giren siyah araba, kapının önünde oturan iki gencin heyecanlanmasına yol açmıştı. Araba bahçede yarım bir tur attıktan sonra, köşkün yan kapısı önünde durdu, arka koltukta oturan kısa boylu fakat geniş omuzlu ve sağlam yapılı adam, rahat hareketlerle arabadan inip, eski köşkün yan kapısı önünde kendisini bekleyen kadim dostunun elini sıktı ve birlikte içeriye girdiler. Bahçe kapısının önünde oturan gençlerden biri, yanındakine heyecanla ve kısık bir sesle:

- O geldi...

- Evet ben de tanıdım.

- Vay be, **Dündar Kılıç**, **Koreli Siret**'i ziyarete geldi, nasıl ama?

- Olum Koreli Siret bu alemlerden elini ayağını çekmiş olsa da onun gibi bir delikanlıyı hiçbir arkadaşı unutmaz, geçen sene de Oflu gelmemiş miydi?

- Ulan vay be uzaktan da olsa bu usta bitirimleri gördük, bizim mahallemize geldiler, helal olsun.

- Tabii olum, Koreli Siret'in mahallesinde oturuyoruz ya...

1970'li yılların ilk yarısıydı. Koşuyolu o zamanlar üç beş milyon nüfuslu İstanbul'un, kıyıda köşede kalmış en sakin mahallelerinden birisiydi. Dört yanı çayırlarla, top sahalarıyla çevrili, bir kaç sıra, bahçeli evin oluşturduğu bu mahallede Koreli Siret, yaşayan bir heykel, kendi başına bir ahlak okulu, bir erdem öğretmeniydi. Korede savaştığı yıllarda makineli tüfeklerin tevkif ateşine göğsünü germesiyle ün yapmıştı. İlk gençlik yıllarında kardeşi Engin'le birlikte İstanbul'un en hızlı alemlerinde bulunmuş, bu alemlerin racon denilen kurallarının ve hukukunun büyük ustalarından birisi olmuştu. Ancak kardeşi Engin çok genç yaşta vurulup rahmetli olunca, aktif kabadayılık yaşamından çekilmiş ve kardeşinin acısını da yüreğine gömmüştü. Koşuyolu'nda kalp hastahanesinin yanındaki eski köşkün üst katında otururdu. (Şimdi beton blok ve site olan eski badem bahçesi) Babalar aleminden çekildikten sonra, çoluğuna çocuğuna ve mahallenin gençlerine babalık, ağabeylilik yapar, yol, töre öğretirdi. Aynı zamanda bu günün meşhur **Savaş** ve **Alaattin Çakıcı**'sının da dayıları oluyordu. Mahallede ilk delikanlılığa adımını atan birçokları gibi ben de ona özenir, ileride onun gibi saygın ve ağır bir delikanlı olmayı düşlerdim. Fakat cüsse olarak biraz zayıf ve çelimsiz olduğum o dönemlerde delikanlılığın öngördüğü bileği nasıl edinecektim? Başlıca derdim buydu.

Bazı akşamüstleri birkaç arkadaş bahçe duvarında otururken Koreli Siret uzaktan bizi yanına çağırır, uzun uzun şiirler okurdu. Onun okuduğu şiirleri ve davudi sesini saygılı biçimde dinlememizin bir ödülü olarak da Browning'iyle yalnızca bir el silah attırırdı. O zamanlar bu babayiğit adamın ve delikanlılığın raconunda şiirin ve ince duyguların çok gizemsel bir yeri olduğunu seziyor, ancak silahı havaya sıkarken sanki tuhaf bir çelişki yaşıyordum. Oysa "şiddet"in, hayata ve varoluşa ilişkin 'olmazsa olmaz' bir kural olduğunu, ancak mutlaka bir hukukla ehlileştirilmesi gerektiğini, yıllar sonra "Herakleitos" okuyunca öğrenecektim. O yaşlarda, henüz politik aydınlanmaya da yeterince uğrayamamış olduğumuz için, feodal hukukun bu son şövalyelerini nesnel olarak değerlendiremiyorduk belki. Fakat ağır bir delikanlı olabilmek, bu işin kurallarını öğrenebilmek için Siret ağabeyi'nin ve ara sıra onu ziyarete gelen öteki "ağır sultanlar"ın adeta ayak izlerini takip ediyorduk.

Kapının önünde çömelmişti, çift kağıtlı cıgarasından derin bir nefes çektikten sonra davudi sesiyle ağır ağır konuşmaya başladı: "yürürken arkana bakmayacaksın, delikanlıya sırtından hançer işlemez, eğer dönüp baktıysan bir daha kafanı geriye çevirmeyeceksin, orada ne görüyorsan artık gireceksin, gireceksin..."

- Sen, anladın mı mektepli?

- Anladım ağabey, arkadan vurmak, vurulmak yok.

- Bakın çocuklar içinizde en zayıfınız bu, hiç bileği yok. Sana söylüyorum mektepli, sende bilek yok ama elli tane bileğin ağzına sı..cak kafa var anlıyor musun? Okuyacaksın sen. Hepinize tekrar hatırlatıyorum, askere gidip, teskere alıp gelene kadar kahveden içeri girmek, orada oyun oynamak yok. Ha, bir de bu adama göz kulak olun, bu da ancak üniversite sınavını kazanınca kahveye girebilir.

Diğer iki delikanlı gözlerini mektepliye dikmişler Koreli Siret'in emrini içlerinden tekrar ediyorlardı.

O devam ediyordu, adalet diyordu: "Adalet acıya ortaktır, acı çeken adam adil olur ya da yalnızca adil adam acı çeker. Öyleyse bir: acı çekmesini öğreneceksin, öğreneceksiniz."

"Güç, gücün adaletle ilgisi yoktur, aynı anda adil ve güçlü olunamaz, öyleyse güce tapmayacaksın, güce güvenmeyeceksin, eğer gücü kontrol etmek istiyorsan onu önemsemeyecek, görmezden geleceksin." Hayatta diyordu: "hayatta efendisi olmak istediğin şeyin önce hizmetkarı olacaksın, ancak ondan sonra bir gün o şeyin efendisi olabilirsin"

"Aklı koyacaksın hayatın önüne, bir de aşkı ve şiiri ve bir gün güç kullanman gerekirse hayatta, yalnız bunların uğruna kullanacaksın, başka bir şey için değil".

İşte bize delikanlılık diye öğretilen şey böylesine bir bilgelik ve ruh zerafetine sahip olmak anlamına geliyordu. Oysa bu günün Türkiyesi'nde yıpranan bütün değer sistemleri gibi delikanlılık da yıpranmış, yıpratılmış durumda. Bundan birkaç ay önce Hürriyet gazetesinde bir röportaj ilgimizi çekmişti. Tam Karagümrük Çetesi'nin gündemde olduğu günlerde, Karagümrük'de çekilmiş bir fotoğraf ve söyleşi: Fotoğrafta ikisi çömelmiş biri ayakta üç bitirim özentisi. Üçünün de gömleği göbeğe kadar açık ve üçünün de elinde tesbih anlatıyorlar: Önce mahalle esnafını ufak ufak haraca bağlıyorlarmış ve giderek işi öğrendikce daha büyük çaplı işlere girişiyorlarmış, girişeceklermiş... vb. Mahallesinin gariban esnafını, bakkalını, berberini, terzisini haraca bağlamanın, delikanlı adabıyla bir ilgisi olmadığı açıktır. Hele göğsünün kıllarını, erkeğin mahrem yerlerini gömleği göbeğe kadar sıyırarak sergilemek, cemiyet içinde ulu orta tesbih çekmek ve gazetelere böyle pozlar vermek yalnızca bir tek acı gerçeği kanıtlamaktadır: "Artık adalet, ar ve haya duygusu toplumun en genç insanlarından bile uzaklara düşmüş, sarışın bir kızın örgülü ipek saçları gibidir."

Mahallenin yaşlısına, hastasına sahip çıkmanın, esnafın ve ahalinin huzurunu korumanın, büyüğe ve küçüğe saygı göstermenin ve bütün bunları yalnız ve yalnız "delikanlılık" denilen erdem uğruna hiçbir karşılık beklemeden yapmanın hazzını, işte Koreli Siret gibi, Dündar Kılıç gibi güzel insanlardan öğrendik. Şimdi bu zarif insanlar, bu eski zaman şövalyeleri ardlarında kimsenin kolay kolay başaramayacağı çok zorlu bir töre bırakarak gittiler. Öyle bir töre ki, ben üniversite sınavını kazandığım seneye kadar Koşuyolu'nda kahveye girmedim, giremezdim. Elbette bildikleri bir şey varmış. Nur içinde yatsınlar.

OKTAY TAFTALI

Keşke yıldızlı bir gecede göğe baksa, göğün sonsuzluğunu canevinde duysa, bir sabah bahçedeki ağacın ansızın çiçek açtığını farketse, işe giderken bilmeden ezdiği karıncanın sesini işitse ve evrendeki yerini bilip de ülkesini öyle yönetse...

Karaoğlan Hiç Kır Ata Biner mi!

Yıl 1975. Şair Karaoğlan her kelimesi küçük harfle başlayan, kelime araları virgülsüz, tek solukta okunan bir şiir yazmış defterine: sanki çeyrek asır sonrasını görürcesine, sanki "ey halkım! sen sen ol, babana bile güvenme, benim arkamdan da boşuna gelme; huyumdur, bir bakarsın umut vermekten vazgeçerim bir gün, oluruna bırakım bir şeyleri, sonra üzülen sen olursun" dermişçesine:

öldürenle katiliz çalanla hırsız
tümümüz sanığız
tümümüz savcı
tümümüz suçlu
tümümüz yargıç

kimi aklar kimi suçlarız
kimi bağışlar kimi asarız
kendimizi başkasında

hergün bir bıçak saplı
birinin arkasında
vurulan da biziz vuran da[1]

Bu şair Karaoğlan, o zamanlar siyaset adamının bütün dünyası siyaset olursa, onun yaptığı işte yararlı olamayacağına inanırmış. Her siyaset adamı illa şiirle ya da sanatla ilgilenmelidir demezmiş ama, siyasetten başka bir dünyası da olmalı dermiş illa.

Sonra bir de dermiş ki kendi kendine: *"Tek dünyası siyaset olan bir siyasetçi, yenildiğinde veya sahneden çekilmek zorunda kaldığında, tüm dünyasının yıkılacağını sanabilir, o yüzden de siyaset dünyasına sımsıkı sarılır. Üstelik topluma ve insanlığa yararlı olmak için değil, kendini ayakta tutabilmek için yapar bunu. Oysa kendine başka bir dünya yaratmayı başaran siyasetçi kişisel, siyasal hırsı uğruna kıyamaz topluma. Hatta gerekirse bu ikinci dünyadan güç alır da kendine kıyar ama insanlığa kıyamaz asla..."*[2]

Eeee? Bu şair Karaoğlan zaten her şeyi bilirmiş, her şeyi görürmüş zaten; yoksa bir yaştan sonra insan doğru bildiklerini unutuyor mu? Unutuyorsa diyecek bir şey yok. Eğer unutmuyor da bile bile yapıyorsa her şeyi, kulağı duyuyorsa söylediklerini o zaman kötülüğünden tüm bu işler...

Bu politik şair, bir zamanlar adını dağa taşa kazıyanları bugün ağlatıyor kızdırıyor, üzüyor.

Yalan mıydı bu romantik ilişkinin tüm öyküleri; O değil miydi o zamanlar kır atın tekmesinin karşısına cengaverce dikilen kahraman?

Ona sormazlar mı, demezler mi, "Karaoğlan hiç kır ata biner mi ?"

Neler de yazardı o zamanlar:

"...Liberal veya özgürlükçü demokraside bütün bu güvenceler zorunludur, çünkü bu tür demokrasinin ayrılmaz unsurlarından biri de, mülkiyet hakkı ile girişim özgürlüğüdür. Mülkiyet hakkı ve girişim özgürlüğü ise toplumda belli kişilere o kadar büyük güç kazandırır ki, o belli kişilerin dışında kalanlara tanınan haklar ve özgürlükler kağıt üzerinde kaldıkça, türel (hukuksal) ve kurumsal güvencelere dayanmadıkça hiçbir gerçeklik ve etkinlik kazanamaz, oyun kağıdından kaleler gibi bir solukta yıkılıverir...

Hem liberal demokrasi diye mülkiyet hakkı ve girişim özgürlüğü olacak, hem de bu hak ve özgürlüklere dayanarak elde ettikleri mal ve servet gücüyle halkı ezebilecek duruma gelenler karşısında, düşünce özgürlüğü, anlatım özgürlüğü, birleşme özgürlüğü ve bunlara gerçeklik kazandırıcı, güvenlik sağlayıcı kurumlar olmayacak... Bu, demokrasiyi kuşa çevirmek olur... Kanatsız bir kuşa..."[3]

Biliyor işte, bal gibi de biliyor. Demokrasinin, kanatları yolunabilecek bir kuş olduğunu bile biliyor. E peki şimdi kır atın üzerinde işi ne?

Lao Tsu onun kulağına zamanında epey fısıldamış:

bir testi yaparsın
çamurdan
içindeki boşluktur
onu yararlı kılan

O da hemen anlamış fısıltının anlamını. *"Hah!"* demiş, *"şiirin boşluğu da bu türden bir boşluk olmalı. İnsanlar- hele siyaset adamları- hayatlarında böylesi yararlı bir boşluk bırakmazlarsa, tüm yaşamları toplumsal işlevlerle dolu olsa bile yararsız olabilirler..."*[4]

Keşke Lao Tsu, üşenmeyip o kulağa bir kaç dize daha fısıldasaydı; "Aman Karaoğlan, dikkat et o boşluğa zehir dolmasın!" demeye fırsat bulsaydı...

Şairlerin yalan söylemediğini sananlar feci şekilde yanılırlar. Şairler de yalan söyler. Hem de en kötüsünden, en içlisinden... Şairin yalanı en yürek yakandır. Hele hele çeyrek asır boyunca şiir yazan bir siyasetçi bulmanın sevinciyle ferahlayan onca insan, meclisteki şairin kötü kalpli bir yalancı olduğunu anlarsa yürekler yanar kavrulur. Politik şairin ihaneti en affedilmez ihanet olur...

ikinci yüzüm sen gül biraz
ben ağlayacağım

havadan sudan konuş
kaygısız
ben deli gibi
aşık olacağım

ikinci yüzüm işine
gücüne bak sen
ben şiir yazacağım[5]
....

Keşke biri çıkıp "devlet adamını sorgulayan ozan"ın dizelerini ona hatırlatsa.

O da yıldızlı bir gecede göğe baksa, göğün sonsuzluğunu canevinde duysa, bir sabah bahçedeki ağacın ansızın çiçek açtığını farketse, işe giderken bilmeden ezdiği karıncanın sesini işitse ve evrendeki yerini bilip de ülkesini öyle yönetse...[6]

MİNE SÖĞÜT

1- Elele Büyüttük Sevgiyi, Bülent Ecevit, s.88, 2- a.g.e.,s. 147, 3- Özgür İnsan, 5 Ekim 1972, 4- a.g.e.,s. 99, 5 a.g.e.,s. 136, 6- a.g.e.,s. 8-9

Akşamsefası

MHP İstanbul Milletvekili Mehmet Gül, Apo'nun şehit ailelerinden özür dilemesi hakkında görüşü sorulduğunda Tommiks, Teksas'taki cenaze levazımatçılarını bile yaya bırakan bir sevinçle "Biz de asıp özür dileriz." demişti. Daha davanın ilk günüydü ve ellerini keyifle ovuşturarak "Apo'yu asmak bize nasip olacak." diye davayı sonuca bağlamış, "asma" işini de grubu adına seve seve üstlenmişti.

Bahçeli - Bahçesiz Dubleks

Oldum bittim şu "ülkü" sözcüğünün böyle ziyan edilmesine kahrolurum. Ülkücülerin ağababası sayılan, aslında pek çok konudaki görüşüyle onlardan çok ileride olan -o günkü görüşleriyle, bugünkü onlardan- **Ziya Gökalp,** Fransızca "Ideal" sözcüğünün Türkçesini ararken "ülkü" sözcüğünü bulamamıştı. (Sonra kim buldu da onlara armağan etti, bilmiyorum.) Türkçülüğüne hiç yakışmayan bir davranışla kalkmış, Arapça *"fikr"* mastarının, Araplar tarafından bile pek az kullanılan *"mef'ûle"* babından *"mef'kûre"* sözcüğünü icat etmiş; bu sözcük de uzun ömürlü olmamış. Belki en uzun yaşama şansını, o zaman doğan kız çocuklarına isim olduğunda kazanmıştır.

Ülkücü, yani Milliyetçi Hareket Partili milletvekilleri, Türkçe konusuna denetim getirmek üzere "hareket"e geçmişler. Düzenleyici kimi yasalar çıkarma çalışması içindeymişler. Dile, yasayla, yasakla yön verilemeyeceği daha önceki pek çok denemeden anlaşılmıştır oysa. Demek bir kez daha denenecek; bir adım ileri gitmek için, üç adım geriye gidilecek.. Sorun çözmekte zor kullanmaktan başka yöntem bilmezseniz yasaklamaktan başka yapacak işiniz kalmaz. Oysa, yalnızca en son örneğe, 12 Eylül dönemindeki uygulamaya bakılsa yasaklamaların, yasaklanan yüzlerce sözcüğün yaygınlaşmasından başka bir işe yaramadığı görülür, "Öğretme, sevdirme, koruma bilinci verme" gibi yöntemler de var: zor kullanmak, asmak, kesmek dışında seçenek arayabilenler için.

Böyle dedim de aklıma **Mehmet Gül** geldi. MHP İstanbul Milletvekili Mehmet Gül, **Apo'**nun şehit ailelerinden özür dilemesi hakkında görüşü sorulduğunda Tommiks, Teksas'taki cenaze levazımatçılarını bile yaya bırakan bir sevinçle *"Biz de asıp özür dileriz."* demişti. Daha davanın ilk günüydü ve ellerini keyifle ovuşturarak *"Apo'yu asmak bize nasip olacak."* diye davayı sonuca bağlamış, "asma" işini de grubu adına seve seve üstlenmişti.

"Öldürme-öldürülme" olayına MHP'nin nasıl baktığını ele veren bir başka açıklamayı da Genel Başkan **Devlet Bahçeli** yaptı. **Şemsi Denizer'**in öldürülmesi nedeniyle başsağlığı diledi: *"Başta maden işçileri olmak üzere Türk-İş ve bütün işçi camiasına başsağlığı diliyorum."* dedi. Ne var bunda, diyeceksiniz. Bunda bir şey yok, devamında var: *"Cenabı Allah'ın takdiri mi?* "Takdiri İlahi" dediklerinden yani? "Öldür ey kulum!" demiş Tanrı, **Cengiz Balık'**a, o da bu ilahi takdire uymuş! Hani tetikçinin arkasında kim var, diye merak ediliyordu, Tanrı varmış demek. Bu hesaba göre ya Tanrı'da MHP eğilimleri var ya MHP'de ömür kesmek, ömür biçmek, yani Tanrı'lık eğilimleri.

Kızılcahamam'daki MHP kampına "eşleri ve çocuklarıyla gelen MHP'li vekillere fotoğraf çekme ve havuza girme yasağı getirilirken otel, kamp nedeniyle müşterilere ve basına da tamamen kapatıl"mış (gazetelerden). Hazır, basın orada yokken vekiller, eşleri ve çocuklarıyla havuz sefası yapsalarmış ya! Fotoğraf çekilmeyecek gazeteler ve TV'lere yansımayacaksa görüntüler, hiç değilse eşlerin ve çocukların havuza girmesinde ne sakınca var? Ama yasak yasaktır. Üstelik basına yasak, bizzat Bahçeli tarafından getirilmiş. Bahçeli'nin baş danışmanı ve kamp organizasyonunu yürüten Yaşar Yıldırım, bunu, "yasağın bizzat Bahçeli tarafından getirildiğini", belirttikten sonra şöyle demiş: "Otele sinekten gazeteci bile giremez. Ne yazarsanız yazın artık." Bu yeni bir gazeteci türü mü? Gazetecinin iyice ufak tefek olanına, uçanına ve tehlike anında uçarak kaçmayı başarabilenine bu ad verilebilir gerçekten! "Sinekten gazeteci" nitelemesini ne iyi bulmuş başdanışman! Bahçeli'nin danışmanlarının harika olduğunu çoktan beri seziyordum zaten. Nereden seziyordun, derseniz Bahçeli'den elbette. Ne zaman mikrofonların karşısına geçse elindeki kâğıttan okuyor söyleyeceklerini. Başka bir deyişle hiç konuşmuyor, yalnızca okuyor. Okurken iyi bildiği yerlere geldiğinde başını kaldırıp şöyle bir bakıyor kameralara; ama bakmasa da olur. O, nasıl bir yüzdür ki hiçbir duygunun esintisini yansıtmaz. Robotların ne kadar insan sıcaklığı taşıdığı, ancak Bahçeli ile yan yana getirildiklerinde anlaşılabilir.

Gazetecilere neden bu kadar çok kızdıklarına gelince... Bahçeli her fırsatta "Biz şimdiye kadar hiçbir partinin yapmadığını yapıyoruz. Popülist politika gütmeden ilkeli hareket ediyoruz." diyor. Peki. Partisinin adındaki "milliyetçi"likle uluslararası "tahkim"i nasıl bağdaştırabiliyor? Üniversitelilere türban affı için çırpınmak popülist politika değilse, şehit ailelerine "hâmi" kesilmek de mi değil? Onları sinirlendiren, gazetecilerin buna benzer soruları olmasın?

"Genel af"fa sınırlamalar getirilmesinde de MHP kararlı görünüyor. Sınırlama getirilecekse bu nasıl "GENEL af" olur? Terör suçlarının, affın dışında kalması için ellerinden geleni yapacaklar. Düşünce suçlularının, affın dışında kalması için ellerinden geleni yapacaklar. Düşünce suçlularının, büyükçe bölümünün "bölücülük" adıyla terörle ilişkilendirildiğini bilmez olurlar mı? Eski-yeni ülkücülerden, MHP'ye yakın pek çok kişi, "içerde" olabilir; ama ben merak ediyorum, bunların arasında düşünce suçundan hapse giren var mıdır? Yoksa hepsinin yerine eskiden Başbuğ, şimdi Bahçeli mi düşünür? Büyük olasılıkla MHP'de Bahçeli'nin izni olmadan yorum ve değerlendirmelerde bulunmak da yasaktır. YASAK!

FP'li **Mehmet Fırat Fuat,** bildiği yabancı diller arasında Kürtçeyi de sayınca nasıl kıyameti kopardılar. MHP'lilerden biri, "Bu, Türk devletini tanımamaktır, bunun hesabını vermelidir." diye bağırmış, öteki "Bu, ahlaksızlıktır; Fırat'ı mahkemeye vereceğim" diye yırtınış. Koparılan yaygara, meyvesini vermekte de gecikmemiş ve "Kürtçe" sözcüğü, meclis kayıtlarından çıkarılmış.

Şimdi...

Kendi ülkesinde konuşulan (yabancı mabancı değil) yüzde yüz yerli bir dile (Kütçeye) böyle hoşgörüsüz bakmakta olan insanlardan Türkçeye ne hayır gelir? Komşusunun dilini sevmeyenin kendi dilini sevmeye hakkı olamaz. Hem başka bir dile yaş,ama şansı tanımayacaksınız hem de kendi dilinizi korumak için yasa çıkarmaya kalkacaksınız. Bunun adı faşizm değilse şovenizmdir, o da değilse ülkücülüktür.

Bu arada, Bahçeli, "ekonomi" sözcüğünü söyleyemiyor. İlk 'o'nun, "parabol"deki gibi ince değil, "oklava"daki gibi kalın söylenmesi gerek.

Danışmanlarına duyurulur.

FEYZA HEPÇİLİNGİRLER

Akşamsefası

Düş Koynumdan

yüzüm,
korkuya alışmış bir cesetten
intikam almaya gidiyor
ipucum, çürümüş sır defterleri...
ters dönmüş..
tesadüfler içinde
karanlığın sahile düştüğü o kent
mezarlıkları yokluyorum,
sözgelimi tedirginim
kundaklanmış ölüler, gizli geçitler..
ah o mahşer..

utancımla gizlendiğim
fotoğraflarımda öleceğim bir başıma
tek bir ışık, tek bir anı aralamayacak
yüzümü
ve ben yaşama her savruluşta
dokunulmamış yalnızlıkları keşfedeceğim
yanlışlıkları..
kımıldamayacak bir akşamüstü rüzgar
onun yorgun esmerliği esir alacak
alacakaranlığı
ve kendi doruklarımda kıyıya vurup
ateşin ıslanışını seyredeceğim..

dönüp bir kez daha
intikam almaya hazırlanacak
bataklıklarda kirli bıraktığımız
sazlıkların katılaşmış fitili..
bir yara gibi kanayacak yaşam
uçurumunda
ve bana iade edildiği gün;
ömür hiçbir şeye dilenmeyecek..

ölümün tutsaklığına saplanırdı ikiz tay
iz sürerken bordo bir ormanda..
melekler hatırlatırmış tanrıya gençliğini
oysa meşgulüm diyor kalbim
bugün yeniden ölmenin sızısıyla

hem insan ne kadar seyredebilir
kendi belgeselini

mutsuzluk hata
nedenler tehlikeli
bedenler ikram sonsuzluğa

düş koynumdan o zaman
sahile çekilen ölü çocuğun
ceplerinden de düş

düş, mahcup olma yeryüzüne

AYHAN BOZKURT

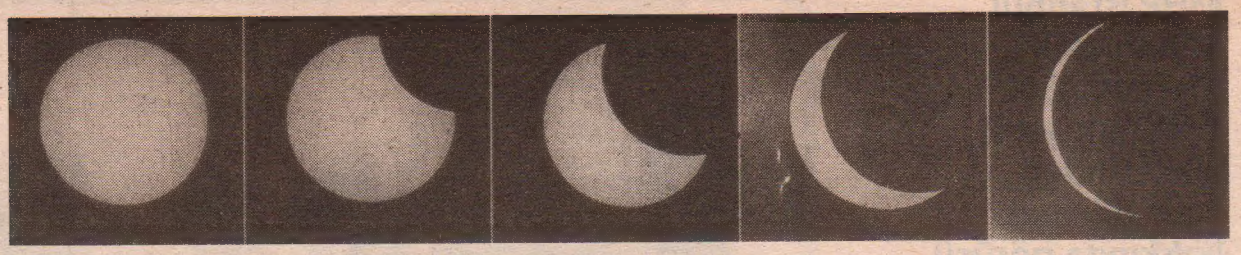

Bu teknolojik sıçrama, bende kendi ülkem ve halkım adına bir düş kırıklığına neden olmuştu. O yıllarda kendi vatan toprağımızda kara yoluyla bir yerden bir başka yerlere gitmek başlı başına eza idi. Yeterli ulaşım olanakları yoktu. Ama elin gavuru! gidiyordu işte. Hem de o günler itibarıyla gidilemeyecek yere, Ay'a.

Ay'a Haber Saldık, Tanıklık Etsin

"Ay'ın şavkı vurur dünya üstüne
söz söylemek gerek Ay'ın üstüne."

Siç hiç Apollo'ya bidiniz mi? Ben bindim. Hem de ***"Havalı'sına".*** Yani ***"Havalı Apollo'ya".*** Üstelik bizim Apollo'muz, şehirlerarası yollarda seyahati kolaylaştıran kırk kişilik bir araçtı, otobüs'tü.

Azgelişmişlikle hız tutkunluğu birbirlerine koşut gittiğinden, ilkel taşıma araçlarına bile en hızlı giden araçların isimlerinin konulması 1970'li yılların Türkiye'sinde usuldendi.

İşte o günlerde de Magırus otobüslere ***"Havalı Apollo"*** denmesi, Apollo 11 isimli uzay aracının, dünya dışında bir başka gezegene gitmesinden kaynaklanıyordu. Yine aynı dönemlerde, Güneydoğu'dan batıya yolcu taşıyan bazı otobüs firmalarının araçlarının arkasına **"Karada tek rakibimiz Türk Hava Yolları"** diye yazmaları, bu ilkel hız tutkunluğunun yansımasıydı. Ba;şka nasıl **"Trafik Canavarı"** olunacak ki?

Biz gelelim Apollo'nun hikayesine.

Bugünlerde, özellikle Amerika Birleşik Devletleri'nde, insanoğlunun Ay yüzeyine ayak basışının otuzuncu yılı kutlanıyor.

Hayat bir ileri-geri, gidiş-gelişler armonisidir.

İnsan tekinin Ay'a gidişine kadar, Ay, çocuk aklımızla bir hülyaydı, ulaşılmazdı, aşık olunasıydı.

O denli aşık olunasıydı ki, Ay tutulmaları bile çok farklı yaşanırdı.

Çocukluk dönemimizin Diyarbakır'ında Ay tutulduğunda olabildiğince gürültü çıkarılır, teneke çalınırdı. Kırsal kesimde, fırsat bulanlar da silah sıkarlardı. Boşluğa kurşun yağdırırlardı. Anlamını bilmezdik. Bir şenlik gibi algılardık.

Sonraları kaynak kişilere dayanarak öğrendik. "Ay erkektir, Güneş kadın. Bu sebepten Ay geceleri doğar ve gökte dolaşır. Bazen ay yolunu şaşırır ve gökteki devlerden birinin pençesine düşer. Kurtulmak için ***benim çok askerim vardır, bak silah atıp beni arıyorlar. Buna bir fenalık yaparsan seni yaşatmazlar.***- deyip, Devden kurtulmaya çalışır. Silah seslerini duyan dev de korkusundan Ay'ı salıverir." (Şevket BEYSANOĞLU - Diyarbakır Folklorunda Gelenekler, Görenekler, Adet ve İnanmalar, 1995 Syf. 156)

İşte Ay tutulmasının silahla, kurşunla karşılanmasının halk inancıyla yansıması bundanmış.

Peki Ay "Devden" kurtulup özgürlüğüne kavuşarak yüzünü gösterince Diyarbakırlı ne diyecek?

"Ay gördüm Allah,
Amentü billah.
Aylar mübarek,
Elhamdülillah."

Ve bu tekerlemeden sonra kısmeti bol, iyi birinin yüzüne bakılırsa işler doğru gidecek, yok eğer kötü birinin yüzüne bakılırsa vay o şahsın haline.

İşte Diyarbakırlı bir ortaokul öğrencisinin otuz yıl önceki anıları.

1969'larda ortaokul son sınıf öğrencisiydim. Bütünlemeye kalmıştım. Yaz günleri, bir öğretmen tanış, Ali ÇIPLAK'ın daveti üzerine, ders çalışmak/çalıştırmak kaydıyla Hatay'a gönderilmiştim. Aynı tarihlerde, anımsadığım kadarıyla, Türkiye'de televizyon yayınları yeni başlamak üzereydi.

Hatay ve güney illeri Suriye üzerinden Arap televizyon kanallarını izliyorlardı. Arapça bilmesem de bir yaz gecesi Hatay'da bilmem hangi Arap TV kanalından ABD vatandaşı Neil ARMSTRONG'un Ay'a gidip ayak basışını izledim. Apollo 11'deki üç kişilik ekipten biri Neil ARMSTRONG'un canlı yayında ***"insan için küçük, fakat insanlık için büyük bir adım"*** sözlerini 21 Temmuz 1969'da 600 bin kişi izlemişti.

Bu teknolojik sıçrama, bende kendi ülkem ve halkım adına bir düş kırıklığına neden olmuştu. O yıllarda kendi vatan toprağımızda kara yoluyla bir yerden bir başka yerlere gitmek başlı başına eza idi. Yeterli ulaşım olanakları yoktu. Ama elin gavuru! gidiyordu işte. Hem de o günler itibarıyla gidilemeyecek yere, Ay'a.

Önceleri Sovyet vatandaşı Yuri GAGARİN'in Soyuz adlı aracı ile uzaya gidişine, dünya-alem tanıklık etmişti. Şimdi de Amerikalı ARMSTRONG'un Ay'a gidişine tanık oluyorduk.

Farklı duygular içindeydik. Biraz kıskançlık, aşırı heyecan, insanlık adına da kıvanç duyduk.

Fakat herkes öyle mi ya!

Rahmetli ninem bizim gibi düşünmeyenlerden biriydi. Tartışmıştım kendisiyle, bir türlü inanmamıştı, bu Ay'a gidiş hikayesine.

"Ay'a gidemezler oğlum." demişti. Ay'ın dünyadan görünen yüzünün, o parlak ve hareli duruşu ninemi derinden etkilemişti ki: ***"Ay Nur'dur. Nur'dan bir parçadır. Ay, Allahın herkeslerce göremediği yüzüdür. Ay'a gitmek isteyen o saat taş olur. Çarpılır."*** demişti. Ardından eklemişti. ***"Olsa olsa bir dağ başına konarak birkaç taş-kaya parçası alıp gelmişlerdir. Milleti, bu arada sizler gibi çoluk çocuğu da kandırıyorlar."*** diyerek kestirip atmıştı.

Sevgili nineme ilim, bilim, film deyip ne kadar geveledimse anlatamadım, yutmadı. Nuh dedi ama peygamber demedi.

Sonradan Ay'a ilk ayak basan insanoğlunun fotoğrafları basında çıkınca, bir takım din adamları bunun Kur'ân'ı Kerim'de yeri olduğunu insanlara anlatmaya çalıştılar. Çünkü o günlerin Diyarbakır'ında, her yeni gelişmenin kutsal kitaba dayandırılmasının hem dini açıdan rahatlama yaratacağına, hem de kabullenmeyi kolaşlaştıracağına inanç vardı.

Ninem bunlara da inanmadı. Her şeyin kolayına kaçan, her gelişmeyi kendilerince kûtsal kitap Kur'ân'a dayandırmaya çalışanlara da atıp tuttu. ***"Bunlara da inanmayı. Bunlara inanan münafık olur. Bunların dinle, kitapla, Allahla, peygamberle alakaları yok. Bunlar naylon hocalardır."*** diyerek bitirdi işi.

Ve o günlerde başlayan Ay'a haber salma maceramız, böylece ninemin karşı duruşuna göğüs geremeden bitti.

Şimdi Amerika Birleşik Devletleri'nde ve Avrupa'da Ay yüzeyine ayak basışın otuzuncu yılı ile ilgili hikâyeler, söylenceler konuşulurken, o günlerin Diyarbakır'ında yaşadıklarımı anımsamadan edemedim.

ŞEYHMUS DİKEN

Akşamsefası

Daha önce okumadıysanız, Ölüm Beni Çağırıyor isimli kitapta Yılmaz'ın on sekiz-on dokuz yaşlarında yazdığı öyküleri okuyunuz. Bu öykülerde o yaşlara özgü hamlıklar ve acemilikler kuşkusuz eksik değil. Ancak bu öykülerin 1990'larla değil, kırk yıl önce, henüz Marquez'ler, Borges'ler bu ülkede bilinmezlerken yazılmış olduklarını lütfen unutmayın! O zaman, benim bu yazılarda gördüğüm yazınsal dehayı sizler de kolayca göreceksiniz.

Öykücü Yılmaz Güney

Yıl 1954 ya da 1955; yer Mersin ya da Adana'da bir meyhane. Bir masanın çevresinde üç delikanlı: **Nihat Ziyalan, Yılmaz Pütün** ve **Özdemir İnce**. Doğumları 1936 ve 1937 olduğuna göre ortalama yaşları on sekiz. Ne konuşuyorlar? Elbette edebiyat. Konuşmanın bir yerinde **Yılmaz** şöyle bir cümle söylüyor:

– On yıl sonra bütün Türkiye, yirmi yıl sonra da bütün dünya tanıyacak bizi!

O sırada **Yılmaz** on-on beş öykü yazmış, bunun birkaçı yayınlanmış. **Nihat** ve ben şiir yazıyoruz. **Nihat'**ın yayınlanan şiiri benden fazla.

Birkaç yıl sonra sinemada **Yılmaz Güney** olacak olan **Yılmaz Pütün** bir megaloman mı? Hayır, kesinlikle bir megaloman değil; kendine güvenen, yaptığı işe bütün hayatını koyan bir genç adam.

Yılmaz söylediği cümleye inanıyordu. **Nihat** o sırada, bu cümle söylendikten sonra, ne düşündü, bunu hiç öğrenemedim. Bense içimden, *"Ah böyle bir şey olsa,"* diye geçirdim.

Ama bu cümlenin üzerine kadeh kaldırdığımızı anımsıyorum.

Yılmaz yazdığı öykülerin tarzını *Sosyal Sürrealizm* olarak tanımlıyor, **Nihat** da yazdığı şiirleri *Sosyal Romantizm* olarak tanımlardı. **Sürrealist** (ben artık **"üstgerçekçi"** diyorum) ya da romantik, ama önünde **Sosyal**'i var. Ve büyük bir olasılıkla da o sıralar **Sosyal Realizm**'inin ilkelerini açıklamakta olan **Attila İlhan**'dan *"mülhem."*

On dokuz ya da yirmi yaşında bir adam öykü sanatının, genelde sanat türlerinin yapısı üzerine kafa yoruyor ve yaptığı işi tanımlıyor. Yaptığı iş ne? On yedi, on sekiz, on dokuz ve yirmi yaşlarında yazdığı öyküler. Bu davranışa dikkat edilmesi gerek: 1950'lerde 1930 doğumlu yazar ve şairlere özgü bir tutum.

Yılmaz *"boş"* konuşmuyor. Yirmi yaşında bir insanın okuyabildiğinden fazlasını okumuş: Türk yazar ve şairlerinin çoğu, **Andrê Gide**, **Sartre**, **Camus**, **Milli Eğitim Klasikleri**, **Descartes** ve özellikle de **Bergson**'un **Gülme'**si. **Nihat**, **Sartre**'ın Milli Eğitim Klasiklerinden çıkmış olan **"Gizli Oturum"**unu ve kitabın başındaki *"varoluşçuluk"*la ilgili uzun metni okumuş; ben *"beş numara gaz lambası"*nın ışığında bütün **Tolstoy** ve **Dostoyevski**'yi okumuşum, başucumuzda da **R. M. Rilke**'nin **Malte Laurids Brigge'nin Notları...** Şimdi düşünüyorum da lise öğrencileri için müthiş bir donanım. Soğuk kış gecelerinde, gaz lambasının ışığında titreye titreye okunmuş kitaplar.

Yılmaz *"Sosyal Sürrealizm"* diyor. Ama bu kavramı bilsek bilsek sözcük olarak bilebiliriz o sıralar ya da Milli Eğitim Bakanlığı yayınevi tarafından yayınlanmış olan o ünlü Tercüme Dergisi'nin Şiir Özel Sayısı'ndan bir şeyler okumuş olabiliriz. Ama tahminim **Yılmaz** şiirdeki *İkinci Yeni* sarsıntısından etkilenmiş. Peki **Yılmaz** başta kuşaktaşlarımız olmak üzere Türk öykücülerinden etkilenmiş olabilir mi? **Demir Özlü**'nün, **Ferit Edgü**'nün, **Erdal Öz**'ün ya da **Demirtaş Ceyhun**'un o yıllarda yazdıkları öyküleri okuyun, **Yılmaz**'ın öyküleriyle bir yakınlıkları olmadığını görürsünüz. Onlar varoluşçu öyküler yazıyorlardı o sıralar. Bildiğim kadarıyla onların öykülerinde, **Yılmaz**'ın *"sürrealizm"* dediği fantastik öge yoktur. Fantastik öge **Yılmaz**'a özgü bir yeniliktir. *"Mavisiz Yalnızlık"* ve *"Deli Çocuklara Şarkılar"*ı herkes çok dikkatli okumalı. Peki **Yılmaz** nasıl vardı bu noktaya? Topu topu birkaç sayfa öykü yazmışken? **Yılmaz**'a özgü bir durumdur; beyninin bir köşesinde her zaman bir gizli laboratuvarı olmuştur. Sinema tarihçilerinin, eleştirmenlerinin kitabı çok dikkatli okumaları gerek: **Yılmaz Güney** sinemasının büyüsünün ipuçları bu öykülerdedir. Henüz **Milano Mucizesi** filmini görmemiş olan **Yılmaz Pütün**'ün yazmış olduğu öykülerde...

Yılmaz *"sürrealizm"*ini başındaki *"sosyal"*in bedelini yaşamıyla ödemiştir. Bu ödemenin ilk faturası **Ölüm Beni Çağırıyor** adlı kitapta yer alan **"Üç Bilinmeyenli Eşitsizlik Sistemleri"** öyküsü dolayısıyla çıkartılmıştır. Fatura öykünün içerdiği havaya, ama özellikle de *"Ah domuzlar sizi, domuzlar. Bir gün hepinizin topunu attıracaklar ya, dur bakalım ne zaman!"* cümlesine çıkartılmıştır.

1955 ya da 1956 yıllarından birinde yazılmış olan bu öykü, **Tanju Cılızoğlu**'nun İstanbul'da çıkardığı *Onüç* adlı derginin Ekim 1955 sayısında yayınlandı. **Doç. Dr. Sahir Erman**'ın yazdığı rapora (doğrusu rapor kesin bir suçlama içermemektedir. Komünistlik propagandasının müphem olduğunu ileri süren *"müphem"* bir rapordur) dayanarak İstanbul Cumhuriyet Savcısı 7.10.1957 tarihli ve 957/779 sayılı iddianame ile dava açtı. Görülen dava sonucunda, T.C.K'nın 142/l'inci maddesi gereğince, **Yılmaz** ve **Tanju** yedi sene altı ay ağır hapis yediler ve ayrıca "maznunlar"ın *"Konya'da ikâmetle ikişer sene altışar ay müddetlerle emniyeti umumiye nezareti altında bulundurulmalarına"* karar verildi. Karar sanık vekillerince temyiz edildi. Bu sırada çıkan bir yasa değişikliği dolayısıyla yazı işleri müdürü **Tanju Cılızoğlu**'nun davası düştü. Kısacası dava sonucunda **Yılmaz** on sekiz ay hapse ve altı ay Konya sürgününe mahkûm oldu.

Yılmaz'ın sonuçta mahkûm olduğu ve faturasını ödediği bu dava **Nâzım Hikmet** davası kadar trajik bir davadır. Bu davanın bilirkişisi, savcıları, hâkimleri ve Yargıtay üyeleri komünizmin, komünizm propagandasının ne anlama geldiğini elbette çok iyi bilmektedirler ve **Yılmaz**'ın öyküsünün ve söz konusu paragraf ya da cümlesinin T.C.K.'nın 141 ya da 142'nci maddelerinin kapsamına girmeyebileceğini gayet iyi bilmektedirler (bilmeleri gerekir), ama **Yılmaz** sonuçta hapse girmiş ve sürgüne gitmiştir.

Bir zamanlar görülen bir davanın sonuçlarının yıllar sonra da *"adil"* ve *"haklı"* olması gerekir. 1957-1959 yılları arasında görülen bir dava gerekçeleri ve sonuçlarıyla kırk yıl sonra komik, anlamsız, haksız ve adaletsiz geliyorsa bize, 1957-1959 yılları arasında komik, anlamsız, haksız ve adaletsiz olması gerekir. Nitekim öyleydi!

Yılmaz'ın hayatının bu dönemi, 1950-1960 yılları arasında yaşadığımız demokrasi cehenneminin çok çarpıcı bir kanıtı ve tanığıdır.

Yılmaz'ın öykülerini bir kez daha okudum ve gece gözüme uyku girmedi: **Yılmaz**'ın gençlik öyküleri yayınladığı yıllarda dönemin *"eleştiri"*sinin dikkatini çekmedi. Çünkü eleştiri her zaman kimi zaman kimi yazarları *"in"*, kimilerini de *"out"* sayma önyargısıyla hareket eder. Ama dönem gelir, bir zamanlar dikkate almadığı bir yazarı taçlandırmak cesaretini gösterir. Tıpkı **Yılmaz**'ın **Boynu Bükük Öldüler'**le *Orhan Kemal Roman Ödülü*'nü alması gibi. Gençlik öykülerinin yazınsal özellikleri, öncü nitelikleri henüz değerlendirilmemiştir, ama bir gün o da olur. Ama bir dönemin siyasal saplantıları yüzünden yatılan hapis ve yaşanan sürgün artık geri dönüşsüz bir *"olgu"*dur. İşte bu nedenle **Yılmaz**'ın hayatının yakın tanığı olduğum bu dönemi düşündüğüm için dün gece gözüme uyku girmedi.

Nihat Ziyalan, Yılmaz Pütün ve ben, bir *"üçlü"*ydük. **Yılmaz Pütün, Yılmaz Güney** olduktan sonra bir zamanlar bir *"üçlü"* olduğumuzu unutmadık. Her zaman birbirimize, yaptığımız işlere dikkat ettik, on sekiz-on dokuz yaşlarımızda olduğu gibi en acımasız eleştirileri birbirimize yönelttik. Ben kendi adıma konuşacak olursam **Yılmaz Güney**'in büyük bir yazar ve *"dâhi"* bir *"cinêaste"* olduğuna, **Nihat Ziyalan**'ın Türkiye'nin en iyi şairlerinden biri olduğuna her zaman inandım.

Daha önce okumadıysanız, **Ölüm Beni Çağırıyor** isimli kitapta **Yılmaz**'ın on sekiz-on dokuz yaşlarında yazdığı öyküleri okuyunuz. Bu öykülerde o yaşlara özgü hamlıklar ve acemilikler kuşkusuz eksik değil. Ancak bu öykülerin 1990'larla değil, kırk yıl önce, henüz **Marquez**'ler, **Borges**'ler bu ülkede bilinmezlerken yazılmış olduklarını lütfen unutmayın! O zaman, benim bu yazılarda gördüğüm yazınsal dehayı sizler de kolayca göreceksiniz.

Birçoklarının efsanesine vuruldukları **Yılmaz**'ı, o dönemden önce, kozasından çıkarken tanıdım, yazınsal yapıtlarının ilk okurlarından, birçok film öyküsünün ilk dinleyicilerinden biri oldum.

Ne mutlu bana!

ÖZDEMİR İNCE

Akşamsofası

Sokak Mobilyaları

OKTAY GÜZELOĞLU

Adı: Fatma
Doğumu: 1949-Kastamonu
Mesleği: 8'inci Sınıf Meyhane Konsomatrisi

Göz Yaşımı Akıttığım Aşklara Ne Oldu Acaba?

- Pişman mısın dedim.

Kim..

- Pişman değilmiş.

Fatma abla anlamadım kim pişman değilmiş, niye değilmiş?

- Kim olucak Tavşan'ı öldüren p.zevenk.

Haa anladım, 2 sene önce öldürüldü, cenazeyi biz kaldırdık..

- Tabi ya allah senden razı olsun

Eee Fatma abla, sizin oraya mı geldi?

- Yaa beni konsumasyona kaldırdı. Ben tanımıyordum, geçen akşam geldi kocakarıdan para istiyo (patron'dan) ödünç para istiyo, ben adama hiç yüz vermedim, bir kurban daha arıyo, kendine tahmin ediyorum ben!. Valla Ür.... Meyhanes'inde Çiğdem var ona takılıyormuş şimdi nolucak, kim davacı olacak ondan? Tinerci oğlu mu davacı olacak şimdi. Ş....na tehdit mektubu göndermiş içerden, demiş ki; böle böle diyeceksin meyhaneciye tehdit mektubu göndermiş, bunları bunları şöyle, ağızları bir olsun, bunlar da "karıdaydı kabahat" demişler, herife tahliye kararı vermişler, korkudan yaav.. Ş.... diyor ki; "Ben korktum, çıkarsa beni de öldürür" diyo. "Kim koruyacak beni? Benim kimsem yok ki" diyo. Bu adam tehlikeli adam yaa. Ne kadar da çirkin adam, Allah, Allah, nasıl yapmış, nasıl yapmış, sonra, yatağının altında para da varmış galiba, hepsini çalmışlar, öyle diyorlar, bilemicem. Valla iki sene yatmadı be, iki seneden nolur ya? Gitti karı be. On sene hakkıydı bu adamın yav. Boşver yav geri getiremezsin. Çok söylediler ona çok söylediler "Yapma kızım, etme kızım..." Offff adi köpek utanmadan bize gelip teklif ediyor...

Ne teklif ediyor abla?

- Ne teklif edicek, gel dışarı çıkalım diyo... Ben çıkamam dedim kusura bakma. Sen kıskanç adamsın dedim. Ben yapamam dedim. Tamam kusura bakma dedi.

Ne iş yapıyor abla o?

- Üçkağıtçı, kumarcı biri

Tanımıyorum..

- Zayıf kuru bir adam, tamam yav .mına koyim yaa bize ne yaav... Yav Oktay bey Tavşan da suçlu ya. Her gece bir adam götürdü yav .mını parça parça ettirdi yav. B.k öldü gitti. Arkasından konuşmak gibi olmasın herkesi evine götürdü yoldu (parasını aldı). Öldüren dostu da demişmiş "ben sana bakıyorum, sen niçin eve başka adam alıyorsun" demiş. Tavşan da sana ne yav, (suratını ekşiterek) bu adam da sevilecek adam değil ki yav valla yav benim şu halimde yüz tane şeyim olsa verirsem adiyim. O kadar çirkin adam ki bir görsen, amaan, ama bu p.zevenk, karının karnına, karnına tekmeyle vurmuş, karnının içi boşalmış neyse amaan hemen hastaneye, doktor karnına ameliyat yapmış bir bıçak vurmuş, sonra bu karı ölmeseymiş ameliyatta biraz siroz olduğu çıkmış. Yani doktorlar, bunun zaten ömrü bir iki ay kalmışmış demişler. S.... yanındaymış doktorlar ona öyle söylemişler rapor öyle yazılmış.

Alla Alla senden öğrendim şimdi. Neticede yazık oldu Tavşan'a. Neyse Fatma abla şimdi seni biraz dinliyelim..

- Oktay Bey cenazede kim vardı?

Kimse yoktu abla. Biz dört kişiydik. Birkaç kişiye para verdik; Alibeyköy kimsesizler mezarlığına gömdük..

- Vay be. İmam okudu mu?

Okudu. Az okudu..

- Vay .mına koyim o imamın. Az okudu ha? Tabii gariban ya. Sen çok sevap almışsın...

Bilmiyorum. Abla neyse, senin durumunu....

- Yav Oktay bizim orda bak beş tane karı öldü, bak sonra, ŞÖHRET AYNUR, ALEV, BİRSEN, hepsi alkolden öldü. Amaan bee ALEV kim vurduya gitti. Katili bulunmadı. Amaaan kim arayacak, zavallı...

Sen ne kadar içiyorsun abla?

- Valla bir büyük içerim, bazen geçer ama dağıtmıyorum.

Neyse abla, nerede doğdun, kaç yılında?

- Kastamonu da, köyde. Ben on yaşında İstanbu'la geldim, şu anda 50 yaşındayım. Ben anlamam kaç yılı falan.

Kaçıncı sınıfa kadar okudun?

- Hiç okula gitmedim, köy yeri göndermediler. Evin en büyük çocuğu benim. Annemin annesi İstanbul'da o zaman zengin birinin yanında ahçılık yapıyor. Beni de yanına götürdüler. Bir Yahudi'nin evine hizmetçiliğe gönderdiler. Ondan sonra 14 yaşına kadar böyle çalıştım. Sonra götürdüler beni hayvan satar abi, köyde birisine verdiler. Annemin hastalığı vardı. O başlık parasıyla annemin hastalığına harcadılar. Tabi annemin hastalığı önemliydi. Neyse ondan sonra bir sene sonra bir kızım oldu. Çok kalabalıktı ev. Hem hepsine hizmet et, hem tarlaya git, hem dayak ye. Kızımı mızımı bıraktım, babamın evine geldim. Ondan sonra 18 yaşında, hapishaneden çıkmış bir adama babam vermeye kalktı ama ben uyandım işi. Bunu bir kere yaptım, hadi annemin sağlığı içindi. Bir daha satamazsın dedim, adama varmadım. Sen varmazsan dedi babam ölene kadar tarlada çalışacan dedi. Ben de yapmıcam, burda da kalmicam dedim. Ne yapıcan dedi, bende sen beni çocukken nasıl gönderdin İstanbul'a çalışmaya, şimdi ben gidicem İstanbul'a dedim. Geldim İstanbul'a; bir eve girdim çalışmaya.

Evin beyi asıldı. Tabi biliyor dul kaldığımı. Ordan ayrıldım, başka yere geçtim. Tabi ben saf saf anlatıyorum, herkese. Kızım anlatmasana herkese işte. İşte böyle devam etti. Neyse işçi bulma kurumuna gittim. Bir fabrikada iş buldular. Fabrikada işçisi asılır, müdürü asılır. Ambalaj fabrikası, bunlar bir iki sene içinde oldu bitti. Orda bir karıyla tanıştım, o kadın dedi ki, hadi Beyoğlu'na gidelim gezelim dedi. Ben de Beyoğlu'nu duymuşum, gelmemişim. Gidelim dedim, geldik bir pavyona, oranın sahibi de bana asıldı. Neyse gittik çıktık ordan. Sonra fabrikada beni çok rahatsız ediyolar ya, çıktım doğru gittim o pavyona. Sahibi de bana ilgi gösterdi ya, geldim durum bundan bundan ibaret dedim.

Aman kızım, evladım, aman çocuğum, aman kızım şöyle böyle filan o adam bana sahip çıktı. İşte gece alemine düşmem böyle oldu. Benim sülalemin çok kabahatı var.

Haklısın Fatma abla..

- Şimdi annem yalvarıyor, gel kızım çok özledim diyo. Ne yapalım oldu bitti artık nolucak. Kızım varmış, anam varmış, sülalemi s..kim. Babasının ağzına sıçım çocukken kızımı da Almanya'ya götürmüşler, çocuk baktırdılar. Sonra 20 yaşında evlendirdiler, üç tane çocuğu var. Kaderi buna benzemesin.

Allah bağışlasın abla..

- Sağol, kocası da beni istemiyo. Şöyle yani, babasının akrabasıyla evli olduğu için, telefonda bana, anne kusura bakma sana yardım edemem, kocam müsade etmiyor boşarım diyor. Ben de aman kızım boşver diyorum. Gönderme diyorum, zararı yok napim, diyorum.

Tabi ona yüreğin dayanmıyor tabi..

- Yaa ana yüreği benim ciyerim dayanır mı?

Doğru doğru, Fatma abla kaç sene pavyonda çalıştın?

- 67'de hesapla işte.

32 sene çok, hangi pavyonlarda çalıştın?

- Bir sene kadar sazda çalıştım, Acenta beni Gaziantepe gönderdi, 10 sene gelemedim. Sonra Ankara, Samsun, Trabzon Bursa, işte 15 senesi Beyoğlu'nda geçti.

Çok çekmişsin Fatma abla?

- Çok çektim, çok çektirdiler bana çok ahh (ağlamaya başladı) şimdi, inşallah, sağ olursam sigortadan emekli olucam.

Çok iyi, hangi sigortadan?

- Bir sene kaldı, Allah müsade edersе Anadolu Hayat Sigorta'dan. Ondan sonra bu işleri bırakıcam

Fatma abla, bu kadar yıl Anadolu'da pavyonlarda kaldın başına neler geldi?

- O adam vardı başımda, gelmedi,

Hangi adam..

- Tüccar, zengindi öbür karıları, borçlandırıyorlardı, dövüyorlardı, adam evliydi, ama beni bırakmıyordu. Ben onu seviyordum. Ailesine telefon açtım sarhoş kafa. Sonra beni, sülalesi tehdit etti. Beni Gaziantepten çıkardılar.

Peki adam sana iyi davranıyor muydu?

- Yok yaa çok işkence yaptı bana yaav..

Ne yapıyordu Fatma abla?

- Yav bunlar, sen niye evime telefon açtın dedi. Kafamı gözümü tabancayla parçaladı. Bana büyü yaptılar.

Ne büyüsü?

- Yaav yatıyorum, gece uykuda, karşımda üç tane silahlı adam görüyorum. Kalkıyorum, her gece öyle, beni korkutuyorlardı. Sen ne anlıyabiliyorsan öyle anla bana çok çektirdiler çook. Kötülük yaptılar, çook; Oktay bey sen yemiyorsun, az içiyorsun hep ben yiyorum, ayıp oluyor.

Önemli değil afiyet olsun, yerim?

Arşivi Taşı

- Yav şunu da sen ye..

Peki Fatma abla (mezelerden tabağıma koydu)

- Çok çektim Oktay bey emekli olunca gidicem buralardan. Bir adam geliyor konsumasyona, bir şişe rakı söylüyor her tarafımı elliyor.

Elletmesen nolur?

- Olmaaz. P.zevenk zaten her taramızı ellemek için ısmarlıyor. Ama bak orama parmak attırmam.

Ne anlıyorlar ellemekle?

- Nolucak yaav ben bir şey anlamıyorum valla. Demin dedim ya her tarafımı elletirim, sıktırırım ama orama parmak attırmam.-

Anladım?

- Görmemiş ki. Evinden bir şey görmemiş bilmiyor.

Evli adamlar bunlar değil mi?

- Tabii hepsi evli.

Peki ne anlatıyorlar, karılarından bahsediyorlar mı?

- Tabi, güzelcene yatıyorum, düzeltiyorum, karısı çekil çekil diyormuş. Madem vermiyor karın şimdiye kadar niye durdun? Değil mi?

Başka ne anlatıyorlar?

- Yav, bizi kandırmak için vay evdeki karı kahvaltı hazırlamıyor, vay evdeki karı yemek pişirmesini bilmiyor. Lan nasıl bilmez? Vay yatmasını bilmiyor, vay tam yatıcam, namaza duruyormuşlarmış, sokulmuyorlarmış. Yav bunlar cahil adam, bizi kandırmaya çalışıyorlar. Yalan yav yalan...

Bir şey sorucam abla, şimdi bunlar, manyak, cahil, sen bunları 30 senedir tanıyorsun, mesela bunlar ters ilişki istiyorlar mı? Özür dilerim öğrenmek istiyorum..

- Çok oldu da kabul etmedim. Çook hemen istiyorlar, bak sana bir kadın tanıştıracam, belki tanırsın adı Pınar.

Evet tanıyorum..

- Haa o bir ay önce onu tuzağa düşürüyorlar. Adama söz vermiş, gitmemiş parasını almış. Sonra bunu 7 kişi ormana götürüyorlar, sabaha kadar her tarafından yapıyorlar. Yav hala bir şey olmamış gibi, aldırmıyor. Sen dedim bundan yılmadın ya sana bir şey olmaz dedim. Sana yarın getirecem.

Neyse abla, ters ilişkiyi nasıl istiyorlar? Onu anlat, ne diyor mesela?

- Yav diyoki adam, yaa ordan herkes yiyor, ordan versene bana diyor, çok para veririm diyor, orası dar daha iyi olur diyor. Yok olmadı diyemem, yalan söylemiş olurum. Antepli, beni o zamanlar daha gençken, benim orama sahip oldu. Ama allah var, hoşlandım ondan onu seviyordum. Yav Oktay neler soruyorsun Allahı'nı seversen; neler anlattırıyorsun bana yaav. Amaan boşver olmuş bitmiş sana anlatıyorum işte. Seni severim sayarım. Başkasına Allah olsa anlatmam ha.

Yav Fatma abla, biz yılların dostuyuz bak anlattıkça rahatladın ama ağladın, güldün, sinirlendin. İyidir iyi. Anlatmak güzel şey dertleşiyoruz işte. Anlatmazsan içe vurur, sonra hasta olursun, dert sahibi olursun. Tamam mı?

- Doğru bee bak çok iyiyim. Sonra kafam da iyi oldu. Yav benim tanıdığım bir karı var. Kocası, karının çocuğu olduktan sonra ordan istemiş, vermeyince eve oğlan çocuğu getiriyormuş, karı ordan vermeyince dövüyormuş. Benim başıma gelmedi mi zannediyorsun? Bana da tuzak kurdular 3 kişi. Ben bir adamla oturuyordum. Bir gün yanımıza bir adam geldi. Ben bu adamın tipini beğenmedim dedim. Yok yok iyi adam dedi. benimki. Ondan sonra, bir gün o adam geldi. Seninki seni benim yazıhanede bekliyor dedi. Ahh p.zevengin evladı her zaman yanımızdaydı, beraber içiyorduk. İnandım, gittik. Yazıhaneye oturduk. Benim adam gelmedi. P.zevenk ben maksus dedim dedi. Gelmiyecek dedi. Seni tuzağa düşürmek için söyledim dedi. İki adam daha geldi. Üçü beraber, Allah belalarını versin. O gelsin de kurtarsın diyorlar. Gelsin onu da s.keceğiz diyorlardı.

Saldırdılar mı sana? Nasıl saldırdılar sana?

- Ağzımı kapatıyorlar, boğazımı sıkıyorlar. Öldürürler, valla ALEV öyle gitti. Bağıramıyorum zaten yazaneye girerken kimse görmedi.

Tam or.spu çocuklarıymış onlar.

- Yaaaa, korktum, sesimi çıkaramadım her şeyi yaptılar bana p.zevenkler. Allah'ından bulsunlar.

Fatma abla aklına geldimi çok sinirli mi oluyorsun böyle?

- Sinirli olmaz mıyım, nasıl olmam? Sigara bastırıyorum koluma. Bak. (Sigara yanık izleri çok)

Anlıyorum..

- Sana bir şey sorucam Oktay.

Sor.

- Ben, hep benim adamdan şüphelendim. Çünkü onlar benim yanından ayrılıp ikisi gizli konuştular. Ben ondan şüpheleniyorum. Sen ne dersin?

Senin adamı tanımıyorum. Olur da olmaz da.

- Ben hala ondan şüpleniyorum. O yaptırdı bu işi, ama yüzüne vurmadım benden ayrıldı.

Duymamış mı?

- Bir şey söylemedi! Duymaz mı yaa. Duymadı da niye ayrıldı? Yok yok Oktay ben ondan şüpheleniyorum. Neyse ayrıldı gitti p.zevenk. Allah'ından bulsun. Oktay bir şey daha sorim sana. Kusura bakma.

Estağfurullah sor tabi?

- Evlensem alışabilir miyim acaba?

Alışamazsın abla. Sen şimdi 30 yıldır yalnız, özgür, alışmışsın. Evlenince bir düzen olucak, sabah kalkıcaksın adama, kahvaltı, akşam yemek, adam emekliyse her gece mecburi koynuna gireceksin, aksırığını, öksürüğünü, osuruğunu çekeceksin. Biraz zor bunları yapamazsın sen.

- (Keyifli gülerek) Çak bee Oktay. Bak benim içimden geçenleri anlıyorsun. Valla anladın. Valla içimi okuyorsun yaa.

Bi emekli adam var 70 yaşında. 2 milyarı var. Evlenelim dedi. Bir gece bana geldi. Bir kızdım adama. Yatakta bir ısırdım. Valla adamın etini kopardım. Adam dedi ki, sen bir rüya mı gördün dedi. Ben hemen "Evet" dedim. "Özür dilerim" dedim. "Ben nasıl yaptım bunu yaa? Vay vicdansız karı" dedim. "Doğrudur doğrudur" dedi. Halbuki çok sinirlendim. "Sabaha kadar nasıl yatıcam bu adamla" dedim. Onun için ısırdım. Adam evlenmekten vazgeçti. Olmuyo yaaa...

Tabi yalnızlığa alışıksın sen. Bir adamla yarım saat, bir saat, falan takılıyorsun. Onun için alışman zor.

- Valla yaa. O adam bana sen alışana kadar beklerim dedi. Dedi ama olmuyo olmuyo Oktay bey.

Fatma abla kaç kere aşık oldun?

- Tam 5 kere, yemin ederim..

5 kere. En çok hangisini sevdin?

- 5'ini de sevdim.

Sonra ne oldu?

- Yaa sana bir şey daha sorim? Beni ne yaptılar yaa ağzıma sıçtılar. Biri gitti, biri geldi, biri gitti biri geldi. Birisi on sene, birisi dört sene, birisi beş sene, birisi üç sene. Geriye ne kaldı? Aşkla benim hayatımı geçirdiler. Ah böyle yapsak, ah bunu yapsak dediler. Nooldu? Aşkının .mına koyim ömrüm gitti. Ben bu alemde 5 kişi sevdim. Çok sevdim ben onları bee. Deli gibi tapmışım.Nereye gitti onlar be? Hepsi uçtu. Hiç onlardan bir şey yok kafamda. Neden acaba? Sen bir fikir ver bana yaaa. Az sevmedim onları. Nerde o taptığım aşklar, akıttığım gözyaşlarım? Gözyaşı döktüm onlar için. Nereye gitti bunlar acaba? Boşmuş demek ki boşmuş. Hani bir şeker alırsın eline yalarsın yalarsın sonra elinde sapı kalır ya; o kadar. İkisiyle karşılaştım. Gene teklif ettiler. Barışalım dediler. Dedim; "Oğlum ben sizi mi sevmişim. Gidin işinize" dedim. Hep ben anlattım. Oktay sen de sevmişsindir? Aynısı değil mi?

Evet aynısı..

- Boş hepsi be tapıyordum. Hele Antepli'ye tapıyordum. Eser kalmadı. Sen sağ ben selamet yarabbi şükür değil mi? Gözyaşımı akıttığım aşklara ne oldu acaba? Nooldu Oktay bee..

Zaman Fatma abla her şeyi küllüyor..

- Zaman değil mi? Hiçbir şey kalmadı kafamda. Ben şimdi düşünüyorum da onlar için niye gözyaşı döktüm, sabahlara kadar içtim, onlar için ağladım. Kafama sıçım diyorum. Yalan her şey yalan diyorum.. Sen ne diyorsun? Sende kaldı mı aşktan yana bir şey?

Kaldı Fatma abla. Ama kimse yok şu anda. Ama hazırım aşık olmaya..

- Ben yine aşık olabilir miyim Oktay bey?

Biraz kendini toparla, sinirlerini düzelt, emekli ol belki duyguların canlanır..

- Sahi mi? beni kandırmıyorsun değil mi?

Tabi sahi söylüyorum. İnan bana Fatma abla.

- Oktay bey ben baba bedduası aldım. Baba bedduası alan iflah olmazmış ben de olmadım. Neyse boşveeer. Hiç hakkı yok ya.

Fatma abla gelecek hakkında ne düşünüyorsun?

- Gelecekte emekli olmak, baba mallarından bir kaç kuruş alırsam köyüme yerleşicem.

Evlenmeyi o zaman düşüncek misin?

- Kimle evlenicem?

Köyde birisi olur..

- Aaa, şehirdekilerle yapamadım, köydeki ayılarla nasıl yapıcam? Elimde olmayan bir şeyi nasıl yapim ben. Yapabilir miyim acaba ha?

Belki kafan rahatlarsa olabilir..

- Bilmiyorum ki.

Peki ülkenin geleceği hakkında ne düşünüyorsun? Hükümetleri, politikayı nasıl görüyorsun?

- Hiç iyi görmüyorum, hiç iyi görmüyorum..

Niye?

- Sonu iyi değil.

Bir sürü aç insan var. Sonu iyi değil. Biz geldik gidiyoruz. Gün gelecek senin benim, onun çocukları durumları iyi değil..

Nolur abla?

- Ne mi olur? Çok aç insan var. Ben her gece bir insanla kalıyorum. Konfeksiyonlar iş yapmıyor. Bu ülkede insanlar aç. Ben sana soruyorum, bu insanlar napıcak sen söyle?

Napıcak bu adamlar? Son durum iyi değil. Ben öyle adam tanıyorum ki 3 oğlunu işten çıkarmışlar. Bunlar napıcak soruyorum sana. Adam çalışıyor, para alamıyor. Ben duyuyorum bunları kulağımla. İnsanların durumu iyi değil. Al beni benim de durum iyi değil. Bir odada 20 milyona kalıyorum, ödeyemiyorum. Sonu kötü. Sonu Allah göstermesin iç savaş, Allah göstermesin. Sonu kötü ben öyle görüyorum.

Son söyleyeceğin başka şey var mı Fatma abla?

- Daha yok. Durum kötü o kadar. Herkes aklını başına alsın. Son bir şarkı söyliim. Benim şarkım bu.

Ayırdılar bizi
Ayırdılar bizi
Kıskandılar...
Di mi canım
Ayırdılar bizi
Ayırdılar bizi
Kıskandılaaar
Tamam son bu kadar.

Teşekkür ederim Fatma abla. Hadi senin geleceğine tokuşturalım...

Not: *3 ay evvel hayatını yazdığım ve 500 milyon bağış toplanmasını istediğim küçük Murat, ağzından kan gelerek 20 temmuz günü öldü. 2 ayda toplam 295 milyon bağış geldi. Bunun sebebi ben satırlarıma dram yazmadım. Acındırmadım, ağlayan, ağlatan sözcükler kullanmadım, onu acındırmadım. Maalesef böyle yazılar yazmayınca insanımızın yardım, vicdan damarları oynamıyor galiba. Yaşamımda yazdığım insanların hayatlarına yorum getirmedim, özel duygularımı aktarmadım. İlk defada bir kişi için küçük bir yardım notu düştüm. Eğer alkol tedavisi değil de, herhangi bir organı değişecek diye dram yazsaydım biliyorum ki durum farklı olurdu. Öküz'ün 100 bine yakın okuru var. Fakat duyarlı 20 kişi ancak davrandı. Bu konuda üzüldüm bildiririm. Başımız sağolsun.*

2 - İrtibat telefon ve adresim:
Nevizade Sok. 28 - Beyoğlu-İst.
Fax: 0. 212. 292 03 09 - Telefon: 245 32 76

3. ***Yeni Sokak Mobilyalan*** *adlı kitabım Eylül'de* ***Parantez Yayınları****'ndan çıkıyor. Bütün kitapçılarda...*

Yav benim tanıdığım bir karı var. Kocası, karının çocuğu olduktan sonra ordan istemiş, vermeyince eve oğlan çocuğu getiriyormuş, karı ordan vermeyince dövüyormuş. Benim başıma gelmedi mi zannediyorsun? Bana da tuzak kurdular, 3 kişi.

Akşam Servisi

Yapacak hiçbir şey yok. Bu sinirle tek satır yazamam. Biraz daha takarsam kafayı, kesin daha öğle bile olmadan içkiye başlayacağım. Başlamamı engelleyecek ne var?! Mühim edebiyat dergileri için şiir mi döktürmeliyim?! İnsanın karnı doymuyorsa, şiir miir hikâye! Efendim, kitap okuyabilirmişim: Ben kütüphanedeki kitapların topu kaça gider ve bu para kiranın kaçta kaçını karşılar onu düşünüyorum.

Mutfak Robotu

Boş bardağa sinek bile düşmez. Yine böyle sersem sepet bir sabahın kömründe uyandım. Elli altı kiloluk bedenimin titremekten takatı kalmamıştı. Ayaklarımı sürüye sürüye tuvalete gittim ve aynaya baktım. Oradaki arkadaş 'hadi', diyordu, 'ne duruyoruz, gidip bir şeyler içelim.' Kallavi bir s.ktir çektim kendisine. Alkoliktim, ama o kadar da değil. Biraz esrara bir b.k demezdim, ama bu saatte alkole sinek bile düşmez!

Sert bir kahveye ihtiyacım vardı. Sert kahveler, sert s.klere benzer. On dakikada insanı kendisine getirir.

Mutfaktaki hamamböcekleri iyice azıtmıştı. Her yerden çıkıyorlardı: neskafe kutusundan, buzdolabından, musluğun içinden, kapı pervazlarından, her yerden! Neden varolduklarını anlayamadığım, sevmediğim ender hayvanlardandır hamamböcekleri; ne işe yaradıklarını da hâlâ bilmem. Tanrının işgüzarlığı işte!

Birikmiş bulaşığın arasından kendi kupamı buldum ve üstünkörü yıkadım. Su ısınmıştı; kahvemi koyup salona geçtim. Playboy TV açık kalmıştı. Demek, televizyonu kapatmaya bile üşenmiştim. Playboy TV, bizim gibi .bneler için hoş; hiç yoktan iyidir; güzel g.tlü oğlanlar, güzel g.tlü kadınlarla yatıyor. Dünyanın en mükemmel şeyi, güzel g.t seyretmektir. Gerisi fasa fiso!

Kahvemi yudumlarken borçlarımı düşündüm: kapıcıya iki milyon, bakkala yirmi dört milyon, gittiğim bara iki yüz elli milyon, Playboy TV ve Cine5 için on dört milyon, eh eşe dosta da var birkaç kuruş borcumuz. 'Y.rrağı yedik' diyeceğim demesine de, bu laf genellikle heteroseksüeller arasında meşhur; bu durumlarda bizim gibiler ne yer, onu da bilmem. Bir de elektrik faturası gelmiş, yüz elli sekiz milyon. Hamdi Abi'yi aradık annemle. Hamdi Abi, her ailede olan ataerkil abidesi. Bütün ailevi problemleri halleden adam. Sanırım, her ailede vardır bir Hamdi Abi. 'Koçum dert etme sen, bakarız bir çaresine' dedi. Bakar, inanırım.

Etrafı topladım. Bir kenarda yığılı olanları alıp öteki tarafa koydum. Ordakileri de başka yere. Orda olanları da öteki tarafa. Hep bir şeyler eksik. Ne tuhaf, babamla bir noktada aynı kaderi paylaşıyoruz: Sürekli soyarlardı onu - Bir dolu sanat kitabı, fotoğraf makinesi, dia göstericisini kaptırdı sarhoşken; kaldığı b.ktan eve gelenler, götürdükçe götürdüler adamdan. Beni de yokluyorlar bu konuda, ama benden çalınanlar akılalmaz şeyler: Üçüncü sınıf plastik bir tarak, eski tip bir tırnak makası, yeni evliler için hazırlanmış kalın bir yemek kitabı, kapağı işlemeli defterler, seks dergileri, nihale, barların logolarını taşıyan bardaklar, müzik kasetleri, söyleşilerimin yayımlandığı gazeteler vs. Yani para verip almaya kıyamadığımız, ama elzem olan şeyler. Onlar çalıyor, ben yerine yenilerini alıyorum. Onlar çalıyor, ben yerine yenilerini alıyorum. Doğadaki azot döngüsü gibi, bu serserilerle aramızda yarım bir döngü var adeta; politik yanı arızalı bir döngü: Senden olanı soy, senden olmayana hoşgörün! Klasik sol anlayışı! Azınlığı ez, azınlığın da içinde bulunduğu topluma kendini bağışlat!

Kedinin mamasını verdim, suyunu değiştirdim; biraz porno seyrettim. Video da bir acayip. Kasetleri sarıyor, kopartıyor, kafasına göre takılıyor. Aslında iyi bir arşiv sahibiyim. Yüze yakın porno filmim var; iki tanesi Türk. Çok komik. Sokaktan kıllı millî bir herif bulmuşlar, kerhaneden de kadın demeye bin şahit isteyen bir or.spu. İkisi de ne yapacaklarını çakamamışlar. Yönetmen aynı zamanda kamerayı da kullanıyor. Bağırıyor karıya: 'Kızım, .mını göster, amını!' Or.spu, hayatında böyle bir şey yapmamış ki. Nasıl göstermesi gerektiğini anlamıyor. Bağırıyor yönetmen: 'Ağzına al kızım, alsana ağzına!' İğreniyor or.spu, hissediyorsunuz. Belki de hayatında ilk defa bir organı emiyor. Sehpanın üzerinde süper b.ktan bir teyp; iç gıdıklayıcı bir müzik. Sette telefon çalıyor o sıra; yönetmen açıyor: 'Abi', diyor, 'şu an çekimdeyim.. Kızım, alsana içine!.. Ha, abi, ben seni daha sonra ararım!' Bir düzüşme bile çekemeyecek kadar şapşalız. Gülmekten kaldıramıyorsunuz. Oysa Alman şirketi Doberman Film'e ait bir film seyretmiştim bir zamanlar, *Behind of The Green Door* adında. Kırk beş dakikalık filmin ilk yarım saatinde hiçbir seksüel hareket yok; garip garip tipler dolaşıyor ortalıkta: Kamburlar, tekerlekli iskemlede oturan sakatlar, çok şişman kadınlar-adamlar.. Son on beş dakikada bir barda toplanıp götürüyorlar birbirlerini. Bu arada heykeller canlanıyor, salıncakla oğlanlar iniyor, keçi ayaklılar filan. Böyle bir şey. Film festivallerinde gösterilmesi gereken bir başyapıt. Ciddi olduğunu iddia eden kimi yabancı sinema dergilerinde bu film hakkında yazılar çıktığını duymuştum.

Bu porno meselesi kafamı çok kurcalıyor; özellikle gay pornolar. Her ne kadar filmin başında oyuncuların yaşlarının on sekizin üstünde olduğu belirtilse de, yemiyorsunuz. Çocuklar taş çatlasın on altı civarında. Bu sektöre nereden girmişler, niye girmişler, nasıl bir dünyaları var? Cesaret mi, şantaj mı, uyuşturucu mu: Nedir onları böylesi yıpratıcı bir alanda bedenlerini kullanmaya iten?!

Kalktım, su koydum yeniden kahve için. Salona dönüp televizyon kanallarını kurcaladım. Apo'nun davası naklen yayınlanıyor. Aslında mahkeme değil, Mudanya yayınlanıyor. Esnaf memnun. Para kazanıyorlar. Gazeteciler çok daha memnun. Hem iş, hem tatil. On dakikalık canlı bağlantıdan sonra ver elini rakı, ver elini deniz.

Kahveyi tazeleyip koridordaki olağan voltama çıkıyorum. Para lazım. Para lazım. Para lazım. Nerden bulacağım?! Telefon da kesik. Bir tek dışardan aranabiliyor. Kimseye ulaşamam. Biri arasa da, bankaya para yatırılmış mı, onu öğrenmesini istesem.. Yatırılacak para zaten bir gecelik prezervatif masrafımı karşılamaz ya, neyse!

Yapacak hiçbir şey yok. Bu sinirle tek satır yazamam. Biraz daha takarsam kafayı, kesin daha öğle bile olmadan içkiye başlayacağım. Başlamamı engelleyecek ne var?! Mühim edebiyat dergileri için şiir mi döktürmeliyim?! İnsanın karnı doymuyorsa, şiir miir hikâye! Efendim, kitap okuyabilirmişim: Ben kütüphanedeki kitapların topu kaça gider ve bu para kiranın kaçta kaçını karşılar onu düşünüyorum.

Kapı çaldı; kalktım açtım: G.tüne kadar terlemiş iki genç. Hani şu ev ev dolaşıp abuk subuk mutfak malzemeleri pazarlayanlardan. Kız:

-"Günaydın" dedi.

-"Günaydın" diye değişik bir cevap verdim. Delikanlı:

-"Bir promosyonumuz var, katılmak ister misiniz?!" diye sordu.

Gazetelerin tabak, buzdolaplarının gazete, sistemin gerizekalılık, gerizekalılığın faşizm pazarladığı bir zamanda bu iki gence kayıtsız kalmam mümkün değildi.

-"Ne gibi bir promosyon?" diye sordum.

Kız, elindeki bir tomar kapalı zarfı bana doğru uzattı:

-"Şimdi", dedi, "Bu zarflardan bir tane çekiyorsunuz ve bir hediye kazanıyorsunuz."

-"Eee?!"

Delikanlı atıldı:

-"Hiçbir karşılık ödemeden hediye sizin oluyor."

İşin içinde elbette bir hinlik var. Bu zamanda bedelsiz, kimse kimsenin yatağına bile girmiyor. Can sıkıntısı yüzünden safmışcasına davranıyorum. Kafamı dağıtmak için sosyal oyunlara ihtiyacım var çünkü. Sömürünün yarattığı çirkefliklere ihtiyacım var şu an.

Kız:

-"Hangi hediyenin size çıkmasını istersiniz?!" diye sordu.

-"Bilmem ki", dedim, "Elinizde neler var?!"

-"Şunlar çıkabilir." dedi kız ve kataloğu açtı. Vakit kaybını önlediği ileri sürülen bir sürü ıvır zıvır alet.

Parmağımla göstererek:

-"Şu", dedim, "Şunun çıkmasını isterim. Bir mutfak robotu!"

Delikanlı:

-"Eğer o çıkmazsa mutfak robotunu uygun taksitlerle almayı düşünür müsünüz?" diye sorunca işin rengi anlaşıldı.

-"Tabii", dedim, "Tabii, düşünürüm.. Her eve lazım!"

Benim gibi üç günde bir tek öğün yiyen, asla bulaşık yıkamayan, zayıflıktan geberecek biri için mutlaka lazım! Mutfak robotu: Olmazsa olmaz!!

-"O zaman zarfınızı açalım." dedi kız.

Cezve. İnanılmaz, ama gerçek: Bir cezve kazanmıştım. Artık bütün gün Türk kahvesi içebilirdim. Mutluydum. Falıma bakar, hikâyeler uydurur, kendimi kandırırdım. İki vakte kadar nakit, üç vakte kadar geç kalmış bir mektup, beş vakte kadar nikâh, adında T harfi olan tıknazca bir adamdan yardım görmek filan! Bu koşullar altında olsa olsa, o, adında T harfi olan tıknaz adam beni bir vakte kadar.. Hay Allah!

-"Cezveniz var mıydı?!" diye sordu delikanlı.

-"Yumurta haşlamak için bir tane büyükçe, bir de çorbaya yağ kızdırmak için küçük bir tane.."

-"Çaydanlık ister miydiniz?!"

Kızın yüzüne bakıyordum.

-"Ah, Evet..", dedim, "Çok iyi olur. Benimkinin sapı koptu."

Anlamsız bir pazarlık, otuz beş derecede seyreden hava sıcaklığı, kâğıtlar, zarflar, formaliteler, kullanılan, taciz edilen zaaflar derken devasa bir kutuyu ve çaydanlığı bırakıp gittiler. İlk taksiti bir ay sonra ödeyecektim ve gelmeden önce mutlaka telefon edeceklerdi.

Ağır kutuyu zor zar yatakodasına taşıdım, somyanın altına yerleştirdim. Evlenmeyi asla düşünmememe rağmen çeyizimin ilk parçası sayılabilecek mutfak robotunu edinmiştim. Edinmiştim edinmesine de, ne işe yarardı, onu bilemiyordum. En kötü ihtimal, kokteyl durumu. Hani çocuklar, bir arkadaşlarıyla alay ederken ritmik bir şekilde '*Onun burnunda sümük var! Onun burnunda sümük var!*' diye bağırırlar ya, ben de evin içinde bir ay boyunca '*Mutfağımda robot var! Mutfağımda robot var!*' diye zırvalayarak dolaştım. Sayılı gün çabuk geçer. Aslında böyle bir borcum ve robotum olduğunu da unutmuştum. Ta ki, partnerim o sabah donunu bulamadığında yatağın altına eğilinceye kadar! Aaa! Bir mutfak robotu kutusu!

İlk işim, yüzlerce karalama kâğıdı arasında bana imzalatılan o belgeyi bulmak oldu. Evet, taksit gününü neredeyse on beş gün geçmişti ve beni arayıp soran yoktu. Önce, bunun oldukça olumlu olduğunu düşündüm. Sonraları içimi bir sıkıntı ve merak kapladı: Bedava bir mutfak robotu?! Neden?!

Komşuya inip şirkete telefon açtığımda şok geçirdim: Firma, bir paravandı ve sahipleri karapara aklamaya çalışırlarken yakayı ele vermişler, apar topar yurtdışına kaçmışlardı. Telefonun diğer ucundaki ses, böyle bir firmanın artık olmadığını söylüyordu.

Sonuçta bir yılı aşkın zaman geçti. Ben ve mutfak robotum, bu olayı sık sık hatırlayıp isterik kahkahalarla gülüyoruz. Ha, bu arada, hâlâ kızoğlankız!

küçük İSKENDER
kiskender@hotmail.com

Kötü Şair Şerafettin 'Anlamı Yok'

ŞİİR VE OYNAYAN : ŞERAFETTİN KAYA
KAMERA VE REJİ : YONCA AKPINAR

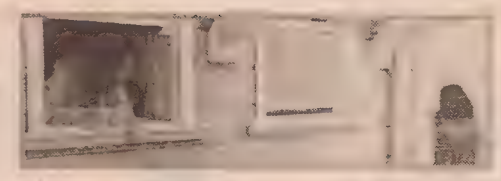

Sana kesin olarak söylemeliyim

İkibinli nihai bir yılda

İkimiz de olmayacağız

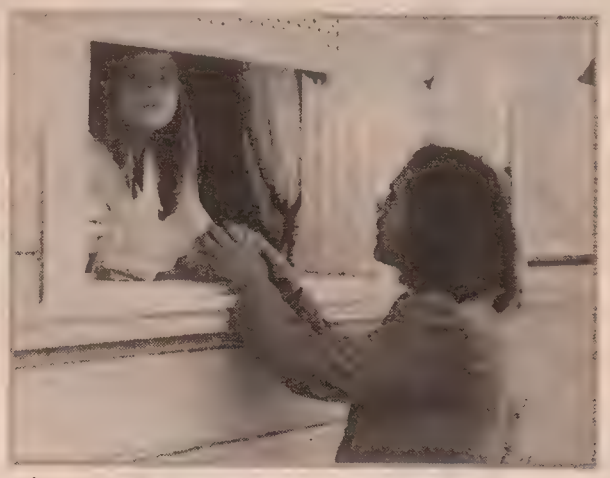

İstesek de tutamayacak ellerimiz birbirini

ne sen, korkak bakışlarını kaçıracak

ne de ben sersefil ruhumla

hala seni seviyor olacağım

İşte, kavgamızın anlamsızlığı

(Bu Şiir'in Sonu)

Akşamsefası

Önce Kadınlar ve Çocuklar

MERAL ONAT

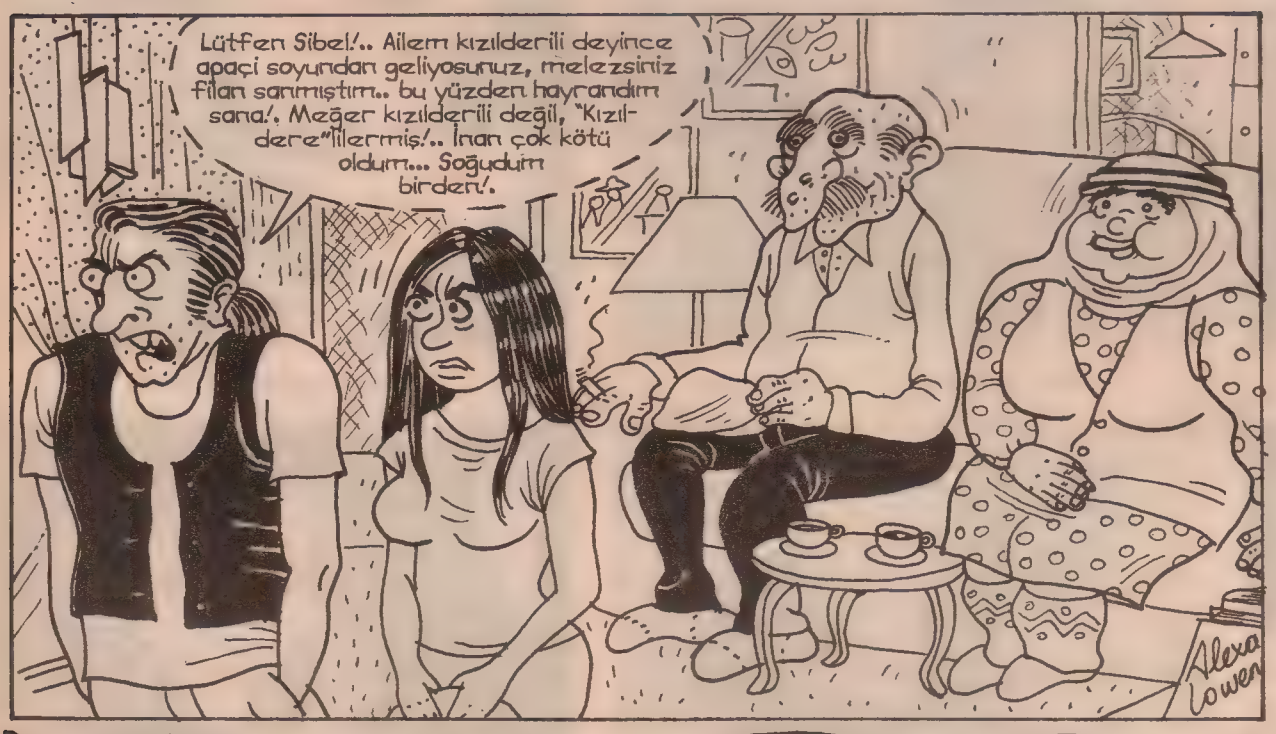

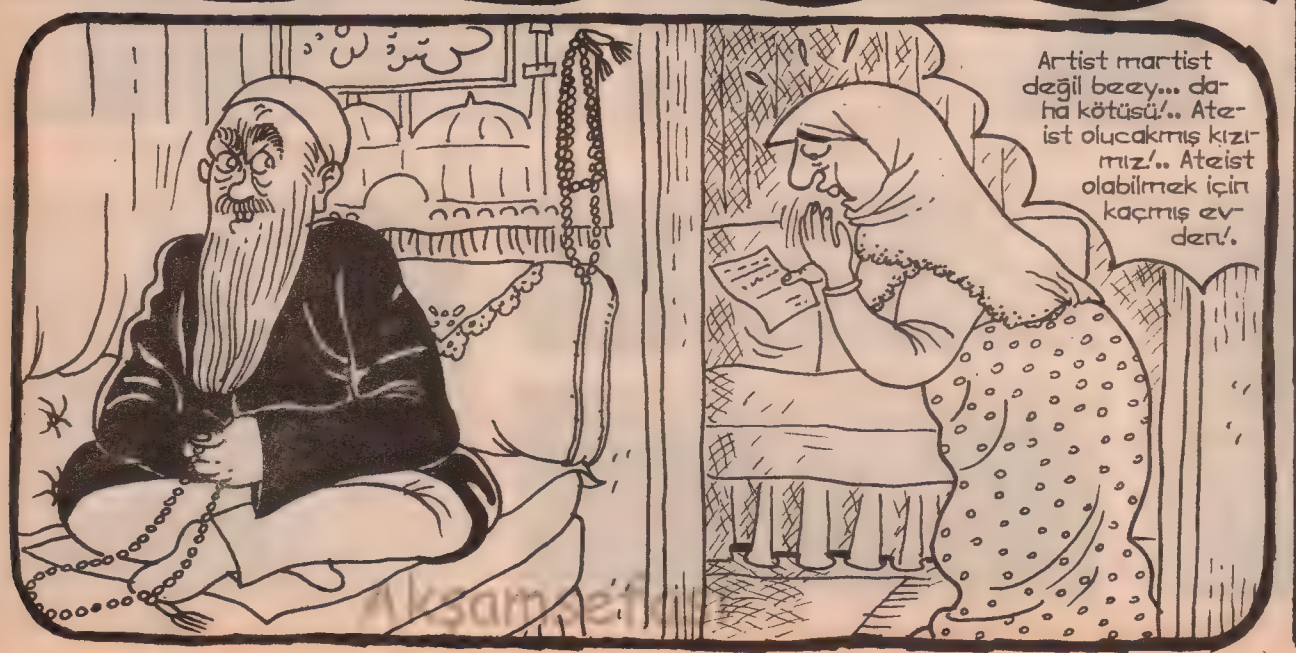

Mardin'in büyüleyici bir şehir olduğu görülmeden anlaşılacak gibi değil.. Meğer, dünyanın en büyük açık hava müzelerinden biriymiş Mardin. Yalnızca meşhur taş evleri, kiliseleri, ferah havası ya da konumu nedeniyle değil, gül gibi geçinen ayrı dil, din ve kültürden insanlarıyla da dünyanın en güzel şehirlerinden biri. İşte Mardin'den insan manzaraları

HATİCE MERYEM - ŞEYHMUS DİKEN

Mardin Kapı Şen Olur

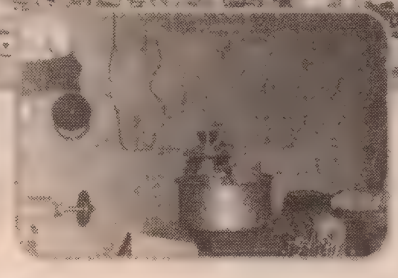

Funda Yıldız / Satış Elemanı

"Mardin'de kadın olmak. Offf, çok şey geliyor aklıma."

Ortaokul mezunuyum, şu an liseyi bitirmeye çalışıyorum. Daha sonra bakalım hayat neler getirecek. Olanaklar elverdiği sürece okumaya devam etmeyi düşünüyorum. Yaklaşık üç yıldır bu mağazada çalışıyorum. Abim subay olduğu için arasıra orduevine gidiyorum. Aşağıda bir yüzme havuzu var, oraya gitmiyorum, zamanım yok, bir de "yıldız"lar var, orada da sadece erkekler yüzebilir. Oysa ben yüzmeyi severim. Ancak tatile giderseniz öyle bir şansınız olabilir.

Mardin'de kadın olmak. Offf, çok şey geliyor aklıma. Aslında sanırım Türkiye'de kadın olmak çok zor. Bir kere bunun altını çizmek istiyorum. Evliyseniz kısmen rahatsınızdır. Ama eğer bir genç kızsanız bir arkadaşınızla bir kafede, çay bahçesinde oturamazsınız Mardin'de. Bir sinemamız, bir tiyatromuz olmadığı için zaten böyle yerlere de gidemeyiz. Hem olsa bile gidemeyiz. Çünkü insanlar size farklı gözlerle bakarlar. "Şununla çıkmış, neden çıktı!" Kendileri yapamadıkları, cesaret edemedikleri için öfkeyle bakıyorlar ama aslında onlar da içten içe yapmak istiyorlar. Biz buradaki arkadaşlarla gidebiliyoruz, ama bunun sıkıntılarını çeken bir çok arkadaşımız var. Ben yaşamıyorum çünkü benden sonrakiler için ilk adımı atmak istiyorum. Kişisel olarak ben erkek olsun, kız olsun arkadaşlarımla gezebiliyorum, ama diğerleri hayır. İlla da ve gizli de olsa çıkmak istiyorsanız arabanızın olması lazım!

Sinemaya maalesef Diyarbakır'a gidiyoruz. Burada sinema yok. En son **Yol** filmine gitmiştik. Bize deli demişlerdi "Bir film için Diyarbakır'a gidilir mi?" Elimizden geleni yapmaya, sosyalleşmeye çalışıyoruz. Burada satın almak istediğim kitapları da çoğu zaman bulamıyorum. Ankara'dan, İstanbul'dan arkadaşlar gönderiyor. Mesela **Orhan Pamuk**'un ve bir çok yazarın kitapları yok.

En büyük hobim kitap okumak. Zaten Mardin'de başka yapabileceğimiz bir şey de yok. Daha çok yabancı yazarları okuyorum, **Leo Buscaglia, Hayyam, Steinbeck**.. şu an aklıma gelenler. **Orhan Veli, Orhan Kemal, Nazım Hikmet** onlar da harika, bayılıyorum onlara. Televizyon izlerim, kanal seçmem, ne denk gelirse.. Bir tercihim yok. **Okan Bayülgen** ve **Beyaz**'ı beğenirim. Bunların programlarını geceleri radyodan dinleyebiliyorum. **Siyaset Meydanı, Arena , Objektif** programları da ilgi alanıma giriyor.

"Penceremden Kırk Bahar" diye bir şiir kitabı var. Hatta Guiness Rekorlar Kitabı'na girecek demişlerdi Çünkü okunabilen en küçük kitap. İki cm uzunluğunda, iki cm genişliğinde bir kitap bu. Hatta yazarı bu kitabını bana imzaladı. Adı Yaşar Ümit Işıkhan.

Mardin'de Süryaniymiş, Müslümanmış farketmez, hep bir arada yaşıyoruz. Irkçı değilim. Türk, Kürt, Arap farketmiyor benim için. İnsan olmak, anlayışlı ve hoşgörülü olmanın halledemeyeceği şey yoktur.

Basın bazı şeyleri yanlış yöne çekiyor. Mardin, Nusaybin, Şırnak, Diyarbakır olsun hep çatışma olaylarıyla gündeme geliyor. Ölen askerler, polisler, aileler... Fakat başka şeyler de var burada. Yani burada yaşayan insanların hepsi öyle değil. Bunları gündeme getirmiyorlar. Mardin'in bir mağazasının, bir kafe'sinin resmini çekmiyorlar. Bir çok öğretmen arkadaşım var, buraya gelirken iğne iplik getirmişler. Çünkü Mardin'de iğne iplik yok demişler, düşünsenize! Bence batı, Mardin daha doğrusu Güneydoğu hakkında ön yargılı düşünüyor.

Kaan Mungan / El Sanatkârı

"İnciyi takan insanlar medeni insanlardır."

23 yaşındayım. Bekarım. İnci imalatı yapıyorum. Bilezik, küpe yüzük de. Fazla bir sosyal faaliyetimiz yok. Mesela sinemaya gitme ihtiyacı duymuyorum. Zaten filmler güncel değil. Televizyonlar var, yirmi tane kanal var. İşin gerçeği televizyon izlemeye bile zamanım olmuyor. Kitap okumaya da vakit kalmıyor, boş kaldığımda gazete okurum. Yazar **Murathan Mungan**'ı bilirim. Amcazadelerden olur kendisi ama kitaplarını okumadım.

Çalıştığım yerde patron kalfa ilişkisi yok. Arkadaş gibiyizdir. Ben camime, patronum kilisesine gider. Bu, bu kadar basit. Önemli olan birbirimize uyum sağlamamız. Mardin dendiği zaman belki batıda kötü bir izlenim bırakmış olabilir. Ama o cahil insanların bıraktığı izlenimdir. Buranın medeniyetin beşiği olduğuna inci kanıttır mesela. Batı daha yeni yeni farkına varıyor, biz yıllardan beridir bu işi yapıyoruz. Ta atalarımızdan beri bu iş aynı. İnciyi altın üzerine işliyoruz. İnci, bir medeniyetin kültürüdür. İnciyi takan insanlar medeni insanlardır. Örneğin bir köylü insan, bir cahil insan inciden anlamaz. Bizde de yıllardan beri olduğuna göre artık medeniyet seviyesine çıkmışız demektir. Altın üzerine inci işlemeciliği yalnızca Mardin'de vardır. Zaten bunu Türkiye'ye tanıtan da Mardin'dir. Müzikte ayrım yapmıyorum. Genelde hepsini severim. Genelde ben sinema ve televizyon izlemiyorum.

➤

Gabriel Akyüz / Kırklar Kilisesinin Pederi

"Burada varoluşumuz bir belirtidir ki Müslüman halk bize çok iyi davranıyor"

1985 yılında Mardin Süryani Kadim Ortodoks cemaatine papaz olarak takdis edildim. Halen aynı görevi **Kırklar Kilisesi**'nde yürütmekteyim. Midyat'ın Alagöz köyündenim.15 yıldır Mardin'de yaşıyorum. Mor Gabriel Manastırında okudum. Kırklar Kilisesi'nde benden önce Peder Cebrail Alaf vardı. 1985 yılında vefat etti, o tarihten beri ben hep buradayım. Peder Cebrail Allaf'ın naaşı Deyr ül Zafharan manastırındadır şu an.

Kilisemizin bünyesinde üç dört aile var. Yalnız mahallemizde, yirmi Süryani aile yaşar. Kilisemizin müştemilatı çok geniştir ve Süryani ailelerimiz burada kirayla oturmaktadır. Bu imkandan yararlanabilmek için Süryani cemaatinden olmak yeterlidir. Kimin ihtiyacı olursa veriyoruz. Tabii fakir kişilere öncelik tanıyoruz.

Müslüman cemaatle ve Mardin'de oturan diğer kişilerle dialoğumuz çok iyi. Burada varoluşumuz bir belirtidir ki Müslüman halk bize çok iyi davranıyor. Halk bize iyi davranmasaydı belki burada kalmamız söz konusu olamazdı. Kusura bakmayın belki Diyarbakırlıları incitirim de, geçenlerde Diyarbakır'dan misafirler gelmişti. Sohbet ederken sordular burada kaç tane Süryani vardır diye, ben de yanıtladım. Onlar da Diyarbakır'da pek kalmadığını söylediler. Dedim ki herhalde onları siz kaçırdınız. Bizim Mardin'deki hemşerilerimiz bizi iyi idare ediyorlar dedim.

Süryani göçü bir yüzyıldan beri devam etmektedir. İlk Süryani göçü 1900'lerin başında Amerika, Kanada, Brezilya, Venezuela gibi ülkelere oldu. İkinci Süryani göçü 1942'lerde Suriye, Lübnan, Irak'a oldu. Üçüncü göç 1960'larda İstanbul'a, dördüncü göç de Avrupa ülkelerine. Avrupa ülkelerine yapılan göç yeni bir göç sayılır. İsveç başta olmak üzere tüm Avrupa ülkelerine göç ediliyor. Aileler birbirlerini çektiler. Mesela önce biri gittiği zaman, sonra akrabalarını çağırdı yanına.

Kırklar Kilisesi 6. yüzyılda yapılan bir eser. Süryani toplumuna sürekli metropolitlik görevi yapmıştır. Mardin'deki, patriklerin fahri makamı Deyr-ül Zahfaran Manastırı yedi yüz yıl süreyle Süryani kilisesine patriklik merkezi yaptığından halkla ilişkileri bu Kırklar kilisemizden yapılırdı. Ondan dolayı çok önemli bir yeri vardır. Adına gelince; 3. yüzyılda Roma İmparatoru tarafından katledilen 40 kişiden gelmektedir. Bu kırk kişi Kapadokya yöresinden olup Hristiyanlığı kabul ettikleri için imparator tarafından işkence edilerek Sivas'a götürüldü ve bir buz göletine atıldı, yaşamlarını o buz göletinde yitirdiler. Daha sonra Hristiyanlar bu kişileri şehit olarak kabul ettiler. Değişik yerlerde bir çok kiliseye bu isim verildi.

Beş kitap yazdım. Şu anda Meryem Ana Kilisesi'ni de ele aldım. Onu da yazmaktayım.

Hristiyanlıktaki ruhban sınıfı ikiye ayrılır. Bir rahiplik bir de papazlık sınıfı. Rahiplik sınıfı evlenmiyor. Rahipliğin üç yasası var, ömür boyunca bekar, mütevazi olmak, her şeyi terketmek mal mülk para sahibi olmamak. Her isteyen rahip olabilir, çünkü rahiplik insanın serbest iradesine bağlı bir şeydir. Rahipler manastırda ömür boyunca yaşarlar. Papazlığa gelince, her isteyen papaz olamaz. Papazları halk seçer. Papazların evli olması şarttır. Benim onüç tane çocuğum var, şark usülü. Tabii ki tek eşten, biz de boşanma yok.

Televizyonda haberleri, açık oturumları seviyorum.

Müziği seviyorum. Özellikle Süryani müziğini tercih ediyorum. Süryani Mor Afrim ilk kez müziği kiliseye alan kişidir. Nusaybin okulunun rektörü, müdürü, otuz sekiz yıl boyunca okulu kendisi yönetti ve kilise de bir reform yaptı. Hem müziği kiliseye aldı, hem de kadınların kilisede terennüm etmelerine izin verdi. Çok önemli bir kişi. Nusaybin doğumlu ünlü şairimiz Mor Afrim'in yedi hece üzerine şiir ölçüsü ve ilahileri vardır.

Mardin'de yaşamak çok güzel. Mutlu olmasaydık başka bir yere göçerdik.

Fatih Akaat / Hamal

"Benim bir atım var. Saman, arpa veriyorum."

Hamallık yapıyorum. Evliyim. İlkokul beşe kadar okudum. Pamuk, dikiş makinası, un her şey taşıyorum. Kürek sapı taşıdım Mardin Kapısına biraz önce. Bizim işler kötü. Buralara araba girmiyor ama eşekler çok. Araba gelmedi mi de belediyenin eşekleri var. Çöp temizliğini bu eşekler yapıyor. Yapacak başka iş de yok. Ne yapalım, hiç yoktan iyidir. Daha önce fırıncılık yapıyordum. Vazgeçtim, hamallık daha güzel.

Televizyon seyrederim. Nerde güzel film çıksa onu seyrederim. **İbrahim Talıses'i**, **Cüneyt Arkın'**ı severim.

Çok param olsa büyük bir ev alırım kendime. Şimdiki evimi de bir fakire verirdim.

Benim bir atım var. Saman, arpa veriyorum. 200-250 kilo yük taşıyorum. Bir milyona taşıyorum. Günlük yevmiyem bir ile beş milyon arası değişiyor.

Faysal Çuhadar / Mobilyacı

"Kanalların hepsi bir değildir, Allah birdir."

Herşeyi sanatım öğretti bana. Mardin'de ceviz çoktur. Ceviz işlemeleri çok yaygındır. Nakış işlemeler yaparım ama şimdi herkes kaplama yaptırıyor, zaten eski cevizi de bulamıyoruz. Hayatım bu işle geçti. Okul bile okumadım. 1934 doğumluyum. İki çocuğum var, ikisi de evlidir. Çocukluğumdan beri bu işi yapıyorum. Okur yazarlığım yok.

Ben marangozdum, emekli oldum. 4-5 senedir bu işle uğraşıyorum. Apartmanlarda oturmaktan hoşlanmıyorum. Kışın sıcak, yazın serin olur eski taş evler. Zaten Mardin'in evleri meşhurdur. Akşamları evde otururum. Bazen komşulara gidip gelirim. Caminin orda park var, orada otururuz eşle dostla. Saat dokuz gibi eve gideriz. Ne içki ne kumar... Bazen televizyon seyrediyorum. Kanalların hepsi bir değildir, Allah birdir. Beğendiğimi izlerim yani. Arapça konuşurum ama Türkçeyi de seviyorum. Çünkü bizim devletimiz Türkçe olduğu için.

İstanbul'da, İzmir'de akrabalarım var, beni çağırıyorlar, gel kal diyorlar. Ben gitmiyorum. Bir defasında gittim, bir ay kaldım. Sağıma bakıyorum, soluma bakıyorum tek bir tanıdık yok, hemşerim yok. Burada elhamdülillah çok akrabam var, arkadaşım var. Oralarla buralar farklı tabii. Ben memleketimi tercih ediyorum yani.

Süryaniler azaldı buralarda. Mardin'in yüzde sekseni Süryani'ydi. Buralardan İstanbul'a gittiler. Onlarla anlaşıyoruz. Nerden tutarsan tut hepimiz akrabayız.

Nihat Özcan / Bakırcı

"Şu yeni çıkan alüminyum kaplar yüzünden kazancımız pek iyi değil"

1955 doğumluyum. İlkokul mezunuyum. Doğma büyüme Mardinliyim.

Kendi imalatlarımız olarak hamam tası, aslanlı mangal, kirdanlık, sabunluk yapıyoruz. Kirdanlıklar kalaylı bakırdandır. Mardin'de eskiden kadınlar haftanın belirli günlerinde hamama giderlerdi. Giderken de kesesini, lifini, sabununu, tarağını, topuk taşını bu kirdanlıkların içine koyardı. Çarşıda bakır işini yapan üç beş kişi var. Bizim baba mesleğimiz olduğundan devam ettiriyorum. Çocuklarım bu işe pek ilgi göstermiyor. Özellikle de krom ve alüminyum çıktığından bu yana bizim mesleğimiz gözden düşmeye başladı. Bakır kapları kalaylamak biraz pahalı. İnsanlar ellerindeki bakır kapları artık satmaya başladılar. İş için ara sıra Antep'e, Maraş'a , İstanbul'a giderim ama döner dolaşır memleketime gelirim. Mardin 'in havası güzel, vatanımızdır, toprağımızdır. Tabii sevmek lazım. Dedelerimiz ölmüş bu topraklarda, ben de onun için seviyorum. İşyerim de tarihi bir yer, Ensarilerin vakfına ait, biz burada kiracıyız. Ensariler Mardin'de geniş bir aile.

Kitabı daha çok çocuklarım okur. Mardinli yazar tanımam, o kadar çok okumadığım için. Daha çok Osmanlı'nın kitaplarını severim. Tuğralı şeyler alır satarım. Mesela bazen elime bir Osmanlı tuğrası geçer ya da bir bakır kap. İşte bunlar kolaylıkla satılır, Mardin'in yerlisi sever bunları, sanırım Osmanlı'yı hatırlattığı için.

Televizyon da genellikle haberleri izlerim. Bir de **Mehmet Ali Erbil**'i severim. Daha çok çocuklar seyrediyor işte...

Dünyaya yeniden gelsem başka memleketlerde olmak isterdim. Daha rahat bir mesleğe kavuşmayı da isterdim. Aslında işimden memnunum ama yine de pis bir iş.

İşim kazanç olarak pek iyi değil sebebi de şu yeni çıkan alüminyum kaplar. Buralar sıcak olmasına sıcak ama dayanılmayacak kadar değil. Yayladayız o yüzden çok fazla sıcak olmaz. Ama Nusaybin, Kızıltepe yanıyor. Hem sıcak olsa da yüzmek isteyenler için havuzlar var. Ben de yüzebilirim ama havuza gitmiyorum. Merakım yok.

Mardin'in zenginleri kaçıyor, başka yerlerde yatırım yapıyor. Onun için bizim memleketimiz yoksul kalıyor. Çok param olsa Mardin'de yatırımımı kurardım. Urfa havası dinlemeyi severim. Eyvan programını, eski Arapça kasetleri dinlerim. Bizim anadilimiz Arapçadır zaten.

Mardin içinde herhangi bir olay olmaz. Burası sakin. Ama köylerde oluyordur onu bilemem. Bu olayların çözümü de devletimize , milletimize bağlı. İnşallah başka tür insanlara bir karış toprak vermemek şartıyla devletimizi Allah muhafaza eder.

Metin Edirne / Kuyumcu

"Batıda sanmam ki bir Hristiyan Müslümanla oturup çalışsın."

Evliyim. Hanımım, ev hanımıdır. Çocuğum 3.5 yaşında, ismi George. Aşağı yukarı yirmi yıldır kuyumculukla uğraşıyorum. Bu işi eski ustalarımızdan öğrendim. İlkokuldun başlayarak bugünlere geldim. Daha çok bu yöreye ait çalışmaları yapıyoruz. İnci, incili taşlar, turkuaz, akit, mercan ve daha bir çok değerli taşların çalışmasını yapıyoruz.

Çalışma arkadaşım Müslüman, ben Süryani... Birlikte çalışıyoruz. Ürettiklerimizi hem Müslüman hem de Süryanilere yani Mardin ve yöresine mal ediyoruz.

Medeniyetin beşiği burasıdır. Nerde bir Süryani, nerede bir uygar Müslüman varsa hepsi buradadır. Hoşgörü çerçevesinde yaşanır hayat. Batıda sanmam ki bir Hristiyan bir Müslümanla oturup çalışsın. Tarihte bir takım problemler elbette çıkmıştır. Ama cahilliktir demişizdir.

Zamanımın çoğunluğunu dükkanda geçiriyorum. Bütün sosyal yaşantım budur. Televizyon çok az seyrederim. Nerede bir güzel haber var, onu izlerim. Kitap okumaya fırsatım yok. Hiç yazar tanımam, takip de etmem. Ama Munganlardan bir yazarımız var. Onu biliyorum.

Bizi Mardin'e bağlayan bir kültürümüz var. Biz kendi toprağımızı çok önemsiyoruz. Bu yörede faal olan 9-10 kilisemiz var. Kiliselerimizin bazıları metruktur, bazıları ise başka kişilerce başka şekillerde kullanılıyor. Bu toplumsal bir hatadır. Topluma hoş gelmeyecek bir biçimde kullanılıyor. Ben pazar ayinlerine giderim. Ama illa da kilisedeki ayine katılmam şart değil, evimde de yapabilirim. Ben Süryani kimliğimi saklamadım hiç. Beni kabul edenler de etmişlerdir. Etmek de zorundadırlar.

Sanat aşk gibi bir şeydir. Dünyaya bir daha gelsem marangozcu da, bakırcı da olabilirdim yeter ki sanatla ilgili olsun. Sanatın zevkine varan kişi tekrar sanatçı olarak doğmak ister. İlkel sayılacak aletlerimiz, makinalarımız var. Ama biz el işi, göz nuru şeklinde çalışıyoruz. Burada farklı kültürler ve farklı insanlar var. Biz süryani olarak, normal vatandaş olarak buradayız. Biz kimsenin ne işine ne de siyasi kimliğine alet oluruz. Biz normal, sıradan bir vatandaşız.

Güneydoğu için sosyal etkinlikler ve de bilinçli insanlar lazım. Benim tek dileğim, yani öğretmeninden tut, buraya gelen herkesin hoşgörülü olması. Buralı insanların ne diyelim cehaletine de bağışlamaları lazım bazı hareketleri. Bazı konuşmaları olsun, bazı giyim tarzları olsun bunları hoşgörüyle görmek ve kazanma için mücadele etmek lazım. Kaybetmek beş dakikadır ama kazanmak istemezsen hiç bir zaman kazanamazsın. Bizim sadece eksiğimiz hoşgörüdür. Hoşgörü sadece benden beklenmesin yani Süryani'den beklenmesin. Bir Müslümandan da, bir Yahudiden de , bir Yezididen de beklensin. Şu anda mesela Yezid insanlarımız da var Güneydoğu'da. Şu anda birbirimizi anlamamız lazım. Ön yargılardan kaçınmamız lazım.

Deniz Kırılmaz / Öğretmen

"İnsanın insan olarak değerlendirilmesi gerektiğini anlatıyorum öğrencilerime."

Süryaniyim.Kilisenin içinde değil ama yakınında oturuyorum. **Mardin Atatürk İlköğretim Okulu**'nda öğretmenlik yapıyorum. Kitap, gazete okurum. Daha çok kendi ünitelerimizle ilgili kitaplar, ansiklopediler karıştırırım. Daha önce okuldayken okuduğum kitaplar; **Tolstoy'dan Anna Karenina, David Cooperfield** gibi ünlü eserleri okudum. Fakat şimdi ev sahibi olduğum için zaman bulamıyorum. Daha çok ansiklopedileri karıştırırım. Televizyondan haber dinlerim, günlük gazeteleri okurum o kadar. **Murathan Mungan** ressamdı galiba, yoo ben karıştırdım o **Mükremin Mungan**'dı, onu tanırım.

İnsanın insan olarak değerlendirilmesi gerektiğini anlatıyorum öğrencilerime. Gayet iyi anlaşıyorum onlarla. Sadece onlarla değil, velileriyle de çok iyi anlaşıyorum. İnsanı insan olarak değerlendirmek lazım, ben burada görevimi yapıyorum. Mesleğimi güzel bir şekilde yürüttükten sonra Müslüman veya Hristiyan olmak önemli bir şey değil. Benim için sadece çocukları iyi bir şekilde yetiştirebilmek önemli. İnanır mısınız, birinci sınıfı okutmaya başladığımdan itibaren veliler çok istekli bir şekilde çocuğunu getiriyor ve bana verebilmek için sıraya giriyorlar.

Şimdiye kadar pekiyiden aşağı puan almadım müfettişlerden. Herkesin çalışması ayrı ayrı kontrol ediliyor. Mardin'de kadın olarak çok rahat bir çevrede yaşıyoruz. Çevremiz tutucu bir çevre değil. Eskiden daha da rahattık. Şimdi biraz kapalılar, türbanlılar ortaya çıktığı için rahat dolaşamıyoruz. Fakat genelde rahatız. Tabii kurallara uygun bir şekilde giyiniyoruz, açık seçik değil.

Mahmut Özcan / Bakırcı

"Bakırla yapılan yemek daha lezzetli daha güzel olur."

Nihat Özcan kardeşimdir. Zaten bu çarşıda bizden başka kimse kalmamıştır bakırcı olarak. Kimse yemek pişirmiyor bakırlarla. Çünkü çinko çıktı. Fakat bilmek lazımdır, bakırla yapılan yemek daha lezzetli, daha güzel olur. Kalaylı olduğu için insana da yararı vardır. Fakat bu iş biraz pahalıdır. Çünkü parlatmak zahmetlidir.

Ben işimi severek yapıyorum. Bunlar el emeği, göz nurumuz bizim. Öte yandan içimiz pas tutmuş. İşimiz biraz pistir yani. Her şeye rağmen babam yetmiş beş yaşında, ben kırk yaşındayım hâlâ bu işi yapıyoruz. Hiç şikayetim yok.

Kitap okumaya pek vaktim olmuyor. Yalnız çok eski tarihlerde bir profesör vardı. Tabi biz görmedik onu. Kitaplardan biliyoruz. Televizyon izliyorum. Kanal olarak pek ayırdedemiyorum. Mardin'de Yıldız TV var. Buradan Suriye kanalı izleyebiliyoruz. Dünyaya bir daha gelecek olsam bu mesleği zor yapardım. Belki bir doktor olabilirdim, insanlara faydalı bir şey olabilirdim.

Buradaki sorunları çözmek için iş yerleri kurulması lazım. Devlet büyükleri iş yerleri kursun. Gençler, bizim çocuklarımız sokakta geziyor. Maraş'a mal almak için gidiyorum. Sokaklarında bir çocuk görmüyorum. Hepsi iş yerlerinde çalışıyorlar. İş yerlerimiz, fabrikalarımız yok. Olsa herkes işinin başına geçer, çalışır.Süryani arkadaşlarım da var. Dinimiz ayrı ama kardeş gibi yaşıyoruz.

Teneke Trampet

'kadınlar yine hijyenik şiirler yazdılar' diyen arkadaş için

teneke trampetlerin vaktidir.cadde
caz hicaztaksimetre
'kardır yağan üstümüze inceden'
bir cam ağlaya ağlaya kırılır
kalın topuklarıyla geçer gece üstümüzden

bir hücre bölünür;yaşam
bir hücre daha...
azarlanmış çocuk duruşuyla
bakar.kırmızı
bir balon patlar.ve deriz
'buraya kadar usta
inecek var'

ah tarçın kokusu kış sabahlarının
kent parkında,teneke trampetlerin
sustuğu an,içilse
anne dudaklarıyla alnımızda

ama hayır,kadınlar
'hijyenik şiirler' içindir,nasılsa
tarçın ve süt kokusuyla
büyümüş ve büyütmüşlerdir çocuklarını

işte, kentin badygard'ları
caz hicaz derken
anneler kurban verir oğullarını

adım;anne
cinsim;kadın
şiirim;maalesef enfekte
çünkü tüm pedler yalnız kullanılmadan önce
hijyeniktir

biline!

ÇİĞDEM SEZER

Su Bulanırsa

ayna yanılırsa, şaşırır zaman
her göl kendi dibinde başkası olur
kağıttan gemiler batar durmadan
göle yağmur yağarsa kesinlikle susulur...

bir gölle yıkanmıştır her çocukluk
bizi oyalayan en eski şehir,
yüzünü aynalarda unutan çocuk;
bir göle hazırlanır solan son şiir

suya atılır
su bulanırsa, göl belirginleşir.

CAN BAHADIR

Aksamsa.Net

Kanguru Çelebi'nin Türkiye Macerası

Onbeş yıldır uzak kaldığım ülkeme ayak bastıktan sonra neler gördüm, off aman neler gördüm? Havaalanı çıkışında yaprak gibi neden titredim ki, korkuyor muyum? İçimden, "Korkacak bir şey yok yavrum" diyerek, kendimi karımın yanında küçük düşürmemeğe çalıştım. Bir an önce yurdumun toprağını öpmeye kararlıyım. Bunun, titrememe ilaç gibi geleceğine inanıyorum. Heyhat! Her yer betona kesmiş! Olsun! Bana kimse yurdumu puntik gösteremez. Şaşma gönlüm şaşma, gördüğün her şeye apışıp kalma! Elbette değişecek, ŞEYLER. Böyle zortin çinguri gibi kaldıysan, o senin ağırlığındandır.

Karımın halası tatile gitti. Onun, İstanbul-Suadiye'deki katına CUPP diye yerleştik.

Gebze de seracılık yapan **Hüseyin Alemdar** telefon etti, bizim için program yapmış. Seher vakti domatesi, hıyarı toplayıp geliyormuş. Gecikerek, bizi merakta koyan Hüseyin, nihayet gelebildi. **Dağlarca**'yı görmeğe gittiği kahvede, Ulu Şair'in dengesini kaybederek düştüğünü ve hastaneye kaldırıldığını öğrenmiş, koşturmuş ardından.

Yarın önce **Memet Fuat**'ı, sonra Dağlarca'yı ziyaret etmeye karar verdik. Birden huzursuz oldu Hüseyin, sonunda huzursuzluğunu eşkere etti: Sağda solda Memet Fuat hakkında ağır eleştirilerde bulunmuş, açıkcası arkasından konuşmuş. Biraz tırsaki bu yüzden.. "Kim kimin arkasından konuşmuyor ki cepherkülüm" diyerek onu ikna ettim. Sabah oldu, gün puslu ışıdı. (Son satırı dize olarak da isteyen kullanabilir.)

Bir zamanlar gençtik

Memet Fuat telefonda Alemdar için, "gelebilir" dedi. Ama saat ikide olmalıymış. Ondan sonra evi tarif etti. Sözcüklerinin altını çizerek ekledi: "Senin gibi yakışıklı bir köpeğim var, korkmana gerek yok, çünkü şimdiye kadar kimseyi ısırmadı" deyince, konuşmamın bir adım gerilediğini hissettim.

Gerçekten iri bir köpekti. Hele birden bire parlayıp, ayaklarını omzuma koyunca daha bir irileşmişti. Öyle bir hırladı ki, ısırsa daha iyiydi.

Bahçe içinde bir ev olmasına karşın, YAŞADIĞIMIZ'la bağdaştırmaya çalıştığımdan, düşkırıklığı gibi bir duygu yaşadım. Kapıyı kim açtı? Elbette Memet Fuat değil. İlkgençliğimden beri içimde salınıp duran **KLİMANTERO**, uzun süredir hasta.

Çalışma odası, oturma odası, kütüphane karışımı bir yerdi oturduğumuz.

Burnundaki mavi borucukları görünce, neredeyse bir çığlık atacaktım. Oksijen tüpü olduğunu sandığım bir aygıta bağlı olduğundan, ayağa kalkamadı. Konuşmaya başlayınca, sesinin sıcaklığı saçlarımı okşadı, yüzümden bir makas aldı.

Elindeki Romantic Comminist (yanlış yazmış olabilirim) adlı, **Nazım Hikmet**'le ilgili İngilizce kitap gözümü aldı. Ama sormadım, nedir bu kitap diye. Çünkü sorarsam rahatsız ediyormuş gibi bir duyguya kapılmıştım.

Bilgisayarın başında doktora tezi hazırlıyor havasında bir arkadaş ve Memet Fuat'ın işlerini gördüğü belli olan, dağıttığı çay gibi sıcacık gülen bir başka arkadaş. Bir de, bağırarak köpeği sindiren delikanlı. Sözüyle delikanlıyı vurgulayarak göndermede bulundu KLİMANJERO'm, "Bir zamanlar biz de gençtik."

YAŞADIĞIMIZ'daki cinsel titreşimin altını çizmek istiyordum, oralı olmadı. "**Fethi Naci** romanı çakamadı," dedi.

Fotoğraf çekilmeye başlandı.

Aygıta bağlandığı mavi borucukları gözümün önünden gitmiyor bir türlü. Oysa soracak ne çok şeyim vardı. Karım Nedret bayıldı ona. Doğrusu böyle yakışıklıya kim bayılmaz?

Hüseyin heyecanlanarak bağıra bağıra konuşmaya başladı, bu yetmiyormuş gibi ayağa kalktı. İki çay içimi ne kadar kısaymış meğer.

Köpeğin hırlamasına yakalanmamak için, arka kapıdan çıkarıldık. "Bir zamanlar gençtik" lafı kulaklarımda hâlâ. Ne çabuk geçti yarabbim!

Konserve Kan ile Taze Kan

Bembeyaz ışıyor Ulu Şair. Demir karyolası, kolundaki serum, şiirinin birer dizesi sanki. Gülümsemesiyse bize yol gösteriyor.

Elini öpmemizi hoşlukla karşıladı. Bitişik masanın üstünde su şişeleri dizili. Gazetecileri kabul etmediğini bildiğimizden, biraz da şişiniyoruz yanında. SineŞairin ona yaklaşımı bir baba gibi

Bembeyaz ışımasına gölge düşürmekten çekinerek, alçak sesle konuşuyoruz.

Çarşafına bulaşmış kanı görünce ürktük, ama Ulu Şair hemen bizi yatıştırdı ve konserve kanla, taze kan arasındaki ayrımı anlattı.

Fotoğraf çektirmek için bir dağ gibi kabarıp, yatağa oturunca, bayramda elimize para tutuşturulmuş gibi sevindik.

Yeşilçamda Bir Hayalet

Yılmaz Güney, yönetmen **Remzi Jöntürk**'e söylemiş, *"Adana'ya gidin-*

ce Nihat'ı bul, o sana her konuda yardımcı olur."

Jöntürk, İki Çalgıcının Seyahatini çekiyordu. **Ahmet Tarık Tekçe** ve **Sami Hazinses**'le tanışmam işte o film ve zamandır.

Yüzlerce filmde oynayan Sami Hazinses, her zaman seyircinin alkışını almış bir karakterdir. Şimdi ona İstanbul sokaklarında, daha çok da Yeşilçam'da bir hayalet gibi dolaşırken rastlamak mümkündür.

Kendisiyle karşılaşmamızda önce tanımadı, sonra taaa uzaklardan gelen bir sesle, "Kötüüü Adamım" diye ünledi. Bir arada, filmlerindeki gibi gözlerini fıldır fıldır çevirdi.

Dostlarım ve Ah Canım Memleketim

Sarıyer'in tepesinde, **Dursun Karaca**'nın bağevinde, sinemacı dostlarla karşılaşmak... Yıllar sonra.

"Bez bebek", "Soğuktu ve Yağmur Çiseliyordu" adlı okkalı filmlerin yönetmeni **Engin Ayça**'ya hayrandım. *"O ne güzel filmlerdi, neden arkası gelmedi?"* diye sorduğumda, hüzünlendi.

Kaliteli iş çıkaranların önü neden açılmaz, olanak sağlanmaz anlayamıyorum. Dostlarım ve canım memleketim!

Gülsen Tuncer'in bir yarısı edebiyattır. Filmlerde, dizilerde öne çıkması güzel bir şiirin tınılaması gibidir. Cumhuriyetin ilk yıllarında geçen kostümlü filmlerde, o kıyafetler ne kadar da güzel yakışır ona. Kostümleri taşıyan bir endamı vardır.

Her zaman masum kız, **Selma Güneri**. Daha dün ayrılmışız gibi sımsıcak kucakladı. "Sev Dedi Gözlerim"de birlikte oynamıştık. Yönetmen **Orhan Aksoy** motor deyince, oyununa kan yürüyen bir sanatçıydı. O filmden **Orhan Gencebay**'ı da delikanlı bir arkadaş olarak hatırlarım.

Karısı Güzel Evi Güzel Ataol

Çiçeği burnunda evli **Ataol Behramoğlu** ve İzmit Radyosu'nda edebiyat programları yapan karısı Hülya hanımla Büyükada'da güzel bir zaman geçirdik.

Ataol mangalda balık yaptıktan Sonra, gece boyunca **Yahya Kemal**'i "İyi Şair" olarak bana kabul ettirmeye çalıştı. Ama beceremedi tabii!

Ataol'un gitar eşliğimde şiirlerini okuma turuna çıkmasını çok önemsiyorum. Salt kendi şiirini değil, şiiri sevdirmek için güzel bir yöntem. Bu işten birkaç kuruş bana kazanıyor diye küçümseyenler yanlış yapıyor, Şiiri halkın ayağına götüren bir şaire hoşgörüyle yaklaşmalıdır.

Karısı güzel, evi güzel Ataol, şiirlerinde de halkın nabzını tutmaya çalışan bir şair. Cumhuriyet'te düşünce üreten köşe yazılarını da unutmamak gerekir.

Can Baba'yı Yolcu Ettik

Vay be! Demek kaderde bana emeği geçen, şiirlerime onun muhalif yanını örnek aldığım, **Can Yücel**'in tabutuna omuz vermek de varmış.

Şiirin, sanatçının, düşünürün hor görüldüğü bir zamanda, dörtbine yakın uğurlayanı olmak az bir şey mi?

Onun tabutunu okşar gibi taşırken, yirmi yirmibeş gün önceki konuşmamız ve son söyledikleri çınladı durdu kulaklarımda, "Yani şimdi seninle bir daha görüşemiyecek miyiz?"

Öküz'den **Hatice Meryem**'i **Met Üst**'ü, **Ayhan Bozkurt**'u orada görünce, Öküzcülere daha bir bağlandım. Helal olsun size! dedim içimden.

Çiçeklerle süslü bir tabut, ardında binlerce kişi yürüdüler senin sayende; Datça'yı da gördüm ya Can'ım Yücel'im.

Can'ın cenaze töreninin hemen ardından, uğurlayıcıların döndüğü feribot, Öküzcülerin sayesinde birden düğün alayına dönüştü.

Hep Can konuşuldu, onun şiirleri okundu ve kırıklık, gerginlik atıldı. Can da böyle olsun isterdi.

Feribotun tepesindeki bölümde şarkılar, türküler söylendi. Assolist **Yücelay Sal** ve Öküzcülerden kurulu, Yalarım Yutarım vokal grubu eşliğinde, yolculardan gelen istekler bir bir değerlendirildi.

Ufuk Uras, sonra **Yaşar Aksoy, Nevzat Çelik, Sezai Sarıoğlu, Namık Kuyumcu, Mehmet Çetin, Önder Kızılkaya, Mazlum Çimen, Ercan Kitabevi, Suat Çelebi, megafonla şiir okuyan kardeş, Doktor Nuran,** vs. konuşmalar yaptılar, şiirler okudular.

Güneş Tutulmasını Hissetmedik Bile

Şiirleri gibi güzel gülüşlü **Gülten Akın**'ın getirdiği çaya değil, *"Öküz'e malzeme mi çıkarıyorsun"* demesine gülmüştük.

Yılların dostu **Mustafa Akbaş** sayesinde tam güneşin tutulma zamanında şair Gülten Akın'ların evindeydik. Gülten hanımın sıcak sohbeti nedeniyle güneş tutulmasını hissetmedik bile.

Gülten Akın'ların biraz ilerisindeymiş **Fakir Baykurt**'ların evi. Biz oraya vardığımızda, balkonda tek başına yemek yiyordu. Geçip karşısına oturdum, baktı baktı, *"Ve sonra Nihat"* diye bir bağırması var ki.

AST'da aktörlük yaptığım sırada tanımıştım Fakir'i. Ondan önemli bir şey öğrenmiştim; romanı çıkmadan önce dostlarına okuturdu.

Sydney'de de buluştuk, sanat konuştuk, geçmiş yılları andık onunla. Avustralya gezisinden de bir kitap oluşturmuş onu imzaladı.

Karısı Muzaffer hanım, hemen ayrılıyoruz diye neredeyse küsecekti bize.

Fakir Baykurt'ların sonra alt katlarında tatillerini geçiren **Hülya- Özdemir Nutku** çiftine rastlamamıza ne demeli!..

Ah Bir de Deprem Olmasaydı

İçimde sevgili Can Yücel'imizi ebediyete yolcu etmenin kederi olsa da, sanat dolu, dostluk dolu, heyecanlı bir tatil geçirdik sayılır. Ah bir de deprem olmasaydı!

Datça dönüşü, Yalova vapur iskelesine geceyarısı vardık, halanın evine geldiğimizde biri çeyrek geçiyordu. Üçte de deprem oldu. Met Üst'ün demesiyle, *"direkten döndük"*.

Televizyondaki görüntüleri seyrederken içim sızlıyor...

Kurtarma çalışmasına ilk başlayan halk, ilgilileri iş başına çağıran halk...

Ölü sayısının yirmibine çıkacağı varsayılıyor.

Malzeme var, ilaç var, fakat bunların nasıl kullanılacağı hakkında yetersizlik var. Sonu büyük bir acıyla biten bir tatil geçirdik.

Siz bu satırları okuduğunuzda biz çoktan Avustralya'da ve memleketi özlüyor olacağız. Ah bir de deprem olmasaydı.

NİHAT ZİYALAN

Akşamsefası

Güldikeni

Dünyayla yüzleşir her sabah içimdeki sen
çocuk balkonlarda eriyip giden gülüşler
bulutlar limandır baba kucağında
ömrün açık deniz göğsünde gül dikeni
"sakın dokunma"

dokunma kuş kafesi ömrüm dar
tehlikeli uçurum-dur eski sevgililer
aynalarda ararken herkes kendini
ufuk çizgisinde yakamoz olduğunu söylüyorlar

peki ne söyler insan insana yüreğinden gelmedikçe
"bir ağacın gövdesine sarılmak istiyorum"
ya ölümüne yorgunsa zaman
hiçbir deniz teselli edemiyorsa ay ışığını
işte gözlerim mavi hayat kimsesiz

ben kimse değilim diye sev beni.

YELDA KARATAŞ

Düşleri de Yırtık Olur Haritası Yırtık Olanın

yorulduk barışı konuşmaktan,yalnız kaldık.neye dayanarak büyüdüğümüzü bilmeyen çocuklardık.

hey gidi garantör ülkeler...tenden sınıra boşalamayan sevişmeler.anladım!rahimi alınmış genç bir kızmış güvercin ortası çizik adalarda.aşk herşeye kadir değilmiş ve iki kişilik değilmiş barış.

tepsi gibi taşıyorum dolunayı başımın üstünde,ışığını görmeden ve kırmızının düşbozucu,sancının tanrı cezası olduğunu sanarak,apalca.

yalancı anıları yalancı cemaatler okur. düşleri de yırtık olur haritası yırtık olanın gerçekleri de.araştırılmakta olan hastalık diye yuttururlar bize barışı...kıtalar...iki parçalı birleşik ve uzak kıtalar...

FAİZE ÖZDEMİRCİLER

Tirek

HAZIRLAYAN: TİMUR DANIŞ

Akkuyu halkı geçen ay ayaktaydı. yörelerinde kurulmak istenen nükleer santrale Bergama'dan gelen siyanür karşıtı köylülerin de teği ile doğrudan halk eylemleri yaptılar. Bergama-Akkuyu Elele, Atoma Hayır, Siyanüre hayır sloganlarının atıldığı eylemler, çok yönlü saldırılara açılan ülkemizde kurtuluşun yolunu gösteriyordu.

Geçen ay önce meclis yabancı yatırımcıların önünü açan tahkimi kabul etti, ardından da Cumhurbaşkanı bu anayasa değişikliğini onayladı ve karar hemen resmileşti. Daha kararın mürekkebi kurumadan Amerikan Enerji bakanı Türkiye'ye geldi ve Cumhurbaşkanı ile Enerji bakanı ile görüştü. Bu gelişmeleri dikkatle izleyen Akkuyulular Amerikan Enerji bakanına bir mektup gönderdiler.

Amerika'nın En Büyük Enerji Başkanı Sayın Bill Richardson;

Biz Akkuyu'lu Büyükecililer öğrendik ki, Amerikanın En Büyük Enerji Başkanı olan siz Bill Richardson Türkiye'ye gelip, bizim topraklarımıza Atom Santrali yapmak için görüşmeler yapacakmışsınız.

Sizin Türkiye'nin, En Büyük Enerji Başkanı Cumhur Ersümer ve En Büyük Başkanı Süleyman Demirel ile de görüşeceğinizi de öğrendik.

Gelişmeleri yakından izliyoruz. Geçen hafta Cuma günü meclis uluslararası tahkimin yolunu açan anayasa değişikliğini kabul etti, hemen ertesi günü de Cumhurbaşkanı bu değişiklikliği onayladı. Biz bu değişiklik yapılmadan iki gün önce köyümüzden Mersin'e gelerek tahkimi ve atom santralini istemediğimizi sokaklarda bağırmış, dağlara taşlara "Tahkim'e Hayır" yazmıştık. Meclis bizi dinlemedi, yasa çıktı. Artık onlar bizim vekilimiz değil. Dolayısı ile artık bizim topraklarımıza bir şey yapmak istiyorsanız, bize soracaksınız.

Biliyoruz ki, topraklarımıza bize sormadan, atom santrali yapmak istiyorsunuz. Bizim topraklarımız çok verimlidir. Ağaçlarımızdan meyva eksik olmaz. Havamız temiz, suyumuz berraktır. Denizimizden envai çeşit canlılar yaşar. Bu olağanüstü dünya köşesinde barış içinde, kardeşçe yaşar gideriz. Sizi de köyümüze davet ediyoruz. Gelin sizi misafir edelim, dağlarımızı birlikte gezip, denize girelim. Belki o zaman böyle bir yere atom santrali yapmaktan vaz geçersiniz.

Yok eğer bizi dinlemez de, davetimizi kabul etmez, topraklarımıza atom santrali yapacak adamlarınızı, makinalarınızı gönderirseniz, biliniz ki Akkuyu'nun, yolları uzak, virajları keskin, uçurumları derin, rüzgarı şiddetli, kayaları sert, güneşi yakıcı, denizi derin ve insanların öfkesi acıtıcıdır.

Şimdi size soruyoruz; Akkuyu'da barış ve kardeşlik devam mı etsin yoksa atom santrali ile birlikte kör öfke, şiddet bu güzelim topraklara da mı bulaşsın?

Yanıt sizden, sabır bizden.

AKKUYU'DA YAŞAMI SAVUNAN BÜYÜKECELİLER

Yürüyüş

Eylül'de her pazar İzmit Keltepe'nin patikalarına gidiyoruz. Trenle gidiyoruz. Sırt çantanıza bir günlük yiyecet, içecek, yedek çamaşır, para çantamıza yol parası ve 1.5 milyon rehberlik parası koyuyorsunuz. Akşam 17.00'den itibaren gene tren ile dönüyoruz. 0212 245 58 28 'den Timur'u arayınız.

Tren'e çabuk ulaşmak için PK. 1201 Karaköy'ü ve 0212 2455828'i kullanınız.

Gözlerim Uzak Yollarda Heves

ağbime

cânıma değen her sözden kara seyyah ağrısıyla geçerim
uzun bir sıkıntı işte her akşam gidip geldiğim
oysa yataklardan geçerdim ben
hep aynı hikâyeyi anlatanlar'dan
koynumda yıkanmış ırmaklar taht kurar
uzanıp üzgün aynalardan bakardım kendime:
evin en küçük oğluymuşum bir zaman
bundanmış sokağa ve aşka çıkarılınca huysuzlanışım
bundanmış ve anlamam gerekmiyormuş:
şehrin alnında açılan ışıklar kimlerin çocukluğuna değer
hangi nefesle aklanır ayrılığı hüner gibi yaşayanlar
bundanmış ve büyük konuşmak gerekmiş:
herkes gider, evlerin en küçük oğluna düş düşer

kapanır kapılar yüzüme, kaç yıl daha sabır kalırım
ince bahçeler, taş avlulardan geçer
ıssız kayalıklarda kötü sır kalırım
kendine enkaz insanlar bir tembih gibi bakar
unuturum çıkacağım sokakları, ömrümün tamamıdır bu
onca sözden, zamandan yadigârım, bilmem kime kalırım...
soramam: eskiden dindiğim sarnıçlar neden şimdi kin
neden göğsümde bentlerden onca güruh
soramam, kendime tanıdığım mehil biter
hangi gönle düşsem kapan dolanır ayaklarıma
çünkü ne kadar öpülse yine de kanar bazı yazgılar
bundanmış ve yemin konuşmak gerekmiş:
herkes gider, evlerin en küçük oğluna yas düşer

bir klarnet ağlar kahvelerde, her yaraya susarım
çünkü taşrada sıkıntıyla söylenir bazı sözler
patikalarda bırakırım cânımın her yükünü, eve dönerim
kirpiklerimde pusu, kalbimde mushaf, avuçlarımda eylül
kırılmış bir güz ayazı kime dönerim...
durmadan incinir çözülen saçlarda serinleyen elim
adım kötüye çıkar korkusuyla yaşanır akşamlar
nasıl unuturum çok önce kanımda yanan ateşi
acz içinde kalır esenliğim, ay ağlar pencerelerde
odalar bir yorgunluğa açarken perdelerini
gözlerim o uzak yollarda hep erken heves
bundanmış ve hep ecza çıkarmış çağıltımın son kelâmı:
herkes gider, evlerin en küçük oğluna kaçmak düşmez

KEMAL VAROL

Akşamsefası

Türk medyası fay hattında Viyana'ya giderken halka ve İslamiyete karşı hâlâ sevgisiz. Turist beklerken deprem ve yangın uzmanları geliyor. Savaşı sinemada kazanınca işkenceci polisler aktör mü oluyor?

Bölük Pörçük Dün ve Yarın...

➨ 'American Adventure' filminin tanıtım sloanı 'United in hate, divided in truth'. Yani 'Nefrette birlik, hakikatte bölünmüş'. Ben bu filmi 45 yıldır görüyorum.

➜ Bu aralar Niyazi Berkes'in 'Asya Mektupları' ile 18. yüzyılda Paris'te görev yapmış iki Osmanlı elçisinin sefaretnamelerini okuyorum. Berkes'de İslamiyet ve halk sevgisi minimum düzeyde. Osmanlı sefirleri ise 'Gavur'a daha o zamanlardan mesafeli yaklaşıyor ve öngörüleriyle Avrupa Birliğine, maazallah, giremeyeceğimizi iki yüzyıl önce saptamışlar.

➪ Amsterdam'da Türkleri, sokaklarda yürüyüşlerinden, semtlerde uydu antenlerden, caddelerde ise sonuna kadar açılmış acılı şarkılar çığıran teyplerden tanımak mümkün.

➨ BBC World televizyonu, deprem haberini yedi dakika içinde en hayati noktalarıyla haber haline getirdi. Neden bu kadar fazla ölü oldu? Neden önlem alınamadı? sorularına hem somut bilgi hem de uzman görüşleriyle yanıt verdi. TRT gün boyunca işin ilahi yanını anlatırken, devletin nasıl canla başla çalıştığını anlatmaya çalıştı ama araya giren sahnelerde, özellikle canlı yayınlarda yurttaşlar 'Devlet nerede?' diye bağırıyordu.

➔ Amerika ve İsveç'teki resmi deprem kurumları Türkiye'deki sarsıntının derecesini ilk andan itibaren 7.8 olarak saptarken, TRT-INT ilk gün 6.7 dedi. Sonra bu değer, ölü sayısıyla birlikte yükseldi. 'Demokratik Cumhuriyet' doğaya ve bilime karşı bile sansür uygulayıp yalan söylemeye kalkışıyor. TRT depremden iki gün sonra bile şiddet birimini 'Yedinin üzerinde' diye açıkladı. Ondalık sayılar moral bozabilir.

☛ Strasbourg'daki Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, Fransız devletini bir uyuşturucu kaçakçısına işkence etti diye mahkum edince, Türkiye, Fransız medyasında yine manşete çıktı. Anarşist mizah dergisi Charlie Hebdo dedi ki: 'İçişleri bakanlığı bundan böyle polis memurlarını ödüllendirecek. Bakanlık ilk uygulama olarak işkence yaptıkları saptanan polisleri iki hafta tatile Türkiye'ye göndersin!'.

➨ Ağustos ortasında üç günlüğüne Londra'ya gittim. Hala yağmur yağıyordu. Ve Tanrı sanki artık İngiliz değildi. Alış-veriş mabedleri Oxford Street ve Kensington'da en çok Arapça konuşuluyordu. Yeni Muhafazakar Tony Blair, İngiliz geleneklerini alt-üst ederek pazar günü bile dükkanları açarak para kazanmaya çalışıyor. Çok şey değişmiş Londra'da. Para 'very important' olmuş! Ve 'Sefiller' müzikholü 14 yıldır Charring Cross'un orada bir tiyatroda hala kapalı gişe oynuyor.

➜ Fatih Terim, Rapid maçından önce 'Yeniçerilerimle Viyana'yı düşürmeye geldik' mealinden bir demeç vermiş Milliyet'e. Kuşatmayı başaramayan Vezir'lerin kellesinin tuzlandıktan sonra sırığa geçirilip ibret olsun diye meydanlarda teşhir edildiğini bilmiyor mu Terim?

➜ Arjantinli halk şarkıcısı Atahualpa Yupanqui'nin tüm yapıtları (L'Intégrale) 5 CD'lik set halinde 'Le Chant du Monde' dizisinde çıkmış (LDX 274 948/52). Türkiye'de de yayınlanan Che Guevara albümlerindeki 'Nada Mas' şarkısından tanıyabileceğiniz Yupanqui'nin 60'lı yıllarda besteleyip bütün Güney Amerika'da marş haline gelen 'Basta Ya!'(Yeter!) şarkısının sözleri bugün hala çok anlamlı:

'Birazdan gün doğacak / Horozlar başladı ötmeye / İşte söylediler bize, ahbap / Başlıyor günümüz / Kağnımız gidip gelirken / Doğdu bu yakınma / Ahbap kulak ver / Başlıyor şarkımız / Yaşayıp gidiyoruz korunmasız/ İngilize çalışıyorum ben / Arabacı olarak / Üç kuruş için ter döküyorum / O da eriyip gidiyor avucumun içinde... / Yeter, yeter artık / Yeter artık Yanki'nin hükmetmesi! / Yanki sarayda yaşıyor / Bense mezbelede / Soruyorum kendi kendime / Neden Yanki benden daha iyi yaşıyor diye/ Yeter, yeter artık/Yeter artık Yanki'nin hükmetmesi! / N'oldu benim Meksikalı / Ve Panamalı kardeşlerime / Ataları köleydi onların / Çocuklarıysa olmayacak uşak / Yeter, yeter artık / Yeter artık Yanki'nin hükmetmesi! / Ben daha çocukken / Öğrendim ki barış için mücadele gerek / Büyüdüm, hep aynı şeyi söyledim / Ve beni kodese attılar / Yeter, yeter artık / Yeter artık Yanki'nin hükmetmesi! / Peki kim kazandı savaşı / Vietnam ormanlarında? / Yanki sinemada kazandı ama / Esas galibi mücadelenin gerillaydı...'

➥ Bu son mektup...Eylül ayından itibaren bir yıllığına Boston'a Harvard Üniversitesine bir gazetecilik programı izlemeye gidiyorum. Yurttaş Gazeteciliği, benim deyişimle Mülksüzlerin Medyası üzerine İngilizce çalışacağım. Bir yıl boyunca yazı yazamayacağım. Dönüşte herhalde en az iki kitap...

Başta Diyarbakırlı okurlar olmak üzere Öküzseverlere bin selam! 2000 yılının Haziran ayında yeniden buluşalım.

RAGIP DURAN

Görüyorduk ki, kimsenin kendisinden daha iyi bir genç şaire tahammülü yoktu; destek yok, çelme çoktu edebiyat ortamında. Fakat yine de dergilerin, yayınevlerinin kapılarına yığılan aynı nicel kalabalık, şimdi anlamakta güçlük çektiğim bir hırsla ve ısrarla dergilerde yazmaya, ilk kitaplarını çıkarmaya ve ne pahasına olursa olsun tutunmaya çalışıyordu.

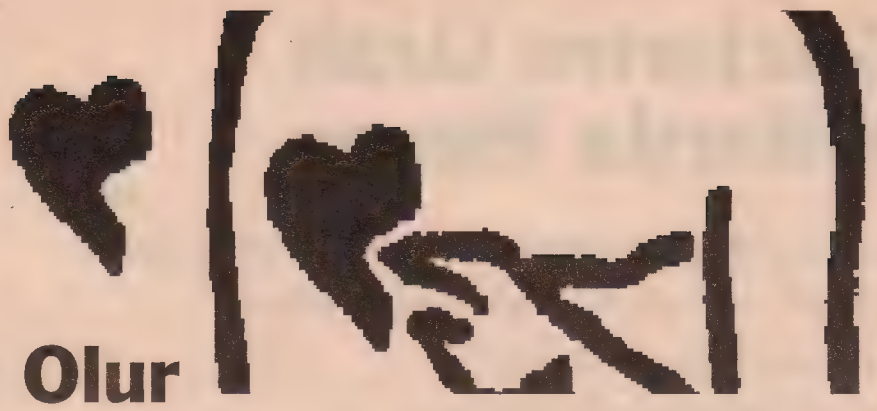

Mazlum, Gün Gelir Zalim Olur

Yaklaşık 15 yıldan beri nerede bir çalışma odası kursam, orada mutlaka kuş, köpek, balık gibi hayvanları da konuk ediyordum.

İlk kez akvaryum kurduğumda, henüz yavru balıkları korumam gerektiğin bilmiyordum. Bir sabah gündoğumuyla uyandığımda, ışığı kapalı akvaryuma dışarıdan sızan hafif ışıkta bir dişi balığın yeni doğan yavrularını önüne katıp çevik sıçrayışlarla kovaladığını, yakalayabildiklerini ise öyle vahşi, pervasız bir iştahla bir bir atıştırdığını gördüm.

Telaşla ışığı açıp yosunların, midye kabuklarının en kuytu yerlerine can havliyle sığınıp saklanmış birkaç yavru balığı yem olmaktan süzgeçle kurtardım. Onları ayrı bir akvaryuma aldım. Öyle masum, öyle minik ve savunmasızdılar ki aylarca onları özenle bakıp büyüttüm; verdiğim emekle sağlıklı, yetişkin balıklar oldular.

Fakat, aylar sonra bir sabah yine uyanıp akvaryuma baktığımda, aynı katliamı bu kez yavrularına yaşattıklarını; bir zamanlar ebeveynlerinin onlara yönelttikleri o iradesiz iştahı bu kez de kendi yavrularına yönelttiklerini gördüm. Eski "kurban"lar, yeni "cellat"lar olmuştular.

Daha birkaç ay önce o nâ'çâr çırpınmalarıyla, yaşamayı kendileri için de bir hak saydıklarını açıklayan o eski yavru-yeni yetişkin balıkların, bu denli belleksiz ve kendilerini doğalarına büsbütün teslim edecek kadar da iradesiz varlıklar olduklarını kavradığımda dehşete düşmüştüm.

Sonra yıllarca yeni balıklarım oldu; benim yaşadığım dehşet, yetişkin balıkların o vahşi doğalarının hiç umurunda olmadı elbette. Hep dehşete düştüm, hep kurtaramadıklarımı yediler...

Ve dönüp topluma baktığımda, orada da yaşadığım dehşetin, onu yaşatanların, sürdürenlerin hiç umurunda olmadığını gördüm. Hep dehşete düştüm, hep süründürdüler; hep dehşete düştüm, hep kırıp geçtiler! Muhalifler, yoksullar, aşıklar, zayıflar, aykırılar vd.'leri, hep vahşi, iri balıkların pervasızca kovalayıp yuttukları balıklara benziyordular. Hiçbirini kurtarmaya gücüm yetmedi... Ben dehşetimle kaldım, onlar kurtarılmayışlarıyla... Daha kötüsü, dehşeti yaşatanlar da büyük oranıyla bir dönemin yavru balıklarıydılar; bu halkın çocuklarıydılar...

Bu toplum, gün oldu yargısız infazlarla kendi evlatlarının katillerini alkışladı, gün oldu kendilerini yıllarca yönetecek 12 Eylül Anayasası'na -korkularını mazeret göstererek- yüzde 97 oranıyla "evet" oyu verdi. Biz ise, o yıllar yine içeride hâlâ "halk kazanacak, siz yenileceksiniz!" diye bağırıyor, ama dışarıdan gelen yeni haberlerle her gün yeniden dehşete düşüyorduk...

Bu toplum, bir film yönetmeni hamamları anlattığı için ayaklanıyor, hamamcılar veya berberler bazen öfkeyle sokaklara dökülüyor, aynı toplum yazarını, şairini ise yargıçların, istihbarat görevlilerinin ve infaz koruma memurlarının önüne atıyordu... Ben dehşeti yaşamaya devam ediyordum. Bir cezaevi hücresinde dehşetle trans halindeyken, bu kez MHP'nin iktidar olduğunu duyuyordum...

Topluma kırgın değiliz. Onlar, sığlıklarının gafletiyle yaşıyorlar. Ama ya şairler? Balıkların doğalarını örneklemem, aslında konuyu 80'li yılların şairlerinde odaklamak içindi.

1981'den beri içinde olduğum edebiyat ortamında, o yılların genç şair adayları şiirlerini yayımlatabilmek için kâh yayınevleri'ni süklüm püklüm dolaşıyor, kâh üstad andıklarının kanatlarının altında kimileri kendine bir yer açmaya çalışıyordu; duyuyorduk ki, bir şiiri yayımlansın diye birileri bir editörün evini taşıyor, kimi filanca "ünlü" şairi, kitabına "sunuş" yazması için götürdüğü boğazın en iyi lokantasında ödediği adisyonla anılıyor, kimi parayla, evet parayla şiir yayımlatıyordu. 80'lerin ortalarında ilk yapıtlarını yayınlayan bazı arkadaşlarımız hakkında hemen itham eden, dışlayan yazılar yazılıyor, bu dönemin şairlerinin yanıtları ise öyle kolay yayımlanmıyordu. Kuşak olarak yaşadığımız dışlamalar, aşağılanmalar hepimizde bir moral çöküntü yaratıyordu.

Görüyorduk ki, kimsenin kendisinden daha iyi bir genç şaire tahammülü yoktu; destek yok, çelme çoktu edebiyat ortamında. Fakat yine de dergilerin, yayınevleri'nin kapılarına yığılan aynı nicel kalabalık, şimdi anlamakta güçlük çektiğim bir hırsla ve ısrarla dergilerde yazmaya, ilk kitaplarını çıkarmaya ve ne pahasına olursa olsun tutunmaya çalışıyordu.

Dergi editörleri ise, genç şairlerin dağ gibi yığılan şiirlerini genellikle çöpe atıyor veya hep arka sayfalarda "Şiirimizde gençler" gibi başlıkları olan bölümlerde yer açıyor ve daha çok **S. Kudret Aksal, Oktay Rifat, Metin Eloğlu, Turgut Uyar** gibi, o yıllarda yaşayan ünlü şairlerin şiirlerini yeğliyorlardı. Örneğin 1985'te "Milliyet Sanat" dergisinin orta sayfasında 1955 ila 65 doğumlulardan 1000 kadar "genç şair" ortaya çıkarılıyordu. 80'lerin birçok şair adayı da ilk olarak o sayfalarda göründüler. Nereye sokulurlarsa iktidar tarafından seçiliyor ve yarıştırılıyorlardı... **Ben ise hem Diyarbakır'da, hem Kürt olduğum için iki kez zenciydim...**

80'lerin sonuna doğru birçok genç şair çekip gittiler. Kimi küstürüldü, kimi yoruldu, kimileri de zaten öylesine bir uğradıkları için yığıldığımız kulvarları terk ettiler. Gidenler arasında çalışkan, başarılı arkadaşlar da vardı; **Ömer Süheyl'**den **Mehmet Müfit'**e, **Suat Vardal'**dan **Yaşar Miraç'**a, **Emirhan Oğuz'**dan **Nuh Ömer Çetinay'**a, şimdi belki adlarını bile duymadığınız ne çok şairi anımsıyorum.

Kalanlar ise öfkeyle, hırsla, kırıla dökülе edebiyat dünyasında yerlerini aralıyorlardı. Ben de o yıllar Diyarbakır'dan yok sayılıyor ya da çelmeleniyordum. Yukarıda verdiğim bazı örnekleri ise, ya İstanbul'a gelişlerimde öğreniyor veya Diyarbakır'da duyuyordum. Ben ilk kitabımı yine gözaltılardan dolayı rötarlı biçimde 1985 yılında çıkardım. 80'lerin sonunda dönemimizin şairlerinden kitabı çıkmayan neredeyse kalmamıştı. Örneğin kitaplığıma her kitabımın yenibasımından bir adet bırakmamla 15 yılda oluşan sayı 85; 18 kitabımın yenibasımlarıyla ulaştığı sayıydı bu.

Birçoğumuz ortalama 20 yıl dergilerde dur duraksız yazdık. Antolojilerde, sözlüklerde yerlerimizi aldık. Birçoğumuz ödüller alırken, ödül kurumlarının rezaletlerini, lobby'leri, paslaşmaları öğrendik. Sonra iyi yayınevleri ile çalışmaya başladık. Öykünmeler de azaldı ve herkes kendi poetikasında belirginleşti.

90'lara geldiğimizde ise, artık eski "yavru balıklar" birer birer önemli yayınevlerinin, dergilerin-yıllar önce gıptа ile baktıkları-editör koltuklarına oturdular. Bir zamanlar hiç alınmadıkları antolojileri, sözlükleri artık onlar hazırlamaya başladılar. Bir dönem adlarını dahi anmayan dergilerde genç şairlerin şiirlerini artık onlar seçiyordular. Artık yazar-yayıncı örgütlerinin yönetim kurulları üyeliklerini de onlar oluşturuyordular.

Sonra mı? Sonra edindikleri imtiyazlarla bazıları İstanbul dükalığının yeğane bekçileri oldular. Eskiden lanetledikleri geleneğe çöreklenerek, bu kez savaşı 90'lı yılların genç şairlerine, bazen de dönemlerinin şairlerine karşı başlattılar. Bu kez onlar hevesle seçici kurullara koşup aynı paslaşmalarla, aynı çirkin lobby'leri oluşturdular. Bu kez onlar seçtiler, kıran kırana yarıştırdılar. Şiirleri beğeni toplamamış, okur da bulamamış bazı şairler, dergi köşelerinde "üstad" pozlarında genç şairlerin kusurlarını sayıp döküp şiirlerini yayımlamadılar. Kurullar oluşturup, gençlerin şiirlerini yayımlatmalarının koşulu olarak o kurulları, o "onay masalları"nı tek kıstas saydılar. Bu kez onlar kendi dönemlerinin şairlerini antolojilerine almadılar.

Bir dönem tekkelere karşı olan o arkadaşlar, sonra kendi tekkelerini oluşturup, erk olma histerileriyle şuur kaybında birer edebiyat komiseri oldular...

Şimdi orta yaşlarını aşmış bu arkadaşların benlikleri bir dönem çok yara almış ve çok yorulmuştular; şimdiyse kendilerine rahip ilan ettiklerinin benliklerini yaralamak için oturdukları koltuklara sımsıkı tutunup iktidar çığlıkları atıyorlar... Bir dönem üstadlarından izledikleri eski ayak oyunlarını bir bir yürürlüğe koyuyordular.

Şimdi, bizim dönemimizin okur bulamamış bir şairini, edebiyat dünyasına giriş çıkışları da kontrol edebilmek ve kendini rakip ilan ettiklerinden korumak ve "erk" olabilmek şehvetiyle hem birçok yayınevinin editörü, hem izlenen bir dergide kitap tanıtımcısı, hem bir başka dergide danışman, hem Yayıncılar Birliği yöneticisi, hem Antoloji-sözlük hazırlayıcısı, hem "üstad" pozlarında bir eleştirmen, hem seçici kurullarda üye, hem Beyoğlu şairleri teftiş müfettişi vb. gibi köşebaşlarında debelenirken görebilirsiniz. Bu depresif tipleri izlemeye alırsanız, bizim dönemin ve 90'lı yılların şairlerinin kitaplarını tanıtmaya yüreklerinin de elvermediğini ve yazılarında hep "nesnel"likten söz ederek subjektif, hep "etik"ten söz ederek, o sözcüğü sadece yazılarında kullanan "etik dışı"adamlar olduklarını farkedersiniz. Söylesenize, şiiri yazmak ve üleşmekle ne ilgisi var bütün bu yaşanan ve yaşatılanların?

Onlar şimdi eski ayak oyunlarının yeni temsilcileri oldular. Edebiyat dünyasına üleşimi, dahası hiçbir yeniliği getiremediler. Burunlarının dibindeki hiçbir trajediye de itirazları yok. Şimdi seçici kurullarda kendi arkadaşlarını seçmekle, kimlere çelme atılacağını hesaplamakla (Şairlikle ne ilgisi varsa) meşguller. Yaralı bilinçleriyle şimdi pirinç ayıklar gibi şair ayıklıyor, yaşadıkları aşağılanmaları, dışlanmalarını başkalarına, aynı kulvarların yeni naif insanlarına yönelterek huzur buluyorlar. Tek amaçları asıl kendi hiyerarşilerini kurmak. Onların öfkeli, kıskanç, depresif hallerinden ben de payımı alıyorum. Beni savunmasız bulmanın sevinciyle cezaevinde bile-kimileri-yakamı bırakmıyorlar. Neden mi? Kimler, nasıl mı? Bütün bunlar belki ayrı yazıların konuları olacaktır.

Bir zamanlar posalarını çıkaran, benliklerini yaralayan, yoksayan, iten, yarıştıran mevzilerde şimdi onlar öyle belleksiz, zaaflarına yenik ve iradesiz oturuyorlar. Üstelik bir şövalyenin her önüne çıkana kılıç çekmeyeceğini de bilmiyorlar...

Bu bir "hayat bilgisi" notu çocuklar: "Mazlum, gün gelir zalim olur.." Ve bazen eski kurbanlardır yeni cellatlar...

YILMAZ ODABAŞI
Saray Kapalı Cezaevi, Temmuz 1999
www.arkadas.com.tr/odabasi

Akşam Ekspres

Şiir, yaşamı çekip çeviren bir ilke. Diyalektik, şiirde öfke ve sevgi olarak tecelli ediyor. Bu sevgi ve öfkenin diyalektiği eytişimdir. Bu nedenle sevgi ve öfkenin bir bileşimi olarak ortaya çıkar sanat. Olanı kabul yerine, olanı değiştirme yolunda bir çabadır. Ondan dolayı verimlidir ve önemlidir. İnsan beyninin ince noktalarına kadar giren, süreklilik kazanan bir eylemdir. Şiir beynin işlemeyen yanlarını biraz olsun daha fazla harekete geçirmeye yarıyor. Şiir, gürültüden müziğe geçmektir. Şiir, evrenin içinde büyük seslerin molekül ve atomlardan başlayan bütünlüğü, bu bütünlüğün müziğidir. Şairin görevi bu musikiyi kurmaktır. Kozmozdan aşağı şiir yazılmaz. Üst tarafı minördür... Harika o·ki, insanlar kendi adlarına değil, kâinat adına yazarlar. Bütünselliğin dışında siir voktur. Havat ve ölüm de bütündür. Şiir bu bütünden çıkan büyük çılgınlıktır. Çok ağır geçen hayatımızın içinde ironi, bütünselliği bozmayacak ana çaredir. Bir direnç kahkahasıdır.

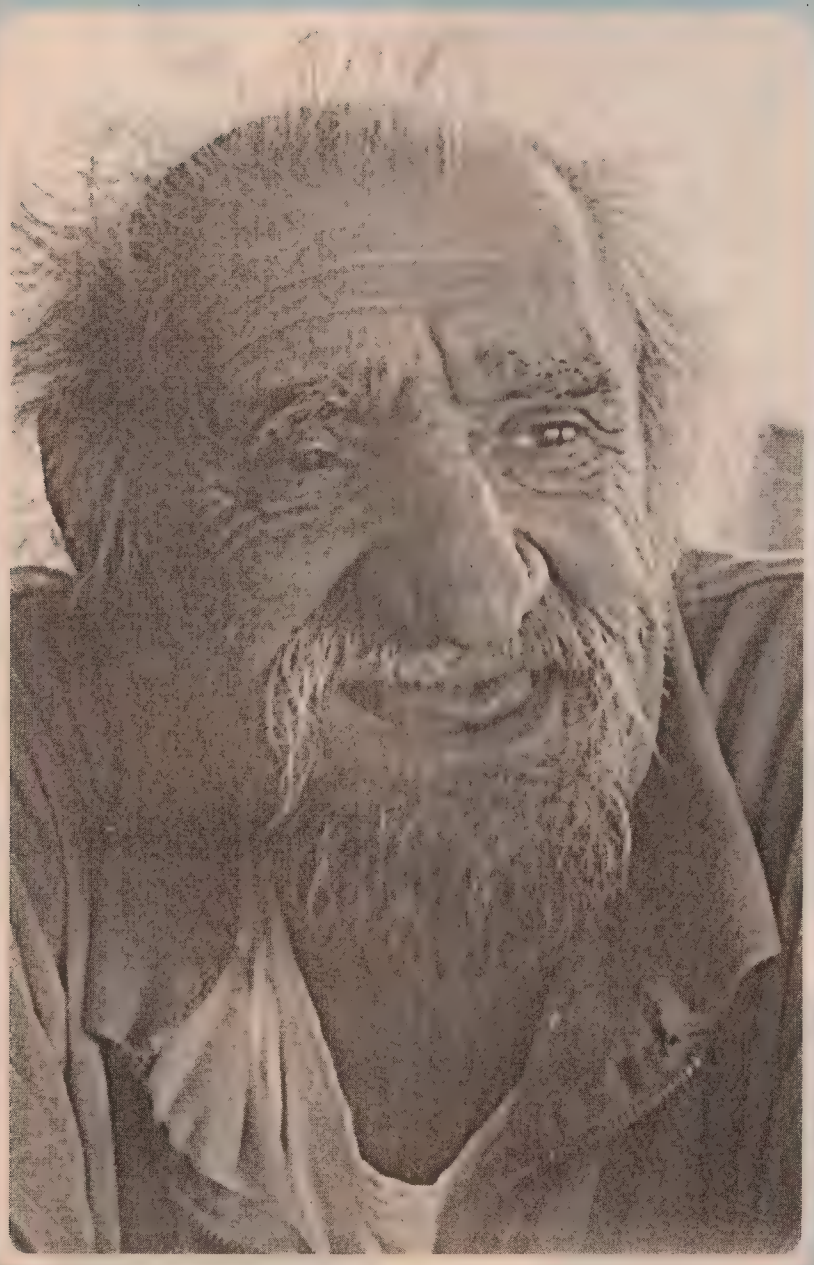

Marksizm, aslında evrenle birlik meselesidir, sadece sınıf meselesi değil. Siyaset, parça, günlük bir mesele değildir. Bir memleketin, dünyanın bütünüyle korunma meselesidir. Onun için ben marksist oldum. Memleketime yararlı olmaya çalıştım. Benim memlekete yararlı olma anlayışım devletin memlekete yararlı olma anlayışına uymadığı için zaman zaman takışma oldu resmiyetle. Onun dışında ben kendimden memnunum. Devlet baba derler, devlet ana derler. Ben devleti ne ana saydım, ne de baba. Babam malûm Hasan Ali, anam da malûm Gülsün Refika. Hır gür sevmeyen bir insanımdır. Ama hır gürsüz yaşanmıyor bu ülkede. İkincisi mahcubumdur, fakat artık yırtık olmadan yaşanmıyor. Mümkün olduğu kadar asude, kendini dinleyerek yaşamayı seviyorum, fakat çok patırtılı bir ülke. Bundan dolayı insanın mizaç doğrultuları, bu yaşam içinde kendi sonuçlarına varamıyor.

Can Baba Posta

aslında bir kültabağıdır dünya

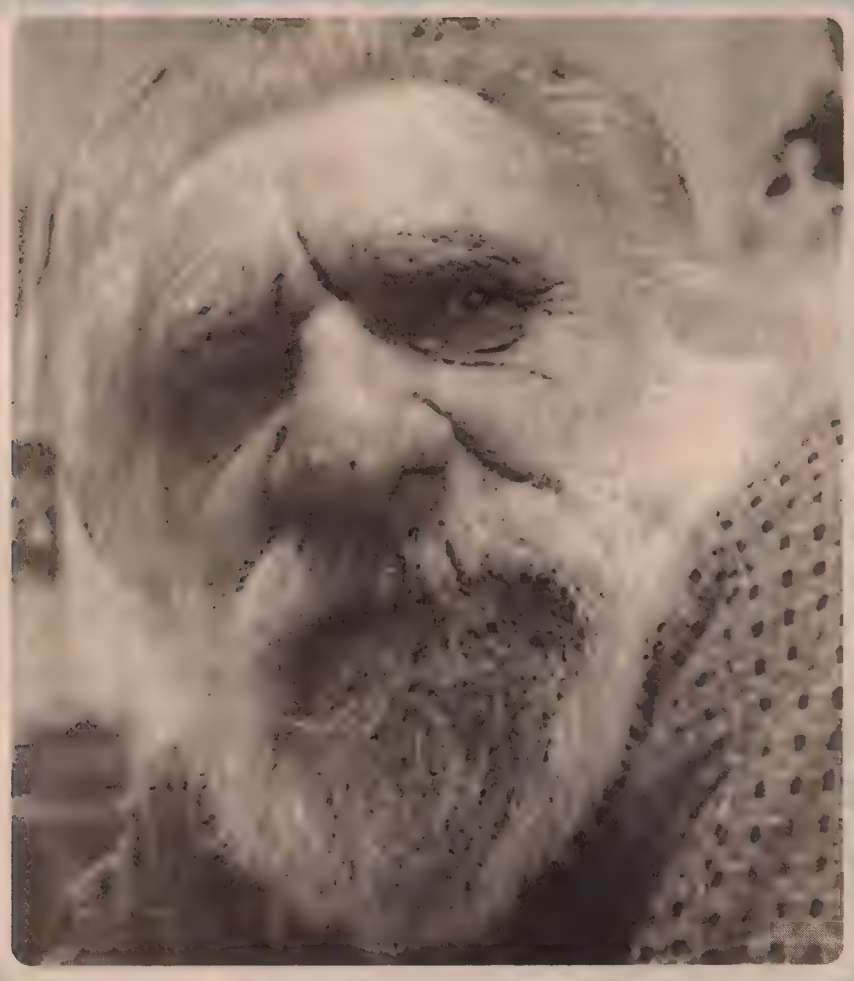

Ben aptallığa, haksızlığa kızıyorum. İnsanın iki boyutu var bence; bir olan insan, bir de olabilecek insan. İnsanın olabileceği boyuta engel olan ne kadar unsur varsa ben buna öfke duyuyorum. Bir çocuğun gencin kafasının, vurulmasından, kalbinin kırılmasından tut da copla kafasının kırılması gibi ne kadar insanın olabilirliğine engel olan şey varsa bunların hepsine kızıyorum ben. Mevcut olan insanda olabilecek insanı gördüğüm için sevgi duyuyorum. Öfke ve sevgi bende aynı anda meydana geliyor. Ondan dolayı öfke ve sevgi karması bir bakışım var dünyaya.

Benim gördüğüm, aşk, sevmekten başlayan azgınlıktır. O kadar çok sevmek ve azmak lâzımdır ki aşk için, hiçbir boğa seni tutamasın, hiç bir toreador sana kırmızı şal gösteremesin... Evet, aşk kendine mahsus bir boğa güreşidir. Picasso dahi bunu çok iyi bilir. Ben mümkün olduğu kadar aile içinde yaşadım. Bütün serseriliğime rağmen aile köklerimi kaybetmedim. Aile değil sade, arkadaşlarım için de böyledir. Öldükleri zaman şiir yazarım. Çocukları severim, ailemi severim ben. Yabancı bir televizyonda bitkilerin nasıl çiftleştiğini seyrederken ağlıyorum... Derken, aklıma geliyor Güler'le ilk seviştiğimiz. Orda da ağladığımı gülerek hatırlıyorum.

Bilge serseri, onun gündelik yaşantısına bir anlık özlem duyanlara karşı, nankörlük ve kadirbilmezlik becerilerini her fırsatta kullanır. Maddi dünya nimetlerini en asgari seviyede kullanan bilge serseriye, pahalı bir içki ikram eden -ki bu, anlık serseri ruhunu tatmin etmek isteyen normal bir insandır- bilmelidir ki, bilge serseri, verilen bu armağanı en ucuz tipiyle, üreterek değiştirecektir.

Bilge Serseri'nin Becerileri

VECDİ ÇIRACIOĞLU

Coşkun Reis, Muzo, Çingene Muharrem, Hafız Burhan masaya ökse bekliyorlar.

▲ **Ökse:** Bilge serseriye göre masa 'durumuna göre' öksedir. Ökse; masaya davetsiz gelen münasebetsiz sinek ve kediler için kullanılır. Günlük mesaiye başlamadan önce, şişe dibinde bırakılan bir parmak içki, maya olarak kullanılmak üzere, masaya gelen kuşa ikram edilir. Sonra, 'Şişe sende bitti' denilerek dolusu aldırtılır. Düştüğü ökseden bir anlam çıkartamayan münasebetsizler birçok kez içki alacakları için, bu bilge serserinin her zaman işine gelir. Şişesinde, göz yaşı bırakıp ökse kuran bilge serserinin bu becerisi, asla bir Falyanos'luk(*) olarak algılanmamalıdır. Bu beceri, densizlere karşı uygulanan bir savunma ve ruh sağlığını koruma kalkanıdır.

(*) Falyanos: Yakalandığında midesinden postal, konserve kutusu gibi herşeyin çıktığı köpek balığının irisi. (Argoda açgözlülük.)

▲ **Nankörlük ve Kadirbilmezlik:** Bilge serseri, onun gündelik yaşantısına bir anlık özlem duyanlara karşı, nankörlük ve kadirbilmezlik becerilerini her fırsatta kullanır. Maddi dünya nimetlerini en asgari seviyede kullanan bilge serseriye, pahalı bir içki ikram eden- ki bu, anlık serseri ruhunu tatmin etmek isteyen normal bir insandır- bilmelidir ki, bilge serseri, verilen bu armağanı en ucuz tipiyle, üreterek değiştirecektir.

▲ **Sağlığını Koruma ve 'İyi' leştirme:** Bilge serserinin bildiklerini insanlara anlatma gereği duymasından ve yaşama karşı saygısından; sağlığına da saygısı vardır. Aldığı alkolün bedenine vereceği zararları minimuma indirmesi ve ruh sağlığını koruması babından kendine yönelik bazı kürler ve yöntemler uygular. İşte bunlardan bazıları:

Karaciğer için: Kayısı pestili, sarımsak, haşlanmış enginar, çiğ pırasa ve içki ıslahı.

Ruh sağlığı için: Gevezeden uzak durma, sokak çalgıcılarından kaçma, münasebetsizlere deniz suyu içirerek kovma, arızanın doruğunda riçat, karşı cins düşmanlara karşı münasebetlerde mesafe ve uydurma uyumsuzluk yaratma.

Başını fiziksel darbelerden korumak için: Baret.

Kalbini korumak için: Yokuşu zigzag çıkma.

Akciğer için: Kaliteli ve kalitesiz sigaraların harman yapılması.

İçki ıslahı için: Açık şişe bırakmama, Kanyak ve Brendi gibi matkapları bir tencere içinde yakarak içindeki metil alkolü yok etme, Kötü çıkan rakıdaki alkol fazlalığını, kadehe daldırılan bükülmüş bir peçete parçasıyla emdirme, kaliteli ve kalitesiz şarapları harmanlama, likör şişelerini güneşin altında bırakmama, kırmızı şarabın yanında az da olsa kuvvetli meze yeme.

Devam edecek....

Bilge Serseri Sözleri

- *Sınırlar vardır ama delilik sınır tanımaz.*
- *İki cami arasında deli bitmez.*
- *Sahte olan şeyler, yangında güzel renkler çıkartırlar.*
- *Yalnızlığın dokunulmazlığı ölümdür.*
- *Az sözlü beraberlikler, en iyi beraberliklerdir.*
- *Bilge olan malzemesini kalbinde taşır.*
- *Ani dualar yaratanı bile şaşırtır.*

Bilge Serseri Yalnızlığı ve Onun Yaratma Yalnızlığı; Çember

Bilge serseri; o anki durumun felsefesini yapan, gündelik serseriden en büyük farkı üreterek bir eseri meydana getirmesidir. (Üretim; bir eser yaratma doğrultusunda, en güzel ütopyası olarak adlandırılabilir.) Diğer önemli fark ise yarattığını sırayla,

Eser yaratma
Değer vermeme
Dağıtma
Rahatlama

aşamalarında, titizlikle, maddi dünya nimetlerine karşı açtığı savaşın bütünlük silsilesindeki ilgisidir.

RAHATLAMA; sıralamada, kağıt üzerinde, her ne kadar en altta görülse de bu bilge serserinin yaşamına bakış açısından, kesinlikle kademe düşüşü olarak algılanmamalıdır. Onun için rahatlama, değiştirmeye çalıştığı dünyaya vakfettiği çalışmalarının tersten başlangıcıdır. O, solak bir bateristtir.

Bilge serserinin, dünya nimetlerine karşı gelmesi demek onun yaratmaması demek değildir. Bilge serseri eserini yaratır ve yarattığı eserinin hiç bir zaman bitmediğine, süreç içinde devinim içindeliğine inanır. Ona göre yaratılan eser süregelendir.

Bilge serseri, eserini yaratma yolunda yürürken yalnızdır. Onun bu yalnızlığı belki de, kendi kuyusunun içine dalışı ve oradan dünyaya bakışıdır. Bu bakışın doğruluğunu, kuyunun altına mı yoksa üstüne mi, şeklinde olacağını kim bilebilir? Bilge serserinin yalnızlığı, bir eser yaratmada ki sonsuzluktan kaynaklanmaktadır. Onun yaratmak istediği en büyük eser, yeni bir dünya düşüyle kendi çekirdeğini kırmaktır. Bu; onun için yaşadığı zamanın tarif aralığında, en güzel ütopyası ve neşe kaynağıdır. Normal insanlar, dışarıdan baktıklarında, bu kendi içine dalış olan yalnızlığı göremezler.

Bilge serserinin bir eser yaratmada ki yalnızlığı, kendi yalnızlığından daha ağırdır. Ve bilge serseri bu ağırlığı yaşamı süresince mecburmuşcasına kamburu niyetine taşır. Kambur; normal bir insanın sırtındaysa, onun kamburu olan bir eser yaratma yalnızlığı, onun yalnızlığının devamlı önünde, göğsünün hemen bir adım önünde gider. O, bu kovalamacada eser tarafından devamlı geriye itelense de, bilge serseri onu takipe devam eder. Bilge serseri ve onun yarattığı eseri yaşam pistinde yanyana ayrı kulvarlarda koşmazlar. Aynı kulvarda koşarlar ve bu koşuda, eser daima önde, yaratıcısı arkadadır. Bu koşuda eserinin bitmesini istemeyen bilge serseri için eserin bitmesi kendinin de bitmesi demektir. O, çok iyi bilir ki, eserine "Tamam artık bitti." denmesi, eserinin sonuyla kendinin dramatik sonunun hazırlanması demektir. Bilge serseri bu noktada komiktir. Çünkü eseri durağan değildir ve onun kalbi olan bir merkezi vardır. Bu merkez doğrultusunda çemberinin içinde devamlı bir hareketlilik izlenir. Bilge serseri bilir ki, cam nasıl vizkozitesi "0" olan bir sıvıysa, eserini barındıran çemberinin içinde de bir yaşam ve hareket vardır. Bu hareketlilik, çekirdeğini kırıp çemberinin içinden taşacaktır ve bilge serseri arkasından onu kovalayacaktır. Normal insanlar, zamanı geldiğinde, onun eserinin devinim halinde olan akışkanlığı ve plastiseliği, şimdiye kadar icat edilememiş bir elektromikroskop sayesinde anlayabilirler. Bu elektro mikroskopu, belki de yaratıcı normal bir sanatçı, bütün bu anlatılanların dışında ve sonradan neler olabileceğini bilmeden icat edebilir. Yaratıcı normal sanatçı; yarattığını okur, dokunur, bakar. Sonra onu tamamladığını zanneder ve noktayı koyar. Bundan kaynaklanan büyük yanılgıyı, nereden kaynaklandığını anlamadan, acıyla yaşar. O, eserini yaratırken hayatın iç tesirlerinden fazlasıyla etkilenmiştir.

Bu durum eserini önüne katıp, onu devamlı kurcalayan bilge serseri için geçerli değildir. Kurcalamalardan kaynaklanan UCUBE'yi bir zigzag silsilesi olarak devam eden bu dünyadaki yaşamında, bazı zamanlarda düzeltir. Ve YOLuna kararlılıkla devam eder. O hayat dışı tesirlerden etkilenir ve bitmeyen bulanık yatırımlarıyla (tıpkı, bu yazının tamamında olduğu gibi) bir yerlere ufak ufak dokundurarak, dürterek bir takım sesler duymak ister.

Mikelanj'ın ünlü Musa heykeline, çekicini fırlatma isyanını, "Bu kadar da güzel olur mu?" sorusundan mı kaynaklandığını, yoksa kendine göre eserinin bitmemesine bağlamamız gerekir? Normal gündelik yaşamda, normal insanlara göre bilge serserilik 'zor zanaat' olup nasıl bitmezse, onun yaratmak istediği yapıtların sürekliliği de; önce çemberinin içinde, daha sonrada dışında bitmez.

Bilge serserinin sonu, hangi MİTi, nasıl ve ne şekilde oynarken, NE OLACAK? Bilge serseri; çemberinin dışına çıkarken, adımını çeperinin çizgisinin dışına attığında ve metaforuna uğradığında, yaratmaya çalıştığı iyi huylu başka bir dünyaya neşe içinde, DRAMdan KOMEDİye gülücüklerle merhaba diyen, kendinin ŞEN NEFERİ olacak. Bu dünya için yaratılmamış olan yeni bir insan tipine dönüşecek. KADEMEleri ve PRAMİTleri, onları inşaa edenlerle beraber reddedecek. SINIRları yok etmeye çalışacak. İşte NIETZSCHE'ye göre bu ŞEN dönüş, onun çemberinden çıkışıdır. Unutulmamalıdır ki, şen bilge serseri KAMPcı(Scamp)dır ve UZUN YOLda durmayandır.

Akşamsefası

Çevrenizde veya bildiğiniz başka yerlerde ve dünyada şu anda hayatta olmayan 'bilge anlamda serseri' varsa, onları bu köşede tanıtmak için bize yazabilirsiniz. Adres künyede. vecdihisar@hotmail.com

Arap Fatma-**Tophane**, Oltacı İstephan(Çoşkun) - **Ortaköy**, Dede - **Sirkeci**, George Spoker - **Madison Square Park,New York**, Cahide Sonku'Kontes' - **Beyoğlu**, Şakir Gagiç-**Sarajevo**, Cahit Irgat - **Beyoğlu**, Sam Victor - **New York**, Pezevenk Cihat - **Rumeli Hisarı**, Papaz Rafet - **Rumeli Hisarı**, Havat Ana - **Gavrettepe**, Gotik Erdoğan - **Trabzon**, Şair Kavala Turan - **Bursa**, Kabak Hasan - **Eski Foça**,

Panter Emel Gazetesi

Yaşam Hakkı Tartışılmaz

EMEL YILDIZ

Çağdaş Hayvan Dostları Derneği'nin 10 Eylül de İzmir Atatürk Kültür Merkezindeki, Hayvan Hakları Kurultayı'na İzmir Valisi ve Belediye Başkanı, Çevre Bakanı ve Habitat İzleme Grubu temsilcisi Erengül Kalyoncu konuşmacı olarak katılıyor.

Hayvan Sözleri

- *Tilkiye tavuk yer misin diye sormuşlar, gülmekten cevap verememiş.*
- *Yüzü kızaran tek canlı insandır. Belki de kızarması gereken.*
- *Ayı yüz hikâye bilir, doksan dokuzu armutla ilgili.*

Travestilerin Gerçek Yüzü

Yaklaşık 3-45 yıl önceydi, Samsun'un Gölalan Köyü'nde yüzyıllardır bir gelenek olarak süren boğalara kağnı çektirme yarışması inanılmaz vahşetiyle ekranlara yansımıştı. Kağnılar toprağa kazıklarla çakılmış ve boğalar da dövülerek, şişlenerek bunları çekmeye çalışıyorlardı.

Bu köye gidip köylülerin yoksul ve geri bırakılmış halini görünce, bu vahşete son vermelerini istedim, karşılığında da köylerine bir kütüphane kurma sözü verdim. İstanbul'a dönüp tüm tanıdıklarımdan kitap ve köy çocukları için de hem giyecek hem de okul malzemeleri toplamaya başladım. Hümanist, aydın, entellektüel geçinen bir çok kişi bu çabaya ilgisiz kalırken en büyük yardımı henüz Cihangir'den sürülmemiş olan travestiler yaptı. Demet Demir travesti arkadaşlarından kıyafetler topladı, aralarında para toplayarak çeşitli malzemeler ve kütüphane raflarını aldılar. Kısacası kütüphanenin kurulması ve köy çocuklarının kıyafetleri büyük ölçüde İstanbul'lu travestiler sayesinde halledildi.

Bugün, cinsiyetçi anlayışın E-5'te katlettiği, her türlü eziyete maruz bıraktığı travestiler hem bunları yaşıyor hem de terörist ilan ediliyor. Cinsel ayrımcılığın tavana vurduğu şu günlerde, travestilere karşı ahkam kesen heteroseksüellere bir şey ifade eder mi bilmiyorum, ama onlar duyarlılık ve insaniyet konusunda hepinizi geride bırakırlar.

Sevgili İnci ve Atilla Denizci 7 yıl önce Altınoluk'ta bir mukavva kutu içinde buldukları yavru köpeğe Tarçın adını verirler. Artık Tarçın ailenin kızıdır. 1996 yılında annesiyle birlikte görülen bu fotoğraf "Sevgi ve Hoşgörü" konulu bir fotoğraf yarışmasında mansiyon aldı. Geçenlerde Atilla beyin diş doktoru, veteriner gözetiminde Tarçın'ın dişine dolgu yaptı. Aman Tarçın ceviz kırarken dikkat...

Memleketimden Çevre Manzaraları

Anayasa'nın geçici 15. maddesi kapsamında olan, dolayısıyla 12 Eylül hukukunun ürünü olduğu için dokunulamayan turizmi teşvik yasasına dayanarak, Bakanlar Kurulu kararıyla Türkiye'nin 24 bölgesinde ormanların, sit alanlarının, parkların, tarım arazilerinin, deniz ve göl kenarlarının tarihi ve kültürel değerlerimizin turizm alanı ilân edilerek yağmalandığı, İstanbul'un akciğeri, yabanıl hayvanların üreme alanı Sarıyer ormanlarının üniversite için Koç'a verildiği, çevreyi kirlettiği mahkeme kararlarıyla sabit olan termik santrallerin hukuka rağmen işletildiği, karşı çıkanların gözaltına alındığı günümüzde, televizyon ve gazetelerde geniş, geniş haberler; Hayvan Hakları Yasası Meclis çevre komisyonunda görüşülüyor. Bu güne kadar hiç bir çevre hareketinin içinde yer almayan ama çevre ödülü alan Ediz Hun çevre komisyonu başkanı! Ben bu yasanın savunucusuyum acele çıkması için ne lâzımsa yapacağım gibi lâflar ediyor. Gülsem mi, ağlasam mı? Hemen oturup yeniden ele alınan hayvan hakları yasası üzerinde olması gereken değişiklikleri yapıp Ediz Hun ve diğer komisyon üyelerine fakslıyorum. Karambolden apar, topar çıkar diye de yüreğim oynuyor, olmaz, olmaz.

Ertesi gün **Ediz Hun** faksımı aldığını, mücadelemi takdir ettiğini, hiç merak etmememi elinden geleni yaptığını anlatan bir faks gönderiyor. Bu faksı alan başkası olsa rahatlayabilir. Ama bir ömür yaşam hakkının tartışılamayacağını savunan ve birçok bakan, milletvekili ve belediye başkanı ile yıllardır mücadele eden ben, hiç rahatlamıyorum, çünkü yaşadığım tecrübeler beni oklarını çıkarmış kirpi gibi olmaya zorluyor.

Keşke yanılsam diye düşünürken gazetelerden korktuğum haberler gelmeye başlıyor.

Yasa, hayvan katliamlarını meşrulaştırıyor, deneyler legal hale geliyor. Hayvan döğüşleri, halkın eğlencesi diye, boğaların boynuzları kesilerek develerin ağzı bağlanarak yapılması kararlaştırılıyor. Bütün bunlara karşı Ediz Hun'dan gelen cevap (ne yapayım benim bir oyum vardı) Yazıklar olsun... Sevsinler eğlenceyi.

İçim acıyor, canım yanıyor elimde değil. beni agresif bulanlar ne düşünüyor merak ediyorum.

İşadamı Ayhan Kerimoğlu, Almanya'da bir fuarda görüp aldığı yavru aslana Nazlı adını koyar. Biberonla büyütür. İki yıl sonunda küçük yavru 200 kiloya ulaşır, evlenme zamanı gelir. Bürokratik engeller yurtdışına çıkışına izin vermediğinden, tek çare Atatürk Orman Çiftliği'ndeki damat adayının yanına götürmektir. Ancak yöneticiler gelini bir daha Ayhan beye vermemek şartını koyarlar... Nazlı'dan ayrılmak zorunda kalır.

Aksamsefası

Not: Her konuda bana yazabilirsiniz. Adres künyede...

Arif Sağ, Sağın Neresinde?

Arif Sağ ile ilk kez, 2 Temmuz katliamını protesto yürüyüşünde karşılaşmıştım. Yüzünde o büyük cehennemi görmüş, yaşamış birinin tarifsiz ifadesi vardı. O, cemevinde yapılacak törene katılmak üzere Üsküdar'a giden grupta yer almış, biz de Abide-i Hürriyet'e giden binlerce kişiyle yola koyulmuştuk.

Sivas katliamını gerçekleştirenler, kendilerinden farklı düşünen; farklı inanan, farklı yaşayanları gözlerini kırpmadan ateşe verdiklerinde **Arif Sağ** bu mağdurlardan biriydi ve tesadüf eseri kurtulmuştu. Sosyal Demokrat bir partiden milletvekili seçilmiş, sol bir söylemle hem siyasi hem de sanatçı kimliğini bu günlere taşımıştı.

Ben de ve benim gibi düşünen birçok kişi de bu tavrına inanmış ve onun insan haklarından yana ayrımcılık karşıtı bir solcu olduğunu düşünmüştü. Ancak birkaç hafta önce ekranlarda, sarfettiği sözleri kendi ağzından işitince, soyadını da aşan bir noktada durduğu gerçeğiyle bizleri şok etti. Balkan ülkelerinden gelen sanatçıları kastederek "elin eciş bücüşlerini, çer çöpünü adam yerine koyuyorsunuz, çarpık çurpuk, beli bükük şarkıcı kızlarını, körleri, topalları ekrana çıkartıyorsunuz" diye ağzından köpükler saçarak, kafatasçılığını hepimizin yüzüne haykırdı.

Şunu bir kez daha anladım ki; insanlara, hayvanlara, kültürlere, doğaya uygulanan ayrımcılık, sağ ya da sol nereden gelirse gelsin, kaynağını faşizmden alıyor. Ayrımcılığa maruz kalanlar da eğer bu kaynaktan besleniyorlarsa, kolaylıkla kendilerinden farklı olanlara karşı aynı tavrı gösterebiliyorlar.

Hayvan Hakları Yasası Çıkmasın!!!!!!!!!!!!

Geçen akşam Sevgili **Bekir Coşkun** aradı. Çıkarılmaya çalışılan ve hayvanları önce kazığa oturtup sonra asacak bir içeriğe sahip olan yasa üzerinde uzun uzun konuştuk. Ertesi gün köşesinde konuyla ilgili bir yazı yazdı. (Eline sağlık) Bizler de kamuoyuna açıklama gereğiyle bir basın toplantısı düzenledik. Mimarlar odasındaki toplantıya, **Prof. İsmet Sungurbey, Prof. Bülent Tanör, Bulutsuzluk Özlemi'nden Nejat Yavaşoğulları, Yazar Cezmi Ersöz, Yazar Murat Yalçın, Şair Lale Müldür, Yorumcu Harun Kolçak, Mimar Metin Karadağ, Doç. Ayfer Sungurbey, veteriner hekim Hasan Çalık, ressam Elifnur Yalçın, Yazar Gürkal Gençay** katıldılar ve yasa üzerindeki görüşlerini açıkladılar. Dileriz amacına ulaşır ve yasa parlementodan geçmez.

Kağıt Gemi

SUNAY AKIN

1858'de "Prince zıpkını"nın bulunuşuyla amansız bir savaş başlar balinayla insanoğlu arasında. Bir fırlatıcıdan atılan bu zıpkın balinaya saplanmakla kalmaz, içindeki patlayıcıyla da onu ağır yaralar. Prince zıpkının kullanımı için balinaya yaklaşmak gerektiğinden, zavallı deniz devi ölmeden önce peşindeki filikalara saldırma olanağı yakalar.

Balinaların Batırdığı Gemiler

"Yunus'tan beyuk baluk... Helbet var. Canavar var. Beyuk canavar. Deniz devi. Buralarda yok, ben görmedum."

On üç yaşındaki Oktay Sönmez, dedesi Şükrü Reis'in bu sözlerinin ardından Karadeniz'e çevirir bakışlarını. Fatsa fenerinin ışığı yanıp sönmeye başladığında ilk balina öyküsünü dinler dedesinden.

Bir değil, bir çok kitapçı gezdikten sonra, arka raflarda belki bulabileceğiniz bir kitap vardır. "Güneşi Hüzünlüdür Kutup Denizlerinin"... Bu kitap "deniz devi"ni, yani balinayı anlatır. Kapağında, sizin kitabı bulmanız için ayıracağınız zamandan, alacağınız yoldan çok daha fazlasını katederek kitabı yazan "Oktay Sönmez"in adını okursunuz: "Gemilere yalnız dumanlarını görebilecek kadar uzaktan baktığım Karadeniz'in sıcak beyaz kumlarına yüzükoyun uzanıp, gözlerim ufuk çizgisinde düşünüp durduğum günlerde onu kocaman elli dedemin anlattıklarından ve bazı kitaplardan biliyordum. Ama onu ilk kez kafasında yapışık kabuklu deniz böcekleri ile çok yakından Cape Cod açıklarında bir tekneden gördüm. Yanımda o zaman on iki yaşındaki küçük kızım vardı ve o gün Deniz Devi ile ilgili bir kitap yazmaya karar verdim."

Lydia, Two Generals, United States, Pauline... Balinanın saldırısı sonucu batan bir kaç geminin adları bunlar. Ne var ki, bu gemiler masum yolcuları değil, balina avcılarını taşımaktaydılar. Sırtında zıpkınların açtığı yaralardan boşalan kanlar ile kaçmaya çalışan ama kurtulamayacağını anlayınca geri dönüp saldıran balinaların intikam defterinde yazılıdır bu gemilerin adları. 1858'de "Prince zıpkını"nın bulunuşuyla amansız bir savaş başlar balinayla insanoğlu arasında. Bir fırlatıcıdan atılan bu zıpkın balinaya saplanmakla kalmaz, içindeki patlayıcıyla da onu ağır yaralar. Prince zıpkının kullanımı için balinaya yaklaşmak gerektiğinden, zavallı deniz devi ölmeden önce peşindeki filikalara saldırma olanağı yakalar. Ama 1937'de Norveçli Sven Foyn, doksan metre uzaklıktan fırlatılan zıpkını icat edince balinaların soyu da tükenme noktasına gelir. "150 yıl savaşları" adı verilen süreçte katledilen her yedi yüz balinaya karşılık, yalnızca bir denizci ölmüştür!

1807 yılında, kaptanlığını Edmund Gardner'in yaptığı "Union" adlı balina gemisi Azor Adaları açıklarında deniz devinin saldırısı sonucu sulara gömülür. On altı kişilik mürettebat üç filika içinde kurtulsa da, balinanın darbesiyle biri kullanılmaz duruma gelir ve batar. Balinanın saldırdığı filikada Kaptan Gardner bulunmaktadır! Deniz tarihçisi Obed Macy'ın, Union olayını anlattığı "The History of Nantucket" adlı kitabı 1825 yılında yayınlandığında Hermen Melville altı yaşında bir çocuktur. 1932 yılında babasının iflası ve ölümüne kadar mutlu bir çocukluk geçiren Melville çalıştığı bir iki işin ardından deniz tutkusunu yenemeyip balina avcılarının arasına karışır. Güney Pasifik'de geçen yıllarında, çalıştığı geminin koşullarına dayanamayınca Marquessas'ta gemiyi terk eder. Yirmi üç yaşındaki Melville tutsak edilir Typee yerlileri tarafından. Kendisini kurtaran bir balina avcı gemisinin kaptanına karşı gelince de tutuklanır ama kaçmasına göz yumulur. Havai Adası yöresinde zıpkıncı olarak balina kovalayan Melville, ülkesine geri döndüğünde, 1846 yılında deneyimlerini aktardığı ilk kitabı olan "Typee"yi yayınlar. Ama onun ölümsüz eseri hiç şüphesiz ki "Moby Dick" adlı romanıdır.

Melville'i "Moby Dick"i yazmaya iten 12 Ağustos 1819'da Nantucket'den ayrılan ve bir daha geri dönmeyen "Essex" adlı geminin yaşadıklarıdır. Kaptan George Pollard'ın yönetimindeki Essex, tıpkı Union gibi bir balinanın saldırısı sonucu denizin dibini boylayan bir avcı gemisidir. Melville "Acushnet" adlı balina avcı gemisinde çalışırken, denizin ortasında karşılaştıkları "Lima" adlı gemide görev yapan William Chase ile tanışır. On altı yaşındaki bu çocuk Essex'in ikinci kaptanı olan Owen Chase'in oğludur. İki gemi ayrılırken, Melville'in elinde William'ın Chase'ın kendine verdiği, babası tarafından yazılan Essex olayının hikayesini anlatan kitap vardır. 1852 yılının Temmuz ayında kızılderili dilinde anlamı "çok uzak yer" olan Nantucket'e gelen Melville, Kaptan George Pollard ile görüşür... Ve, Owen Chase'ın yazdığı kitabın bir sayfasını elyazısıyla şunları yazar. "Bir gün Nantucket'de Kaptan Pollard'ı gördüm. Biraz konuştuk. Adalılar için o pek önemli biri değil, ama benim için tüm hayatımda tanıdığım gösterişten tümüyle uzak, alçakgönüllü ve en etkileyici insan."

Belki büyürüm günün birinde
Derim kalınlaşır korur içimi
Sıcak denizlerden buzlu sulara
Yıllarca bir üzgün balina

Belki beni bir avlayan çıkar
Ahab zıpkınıyla kanatır beni
Binlerce mekik ve iplik sırtımda
Diplere kaçırırım katilimi

Ta derinlerde o nefretiyle
Ben kılıfımla başbaşa
Ne güzel ölüler ağır ağır
İş bitip gemi batınca

Köpüren dalgalar sessiz derinler
Ölü gemicilerin hepsi düş
Pekod'un peşinde kıyıya vurdum
Kimseler beyaz demesin bana

Barış Pirhasan'ın "Moby Dick" şiirinde adı geçen Ahab, Melville'in ünlü kitabının kahramanıdır. Yelkenli bir geminin kaptanı olan Ahab, bir bacağını kopararak sakat kalmasına neden olan "Moby Dick" adlı beyaz balinadan öcünü almak üzere denize açılır. Kaptan Ahab'ın, sırtına bağlandığı beyaz balinayla birlikte denizin dibini boylamasıyla son bulan trajik öyküsü beyazperdeye John Huston tarafından aktarılır. Bu filmde Kaptan Ahab rolünü Gregory Peck üstlenir. Talihsiz denizci, Şükran Kurdakul'un "Ahab Kaptan" adlı şiirinde de başroldedir:

Niye bendim..
sonsuza bırakılmış sürgün
Ama bendim geleceğin
ötesini gören.
Yarıştan başka ne gelirdi elimden
Moby Dick'in görkemine
çarpıldığım gün.

Melville, İstanbul'a yaptığı yolculuk sırasındaki gözlemlerini şöyle aktarır: "12 Aralık Cuma. Öğleye doğru hafif bir esinti sisi dağıttı. Sonunda, çevremizdeki sis kalkınca, kendimizi ansızın, bir sihrin içinde gibi, Prens Adaları'nın arasında bulduk; bizimki gibi zor durumda bir sürü gemi vardı çevremizde. Unuttun yazmayı, sis sırasında çanlarımızı duyan kayıklar sarmıştı çevremizi. Onlar da sisten yollarını yitirmişti. İstanbul'dan denize çıkmış kayıklardı. Biri bir oğlan çocuğunundu, kayığını gemimizin kıç tarafına bağlamış, sis mis demeden uykuya dalmıştı."

Melville'in, Bizanslı yazar Procopius'un M.S. 1100'lerde yazdığı kitaptan haberi yoktur. Eğer olsaydı, İstanbul'a gelişini anlattığı sayfalarda, Procopius döneminde bir balinanın Marmara Denizi'nden geçen gemilerin korkulu rüyası olduğundan söz eder ve sulara başka bir gözle bakardı!..

Akşamsefası

"Gazetelerin arasında savaş olduğu dönem, bence çok daha iyiydi. Bir kere, grupların arasında savaş olmasının grupların arasında anlaşma olmasından daha iyi olduğunu daha sonra çok iyi fark ettik. Bir başkasının yanlışı, ötekinin yüzünde anında yüzüne vurulabiliyordu. Şimdi tek tip gazeteciliğe, düşünceye daha çok yaklaşıldı."

'Gazeteler Halka İade Edilmeli'

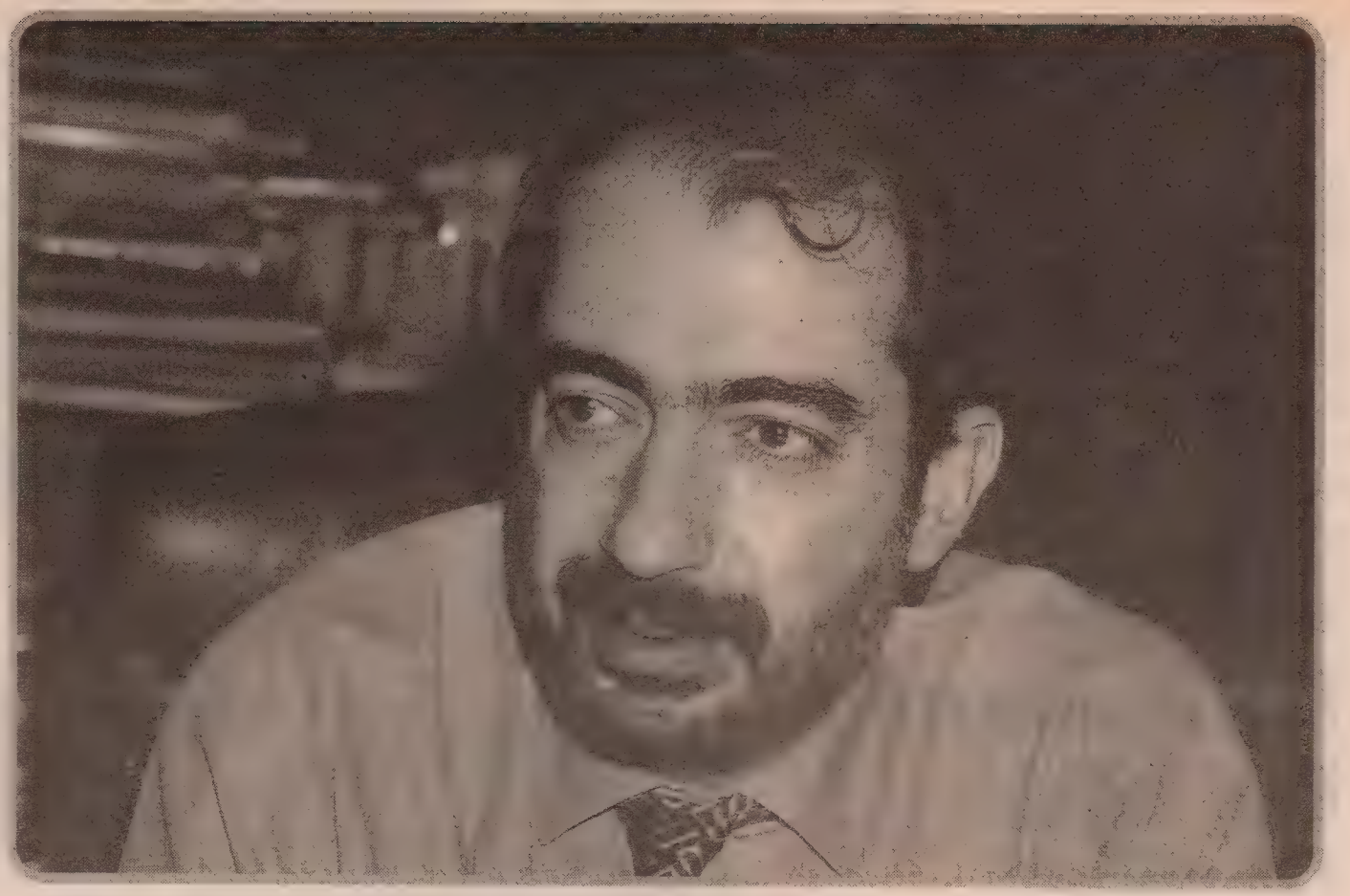

Umur Talu anlatıyor...

ORAY EĞİN

Gazetenin başına ilk geldiğinde, **Umur Talu** sırayla tüm sayfaları okumuş, hatta redakte etmiş. Milliyet'in genel yayın yönetmeni olduğu ilk dönemde gazete ansiklopedi savaşlarından geçmiş ve birinci sıraya oturmuştu. O gün gelen okurların büyük çoğunluğu, şimdi kayıp. Umur Talu da, ansiklopedisi savaşlarının sonuna doğru Milliyet'in büyümesini tamamladığı bir noktada 'köşesine' çekilmişti. İçinde ukte kalan söz deneyiminden sonra patronlardan çok şey öğrendiğini söylüyor. Ama buna rağmen bir süre önce inzivasına bir son verdi ve Milliyet'i bu sefer Yalçın Doğan'la yönetmeye yeniden başladı. Halen İstanbul Bilgi Üniversitesinde iletişim dersleri veren Talu, 'Dipsiz Kuyu' adlı köşesindeki yazılarının yanısıra, gazetenin genel yayın koordinatörlüğünü de yapıyor. Hızlı bir değişim sürecinden geçen Milliyet 'te bir yandan da çok eğilip bükülmeden bir şeyler yapılabileceğini, bir yere gelinebileceğini kanıtlıyor. (OE)

Özel televizyonlara, 90'ların başına kadar Türkiye'de 'medya' diye bir kelime yoktu. Galiba değişen sadece terminoloji de olmadı...

- Ben galiba tam o değişim sürecinin içinde gazeteciliğe başladım ve devam ediyorum. Benim babam da gazeteciydi, çok küçükken daha köhne binalarda birtakım gazetelere gidip geldim, o koşulları az-çok hatırlıyorum, kırıntılar kalmış. Bir de çocukluğum gazeteci mahallesinde geçti, bütün etraf gazeteci doluydu. Daha tabii mütevazı koşullar ve farklı bir ortamdı. Çocukken tanıdığım insanların bir bölümünün gazetecilik yaşamları, halen başka düzeylerde sürüyor. 80 sonrasında; basın gazeteyle çok ilgili bir şeydi. Sonra özel televizyonlarla birlikte, 'medya'yı biz daha çok grup anlamında kullanmaya başladık. Grup kavramı çıktı ortaya; gazete var, televizyon var, tabii grubun başka birtakım şirketleri daha var. Derken iki gazete, üç gazete, iki televizyon, iki radyo kanalı... Medyayı özellikle, grup, özellikle de büyük grupları kastetmek için kullandık. Ve üstelik, kirli bir sözcük olarak yerleşti belki de. Aslında nötr açıdan aracı ; her türlü iletişim aracı anlamında kullanılıyor. Çoğu dilde medya dediğiniz zaman çoğul bir sözcük, medyalar demek saçma oluyor. Ama burada grup anlamında kullanıldı.

Sizinki de 'bir başarı öyküsü' olacak ögeleri barındırıyor mu içinde?

- Ben başarı sözcüğünün Türkiye'de kullanıldığı biçimini sevmiyorum. Başarı, benim hayat ve insana dair anlayışım çerçevesinde çoğu zaman olumsuz bir kelime gibi geliyor. Türkiye'de başarmak bir sürü b.ktan iş yapmak anlamına da geliyor. Çok sevmiyorum... Ama biraz şanslı bir öykü benimki. O tür bir başarı öyküsü değil. Ben hem kendi inandıklarım, bildiklerim, doğru gördüklerim etrafında kalmaya çalıştım, ama bununla birlikte yapmam gereken birtakım işleri de doğru ve düzgün yapmaya çalıştım. Tabii, taviz almışımdır, taviz vermişimdir, eğilmişimdir, bükülmüşümdür, bu arada eğip bükmüşümdür... Bütün bunlar mücadele. Ama bir yerlerde de oldum hep. Büyük medya içinde yaşıyorum. Ama zaman zaman, maaşımın yarısına Cumhuriyet'e gittiğim bir dönem de oldu. Bu işte para da kazandım, ama bir yerlerde de kendi olduğumca durmaya da çalışıyorum.

Basına 'medya' demeye başladıktan sonra, 90'larla beraber kimi değerler tamamen sarsılınca, habere 'takla attırmak' zorunda kaldınız mı?

- Takla attırmak olumsuz bir şey değildi. Ben Günaydın'da, hiç düşünmediğim ve okumadığım bir gazetede başladım. 80 Günaydın 'ından biraz da sığınma, korunma duygusuyla başlamıştım. Günaydın, takla attırmanın zirvelerine ulaşmış bir gazeteydi. Takla attırmanın iki türlüsü var: Biri tam asparagas dediğimiz cinsten; Günaydın'da açık bir şekilde yapılabiliyordu. Ama bunun yanında da halka ulaşabilecek bir takla attırma eylemi de vardı. En karmaşık şeyleri çok basit ve doğrudan halkı ilgilendirecek, onun çıkarları, tepkileri yahut duygularıyla bağlantı kuracak şekilde bir takla attırma yöntemi vardı. Ben takla attırmanın tek başına yanlış olduğunu düşünmedim, hayatım boyunca da –bu anlamda– takla da attırdım: Satır arasından bir şeyi büyütmek, bir başkasında çıkmış bir haberin farklı bir unsurunu ertesi gün ön plana çıkartmak, bir yere zoom yapmak... Ama yalandır buradaki esas ölçü; yalan olup olmaması. Geçmişte Günaydın'da bunlar yapılırdı ama sonunda patronunun maddi bir menfaati olur muydu, olmaz mıydı? Tam tersi, ilan falan almayan bir gazeteydi, sadece satıştan gelir elde eden. Daha sonra dönem değişti, takladan çok manipülasyon ön plana çıktı belki. Manipülasyon da sadece okuru cezbetmenin çok ötesine gitti. Siyasi hayatı belirleyecek, kongreden o değil de şu lideri çıkaracak, yahut hükümetle bir işi halledecek. Bu anlamda manipülasyon yapılmaya başlandı. Çok ense-tokat bir dönem oldu. Ense-tokatlığın da birkaç tezahür biçimi var. Bir tanesi samimi oluyor bir süre sonra siyasetçiyle gazeteci. Gazeteci derken de bazen muhabir ama çoğu zaman köşe yazarı ya da yönetici. Bu bazen salt haber ilişkisi; küçük destekler, küçük kıyaklarla. Bazen de ciddi biçimde daha büyük kıyakların söz konusu olduğu karşılıklı didişmeler yahut yakınlaşmalar. Bazen hasım, bazen hısım ilişkileri. Siyaset ve medya dünyası çok sıkı-fıkı oldu. Televizyonun da devreye girmesiyle siyaset direkt medya üzerinden yapılır hale geldi. Meydan ın yahut başka kamusal alan biçimlerin önemi kalmadı. Medyanın pohpohlayıp ön plana çıkardığı insanlar dünyayı toz pembe görmeye başladılar, ki burada da büyük yanılsamalar oldu. Büyük medyanın hiç üstünde durmadığı, tepkisel davrandığı Refah Partisi birinci parti olabildi. O medya gücü değildi bence, tamamen medya dışı, medyaya karşı bir tavırdı belki de.

Ansiklopedi savaşları döneminde de tüm medya birbirini suçluyordu.

- O savaş döneminin ticari bir tarafı da vardı. Sonuçta ansiklopedi tutturacaksınız, tiraj alacaksınız. Ama bence çok daha iyi bir dönemdi. Bir kere, grupların arasında savaş olmasının grupların arasında anlaşma olmasından daha iyi olduğunu daha sonra çok iyi fark ettik. Bir denetim mekanizması gibiydi o. Bir başkasının yanlışı, ötekinin yüzünde anında yüzüne vurulabiliyordu. Böyle çok uzlaşılmış, çok centilmen bir dönemde tek tip gazeteciliğe, tek tip düşünceye daha çok yaklaşıldı.

Savaş döneminde nasıl Milliyet'i birinci gazete yaptınız?

- Onun birkaç şeyi vardı: Bir tanesi, şirret olmak. Şirrete karşı şirret olmak. Hatta şirretten de şirret olmak. O arada kavga ederken, en sert sözün bile doğru olması önemliydi. O doğruluk sınandı. Siz de terbiyesizleşiyorsunuz zaman zaman ama söylediğiniz doğru ve haklı. Karşınızdaki doğru söylemiyor ve haksız. Bir de ortada ansiklopedi gibi insanların eliyle tutabileceği, yoklayabileceği, kontrol edebileceği bir şey vardı. Bunların hepsi denk geldi. Bir de Milliyet'in rahatlığı iktidardan bağımsız olmasıydı. Halbuki kapıştığı medya kuruluşları iktidarla içiçeydi. Dolayısıyla bir yandan kendi rekabet savaşını sürdüyordunuz, bir yandan da temiz toplum ya da Çiller'in serveti gibi haberlerle de halka daha yakın konumda bulunuyordunuz. Hepsi birbirini besledi ve denk geldi.

Ancak, sonra o okuyucu gitti.

- Tabii 1994'te bir ekonomik kriz geldi, halkı soğuttu. Daha sonraki promosyonlar müşteri artışı getirdi, ancak marjinal yarar da düştü. Gazete kimliğini ve okur sadakatini yitirdi. Normalde, Türkiye nüfusu gazete niteliklerine baktığımda, Hürriyet'in 1 milyon satması gerekir. Milliyet'in de 300 binin üstünde ama makul bir yerde, çok daha abartılı olmayan bir tirajda, bir referans gazetesi olarak hayatını sürdürmek Ama bütün değerler epeyi yamuldu o dönemde, bütün gazeteler birbirine benzemeye başladı.

Promosyona inanıyor musunuz?

- Sevsek de sevmesek de inanmak zorunda kaldık. Denizin kirlenmesinden hoşlanmıyor olabilirsiniz ama deniz bir kere kirlenmişse ve başka bir atık yolu kalmamışsa elinizde, denizi kirletmeye devam edersiniz. Başka hiçbir altyapı hazırlamamışsanız... Bu biraz öyle, sonuçta öyle bir noktaya geldi ki, hiç promosyon yapılmasa tirajlar yarıya düşer, bu daha az çalışan demektir. Çünkü ölçek büyüdü ve birden küçülmek zorunda kaldı. O dönemde hepimiz büyüyüverdik; binalar büyüdü...

Akşamsefası

Hazırlıksız bir büyüme miydi?

- Bence büyümeye dönük planlar, hazırlıklar vardı. DMC'nin yeri, projesi vardı ama birdenbire Milliyet'in bu kadar çok satması, bu kadar büyük bir grup haline gelmesi elbet o dönemin de bir ürünü. Tabii, çok daha düşünerek, planlı girilebilirdi. Ama o sırada elinize öyle bir imkân geçmiş, öyle bir dönem denk gelmiş. Onun içinde birtakım boşluklar doğdu, bu boşlukların da neticeleri daha sonradan olumsuz olarak ortaya çıktı.

Siz yoruldunuz mu o dönemin sonunda? Çünkü bıraktınız sonra...

- Yorgunluk değil, yaşım müsait. Bir iş yapıyorsanız o işin bir anlamı; sizin için ve sizin o işe katacağınız bir anlamı olması gerek. Sadece bir yerde oturmak, bir iktidarı yürütmek, bir koltuğun sahibi olmak adına olmamalı diye düşünüyorum. Ben o iki seneyi mutlu yaşadım. Bir senesi gazete açısından belli bir büyümeyi getirdi, tırnak içinde 'başarı'yı getirdi. İkinci sene ekonomik kriz vardı, ölçüler küçüldü, sınırlar daraldı ama Türkiye'de çok ses getirildi. İşte Simavi ödülü hep Hürriyet'in mülkiyetindeydi ama ona rağmen hep Milliyet, Milliyet'ten arkadaşlar aldı. Benim için mutlu bir dönemdi. Ama 94 sonuna baktığımda, benim daha fazla anlam katamayacağımı, belli şeylerin sınırına gelinmekte olduğunu hissettim. O dönemde işte köşeye çekilmek... Mecazi anlamda da köşeye çekildim! Bir ay kadar yazmadım, hatta kovuldu mu falan dendi o dönemde ama yazacak yer, parsel bekliyordum. Doğru olup olmadığından da emin değildim; herkesin yahut eski genel yayın yönetmenlerinin kıdem tazminatı yahut emeklilik tazminatı gibi köşe yazmaları gibi köşe yazmalarının doğru olup olmadığından da emin değildim. Ama o sırada gidecek yerim yoktu, yapacak başka işim yoktu, buradan da kimse git demiyordu ayrıca burayı da seviyordum. Bugüne kadar yönetici olduğum zamanda da gazetenin politikası hakkında, sağda solda çeşitli yazılar yazmıştım ama düzenli köşe yazmamıştım. Başlayınca da iş dünyası ya da siyasetle içiçe olmadan gerçekten köşeye çekilmiş, köşeye sığınmış bir adamın kendi kendisiyle hesaplaşması, gözlemleri, duyguları, öfkeleri neyse içimden geldiği gibi yazmayı düşündüm.

Gazetelere kadın koymayınca satmıyor mu?

- Bu ölçülmüş bir şey değil. Kadın koyduğu gün tiraj mı alınıyor? Ama artık, Batı'da da şu anlayış hakim, süpermarket gazete yapmak durumunda kalıyorsunuz tiraja oynuyorsunuz. Bu da, köşelerinde her kafadan bir sesin çıktığı, haberle ilgili olarak da her gün bağıran, her gün sıfırdan başlayan bir gazete. Türkiye'de bu anlamda gazetecilik çok dinamik. Her gün gündemi değişen, o felaketten bu felakete sürüklenen kaygan bir ülkede yaşıyorsunuz. Anketler falan yapılıyor, okuru kim, hangi okur kesimine hitap ediyor diye ama promosyonla beraber bu ölçüler yamuldu. Okur-gazete bağı aynı siyasette olduğu gibi azaldı; kimse sadık değil. Cumhuriyet'in hep 80 bin okurundan bahsedilirdi, o yarıya indi... Kuşaklar devrilince, genç kuşaklar o kadar fazla gazete almıyor.

Gazeteyi pahalı satıyor musunuz?

- Türkiye'de gazete çok pahalı. Ciddi biçimde pahalı. Yani, şu seneden şu seneye baktığınızda birçok mala göre zam oranı daha düşük olmuştur ama sayfa sayısı, Türkiye'deki gelir düzeyi, bu tür Batı'daki gazete fiyatları açısından baktığınızda insanlara pahalı gelebiliyor. Pahalı gelmesi de önemli değil, daha tehlikelisi vazgeçilebilir ve ihtiyaç olmaz hale gelmiş olması. Bu ciddi bir sıkıntı. Üstelik bu tür bir ülkede; okuma oranı belli, ilgisi belli, biz en zor sistemle gazete ulaştırmaya çalışıyoruz. Bayilere götürüyoruz. 'Gel, bayiyi bul, parayı ver, al'. Üstelik 4-5 değişik fiyatla. Doğru-dürüst bir abone ve ciddi bir dağıtım sistemi olsa ve bu fiyat politikasıyla da desteklense belli bir yere ulaşır. Mesela Akşam sadece fiyatını düşük tutarak 300 küsur bin gazete satıyor. Bir fikir veriyor insana.

Milliyet, halk gazetesiydi, şimdi referans gazetesine mi dönüşüyor?

- Halk gazetesi şu; bir Hürriyet, bir Günaydın gibi gazetelerden daha ciddi kalmıştır. Milliyet 'in hem özelliğidir, hem de sıkıntısıdır bu. Oradaki halk gazetesi bu amaçla mı konulmuştu, yüzde yüz onu söyleyemem ama halkın yanında olan gazete olarak söylenmişse doğrusu oydu. Bunu çok sulu bir biçimde yapmaya gerek yok, ciddi biçimde de halkın yanında olursunuz. Zaten, bilmiyorum, bundan sonra gazetecilik anlamında ciddi bir çözüm olacaksa, belki benimki tutucu bir bakış açısı kalabilir ama gazetelerin tekrar halka iade edilmesiyle ancak olabilir diye düşünüyorum.

Nasıl bir gazete yapmalı? Kitlesel bir gazete mi, yoksa The Guardian gibi belli bir kesimin okuduğu, uzun yazılara yer veren bir gazete mi?

- Aslında hepsinin yeri var. Ama benim gönlümdeki derseniz; özellikle elektronik yayıncılığın yahut İnternet'in ve onun üzerinde gazetecilik imkanlarının gelişmesiyle, daha da çok artacak olmasıyla birlikte kağıtta olan gazetenin fırsatları daralacak. Ama yok olacak mı? Olmayacak. Nasıl İnternet en gelişmiş iletişim yolu gibi gözükse de, en ilkel iletişim teknolojisi olan yazıyı kullanıyor. TV'de görüntü var ama burada yazı var. Belki de gazeteciliğin bunun kökündeki yere dönmesi gerekecek. Daha az satan, ama doğrudan bir kitleye hitap eden, daha sadık bir okura, okuruyla benzeşmiş gazetelere dönülecek belki. Kitle gazeteciliğinde müthiş bir belirsizlik var. Bizim 200 binden 1 milyona çıktığında, gelen 800 bin kişi bu gazeteyle özdeşleşemiyordu. Ama birdenbire okur değişiyordu. Milliyet tanımlanabilen okurlarından çıkmıştı. Onları tatmin etmek için de her görüşten yazar koymak zorunda kalıyoruz. Haberlerinde de öyle oluyor. Bir iç tutarlılığı, omurgası kayboluyor gazetenin. Eskiden daha kolay tanımlabilen gazeteler, daha birbirine benzer hale geliyor.

Gazetenin yeniden başına geçmeniz, canlandırma isteğiyle ilgili olabilir mi?

- Zor bir dönemden geçti bu gazete. Satış olayı oldu. O sırada birden fark ettik ki, birbirinden bağımsız burada yaşayan birçok insan birden birbirine yakınlaşıverdi. Bulunduğumuz yerin önemini daha çok kavradık, bunun varlığını azçok düzgün biçimde sürdürülmesinin önemini kavradık. O sıradaki yazarından muhabirine kadar direniş havası yahut tepki havası diğer gazetelerde kolay kolay olmayacak bir şeydi. Bir anda çıktı ortaya. Ben dört sene uzak yaşamıştım, fiilen yok gibiydim. O hava içinde, madem ölüm döşeğinde sahip çıkıyoruz, o halde yaşarken de bir şeyler yapılabilir mi diye birtakım çabalar oldu. Tabii yayınla Yalçın Doğan daha çok uğraşıyor, daha çok zaman, emek harcıyor ama ben de aklım, fikrim, yahut geçmişe göre değişen kafamda neler varsa, onları koymaya, yardımcı olmaya çalışıyorum.

Satış olayıyla birlikte 'editöryel bağımsızlık' diye bir şey ortaya çıktı, var mı gerçekten?

- Editöryel bağımsızlık şöyle; Türkiye bağımsız olmalı, ama öte yandan da tahkimi kabul etmek durumunda kalıyorsunuz. Bu da bir özel girişimse ve bir patronu varsa, bu bağımsızlığın sınırları oluyor. Önemli olan bu sınırların nerede başlayıp, nerede bittiğini çizebilmek. Bunları yaparsınız da, yapamayabilirsiniz de. Bu hem yöneticinin hem de patronun anlayışına kalmış bir şey. Üstelik aynı patron ve aynı yöneticilerle zaman zaman editöryel bağımsızlık adına çok sağlam bir yerde olabildiği gibi, üç ay sonra çok daha kötü bir yerde de olabilir bir gazete. Ama sonuçta bir patrona ait burası. Önemli olan, yöneticiyle patronun nerede ulaştıkları. Tabii, gazete sadece patrona da ait değil. Sonuçta insanlar para verip alıyorlar bu gazeteyi. O insanların haklarını, bilgi alma hakkından saygınlıklarına kadar hepsini gözetmek zorunda.

Siz hem Milliyet'te hem de Gazeteciler Cemiyeti'nde yönetimdesiniz...

- O bakımdan biraz karışık benim kimliğim. Özellikle burada yeniden yönetici konumuna gelince karıştı, zor bir tarafı da var. Ama o bildirgeye bir emek verdim ve imza atanlardan biriyim sonuçta. O bildirgenin dışında davranmak istemem kişi olarak. Gazetenin de buna uygun ve yatkın olmasını isterim. Ama gazeteyi tek başıma yönetmiyorum, tek başıma yaşamıyorum, ayrıca ben en doğru ve ahlaklı olduğumu iddia edemem. Ama Okur Temsilcisi sayfasından, birtakım üstünde durulan başka noktalara kadar bir çaba harcanıyor. Öyle bir süreç var en azından.

Genç gazetecilerin iki rol modeli vardır; işte sola yatkın olanlar Hasan Cemal'i, daha liberal olanlar da Ertuğrul Özkök'ü örnek alırlar. Siz de şimdi Milliyet'in tepesindesiniz, binadaki konum olarak da. Buralara gelmek için çok değişmek, çok fazla kendinden vermek gerekiyor mu?

- En garantili yolu değişmek tabii! Ama kendimle hesaplaşırsam, çok fazla eğilip bükülmeden de gelinebileceğine dair, çok başarılı olmasa da en azından bir kanıt sayıyorum kendimi. Çok başarılı olmasa da neden? Hep bir sınıra geliyorum, o noktadan sonra da çekilmek zorunda kalabiliyorum. Ama varım, ayakta kalabiliyorum. İstediğimi, düşündüğümü yazabiliyorum. Yönetirken, gazetenin çizgisini elbette gözetmek zorundasınız, bambaşka düşüncelerim olsa da. Ama aşırı da eğilip bükülmek gerekmiyor. Ama başka örneklerle kıyasladığınızda, benzer konumda olanlarla, en başarılısı değilim elbette. Kendi açımdan belli bir kesişme noktasında duruyorum. Vicdanım yaralı değil, açıkçası.

Türkiye'de 'bazı konulara' girilmediği biliniyor. Gazetecilik yaparken bu sizi nasıl zorluyor?

- Gazete yönetirken bu tür şeyleri daha çok hissedersiniz. Yazı yazarken bu bulunduğunuz gazeteye göre değişir. Ama genel olarak bakıyorum ben büyük medyaya, yani kartel medyası denilene artık bazı konulara da giriliyor. Hatta eskisinden daha çok giriliyor. Türkiye'de tartışılmaz, konuşulmaz denen bir sürü şey yazılıp çiziliyor. Televizyonların da bunda etkisi oldu. Çapaçul bir süreç belki ama eskisine göre daha çok tartışılır oldu.

Ama bu gazetenin geçmişinde de gelen yazarlar, yazdıkları yazı sonucu gönderilenler var. O zaman da deniyordu ki, Milliyet geleneğine uygun değildi yazılanlar. Hani Abdi İpekçi ilkelerinde Atatürkçülük ve milliyetçilik de var ya, bunlara uymayanlar gerçekten barınamaz mı?

Barınır. Ama orada talihsiz bir durum vardı. Her yazdığınız girecek diye bir şey yok. Kimse kimseye hediye etmedi bu köşeleri. Gazetenin de buna mukayet olacak yöneticileri olduğu varsayılıyor. Bence o zamanki yanlış, bir kelimelikti. Ya da bir kelime sivri geldi. Başka bir ülkede hiç önemli olmayacak bir şey, Türkiye'de önemli hale geliyor. Bunun önemli hale gelebileceğini de az-çok biliyoruz. İçindeki fikirlere dokunmadan, onları hiç zedelemeden gazete içindeki bir ufak konuşmayla ve iknayla o hiç sorun olmadan giderdi: Ahmet Altan olayını kastediyorsunuz; ben olsam belki o tür bir uzlaşmaya giderdim. Bu özgürlük kısıtlaması değil. Sonuçta en özgür olabileceğimiz yerlerde çalışmıyoruz. Öyle bir yer de yok. Hepimiz bir yerde yazıp çizerken birtakım şeylere; bir kere kanunlar var, gazetenin çizgisi var, patronu var, okuru var. Bir şeyleri dikkate almak gerek. Ama sadece bunlarla da yaşamazsınız. Bir de sizin benliğiniz, düşünceniz var. Burada olduğu kadar samimi, kendiniz olmaktan çıkmayan bir uzlaşma hattı yaratmanız lazım. Bence bu epeyi genişledi. Eskisine göre epeyi geniş, en azından bir bölümümüz için.

Patronlar da buna kendilerini alıştırdılar mı?

- Haber konusunda aynı şekilde konuşamam açıkçası. O dünyanın 4 senedir içinde bulunmadım, şimdi de yine yeniden hissediyorum. Ama kendi genel yayın yönetmenliği yaptığım dönemde editöryel bağımsızlıktan söz edebilirim. Patronun da bu konuda gayet anlayış gösterdiği, o dönemki iktidara çok ciddi muhalefet yapıldığı, bundan belki kendisinin de zarar görebileceği halde, anlayışla karşıladığı bir süreçti. Yağ için söylemiyorum, çünkü bizzat yaşadım. Ama çok yaşayamayacağımdan emin olmadığım, yahut korktuğum dönemde de bıraktım açıkçası.

Satış sonrası, Aydın Bey'i kapıda karşılamayı nasıl buldunuz?

- Yani, o eleştirildi. Kimisi daha uzakta durdu, kimisi daha yakında. Bazı şeylerde çok kolaycı yaklaşıyoruz. O burada yaşayan insanların bir duygusuydu, basit bir muhasebe ile bile anlaşılabilir bir duyguydu. Daha kötü bir ortamda yaşamaktansa, geçmiştekinin daha iyi olduğunu bilerek ona sarılması insanların, çok anlaşılır, doğal bir şey. Ayrıca da eğer patronsuz çalışamıyorsunuz, bunların içerisinden en iyisini tercih etmek gibi bir şey. Yaşadı bu insanlar. O bence çok yapmacık değil, duygusal bir şeydi. Kapıda karşıladı diye kimsenin maaşı artmadı, kimse yağ çektiği için daha yüksek mevkilere gelmedi. Orada kapıcısı da vardı, muhasebecisi de, ofisboyu da, yazarı da, muhabiri de. Bir de sonuçta oraya gelen Aydın Bey'di ama orada kalanlar da bu gazeteye bir başkasının gelişini engellemiş ve dışarı atmışlardı. Tamam, geri satın alan parasından vazgeçip almayı kabul eden patrondu ama muzaffer olanlar da o kapıda duran insanlardı. Bence o, çok kötü bir dönemde çok saygın bir eylemdi.

oegin@ibm.net

Aksam.com.tr

Oda

TUNCER ERDEM

masada kalmış bardaklara vuruyor / uçağın sonradan gelen sesi

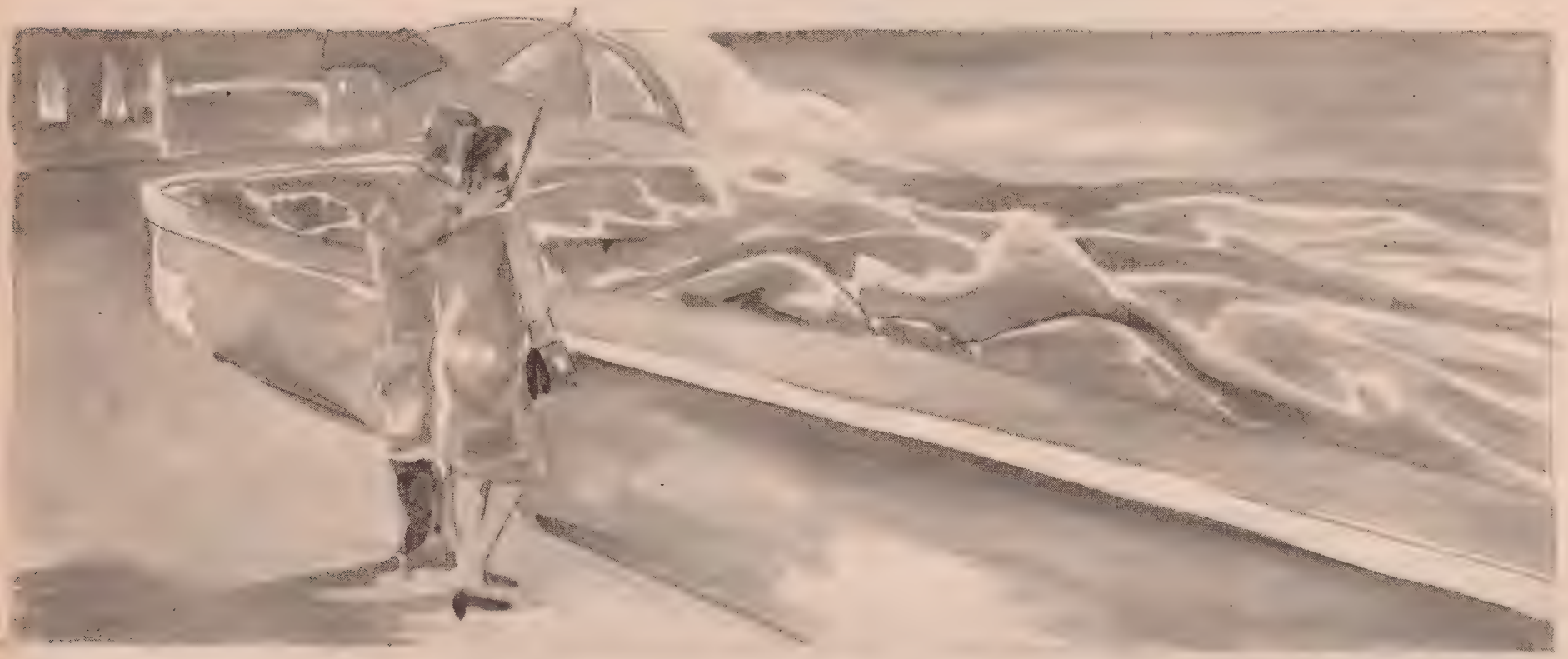

girip siniyor odanın bir köşesine / hırçın dalgaların velvelesi

kıyıda köşede kitaplar var, / oda için

Akşamsefası

gece esintisi çeviriyor yapraklarını / ay aydınlatsın diye titriyor sayfaları

mutlu memeliler var kuzeyde / diyor odadaki kitaplar

Akşamsefası

derinlik sarhoşluğuyla liken yiyorlar / eşeleyerek karları

Seçim oldu, bitti. Kadın olgusu gündemimize Merve Kavakçı ile girdi. Atatürkçü ve demokrasiden yana tüm çevreler çırpındılar, feryat figan bağırdılar; "Bu kadın buraya giremez ". Orası dedikleri, haşaa dilime yakışmaz, o kötü yer değil tabii ki. Yoksa o sözünü ettiğim yerde kadın ve erkek sayısı aşağı yukarı eşit zaten.

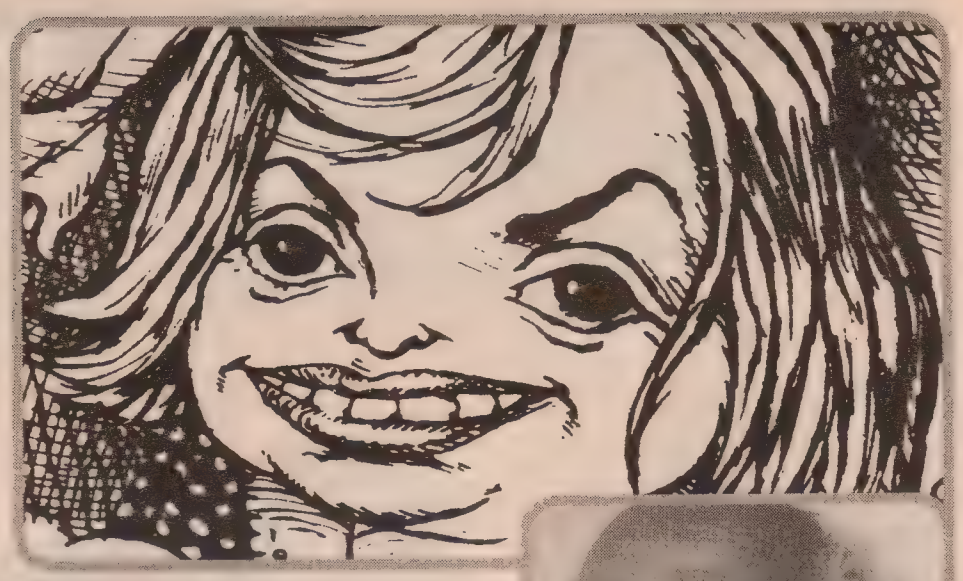

Nairobi'den Paris'e Yol Ankara'dan Geçer

Oraya Afrika'nın Paris'i diyorlar. Severim bu tür benzetmeleri; her şey şıp diye gelir insanın gözünün önüne. Nairobi'de Şanzelize, Monmartin, kraliyet sarayı. Işıl ışıl caddeler, alışveriş merkezleri, şık hanımlar ve beyler. Bir zamanların en gözde Afrika ülkesi olan Kenya bugün ciddi ekonomik ve politik problemlerle can çekişiyor. Kuşkusuz bunda 75 yaşını aşmış, eski ama hala başkan olan Daniel Arap Moi'nin payı büyük. Tam da benim Kenya'da bulunduğum günlerde alınan seçim sonuçlarına göre herkesi şaşkınlık içerisinde bırakarak başa geçen başkan, hasımlarına büyük fark atmış görünüyor. Bazı kaynaklara göre 125 farklı kabilenin bulunduğu Kenya'daki 1992 seçimlerinde, Moi doğu eyaletindeki oyların % 37'sini alarak başa geçiyor. Kenya'da anayasaya göre ülkedeki sekiz eyaletten en az beşinde oyların % 25'ini almak seçimi kazanmak anlamına geliyor. Başkanın bugüne kadar yaptıkları ve halkın ondan ne kadar nefret ettiği düşünülürse bu rakam gerçekten şaşırtıcı.

KANU partisi ve devlet başkanı Arap Moi ülkede aylarca merakla beklenen ve tartışılan gizli silahını sonunda açıkliyor;1997 aralık ayında yapılacak genel seçimler. En büyük rakibi ise önce demokrat partiden aday olan daha sonra partideki anlaşmazlıklar yüzünden sosyal demokrat partiye geçen 45 yaşındaki kadın aday Charity Kaluki Ngilu. Kenya tarihinde yeni bir sayfa açılıyor ve ilk kez bir kadın başkanlığa aday oluyor. Moi için ölümün ve karanlıkların başkanı diyerek kampanyasını başlatan kadın adayın vaad ettikleri hiç de öyle palavradan sıkılan sözler değil. Kadın başkan fikrine pek de sıcak bakmayan Kenya halkı, eğitim ve sağlık reformu gibi son derece can alıcı bir sloganla seçim kampanyasını yürüten Ngilu'yu desteklemekte önce kararsız kalıyor. Bazıları sadece yeni bir yüz olsun, hatta kadın olursa belki ülkeye bütünlük getirebilir inancıyla destek veriyor. Ngilu'dan başka iki kadın aday daha giriyor seçimlere ama o en güçlüsü. Sonuçta Ngilu arkasına aldığı geniş kitlelere rağmen seçimi kaybediyor. Devlet televizyonunu propagandası için istediği gibi kullanan, devlet kasasını seçim yatırımlarına peşkeş çeken, hasımlarına seçim alanlarında komplolar kuran -ne kadar da tanıdık kavramlar yarabbi- Moi'nin koltuk sevdası onu karanlıklar prensi olarak zirveye taşıyor. Sonuçta Moi muradına eriyor ama bütün bu olumsuzluklara rağmen son seçimlerde kazananlar yine kadınlar oluyor: 1992 seçimlerinden sonra parlamentodaki kadınların sayısı üç kat artıyor, yerel yönetimlerdeki sandalyeler adeta kadınlar tarafından istila ediliyor. Boyunlarında boncuklar, renkli elbiseleriyle başkan Moi'yi havaalanında karşılayan dansçı kadınları göstererek işte " İşte Kenya kadınının yüzü, onlar bizim nadide çiçeklerimizdir" diyen Moi'ye kadınlar bir tokat atıyor. "Çiçek olmak isteyen kim, biz yönetimde görev almak istiyoruz" diyorlar adeta.

Buradan Ekvator çizgisinin yukarısına çıkalım ve Türkiye'de olanlara dönelim. Aradan aylar geçti. Seçim oldu, bitti. Kadın olgusu gündemimize Merve Kavakçı ile girdi. Atatürkçü ve demokrasiden yana tüm çevreler çırpındılar, feryat figan bağırdılar; "Bu kadın buraya giremez ". Orası dedikleri, haaşa dilime yakışmaz, o kötü yer değil tabiki. Yoksa sözünü ettiğim o yerde kadın ve erkek sayısı aşağı yukarı eşit zaten. Kimse bu mecliste niye bu kadar az kadın var diye kafa patlatmıyor. Seçimler oldu seçilenler karşımızda. Ne değişti? Dünkü meclisle bugünkü arasında ne fark var? Kadınların sayısı, dün ondu bugün on beş. Yapma ama, bak % 50 artmış sakına demeyin. 500 küsur kişilik bir parlamentodaki cinsiyetlerin dağılımı ülkedeki gelir dağılımına ne kadar da manidar çağrışımlar yapıyor. Meclise giren kadınların erkek söylemi edinmesi ve erkeklerden daha tutucu kararlar alması işin belki de en ilginç yanı. Başbakan seçildiğinde var mı dünyada bizdeki kadar güzel kadın başbakan diyecek kadar hesapsız lakırdılara giren boyalı basınımıza hiç yüz vermemiş Tansu Çiller dünya tarihinine girecek nadide bir kişilik. Oysa seçimlerden önce mayolu fotoğrafları gazetelere kapak olmuştu. O erkekten daha erkek, gözü kara ve elinden geleni ardına koymamış politikacı. Hamiliğini yaptığı Meral Akşener gibi neferler yetiştirmiş Çiller, kadın konularında hiç demeç vermemek gibi bir özelliklikle belleklere kazınmıştır. Onu ilgilendiren meseleler bunlar değildir. Bacakarasıyla hiç enterese olmadığımız halde, aklımıza kurt düşürmüş, ailemizden sorumlu bakan Işılay Saygın, ilginç fikirleriyle ağzımızı bir karış açık bırakan Ayseli Göksoy, sosyal demokratların en saman altından su yürüteni Sema Pişkinsüt ve de saire, saire. Bu kadınlar aklıma geldikçe, gerçekten tüylerim ürperiyor. Erkek ağzıyla konuşan meclisin çiçekleri. Yeni hükümette ise durum daha vahim; bir kadın bakan dahi yok. Aileden sorumlu devlet bakanlığını bile reva görmediler. Komik. KADER kadınları meclise sokmak için kampanyalar başlattı. Bu iş öyle üç beş kadının heveslendirmesiyle olmuyor; işte sonuç ortada. Partilere kadın aday göstermeleri bir zorunluluk olarak getirilmezse, her seçim sonrası ve aklımıza geldikçe bu konuyu konuşuruz. Aslında burada her şey ayan beyan açık.. Meclisteki erkeklere bakınca söyleyecek fazla da bir şey kalmıyor. Bu ülkede kadınlar ürkek, sokağa çıkmak istemiyorlar, söz alamıyorlar, ellerini kaldırıp bağıramıyorlar; burdayım, hey burada.....

Afrika, köklü geleneklerin ve tabuların kıtası. Kadının toplumsal yaşamını sınırlayan yüzlerce örnek var; kız çocuklarına sünnet, çok eşli evlilik, velayetin babada olması vs. Bütün bu örneklerle karşılaştırıldığında Türkiye'nin kadınlarla ilgili yasal düzenlemelerinin son derece çağdaş olduğu söylenebilir. Göğsümüzü gere gere verdiğimiz örnek ne güne duruyor; Türkiye Avrupa'da Medeni Kanunu uygulayan ilk ülke. İlk ülke, ilk ülke olmasına ama yine de atlanılan bir nokta var. Kadınlar medeni kanunun ve cumhuriyetin kendilerine tanıdığı haklarına sarılmak istemiyor. Devletten kopuşun en belirgin örneği; yasal düzenlemeler var fakat kimse uygulamıyor. Onlar evlerinde oturup, gittikçe daha da muhafazakarlaşan ülkede, aile içindeki konumlarına önem veriyorlar. İslami ve ahlaki değerlerin yüceldiği bir çekirdek ailede çocuk doğurup iyi eş olan kadını oynamak istiyorlar. Bu onlar için bir ülkeyi yönetmekten daha yüce kavramlar. Mecliste ve evlerde erkek söylemi hakim. Buraya kadar bakıldığında aslında dünyanın her tarafında olan - Avrupa ve Amerika dahil- kadın kimliğini yaratmaya çalışan zihniyetlerin yaptırımlarının belleklere nasıl işlendiği anlaşılabilir. Buradan yine Ekvator çizgisinin altına kayıp bir de yönetenler açısından Afrika kıtasına bakmakta yarar var. Örnekler çarpıcı. Uganda seçimlerde cinsiyet eşitliği ilkesini koyarak parlamentoya 51 kadın milletvekili sokan bir ülke. Bu kadınlardan biri başbakan yardımcısı, ikisi kabine üyesi, biri de bakan. Şeriatla yönetilen Sudan'da ve Tanzanya'da kadınların parlamentoya girmesini sağlayacak yeni kararlar düzenlendi. Partilerin seçimden önce belli sayıda kadın aday göstermeleri şart koşuldu. Ruanda ve Burundi ülkeleri ise birer defa kadın başbakan tarafından yönetildi. Burası Afrika sayın okuyucular. İnsanın içi bir tuhaf oluyor...

Birleşmiş Milletler'in dört merkezinden birinin, Habitat ve UNEP gibi örgütlerin merkezlerinin olduğu Nairobi, dünyada diplomasi trafiğinin en yoğun olduğu kentlerden birisi. Kırmızı plakalı araçlar kent trafiğinin neredeyse üçte ikisini tutuyor. Şanına atfedilen Paris gecelerinin yaşandığı günlere nazire, binalar kentin silüetini oluşturuyor. Sokaklarda ise başka bir gerçek var; tinerci çocuklar, köstebek yuvası caddeler, toz toprak, fakirlik. İhtişamın pırıltısı ise Moi'nin delici bakışlarıyla dağılıyor.

hulyak9@usa.net

HÜLYA KOÇ

"Şşşt... Bir Çıtırtı Duydum... Yok Yok Rüzgarın Sesi Olacak (Yoksa Aynasızlar mı?)

Bizler Birer Çizgi Roman Kahramanı İdik

Bir renklilik görüyorum gazete bayilerinde, kitapçılarda. Zamanında bazılarımıza alfabe olmuş, türlü yasaklamalara karşın elde tutmak, saklamak; içindeki maceralar kadar bizim için çetin olmuş çizgi romanlar tekrar yerlerini almaya başladılar. Ümidim baharın uzun sürmesidir. "Yurtseverlik" temalı anlatıma kurgulu olan çizgi romanların "çıtırtılarına" kendini genç sanan bizlerin halen heyecanla kulak kabarttığını görüyorum. Şimdikilerden ne haber...

Gündelik yaşamımızın gelgitinde yer alan popüler kültürün; ta yastık altlarımıza kadar sokulan, iletişimsel anlatımı olan çizgili, resimli (fotoroman) romanlar dönem ideolojisinin (1970'ler) kendisi oldular.

..... macera; mahallede oynayan bizlerin "komen", "dıkşın" oyunları içinde, biraz ele avuca gelmeye başlayan (sonradan "bacım" oldular) kızların cep fotoromanlarının takaslarında başlamıyor mu?

..... 1960 ortalarından sonra olacak, yoğun bir mahalle arası koşturmacası ortasında heyecanla...

Camoka Memed : SÜMER'DE GÖRDÜM. KIZILMASKE OYNUYOR. KIZILMASKE BİR ÇAKIYOR, YÜZÜĞÜNÜN İZİ ADAMIN SURATINA ÇIKIYOR. HEMİ DE OYNAYAN TÜRK (Oyn. İsmet ERTEN)

Arslan (Ben) : DEME.. VALLAHA DE.. Üzerine para attıracağımız kitaplar elimizde. Hurra hepimiz Sümer'e... Kızıl maske çaktıkça göğsümüz kabarıyor.

.... Samim UTKUN kapaklı kitapların sayfalarındayız.

.... Esrarengiz gölge tunelin sonuna kadar gitti ve duvardan demircinin evindeki sesleri dinlemeye başladı.

Avukat Konoli - SİLAHLARI GÖNDERMELİYİZ BLEK! VATANSEVERLER BEKLEYEMEZ.

Çelik BLEK - AMA ÖNCE CASUSU BULMALIYIZ BU DA NE? DUVARDAN BİR SES GELDİ DEĞİL Mİ?

10 yıl sonra...

Memed Ali (Camoka-Sorumlumuz) - ARKADAŞLAR YARINKİ YAPACAĞIMIZ KORSANA EKSİKSİZ KATILMALIYIZ. SON HAZIRLIKLARI YAPTIK MI?

Arslan (Ben) - YETERLİ AFİŞLEMEYİ YAPTIK. AMA İKİ YOLDAŞI DA KAPTIRDIK.

Flash back yapalım.... O sırada özgür Amerika için Blekle dirsek teması içinde bulunan kaptan SWING, kırmızı urbalılara karşı girdiği savaştan başarı ile çıkmıştır.

- ANTORIO'NUN KURTLARIYIZ...
- AMERİKA İÇİN ÇARPIŞIYORUZ...
- TİTRE TİTRE KIRMIZI URBA
- ŞİMDİ ARTIK AYAKLANMA ZAMANI!

.... Bizim de şarkımız oldu... Yürekleri titreten. Ama"kırmızı urbalara" karşı Bağımsız Türkiye'yi kuramadık... Neyse özgür Amerika kurulmuştur. Asayişi düzeni sağlamak gerekir. Rangerler ordusu kurulur. Yaşıtımız yüzbaşı şimşek hızıyla çifte altı patlarını çekmiştir. (Benim de çift namlulu mantar tabancam vardı. Vallahi halen duruyor. Ne olur, ne olmaz neme lazım.)

Tom Miks - KONYAKCI, DOKTOR GELİN. ARKA TARAFTA ÇALILARDA BİR ŞEYLER GÖRDÜM. DANS ETMEYİ BIRAKIN VE BİR ŞEY YAPMAYIN. SİZİ ÇAĞIRDIĞIM ZAMAN KİMSEYE SEZDİRMEDEN BENİ İZLEYİN.

İşte o sırada Kara Ayak kabilesinin işkence direkterinin etrafında kartal tüyleriyle süslenmiş büyük totemin yanında merasim başlamak üzeredir. Birden nöbetçiler neye uğradıklarını şaşırırlar... KINOVA

Darkwood ormanının derinliklerinde dostu ÇİKO'yla sakin bir hayat hayalini biz onun adına düşlesek de baltalı ilah ZAGOR TE-NAY'a ne kızılderililer ne de başkaları rahat verirler.

Zagor - DİNLE! KIŞ YILANI. KIOWALARIN BÜYÜK REİSİ. BEN ZAGOR BALTALI İLAH! MENFİS WJOE'NUN YERİNE KENDİMİ DUELLO İÇİN ÖNERİYORUM.

Çiko - KARAMBA, KARAMBİTA.

Koca Amerika düzeni sağlamak zor. Rangerler ordusuna bağlı gözükse de kendi başına kanun olan, silahı kadar batının en hızlı yumruğu, hasmına bir araba dolusu sopa çekmesiyle ünlü TEKS WİLLER (Öğrendiğimize göre WİLLER soy ismi aslında önceleri KİLLER olarak düşünülmüş.)

Teks - SANA GELİNCE ÇİZMELERİMİN KÖSELESİ! UCUZ KURTULACAĞINI SANMA. HAYDİ ÜZME BENİ!

Adam - YAKLAŞMA BANA... Gerisini siz düşünün.

Biz de batının en hızlı silah çekenlerinin karşısına doğunun en iyi kılıç kullanan yiğitlerini çıkardık ki

Batılıların, kadınlar karşısındaki utangaçlığına karşın kılıçlarının keskinliğinin yanında kadınları hiç ihmal etmediler. (Öğrenim alanımız genişlemişti. Ama "bacımlı dönemde" pek işe yaramadı.)

1960 başlarında Suat Yalaz'ın Yiğidim arslanım KARAOĞLAN'I ilk kılıcını kuşanan oldu.

KARAOĞLAN - ÇOK GÜZELSİN OYLUN! BEN DE BUNDAN KORKTUM HEP... AMA GENE BAŞARAMADIM. İSTEMEDİĞİM HALDE SEVDİM SENİ.. ARKADAŞIMI ÖLDÜREN KADINI SEVDİM...

1965'de Ayhan BAŞOĞLU'nun akıncı beyi MALKOÇOĞLU krallara karşı Avrupayı titretmeye başladı. (Ya da en büyük kahraman Cüneyt Arkın'ın 1966'da akıllara durgunluk veren maceraları başladı.)

MALKOÇOĞLU - HINZIR SENİ BANA OYUN EDİYORSUN SENİ ŞELALEDEN KURTARDIĞIMA PEK İYİ ETMEDİM GALİBA. ISITMAKTA BANA DÜŞTÜ.

Florian - HI, YA

Malkoçoğlu - SANA DAHA SIKI SARILMAM MI İCAP EDECEK...

Hemen arkasına 1967'de SEZGİN BURAK'ın TARKAN'ı kılıcını yüce Attila'nın hizmetine sundu. Ama Tarkan kendine yoldaşlar edinmedi. Dertlerini sevgili kurtuyla paylaşması ona yetti. Güzel ROSA'nın gözyaşları bile onu yumuşatamadı.

Rosa - TARKAN! BENİ DE GÖTÜR, SENDEN AYRILAMAM, HİÇ AMA HİÇ AYRILAMAM ARTIK.

Tarkan - DİNLE ROSA. BUNU SENİN KADAR BEN DE İSTERİM. AMA BENİM UĞRAŞTAN UĞRAŞA, ÜLKEDEN ÜLKEYE KOŞMAKLA GEÇEN ZORLU BİR HAYATIM VAR.

Rosa - OLSUN BEN OTURUR HEP SENİ BEKLERİM. SENİN UĞRAŞLARDAN ZAFERLE DÖNMENİ BEKLERİM. TARKAN, YOKSA SENİN EVİN, OTURDUĞUN BİR YERİN YOK MU?

70'li yıllarda bir Antorio kurdu -bir yurtsever- olan "kötü"ye aman vermeyen bütün bu romantik kahramanları oynadık. 80 yılıyla beraber kan kaybına uğrayan bu kahramanların yerini alan yeni okuyucular için "entellektüelim" duygusunu üstünde taşımasını sağlayan Martin Mystere; Tibetli Kut Humi'nin söylediklerini düşünür.

Martin Mystere - ALTIN ÇAĞ SONA ERDİ. ÇÜNKÜ MANEVİ DEĞERLERİN YERİNİ MADDİ ÇIKARLAR ALDI BU DA HOMO SAPIENS'İN GÜNÜMÜZDEKİ DURUMUNA DÜŞMESİNE NEDEN OLDU.

Ama yeni dönemin ideolojisi olarak garipten gelen Barbar CONAN 80'li yıllara cuk diye oturu verdi.

Büyücü - AZ ÖNCE "CROM" DİYE BAĞIRDIN... "CROM" TANRIN MI?

CONAN - EVET

BÜYÜCÜ - ÖYLEYSE NİÇİN DİZ ÇÖKÜP SENİ KURTARMASI İÇİN YALVARMIYORSUN ONA?

CONAN - ÖYLE YAPARSAM CROM BENİ KURTARMAK YERİNE SURATIMA TÜKÜRÜR KÖPEK. O YALNIZCA KENDİ BAŞLARININ ÇARESİNE BAKMAYI BİLENLERİN TANRISIDIR.

Ama Conan'ın gücünün internet canavarını yaratan büyücülere yeteceğini sanmıyorum.

Eğer çizgi romanlar; dönemsel olarak, "mahalle kültürlerine", ideallere açınım olamıyorlarsa ki böyle gibi şimdi pek gelecekte şanslı gözükmüyorlar. Varlıkları kanımca buna bağlı. Yeniden romantizm belki...

ARSLAN EROĞLU

Aksaray Post

1-15 KASIM 1999 tarihleri arasında Beyoğlu Devlet Güzel Sanatlar galerisinde Suat Yalaz çizgi roman sergisinde buluşuyoruz. Unutmayın...

İran sineması kuşkusuz ki o engin İran kültüründen, onun birikiminden yararlanıyor. Ama bu sinemayı oluşturan başka ögeler de var. Bunlardan biri, Humeyni'nin 1979'daki devriminden sonra gelen İslami dönem ve onun getirdiği çeşitli yasaklar. Bu yasaklar öylesine ağır ve öylesine çok ki, her sanatçı, her yönetmen onları aşmak için kendisine özgü yöntemler geliştirmek zorunda kaldı. Her birimiz hikaye seçiminden anlatıma kadar, farklı biçimde bu yasakları aşmayı denedik. Bu denemenin sonucunda ortaya tüm dünya ülkelerinden farklı bir sinema çıktı.

Ve Yaşam Sürüyor

"Hakikate ancak yalan söyleyerek yaklaşabiliriz."
Abbas Kiarostami

1969 yılında İran sineması önemli bir yol ayrımına gelmişti. Ya o ana kadar süregelen anlayışın devamı olarak eğlencelik melodramlarla yola devam edecekti ya da kendi gerçekliklerini anlatan saf ve şairlerine yaraşır şiirsel bir dille kendi gerçekliğini anlatacak, başka bir yola sapacaktı. Bugün tüm dünyanın ilgiyle ve hayranlıkla izlediği bir sinema dilinin ilk adımları, İran Yeni Dalgası'nın da başlangıç filmi sayılan Dariush Mehruji'nin "Gaw-Inek" adlı filmiyle başladı.

O yıllarda 29 yaşında olan genç bir adam, Tahran'daki Çocuk ve Genç Ergenlerin Entellektüel Gelişimi Enstitüsü'nde bir sinema bölümü kurmaya çalışıyordu. Tahran Güzel Sanatlar Akademisi'nde Grafik okumuş olan bu adamın adı Abbas Kiarostami'ydi... 1960'lı yıllar boyunca grafik tasarımcı ve illüstratör olarak reklam sektöründe çalışan Kiarostami, aynı zamanda reklam filmleri çekiyor, film afişleri tasarlıyor ve jenerikler hazırlıyordu. En sevdiği işlerden biri de çocuk kitaplarına resimler çizmekti.

Enstitüdeki sinema bölümünün ilk yapımı 12 dakikalık "Ekmek ve Sokak" adlı bir kısa filmdi. Aynı zamanda Kiarostami'nin de ilk filmi olan "Ekmek ve Sokak", küçük bir çocuğun evden okula tehlikeli yürüyüşünü anlatan naif ve yeni-gerçekçi bir dile sahipti. Bu, bundan sonra arkası kesilmeyecek diğer kısa filmlerin de habercisi oldu ve Kiarostami, 1970'den 1979'a İran İslam devrimine uzanan bir süreçte onlarca kısa ve orta metrajlı filme imza attı. Devrim anında ülkesini bırakıp gitmedi ve filmler yapmaya devam etti.

Kiarostami, sinemasal tarzının temelini, bu kısa metrajlı ve belgesel tarzı filmlere dayandırmıştı. Uzun metrajlı ilk filmi 1974'de çektiği "Yolcu"dur ve 1984'deki ikinci uzun metrajlı filmi "İlkokul Öğrencileri"ne kadar bütün çalışmaları hep belgesel ve kısa metrajlı tarzda olmuştur.

20 yıllık İslam Devrimi boyunca, İran'da nitelikli filmlerle önemli başarılara imza atan yaklaşık 20 yönetmen var. Bugün, hikaye anlatma sanatının doruğunda olduğu söylenen ve Hayyam'ın torunları olarak İran'ın bugünkü koşullarında ezilmeden ve suskun kalmadan olağanüstü güzel ve çarpıcı örneklerle Dünya sinemasında 'seçkin' bir mertebeye gelen İranlı yönetmenler koşullarının 'özel' oluşundan çok da şikayetçi değiller. Önceki yıl İstanbul Film Festivali'ne katılan ve "Ayna" filmiyle Altın Lale'yi alan, aynı zamanda Kiarostami'nin de eski asistanı olan Jafar Panahi'yle bir sohbet fırsatı yakalamış ve "kendilerine yönelik rejimin baskıları ve kısıtlamaları neler? Mesela, meslekleri gereği Avrupa'daki festivallere sık sık ve rahatlıkla gidebiliyorlar mı?" diye sormuştuk. O da "Evet. Kimi kısıtlamalar var, mesela cinsel konularla ilgili filmler yapmak imkansız ancak Avrupa'yla olan münasebetlerimizde oldukça rahatız. Mesela ben yılın yarısını Fransa'da yarısını da Tahran'da geçirebiliyorum. Rejimle bu anlamda pek problemli olduğumuz söylenemez..." demişti.

İran'da bugün çoğu yönetmenin ünü, birçok oyuncunun önüne geçmiş durumda. Geçen İstanbul Film Festivali'nin gözdelerinden "Elma"nın yönetmeni olan henüz 20 yaşındaki Samira Makimalbaf'ın babası Muhsin Makimalbaf, bugün ülkede o kadar meşhurdur ki; bir hayranı kendisinin Makimalbaf olduğunu iddia ederek Tahran'da bir villada günlerce kalmış, durum evsahiplerince anlaşıldığı zaman olay mahkemeye intikal ederek daha ilginç bir hal almıştır. Abbas Kiarostami "Yakın çekim" adlı filminde bu olayı anlatır: Filmde, hayran olan ile olunan arasındaki ilişki o kadar çarpıcıdır ki, belgesel havada seyreden film bir anda muhteviyatındaki psikolojik gerçekliğiyle dramatik bir boyut kazanır.

Bugün İran'ın en çok tanınan yönetmeni olan Muhsin Makimalbaf'ın da, gençliğinde Şah karşıtı İslami bir örgütün üyesi olmaktan beş yıl hapis yattığını ve İslam devriminden sonra çıktığını düşündüğümüzde şöyle bir yorum geliyor aklımıza: "İranlı yönetmenlerin çoğunu ülkelerinin bugünkü gerçekliği biraz düşündürse de, onlar İslami rejimin gölgesinde sinema yapmaktan memnun... Hatta bunun kimi avantajları olduğu iddiasındalar bile."

Kiarostami bu durumu şöyle açıklıyor:

"İran sineması kuşkusuz ki o engin İran kültüründen, onun birikiminden yararlanıyor. Ama bu sinemayı oluşturan başka ögeler de var. Bunlardan biri, Humeyni'nin 1979'daki devriminden sonra gelen İslami dönem ve onun getirdiği çeşitli yasaklar. Bu yasaklar öylesine ağır ve öylesine çok ki, her sanatçı, her yönetmen onları aşmak için kendisine özgü yöntemler geliştirmek zorunda kaldı. Her birimiz hikaye seçiminden anlatıma kadar, farklı biçimde bu yasakları aşmayı denedik. Bu denemenin sonucunda ortaya tüm dünya ülkelerinden farklı bir sinema çıktı."

Çocuklar, İranlı diğer yönetmenlerde olduğu gibi Kiarostami sinemasında da sansürü aşmak için bir 'araç'mı? "Hayır" diyor Kiarostami. "Çocukları asla bu amaçla kullanmadım."

Sonuçta, bu amaçla olmasa da çocuklar Kiarostami sinematografisinde önemli bir yeri tutuyor. "Deprem Üçlemesi"nin ilk filmi "Arkadaşımın Evi Nerede?"de, ilkokula giden Ahmet kendisinde unutulan bir defteri arkadaşına ulaştırmak zorundadır, yoksa arkadaşı okuldan atılacaktır. Ahmet'in arkadaşına yardım etmek için gösterdiği ısrarlı çabalara ailesi kayıtsız kalınca, defteri arkadaşına ulaştırmak için bir mahalleden diğerine yaptığı yolculuk öyle bir hal alır ki, iki mahalle arasındaki kısacık mesafe, Kiarostami'nin kurgusuyla uzar, genişler. Çok basit gibi görünen hikayede arkadaşının evini arayan Ahmet, bu noktadan sonra, anlatıcısının hüneriyle sanki Feridettin Attar'ın, Şems-i Tebrizi'nin, ya da Hafız'ın dünyasındaki 'uzak, ulaşılmaz diyar'ı arayan bir yolcuya dönüşür. Çoğu İran filminde rastladığımız ironik diyaloglar bu filmde de etkiyi iyiden iyiye billurlaştırır.

"Yetişkinler hayat hakkında fazla şey biliyorlar: Bir çocuğun bakışı daha saf, daha duru, daha masum. Çocukları çekmek benim için kendi çocukluğuma dönmenin bir yolu. Çocuklara yetişkinlerden daha fazla hayranlık duyuyorum." diyen Kiarostami üçlemenin diğer filmi "Ve Yaşam Sürüyor"da şiddetli bir depremin yaşamı nasıl değiştirdiğini anlatıyor: 21 Haziran 1990'da 7.7 şiddetindeki bir deprem, İran'ın Gilan ve Zanjan bölgelerinde yaşayan halkı perişan etmiştir. 35 bin kişinin yaşamını yitirdiği depremde 100 bin kişi yaralanmış, 500 bin kişi de evsiz kalmıştır. Tahran'dan bir baba ve oğlu "Arkadaşımın Evi Nerede?" filminin iki çocuk oyuncusunun akıbetini öğrenmek için deprem bölgesine doğru yola koyulurlar. Yolda karşılaştıkları deprem sonrası manzaralar; depremin altını üstüne getirdiği toprağın üzerinde yaşamayı sürdüren insanların mücadelesi... Genç bir adam, akrabalarının istemediği kızla, o korkunç depremden bir gün sonra,depremin yarattığı kaosu fırsat bilerek evlenmiştir. Ve Yaşam Sürüyor, depremin sonuçlarından çok insanların hayata bakışını sorgulayan bir film.

Abbas Kiarostami'nin filmleri doğaçlamaya oldukça yatkın olduğundan genellikle amatör oyuncularla çalışıyor. Ona göre filmlerinde insanlar kendilerini oynuyor. Bu yüzden de makyaj ya da özel efektler kullanmıyor. Başından geçen bir olay bu durumu iyi açıklıyor: "Bir gün havaalanında, birisi yanındaki arkadaşına Kiarostami'yi işaret ederek şöyle der; 'Bak, Arkadaşımın Evi Nerede? filminin yönetmeni!..' Arkadaşı cevap verir; 'Öyle mi? O filmin yönetmeni de mi var?'"

Kiarostami, son filmi "Kirazın Tadı"nda intihar etmek isteyen bir adamın iki günlük serüvenini anlatıyor. Oysa İslam'da da öteki inanışlarda olduğu gibi intihar yasak ve onu düşünmek bile günah.

"Ama benim filmim, intihar değil, intihar etme özgürlüğü üzerine bir film. Ünlü şairimiz Ömer Hayyam, hep ölümden söz eder ve ancak ölüm düşüncesinin hayatın gerçek olarak değerlendirilmesini sağladığını belirtir. Bu film ölümden ziyade hayata bir övgü. Filmdeki baş karakter Bedii, yaşama karamsar bakarken, onu intihardan caydırmaya çalışan müze bekçisi, Hayyam gibi yaklaşıyor: Hayat mecburi bir şey değil, hayatta kalmak bir seçim. Hayat da, ölüm de birer seçimdir. Aslında dünyaya gelmeyi seçmiyoruz. Ülkemizi, milliyetimizi, cinsiyetimizi, dinimizi, zengin ya da fakir oluşumuzu seçmediğimiz gibi. Ama gerekirse ölümü seçebilme şansımız var. İntihar, bir büyük salonun, bir sinemanın çıkış kapıları gibidir. O kapıların orda olduğunu bilmeseniz, içerde rahat edemez, filmi bile izleyemezsiniz."

Kiarostami'ye göre filmi, intihardan önce ölüm temasını işliyor ki, bu da Hayyam'ın felsefesiyle bire bir örtüşüyor: "Ölümü düşünmeden iyi yaşayamayız. Ölüm, sürekli gözümüzün önünde olmalı, nefesini sürekli duymalıyız. Ama ondan korkmak, karamsar olmak için değil, zevk alarak ve daha iyi yaşamamız gerektiğini ölüm bize hatırlattığı için"

Daha iyi yaşamanın gerekliliği konusunda, bugün İran'daki gerçekliği de düşünecek olursak söylenecek çok söz olmalı. Ancak biz yine de İran hakkında önemli tesbitleri bulunan Serhat Gülmez'den aldığımız kaynaklardan, İran cumhurbaşkanı Muhammed Hatemi'nin bu gerçekliğin ışığında 'yönetmen' olarak işinin çok daha zor olduğunu anlıyoruz. Ortada bunca senaryo ve rol varken...

İran'da yaklaşık iki aydan beri süren ve özellikle üniversitelerde yaşanan politik gelişmeler, zaten dünyanın göz ucuyla sürekli izlediği bu ülkeyi iyice gerginleştirmiş durumda. Hatemi'nin estirdiği değişim rüzgarını da arkalarına alarak, özellikle üniversite öğrencilerden oluşan grupların "basın özgürlüğü" adına yaptıkları gösteriler, sert bir şekilde hemen karşılığını buldu. Varlığı devrimden bu yana ülkenin hemen her yanında hissedilen muhafazakar kesimin değişik isimler altında hareket eden güç birimleri devreye girdi ve islami rejimi biraz olsun esneten değişimleri körükleme istemiyle çıkan her sese karşı oldukça radikal ve kökten karşılıklar vereceğinin işaretlerini çaktı. Bu işaretler, İran hakkında az çok bilgi sahibi kimseler için yeni değil, kuşkusuz... Ancak bu kez işi biraz daha ciddiye aldıkları bir gerçek. Örneğin, öğrencilerin gösteri yaptıkları caddeleri kendilerine tatbikat alanı olarak seçen Besiçler'in Tahran'ı çevreleyen tepelerde konuşlanarak çadırlar kurması, şehrin üzerinde gezinen uçaklardan paraşütlerle atlayarak gösteriler yapması ve buna mukabil Hatemi'nin ve taraftarlarının tüm bu olanları sessizlikle karşılaması bunun bariz göstergesi. Aslında, benzeri gelişmeler 1997'de Hatemi'nin kazanmasıyla son bulan cumhurbaşkanlığı seçimleri arifesinde de yaşanmıştı.

Hatemi'nin seçilmesiyle beklemedikleri bir yenilgi alan ve o ana kadar Natık Nuri'yi destekleyen muhafazakarların sokaktaki vurucu gücü Ensar-i Hizbullah, daha o zamanlar cumhurbaşkanlığına yeni seçilen Hatemi'yi "ülkeyi Amerika'ya satmak istemekle" suçlamıştı. Şimdi öğrenci olaylarına karşı ülkenin polis gücüyle ve Besiçler'le birlikte hareket eden Ensar-i Hizbullah grubu yaklaşık 4 yıl önce ortaya çıktı. "İslami yaşam tarzına karşı" olduğunu düşündüğü her şeyi protesto eden, bu davranış tarzı içinde olduğunu düşündüğü kişileri ve çevreleri uyaran ve zaman zaman da doğrudan zor kullanarak müdahale eden bu grubun müdahaleleri de benzeri amaçlı diğer gruplar gibi engellenemiyor.

Ölümü düşünmeden iyi yaşayamayız.Ölüm, sürekli gözümüzün önünde olmalı, nefesini sürekli duymalıyız. Ama ondan korkmak, karamsar olmak için değil, zevk alarak ve daha iyi yaşamamız gerektiğini ölüm bize hatırlattığı için.

Muhafazakar gruplar içinde en radikal tarza sahip olan Ensar-i Hizbullah, kadınların bisiklete binmesinin günah ve islami yaşam biçimine aykırı olduğu gerekçesiyle, belediyeye ait, Tahran yakınlarındaki Çiktar parkını 1996 yılında basmış ve kadınlı erkekli bisikletçilere ve park görevlilerine saldırarak dövmüştü. Grubun saldırıları arasında, hoşlarına gitmeyen filmleri oynatan sinemaları basmak ve bu baskınlardan birinde merdivenlerden düşen hamile bir kadının ölümüne neden olmak da var.

İran'da, muhafazakarlarca "Batı'yı taklit eden, yozlaşmaya müsait" anlamlara tekabül eden bir sıfatmış gibi kullanılan "liberal" sözcüğünün yakıştırıldığı Hatemi, cumhurbaşkanlığına çok zor koşullarda geldi. Gerçi daha önce kültür bakanı olduğu sıralarda uyguladığı esnek ve reformcu politikalarla halkın takdirini kazanmıştı ancak, cumhurbaşkanlığı seçiminde onu, hem dini lider Ali Hamaney'in, hem de devlet yönetiminde söz sahibi olan muhafazakar birçok kesimin desteklediği Natık Nuri gibi bir isim bekliyordu. Natık Nuri ve onu destekleyen kesim, bir ara kazanacaklarına o kadar emindi ki, Hatemi o ara seçimden çekilmeyi bile düşünmüştü.

Ancak, ortada bir 'değişim' gerçeği vardı ki, ilk sinyallerini 1996'daki meclis seçimlerinde verdi. Bir taraftan İslam devriminden sonra doğan ve büyüyen genç nesil, seçme hakkıyla kendi kaderini belirleme alanına girmek için yasal bir izne sahip durumdaydı, öte taraftan da artık sahnedeki daha bilinçli bir nesildi ve okuma-yazmanın, kentte yaşama ve kitle iletişim araçlarının yaygınlaşması, toplumun diğer değişik kesimlerinin de önünde yeni ufuklar açıyordu.

Var olan rejimde 'değişim' bir yana, günlük hayatta en küçük bir iyileşmeden de umudunu kesmiş olan bu nesil, baskının dayanılmaz boyutlarında gördükleri en ufak azalma ihtimaline yüklendiler ve bu ihtimalin gerçekleşme gücünü mümkün mertebe arttırmak için ellerinden geleni yaptılar. Bu çabalarında o kadar ileri gittiler ki, o ana kadar siyasal sürecin dışında kalan, rejim tarafından "hastalıklı Batı kültürünün p.çleri" olarak tanımlanan gençler, seçim propagandası döneminde, belki de eskiden adını bile bilmedikleri, ama seçimler nedeniyle bir umut ışığı haline gelen Hatemi'yi destekleyen propaganda çalışmalarına aktif olarak ve kitlesel biçimde katıldılar. Bu gençlerin dağıttığı el ilanlarından biri Hatemi'ye verilen desteğin ve ona ne için oy verildiğinin, onun isminde odaklanan beklenti ve umutların, bu beklentilerin gerçek olup olmadığının, Hatemi üzerinden yapılan hesapların anlamını keskin ve net aktarıyordu. Bu el ilanında sadece bir tek slogan yer alıyordu:

"Piruzi-yi Hatemi = İstiklal-i Endişe" yani, "Hatemi'nin Zaferi = Düşünce Özgürlüğü".

İran toplumunun sosyal yapısının altındaki gizli siyasi-sosyal dokunun derin tabakalarında başkalaşma ve kaymaya yol açan değişim sürecini farkedemeyen muhafazakârlar, 1996'daki meclis seçimlerinden zaferle çıkan kadın milletvekillerinin, bir anlamda cumhurbaşkanlığı seçimlerinde halkın eğiliminin potansiyel işareti olduğunu da farkedemedi. Genç, bilinçli, sorumluluk yüklenen ama aynı zamanda da İslam devrimine bağlı nesil, sınırlamalardan, yaygın telkinlerden ve eskimiş okumalardan uzaklaşarak İslam ve devrime karşı yeni bir okuma ve bakış deniyordu. Yeni bir yol, taze bir hava peşindeki halk, bu havayı mütevazi Hatemi'nin yaratabileceğine inanarak, yüzde 90 gibi oldukça yüksek bir katılımla sandığa gitti ve yine yüzde 70 gibi oldukça yüksek bir oranla Hatemi'yi cumhurbaşkanlığı koltuğuna oturttu. Ancak ve tabii ki İmam Humeyni'nin, devrimin ve İslam'ın doğrultusunda olarak...

Muhafazakar kesimin bütün karşı propagandalarına ve engellemelerine rağmen Hatemi'nin ezici bir üstünlükle Natık Nuri'ye karşı bu kadar çok oy almasının arkasındaki başka önemli bir neden de, Hatemi ailesinin Şii dini çevrelerdeki ünü ve molla çevrelerindeki sağlam yeriydi. Ünlü ayetullahlar yetiştirmiş bir ailenin çocuğu olan Hatemi, İran'daki üç büyük dini aileye de akrabadır; Tabatabai'ler, Musavi'ler ve Ruhani'ler.

Ayetullah Humeyni ile de ailevi bağlantısı olan Hatemi'nin eşi ise Lübnan Şiilerinin liderlerinden İranlı molla İmam Musa Sadr'ın yeğenidir. Bunun yanı sıra, şehirli biri olması ve Farsça'yı bütün orta sınıfın anlayacağı standart Tahran lehçesiyle konuşmasıyla da Hatemi, yukarda belirttiğimiz gibi yaklaşık 10 yıl süren kültür bakanlığı sırasındaki uygulamaları ile de sanat ve kültür çevreleri ile aydınların ve şehirli orta sınıfların desteğini kazandı.

Hatemi'nin bu bakanlıktan ayrılmasından sonra son yıllarda uygulanan muhafazakar kültür politikaları ve kültür ve sanat alanındaki baskılar nedeniyle oldukça bunalmış olan aydınlar, yazar ve sanatçılar, okur-yazar orta sınıf, bu baskıcı politikalara devam edeceği kesin olan, hatta daha da sertleştirme ihtimali bulunan Natık Nuri karşısında, daha liberal politikalar uygulamayı vaad eden ve geçmiş dönemdeki uygulamaları nedeniyle bu vaatlerinde inandırıcı olan Hatemi'yi desteklediler. Ayrıca, halk Hatemi'nin sağ-muhafazakar grupların kültür üzerine getirdiği kısıtlamaları kaldırabileceğine inandı. Ona oy verenler, aslında onun şahsında gördükleri, gerçekleşip gerçekleşemiyeceğini pek bilmedikleri bir umuda oy vermişlerdi.

Sansürü yumuşatan ve birçoğu daha sonra kapatılacak 400'den fazla gazete ve periyodik yayına izin veren Hatemi, aydın ve kültürel çevrenin desteğini kazanan bu dönemki uygulamalarının "fazla liberal" olduğu gerekçesiyle muhafazakarların hışmına uğradı. Bakanlığı döneminde yabancı yayınların satışına yönelik yasağı kaldırdı. Şimdiye kadar radikal devrimci politikalarla çelişkiye düşüp istifa eden tek kişi olan Hatemi, 1992'de uyguladığı serbestleştirici politikalar nedeniyle muhafazakarların ağır baskısı altında bakanlıktan istifa etmek zorunda kaldı. İstifa mektubunda, kişisel ve toplumsal özgürlüklerin İslam adına reddedilmesinin İslama ihanet olduğunu ilan etti.

İran'ın ünlü kadın yönetmeni Rahşan Beniitimad tarafından, son on yılda yaptığı büyük atılımla uluslararası festivallerde ödül üstüne ödül kazanan "İran sinemasının babası" olarak anılan Hatemi, 4 yıl önce kendisini ülkeden uzak tutmak için önerilen Vatikan büyükelçiliğini reddetmeseydi belki de bütün 'bunlar olmayacak', İran sinemasından bir 'mucize' olarak bahsedemiyecektik.

Behram Beyzai, Rahşan Beniitimat, Abbas Kiarostami, Muhsin Makimalbaf, Abdulfazıl Jalilii ve Jafar Panahi ile birlikte bugün İran sinemasının önde gelen sinemacıları, bugün Batı sinemasını saran şiddete, sekse, özel efektlere hiç başvurmadan, sadece hayatın temel sorunlarını çok sade ve düz biçimde anlatarak Batı'yı öylesine şaşırtmış durumda ki, bu durumu nereye oturtacağını bilemeyen eleştirmenler, sadece bu sadelik ve hayata dönüş karşısında İranlı yönetmenleri övgü yağmuruna tutmakla yetiniyorlar.

20 yıllık İslam rejimi boyunca, öteki alanlarda olduğu gibi sinemada da yaygın bir tema olan İran-Irak savaşının konu edildiği piyasa işi filmlerden fırsat bulan ve bu fırsatları iyi değerlendirerek benzersiz işler çıkaran İran Yeni-Dalgası'nın temsilcileri Hatemi'nin kendilerine tuttuğu ışığa, bu ışık cılız da olsa çok şey borçlular.

ENDER ÖZKAHRAMAN

Akşam Servisi

Adım Hamdi Kara, roman olduğum için bu köyde kahveye bile girsem çekinirim. Onlara derim bakın kafa kağıdıma, ne yazar. Askerlik yaptım. Kiliseyi beklerim. Büyülü define var burda. Defineciler yapmışlar paramparça...

Justinyen'in Roman Bekçisi

ALİ KEMAL YILMAZ

Aya Nicola, Kırklareli Kıyıköy'de, 6. y.y. (M.S. 527-565) 'a ait kaya oymacılığının en güzel örneği olan; keşiş hücreleriyle, ayazmasıyla, ibadet salonuyla sanat harikası bir manastır. Ve bu manastırın zorunlu gönüllülüğünü üstlenmiş bir roman, Hamdi Kara. Yaz kış demeden ön cephesi olmayan eseri süpürür, daha önemlisi definecilerin köstebek yuvasına çevirdikleri yapıyı korur. Hamdi'ye bir dokun, bin ah işit.

Hamdi, Kıyıköylü müsün?

-Dedemler gelmiş 1954'te Selanik göçmeni. Çalışmışlar burada ormanda. Devlet vermiş bize arsa. Yaramaz adam olsalar deli mi versin devlet? Nufüs kağıdım yazar Türk. Biz ilkin buraya gelmişiz hükümat ayırmamış kara diye. Şimdi pansiyon çalıştıranların burnu büyüdü. Bir de kapma yatılar. Doğurdular beyaz çocuk.

Kapma ne demek?

-Beyaz erkeklerden kazandılar çocuk.

Köyün dışından birilerinden...

-Orasını bilemem artıkın başlarını mı tuttum?

Burada bekçilik geçindirir mi?

-Ayda 30-25 milyon kazanırım. Evlendim yeni. Üç defa evlendim.

Neden üç, anlaşamadınız mı?

-İlk karım serfoş çıktı. İçerdi bulamazsa ispirto. Sonra yapmazdı evde iş. Ablam dedi kov bu karıyı. Ben verdim yol parasını, bindirdim otobosa. Salladım el. Şimdi çalışırmış bir kerhanada.

İkinci eşinde mi alkol problemliydi?

-İkinci karım güzeldi çok. Çekemediler bizi. Dediler ziyanlarsın kendini bu adamla. Büyü yaptılar kaçtı. Aradım, köyüne gittim, buldum. Dedi hükümat, nikah. Yapamam dedim.

Neden nikah yapmadın?

-Ağbi. Karı kaçar, açar dava nafaka için. Ödiyemem sonra. Hükümat atar beni hapse.

Gelirin olmayınca olmaz öyle şeyler.

-İstanbul'da var akrabam başına geldi. Maaşının yarısını alır karı.

Burasının nereye ait olduğunu biliyor musun?

-Padişahlardan kalmış. Altında var hazine çok böyük. Devlet burayı kazsa olur çok zengin. Etrafı yılan dolu. Var define. Gördüm üryamda. Sen şimdi git söyle devlete önce bana maaş, sonra hazineyi de. Ben burada para almak için gelenlerden yaparım Ciguli taklidi. O zaman bilet keserim otururum efendi.

Yaşadığın her kötülüğü çingene olmaya mı bağlıyorsun?

-Hani kara derililer var nedir adları?

Zenci mi?

-Hah... Zinci. Olsan dünya zengini rengin kara horlanırsın. Amarıkalı var şarkıcı kız gibi neydi adı?

Michael Jackson mı?

-Hah..İşte oldu çok zengin naptı, oldu amaleyet,rengini yaptı beyaz. Olsa param açtırırım ben de.

Oysa çingeneler hayatı çok farklı değerlendiren insanlar diye bilinirler. Bilgeliğin sonucu gelinen nokta genellikle çingenelerin yaşamına benzer.

-Doğrudur. Neşeli insanız. Çekemezler, kıskanırlar. Bıktım. Hakir görürler. Ben halime şükür ederim. Yerim ekmek. Sağlığım yerinde.Yerim, içerim, si.erim. Başka noolsun .mına koyim ya?

Aksiyon Basın

Biz Seninle Çok Uzun Kışlar Geçirdik

Birbirimizi incitecek sözler karnımızda,
ama olsun,
biz seninle çok uzun kışlar geçirdik
Sezdik, düşündük, acıdık..

Erimek bir dindir aslında
tenin yanması, o garip buhur
kimse bir şey diyemez
bir nehirdir bu sızı, yolunu bulur

Aslında biz küçük küçük acıtarak birbirimizi
yukarıdan görmek istedik
acılarla akıp giden o büyülü nehri
Ama bil ki ne geldiğimiz kış bizi yeniden geri alır
ne de önümüzdeki çölü aşarız..

Birbirimizi incitecek sözler karnımızda
ama olsun
sarıl bana

Biz seninle çok uzun kışlar geçirdik
Sezdik, düşündük, acıdık...

CEZMİ ERSÖZ

Bekir Efendi

adı olmayan kedilerin hürriyeti var
bekir efendi'nin hem adı hem hürriyeti
ne azgınlığı hadım mart aylarını
ne kokanaların tasmasını taşır boynunda
damağında tekirliğin şanından gelme mühür
açlığın şiirini ezbere miyavlayıp
bulutlara bile sarkar çatılardan hovarda

adı olan kedilerin sahipleri var
bekir efendi'nin sahibi nimet hanım
dertlenir durur kedisinin huylarından
söylediğine göre alışmış meyhaneye
her gece bir dilim rakılı ekmeğini yemeden
dalaşmadan mahallenin itiyle köpeğiyle
tutmuyormuş evin yolunu

demek ki kedi kedi aklıyla bulmuş
hayata katlanmanın kolay yolunu...

NİLAY ÖZER

Bir Fotoğraf Bir Anı / Eflatun Nuri

Foto: Eflatun Nuri

Bir Esprinin Dozu ve Tozu: Yıl 1971, Ali Ulvi, Tonguç, Yalçın Çetin, Yeni Melek Sineması'nın yanıdaki bir hanın üst katını tutmuşlar, burada "*çizgi film*" adında bir büro kurmuşlar, reklam filmleri yapıyorlarmış. Bir gün aklıma esti, büroya telefon ettim. Ali Ulvi'nin sesini tanıdım, sesimi değiştererek reklam filmi yaptırmak istediğimi söyledim. Ali Ulvi gayet nazik, ne tür bir iş yaptığımı sordu. Su tozu imal ettiğimi söyledim, çok şaşırdı. Demek sütten gibi bir şey dedi çok ilginç olduğunu ilk defa böyle bir şey duyduğunu söylerek su tozunun özellikle Arap ülkelerinde çok tutacağını vurguladı. Daha sonra da bütün grafik işlerini, (gazete ilanları, afiş, kutu, etiket gibi) gereken her konuyu en iyi şekilde yerine getireceğimizden emin olabilirsiniz, reklam kampanyanız, başarıyla yürüteceğimizden hiç şüpheniz olmasın diye ekledi. İlk defa böyle bir işi yapan müessesinize hizmet etmekten onur duyarız. Emriniz-deyiz efendim dedi. Ben de prensip olarak bütün bu işlerin tek elden yürütülmesinden yanayım. Zaten müesseseniz için iyi bir referans da almış bulunuyoruz dedim. Ali Ulvi, sevinçten adeta uçuyordu, çok büyük bir iş yakalamanın keyfi içindeydi. Bir ara "su tozunun nasıl kullanılacağını sordu, ben de bir bardak suya iki kaşık koyup karıştırıp içeceksiniz dedim. Uzun bir sessizlik oldu. "Eflaatuuun.... sensin, senden başkası olamaz" diye bağırdı." "Neredesin çabuk gel" dedi. Ali Ulvi böylece bu hayali işin üzerine bir bardak soğuk su içmişti. 10 dk. sonra odasındaydım. Ulvi hala şakanın etkisinden kendisini kurtaramamıştı. Elinde telefon şaşkın duruyordu. Tonguç da Ali Ulvi'nin boynuna uzun bir film dolamış kendisi de doladığı filmin bobinini kulağına götürmüş kahkahalar içinde birbirlerine espri yağdırıyorlardı. Ben de acele iki poz resimlerini çekip, hiç olmazsa bir espriyi belgelemiş oldum.

Bütün Zamanların En İyi On Kitabı

HAZ: OYLUM GÖLBAŞI

Vecdi Çıracıoğlu: 1. Alaska (Tüm Sayıları), *Giancarlo Berardi* **2.** Gırgır Mizah Dergisi (Herhangi Elli Sayısı) **3.** Şifalı Bitkiler Ansiklopedisi (Herhangi Bir Yayınevi) **4.** Red Kit (Tüm Sayıları), *Goscinny* **5.** Nutuk, *Mustafa Kemal Atatürk* **6.** Mad (Tüm Sayıları) **7.** Bütün Yazılar, *Mahir Çayan* **8.** Tenasül Bilgiler Ansiklopedisi (Herhangi Bir Yayınevi) **9.** Devrimci Gençlik (Tüm Sayıları) **10.** İlk Aşk, *İ. Turgenyev*

Selçuk Altun: 1. New York Üçlemesi, *Paul Auster* **2.** Chatterton, *Peter Ackroyd* **3.** Mağlup, *Thomas Bernhard* **4.** Ararat, *Louise Glück* **5.** Son Şiirler, *Nazım Hikmet* **6.** Teskin Edilemeyen, *Kazuo Ishiguro* **7.** İnce Memed, *Yaşar Kemal* **8.** Yeni Hayat, *Orhan Pamuk* **9.** Seçme Şiirler, *Oktay Ri§fat* **10.** Toplu Öyküler, *Isaac B. Singer*

Hüseyin Alemdar: 1. Çocuk ve Allah, *Fazıl Hüsnü Dağlarca* **2.** Çocukluğun Soğuk Geceleri, *T. Özlü* **3.** Gece, *Bilge Karasu* **4.** Güzel Irmak, *İlhan Berk* **5.** Anayurt Oteli, *Yusuf Atılgan* **6.** Üvercinka, *Cemal Süreyya* **7.** Erotika, *Yannis Ritsos* **8.** Yerçekimli Karanfil, *Edip Cansever* **9.** Alacakaranlıktaki Ülke, *Ahmet Erhan* **10.** Cangüncem, *Küçük İskender*

Duygu Hürsel: 1. İnce Memed, *Yaşar Kemal* **2.** Tutunamayanlar, *Oğuz Atay* **3.** Kara Kitap, *Orhan Pamuk* **4.** Varolmanın Dayanılmaz Hafifliği, *Milan Kundera* **5.** Beyaz Zenciler, *Inguar Ambjörnsen* **6.** Küçük Oyuncu, *Pınar Kür* **7.** Ağır Roman, *Metin Kaçan* **8.** Anna Karennina, *Tolstoy* **9.** Viran Dağlar, *Necati Cumalı* **10.** Yaralısın, *Erdal Öz*

Yılmaz Odabaşı: 1. Mülksüzler, *Ursula K. Le Guin* **2.** Hasretinden Prangalar Eskittim, *Ahmed Arif* **3.** Çingenem, *Zaharia Stancu* **4.** Yüzyıllık Yalnızlık, *Gabriel Garcia Marquez* **5.** Benden Selam Söyle Anadolu'ya, *Dido Sotiriyu* **6.** Sevgili, *M. Duras* **7.** Yürüme, *Oruç Aruoba* 8. Mem û Zin, *Ahmêdê Xanê* **9.** Cehenneme Övgü, *Gündüz Vassaf* **10.** Böyle Buyurdu Zerdüşt, *Nietzsche*

Soner Demirbaş: 1. Tutunamayanlar, *Oğuz Atay* **2.** Böyle Buyurdu Zerdüşt, *Nietzsche* **3.** Bütün Yapıtları, *Samuel Beckett* **4.** Bütün Yort Savul'lar, *Ece Ayhan* **5.** Şato, *Kafka* **6.** Ulysess, *James Joyce* **7.** Mülksüzler, *Ursula K. Le Guin* **8.** Sevda Sözleri, *Cemal Süreyya* **9.** Kitle ve İktidar, *Elias Kanetti* **10.** Korkuyu Beklerken, *Oğuz Atay*

Nihat Ziyalan: 1. Milana'ya Mektuplar, *Kafka* **2.** Cehennemde Bir Mevsim, *Arthur Rimbaud* **3.** Maldoror'un Şarkıları, Lautreamont **4.** Erotika, *Yannis Ritsos* **5.** Bütün Şiirleri, *Lorca* **6.** Bütün Şiirleri, *Neruda* **7.** Allaben Öyküleri, *Ülkü Tamer* **8.** Bütün Yort Savul'lar, *Ece Ayhan* **9.** Çocuk ve Allah, *Fazıl Hüsnü Dağlarca* **10.** Memleketimden İnsan Manzaraları, *Nazım Hikmet*

Yahya Kemal Bahçe: 1. Tutunamayanlar, *Oğuz Atay* **2.** Zorba, *Kazancakis* **3.** 1984, *George Orwell* **4.** Saatleri Ayarlama Enstitüsü, *Ahmet Hamdi Tanpınar* **5.** Yabancı, *Albert Camus* **6.** Yüzyıllık Yalnızlık, *Gabriel Garcia Marquez* **7.** Küçük Prens, *Saint Exupery* **8.** Suç ve Ceza, *Dostoyevski* **9.** Pal Sokağı Çocukları, *Ignace Molnar* **10.** Yunus Emre Divanı, *Yunus Emre*

Ersin Tezcan: 1. Yanardağın Altında, *Malcolm Lowry* **2.** Günü Yaşamak, *Saul Bellow* **3.** Uyuyan Adam, *G. Perec* **4.** Tehlikeli Oyunlar, *Oğuz Atay* **5.** Godot'yu Beklerken, *Samuel Beckett* **6.** Ulysess, *Jamey Joyce* **7.** Mahzen, *Thomas Bernhard* **8.** Beşibiyerde, *Can Yücel* **9.** Bütün Yort Savul'lar, *Ece Ayhan* **10.** Aylak Adam, *Yusuf Atılgan*

Murat Yıldız: 1. Don Kişot, *Cervantes* **2.** Suç ve Ceza, *Dostoyevski* **3.** Bir Gün Tek Başına, *Vedat Türkali* **4.** Bir Dinazorun Anıları, *Mina Urgan* **5.** Gülünün Solduğu Akşam, *Erdal Öz* **6.** Benim Adım Kırmızı, *Orhan Pamuk* **7.** Paranın Cinleri, *Murathan Mungan* **8.** Nar Çiçekleri, *Mehmed Uzun* **9.** Kırk Yılda Bir Gibisin, *Cezmi Ersöz* **10.** Şafak Kaya'da Çıplaktı, *Yılmaz Odabaşı*

Erkal Yavi: 1. Aziz Nesin'in tüm kitapları **2.** Sevgili Arsız Ölüm, *Latife Tekin* **3.** Zulmün Artsın, *Yaşar Kemal* **4.** Nuhe Türkiyem **5.** Sakıncalı Piyade, *Uğur Mumcu* **6.** Adı: Aylin, *Ayşe Kulin* **7.** Ağır Roman, *Metin Kaçan* **8.** Yüzbaşı Selahattin, *İlhan Selçuk* **9.** İskambil Evler, *Suna Tanaltay* **10.** Aristos, *John Fowles*

Filiz Sönmez: 1. İnce Memed, *Yaşar Kemal* **2.** Murthan'95, *Murathan Mungan* **3.** Ana, *Maksim Gorki* **4.** Hababam Sınıfı, *Rifat Ilgaz* **5.** Silahlara Veda, *Ernest Hemigway* **6.** Memleketimden İnsan Manzaraları, *Nazım Hikmet* **7.** Gülün Adı, *Umberto Eco* **8.** Aşkım Dinimdir, *Aziz Nesin* **9.** Yaşamın Ucuna Yolculuk, *Tezer Özlü* **10.** Uçurtmalar, Romain Gary

Hüseyin Peker: 1. Yabancı, *Albert Camus* **2.** Suç ve Ceza, *Dostoyevski* **3.** Gönderen, *Enis Batur* **4.** İlahi Komedya, *Dante* **5.** Beni Öp Sonra Doğur Beni, *Cemal Süreyya* **6.** Devlet ve Tabiat, *Ece Ayhan* **7.** Toplandılar, *Turgut Uyar* **8.** Cehennemde Bir Mevsim -Sayıklamalar-, *Arthur Rimbaud* **9.** Değirmenimden Mektuplar, *Alphonse Daudet* **10.** Günlük, *Andre Gide*

Fatma Başkan: 1. Suç ve Ceza, *Dostoyevski* **2.** Hayallerini Yak Evi Isıt, *Cezmi Ersöz* **3.** Benim Adım Kırmızı, *Orhan Pamuk* **4.** Martı, *Jonathan Livingston* **5.** Çanlar Kimin İçin Çalıyor, *Ernest Hemingway* **6.** Yeni Hayat, *Orhan Pamuk* **7.** Tutunamayanlar, *Oğuz Atay* **8.** David Copperfield, *Charles Dickens* **9.** Sofi'nin Dünyası, Jostein Gaarder **10.** Othello, *Shakespeare*

Melike Siyah: 1. Dönüşüm, *Franz Kafka* **2.** Küçük Prens, *Saint Exupery* **3.** Anna Frank'ın Günlüğü, *Anna Frank* **4.** Fareler ve İnsanlar, *John Steinbeck* **5.** Tanrıların Arabaları, *Eric von Daniken* **6.** Notlar, *Elias Kanetti* **7.** Sakıncalı Piyade, *Uğur Mumcu* **8.** Kaza Süsü, *Sunay Akın* **9.** İnce Memed 1,2, *Yaşar Kemal* **10.** Kucaklaşmanın Kitabı, *Eduardo Galeano*

Bülent Günder: 1. Yaşamın Ucuna Yolculuk, *Tezer Özlü* **2.** Ölümsüzlük, *Milan Kundera* **3.** Narziss ve Goldmund, *Herman Hesse* **4.** Yabancı, *Albert Camus* **5.** Dönüşüm, *Franz Kafka* **6.** Yüzyıllık Yalnızlık, *Gabriel Garcia Marquez* **7.** Cehennemde Bir Mevsim -Sayıklamalar-, *Arthur Rimbaud* **8.** İyinin ve Kötünün Ötesinde, *Nietzsche* **9.** Şölen, *Eflatun Nuri* **10.** Yaşama Uğraşı, *Cesare Pavase*

ÖNDE GİDENLER:
Tutunamayanlar, **Oğuz Atay**
Suç ve Ceza, **Dostoyevski**
Küçük Prens, **Saint Exupery**
İnce Memed, **Yaşar Kemal**
M. İnsan Manzaraları, **Nazım Hikmet**
Böyle Buyurdu Zerdüşt, **Nietzsche**
Yüzyıllık Yalnızlık, **G. Garcia Marquez**
Karamazof Kardeşler, **Dostoyevski**
Şato, **Kafka**

NOT: 1) Hazırladığımız "Tüm Zamanların En İyi On Kitabı" kampanyası basında olduğu kadar internette de tartışmalar yarattı. Türk Nokta Net sitesinde dergimizin hazırladığı kampanyadan yola çıkılarak bir forum düzenlendi.

2) Listelerde "bazen" kitap ve yazar isimleri yanlış yazılabilmektedir. İnsanlık hali.

Listeleriniz için Adres: "Bütün Zamanların En İyi On Kitabı" İstiklal Cad. İmam Adnan Sok. No: 20 Beyoğlu / İstanbul **Fax:** 251 52 67 **E-mail:** okuz@leman.com.tr

Metin Erksan gibi iddialı bir yönetmen, gişe başarısı açısından Seyfi Havaeri karşısında beklenmedik bir yenilgiye düşüyor. Olacak iş mi? Oluyor işte. Olayın bir başka ilginç yanı, Seyfi Havaeri aynı konuyu, aynı isimle 1968'de, yani 12 yıl sonra yeniden çekiyor ve "Kara Sevda" yine büyük iş yapıyor.

"Kara Sevda" Karşısında Metin Erksan Yenilgisi...

AGÂH ÖZGÜÇ

Dolmabahçe sırtlarında **Metin Erksan'ın** evindeyiz. Oturduğu sokak, bir zamanlar sinemanın ünlü kişileriyle doluydu. **Kadir İnanır**, **İbrahim Altınsay**, **Levent Kıral**, **Taner Aşkın**, **Nilgün Akçaoğlu** şimdilik hatırladıklarım arasında... Yapımcı ve sinema oyuncusu **Levent Kıral**'ı, ne zaman o sokağa girsem, balkonunda rakısını yudumlarken görürdüm. Bir de videokolik muhasebeci bir dostum vardı bu sokakta. **Erdinç Akkuş**...

Zamanla, çoğu dağılıp başka başka semtlere, kuş misali uçup gittiler. Ve yalnızca bir Metin Erksan kaldı orada. 31 numarada... Erksan bugün tam 70 yaşında. Türk sinemasının en özgün yönetmelerinin başında gelir... Yazıyor, çiziyor, seminerlere katılıyor, üniversitede hocalığını sürdürüyor. Güçlü bir hafızası var. Eski yıllardan sözediyor, ben dinliyorum. 1996 yılındaki ilginç bir olayı anlatıyor. O yıllarda sanat tarihini bitirmiş Erksan. "Kamera" takma adıyla sinema eleştirileri yazıyor bir gazetede. Aynı zamanda Atlas Film şirketinin de senaryo yazarı. Bir gün şirkette senaryo çalışması yaptığı sıra Atlas Filmin patronu **Nazif Duru**, Erksan'ı yukarıdaki odasına çağırır. Bundan sonrasını Metin Erksan'dan dinliyelim isterseniz:

"Nazif bey, 'Kalk hemen gidiyoruz' diyor. Arabaya atlayıp hemen yola çıkıyoruz. Ama nereye? Soruyorum, gülüyor. 'Hele bir gidelim' diyor. Kısa bir süre sonra Kasımpaşa'ya geldiğimizi farkediyorum. O yıllarda Kasımpaşa'da hatırladığıma göre iki sinema salonu var. Birinin ismi Zafer'di galiba? Biri, yıllar sonra yapımcı olan **İrfan Ünal**'ın babasının, diğeri de Nazif Bey'in. Neyse sinemaların birinin önünde durup iniyoruz. Müthiş bir kalabalık. Millet gişe önüne yığılmış, neredeyse kapılar kırılacak... O yıllarda atlı polisler var, sinema önünde biriken halkı denetlemeye çalışıyorlar. Sinemada oynayan filmin adı "Kara Sevda", oyuncuları da **Muhterem Nur**'la **Erdoğan Oker**. Yönetmeni de **Seyfi Havaeri**. Nazif Bey, "Gördün, hadi şimdi bizim filme gidip bakalım" diyor. Gidip bakıyoruz, bizim film "Kara Sevda"nın yanında sinek avlıyor. Kimseler yok... Filmi çeken de benim. **Halide Edip Adıvar** gibi çok ünlü yazardan "Yol Palas Cinayeti" adlı romanını satın almışız. Benim filmde başrolleri **Uğur Başaran**, **Altan Karındaş** ve **Bülent Oran** oynuyor. Sinemanın önüne de dev bir fener yapılmış. Reklamı her şey güzel de bizim film iş yapmıyor, Seyfi Havaeri'nin "Kara Sevda"sı kapı çerçeve kırıyor... Seyirciyi bizim filme zorla sokacak değiliz ya?..."

Metin Erksan

Evet, gerçekten ilginç bir olay. Metin Erksan gibi iddialı bir yönetmen, gişe başarısı açısından Seyfi Havaeri karşısında beklenmedik bir yenilgiye düşüyor. Olacak iş mi? Oluyor işte. Olayın bir başka ilginç yanı, Seyfi Havaeri aynı konuyu, aynı isimle 1968'de, yani 12 yıl sonra yeniden çekiyor ve "Kara Sevda" yine büyük iş yapıyor. Türk sinema tarihinde nedense iş yapan filmlerin yönetmenleri hep dışlanıyor. İşte yıllar yılı burun kıvrılan yönetmenlerden biri de Havaeri değil mi?

İşte, yapımcı Nazif Duru da, Metin Erksan'a "Yolpalas Cinayeti"ni çekmeden önce benzer bir öneride bulunuyor:

"Aman Metin, bu filmi Seyfi Havaeri, **Muharrem Gürses** ya da **Kemal Kan** gibi çekmeni istemiyorum. O tarzda bir film olmasın bizimki" diyor. diyor. Ama sonuç?

Seyfi Havaeri yaşıyor, bugün maşallah 79 yaşında.

Peki, Erksan'ın Halide Edip uyarlaması "Yolpalas Cinayeti" daha iyi bir bütçeyle ve de anlatım düzeyi olarak farklı özellikler taşımasına karşılık, neden iş yapmayıp, sinemacı deyimiyle "yerlerde süründü?".. Yine bu gerçeğin yanıtını bir ustaya yakışır biçimde, tüm samimiyetiyle Metin Erksan kendi veriyor:

"Çünkü, benim filmimde duygu yoktu. Ruh eksikliği vardı."

Neriman Köksal...

Oy Neriman, Neriman...

1950'li yılların unutulmaz bir Yeşilçam "İdol"üdür **Neriman Köksal**. Onu, ak pak beyaz teniyle kıvır kıvır saçlarıyla, zaman zaman oynadığı bazı filmlerde yuva yıkan bir vamp gibi karşımıza çıksa da çocuksu masum yüzüyle sevmişizdir hep. Film karelerini ve kadrı dolduran iri kıyım yapısıyla Köksal'ı, nedense bir "hükümet konağı"na benzetmişimdir... Evet "nedense"?..

Yapımcı-yönetmen **Çetin Karamanbey**'in Türk sinemasına kazandırdığı Neriman Köksal, bugün 71 yaşını sürmektedir. Ama hala güzel bir çocuktur... O çocuk saflığını yüreğinde taşıyan Köksal, yaşamı boyunca kimseyi kırmamış, kimseye zarar vermemiştir... 50 yıllık bir sinema serüveni içinde kırılan ise, hep kendisi olmuştur.

Türk sinemasında 50 yılını doldurması nedeniyle, bu yılın başında bir "onur ödülü" verildiyse de bu güzel sarışın çocuk, armağanını almak için gelemedi İstanbul Festivali'nin kapanış gecesine. Neden gelmemişti?.. Ve ya gelememişti. Bir yaşam kırgını mıydı? Bu nedenle mi kimsenin karşısına çıkmak istememişti? Belki de rahatsızdı. Ve gizli bir hastalığın pençesinde yaşam savaşı verdiğini söyleyenler de vardı...

Belki de daha başka şeyler...

Bir sanatçının en acı günleri, yaşlılığında aranılmamasıdır.

Oysa "aranılmak" da "aramak" kadar güzel bir duygu. Ama, hayatta birçok şeyi birlikte paylaştığımız dostlarımızın ya da "dost bildiklerimiz"in böyle yalnızlık günlerinde ayıracak zamanları yoksa?..

Ne denir ki?..

"Dost" sözcüğü bana, Neriman Köksal aracılığıyla geçmişte kalan ve onun için yazılmış bir şiiri anımsattı. Ve de **Baki Çallıoğlu**'nu... Çallıoğlu'nu eski Türk filmleri seyircileri hatırlıyacaklardır. Çallıoğlu, 1960'lı yılların bestecisi, aktörü ve yönetmeni... Neriman Köksal'ın da can dostlarından biri. Köksal'a adadığı şirin adı "Plajdaki Sarışın Kız". Şimdi birlikte okuyalım:

"Kıvır kıvır yürüyüşü
ihtiraslı her gülüşü
Ömre bedel bir öpüşü
Plajdaki sarışın kız
Bakmaya canlar dayanmaz
Onu kimler görse yanmaz
Sevişmekten hiç usanmaz
Plajdaki sarışın kız
Mayosunun rengi yeşil
Yeşillenir her gören dil
Bir beladır melek değil
Plajdaki sarışın kız"

Oy Neriman, Neriman... Yıllar önce şiirlere bile konu oluyormuş. Ya şimdi? Yalan bir dünya, vefasız bir sinema... Başka söylenecek bir şey kaldı mı?... İşte hepsi bu...

Danyal Topatan, yoktan varolan bir isim... Set işçiliği ile başlayan sinema serüveninden bir öncesi de var. Mersin'de tiyatroculuğu. Sonra Yeşilçam sokakları, yatıp kalktığı yazıhaneler. 1950 yılında Çetin Karamanbey'in yönettiği "Çete" filmiyle oyunculuğa başlayışı... Giderek başrollere dek yükseldi. 1968'de Suat Yalaz'ın "Camoka'nın İntikamı" adlı filminde.

Set İşçiliğinden Camoka'ya: Danyal Topatan

Yıl 1975'di, aylardan da galiba Eylül'dü... Şişli camiînden bir cenaze kalkıyordu. Kalabalığı oluşturanların büyük bir çoğunluğu Yeşilçam'ın set işçileri, kavgacılar ve çileli yardımcı oyunculardı. Aradan tam 24 yıl geçmiş... Tabutu taşıyanlar arasında **Kudret Karadağ**'ı, **Baki Tamer**'i, **Yadigar Ejder**'i, **Atilla Ergün**'ü, **Necip Tekçe**'yi, **Sivori Necdet**'i ve **Adnan Mersinli**'yi anımsıyorum. Elbette başkaları da vardı... Dedim ya aradan 24 yıl geçmiş...

Şişli camiînde eller üstüde taşınan kimdi?

Danyal Topatan... Yeşilçam'ın en çirkin adamı belki. Berduş, serseri ve esrarkeş... Asıl adı **Ahmet Danyal Bayri**'ydi galiba? Hayal meyal Tarlabaşı'nın pis sokaklarındaki bir evi anımsıyorum. **Danyal Topatan**, **Kadir Savun** ve ben. Biz neden bu evdeydik? Bir kadının eviydi bu. Kimin sevgilisiydi o? Danyal'ın mı, Kadir'in mi? O gece orada sabahlamıştık. Rakılı ve dumanlı bir geceydi... Ve Danyal Topatan'ın içi esrar dolu sigara kağıdını diliyle yapıştırdığını görür gibi oluyorum...

Şimdi Danyal yok... Bir Eylül öğlesinde onu sırtlarında taşıyarak son yolculuğuna uğurlayanlardan **Yadigar Ejder**, **Atilla Ergün** de yok...

Danyal Topatan, yoktan varolan bir isim... Set işçiliği ile başlayan sinema serüveninden bir öncesi de var. Mersin'de tiyatroculuğu. Sonra Yeşilçam sokakları, yatıp kalktığı yazıhaneler. 1950 yılında **Çetin Karamanbey**'in yönettiği "Çete" filmiyle oyunculuğa başlayışı... Giderek başrollere dek yükseldi. 1968'de **Suat Yalaz**'ın "Camoka'nın İntikamı" adlı filminde. Bir süre "Camoka" oldu Topatan. Ama o, ünlü yıldızların gölgesinde yaşayan bir karakter oyuncusu olarak kalacaktı. Topatan'ın gerçek tercihi bu değildi belki. Ama ondan ve özellikle de zengin fiziğinden korkan bazı başrol oyuncuları onun öne çıkmasını istemiyeceklerdi.

1968, Seyyit Han (Yılmaz Güney, Nihat Ziyalan, Danyal Topatan)

Danyal Topatan'a arka çıkan iki önemli dostu **Mümtaz Alpaslan**'la **Yılmaz Güney**'di. Alpaslan, onu bir filmlik bile olsa yönetmenlik yapma fırsatını vermişti. "Bir Haydutu Sevdim" filmiyle...

1962 yılında yönetmenliğini yaptığı bu filmde, kendi sınıfının en ünlü isimlerini biraraya getirmişti. **Kadir Savun**, **Suphi Kaner**, **Öztürk Serengil**, **Semih Sezerli** ve **Hüseyin Baradan**... Şimdi Baradan'ın dışında kimse yaşamıyor...

Yılmaz Güney'in yönettiği "Seyyit Han"da ise sinema yaşamının en akılda kalan oyununu sergilemişti. Türbe bekçisi Hidayet emmi rolüyle...

59 yaşında kanser kurbanı olan Danyal Topatan, Türk sinemasının en çirkin adamıydı, ama bu çirkinlik onun tipolojik bir özelliğiydi. Marjinal yaşamına o kadar denk düşüyordu ki... Bu berduş yaşamından öylesine mutluydu ki. Çünkü dıştan gelen tüm çirkinliklere ise yüreğini kapalı tutabilmişti. Ölene dek...

Ne çabuk bir 25 yıl geçmiş, desenize...

SineFlu

HÜSEYİN ALEMDAR

Zaman geçmiyor kadınım ben geçiyorum
kaçıyorum eski fotoğraflardan
Suat Taşer

Sanki unutulmuş kar sesi her şey
günler birer düşleke hayatın defterinde çevirdikçe
*hatıralar **Cahit Sıtkı** aşklar yenik gül kokusu*
ah, gidememe garında herkes kendinin meçhulü
- Anne dur, yüzüm sen yüzüm gitgin ve mahcup

İşte kendime durdum siyah/beyaz bir resimde
durma yerim camrüya Üç Arkadaş
*durma yerlerim ur ur **Muhterem Nur***

:kalbimin derin kesiğinde melodram iğne delikleri!

Kitap Kapağı Açmadan

METİN CELÂL

ARAGON
BAHADIR GÜLMEZ (Kavram yay.)

"**Mutlu Aşk Yoktur**" şiirinin şairi **Aragon** ama onun ötesinde dört dörtlük bir edebiyat adamı. Şiirleri, romanları ve edebi etkinliğiyle kendi adını silinmeyecek bir biçimde tarihe kazımış. Bir yandan da politik kavgaların içinde bulunmuş, aktif olarak eylemlere katılmış. **Bahadır Gülmez, Aragon**'un hayatının ayrıntılarına giriyor. Edebi yaşamını, arkadaşlıklarını, kişiliğini, siyasi etkinliklerini yani bir biyografide olması gereken tüm ayrıntıları yakalayan bir kitap. Türkçe'de az rastlanan bir çalışma. Üstelik, yabancı bir şair hakkında. **Aragon**'u daha yakından tanımak isteyenler için iyi bir fırsat.

BÜYÜK YAZIM KILAVUZU
NİJAT ÖZÖN (Kabalcı yay.)

Hemen herkesin farklı bir yazım kılavuzu var ve diğerlerinin yanlış yazdığını düşünüyor. Türkçenin kullanımında bile bir birlik sağlayamamışız. **Nijat Özön** işte bu düşünceden yola çıkmış Yazım Kılavuzu'nu hazırlarken. 91.000 madde başı, 150.000 sözcüğün yer aldığı kılavuzun en önemil ayrıcalığı eski ve yeni Türk Dil Kurumları'nın yazım ve imla kılavuzlarındaki (burada bile farklılar biri yazım diğeri imlâ diyor) yazım biçimlerine de yer vermesi. Gerçekten de vazgeçilmez bir kaynak. Özellikle okulların açılmaya hazırlandığı bugünlerde edinilmesinde yarar var.

CEBİ DELİK
PAUL AUSTER (Çev. Seçkin Selvi,Can yay.)

Bir yazar nasıl yaşar, kaç para kazanır ve daha önemlisi o parayı nasıl kazanır? Kuşkusuz yazar için ideal olan yazdıklarıyla, yayınlanan kitaplarıyla hayatını kazanması, karnını doyurmasıdır. Ama bu çok az yazara nasip olur. Özellikle ilk kitaplarını yayınlamaya çalışan bir genç yazar, yazdıklarıyla karnını doyurmayı aklından bile geçiremez, sadece umud eder. **Paul Auster, Cebi Delik**'de gençlik yıllarının, yazarlığa başlamasının öyküsünü anlatırken kaçınılmaz olarak para kazanma çabalarını da anlatıyor. Hayatının o zor günlerini, humorla, espirilerle anlatıyor. Yazarın kendini kabul ettirip ilk kitabını yayınlatma mücadelesini, bu arada yazdıklarıyla geçinmeye çalışmasının öyküsünü keyifle okuyorsunuz.

Bir Kitaptan Bir Şiir

n'oldum?

Surette kül idim, birden savruldum
birine başkası oldum, unutttum
aslımın kimde kaldığını

o unutursa n'oldum

Yüzümden payına yangın düşüren
benzerim de oldum, gül tanımından
işittim bakışını, gördüm, kör oldum,
benzerine benzedim, birisi oldum

Benzerimin boynunu işleyen soğuk
hançeri bir heves parlattım, durdum:
zorbadan çırağı saklayamadım
çocukbaba kaldım, kurtulamadım

Gövdenin bir geyik gibi belaya açıklığını
bildim, avcısının okunu çağırdı avım,
hançerimi susturdum, gölgemi bağışladım

Zorbadan çırak kaldım, çocuktan baba
hâlâ kalbimi arıyor o ağır hançer

Ya bulursa n'oldum

HAFIZ (Hafıza'dan, Yön yay.)

CEHENNEME GİTME YÖNTEMLERİ
küçük İSKENDER (Parantez)

Bu kez destansı bir anlatımla okuyucu karşısında **küçük İskender.** Ama kendine has, farklı bir destan, Beyoğlu'nun arka sokaklarından bir öykü anlatıyor. Eroine, aşka, ölüme ve hayatın tüm girdaplarının çekiciliğine kapılan bir ilişki... Arkadaşlık, dostluk kavramları da ister istemez sınanıyor bu ilişkiler ağında. Üç kahraman değişen adlarıyla birlikte kişiliklerinin de değişimini yaşıyor... Dünyadayken, yaşarken cehennemlik olmanın yollarını arıyor ve buluyorlar. Çünkü cehennem, Beyoğlu ve İstanbul olarak onları çoktan sarmış, kavramış, ruhlarına girmiş.

BEN ESKİDEN ÇOCUKTUM
KUVVET YURDAKUL (Ümit yay.)

Bunca ihanet
Bunca karmaşa
Ne olur sen onlar gibi olma
Dönüş biletiyle beraber al tüm gidişlerini
Çünkü her aşk bir zincir
Barındırır içinde

FİLOZOF GAFLARI
J. BARRARE - C.ROCHE
(Çev. Cezmi Sezer, Güncel yay.)

Geçen ay "**Bir Kitaptan Özlü Sözler**" bölümüne alıntıladığımız ama adı grafiker hışmına uğrayan kitap. **Filozof Gafları**, bir bölümü özlü söz sayılabilecek kadar akılda kalıcı ve değerli sözlerden oluşan, diğer bölümü de filozofların birbirleri hakkında ne kadar ağır sözler edebileceklerinin kanıtı olabilecek şeylerden oluşuyor. **Aritotoles, Platon** gibi klasik filozoflardan günümüze kadar uzanan bir çizgide sözleri altınla tartılan bu kişilerin yeri geldiğinde ne kadar densiz olabileceklerinin örnekleri de var.

ÖLME HAKKI
SİBEL İNCEOĞLU (Ayrıntı yay.)

Bugün dokunulmaz olarak kabul ettiğimiz yaşam, kişinin kendisi tarafından terk edilebilir mi? Kişi, pek çok alanda sahip olduğu ya da sahip olmak için mücadele verdiği özgürlük ve haklarına; yaşam kalitesinin çok düştüğü, acı çektiği, tıbbın olanaklarının tükendiği bir noktada ölme hakkını neden ekleyememektedir? Yaşam, dini ve toplumsal bir değerden çok, kişinin özerk bir biçimde karar vermesi gereken bir konu değil midir? Kişinin kendi bedeni ve yaşamı üzerinde ne kadar özerkliği vardır? Belli bazı hastalıklarda hasta tedaviye devam etmek zorunda mıdır? Yaşamı uzatmayı sağlayan solunum ya da beslenme araçları gibi yaşam destekleyici araçlar devreden çıkartılabilir mi? Hasta ölümün kendiliğinden gerçekleşmesini beklemeksizin öldürülmeyi talep edebilir mi ya da kendisi bilinçsiz durumda ise yaşamının sonuna ilişkin bu kararı başkaları verebilir mi? Yazar, tüm bu sorulara kişisel özerklik ekseninde cevap aramaktadır. (Arka kapaktan)

SOHBET, İLİŞKİ ve ÇÖKÜŞ
NAN McCARTHY (Çev. A. Çavaş, Oğlak yay.)

"**Siber uzayda aşk**", üç küçük kitaptan oluşan bir dizi. Sanal alemde tanışan iki yabancının, e maillerle, chatlerle gelişen aşk ilişkileri... Her şey elektronik ortamda gelişiyor ve kaçınılmaz son, "gerçek hayatta buluşma"nın gerçekleşmesi ile yeni bir evreye giriyor. Sanal alemde aşk ilişkilerinin nasıl geliştiğini merak edenler için iyi bir örnek.

ŞİİRLER
AYDIN HATİPOĞLU (Çınar yay.)

Ilık bir sevda rüzgârısın geçip saçlarımdan
Dağ ateşlerini yağmurluyorsun
Kanıma kıvılcımlar doluyor
Dudakların çatlak
Kınından çıkıyor karanlık
Köpek seslerine karışıyor
Yüzü borç bir şoför
Yüzü korku bir kadın
Yüzü ihtilal bir delikanlı
ve kurşun sesleri karanlığa karışıyor

BİTMEYEN SAVAŞ
JOE HALDEMAN (Çev. A. Tüzünsoy, İthaki yay.)

Askerlik ve savaş hakkında bir bilimkurgu romanı. Geçmişle geleceği kaynaştıran, Vietnam'dan uzayın derinliklerine, binlerce yıl öteye uzanan bir öykü anlatıyor yazar. Uzayda ve zamanda yaşanan bu yolculuk sonunda dünyaya dönen roman kahramanı, döndüğünde dünyayı bıraktığı gibi bulamaz. Her şey değişmiş, dünya yüzyıllarca yaşlanmıştır.

Gerçekten Çok Satanlar

1-Üç Aynalı Kırk Oda,
Murathan Mungan, Metis
2-Sevdalinka-
Ayşe Kulin, Remzi
3-Katledilen Piramit -
Christian Jacq, Doğan Kitapçılık
4-Benim Adım Kırmızı,
Orhan Pamuk- İletişim
5-Tutankamon Olayı -
Christian Jacq, Arion
6-Angela'nın Külleri -
Frank McCourt, Epsilon
7-Ramses (Işığın oğlu) -
Christian Jacq, Remzi
8-Salkım Hanım'ın Taneleri-
Yılmaz Karakoyunlu, Öteki
9-Kimse Kızmasın, Kendimi Yazdım,
Hasan Cemal, Doğan Kitapçılık
10-Emanet Çeyiz -
Kemal Yalçın, Doğan Kitapçılık

Bu liste İstanbul, İzmir, Ankara, Adana, Adapazarı, Antalya, Mersin, Trabzon, Aksaray, Balıkesir, Bilecik, Bolu, Bursa, Çankırı, Denizli, Edirne, Erzurum, Eskişehir; Isparta, İzmir, Kayseri, Kırıkkale, Konya, Kütahya, Manisa, Ordu, Samsun, Tekirdağ, Van, Yalova, Zonguldak ve Samsun'daki kitabevlerinden alınan bilgilerle hazırlanmıştır.

DERGİLER

İZLEK

İzlek, geçen yıllarda oldukça düzenli çıkan, her yeni sayısı merakla beklenen dergilerdendi. Şimdi kendine alt başlık olarak "**Düzensiz aralıklarla çıkan Kültür Sanat Dergisi**" ibaresini seçmiş. İncelemeler, şiirler, denemelerle dolu ve kara kaplı. Nizamettin Uğur, Ülkü Doğanay, Erhan Kuzhan, Serdar Aydın gibi yazarların, şairlerin çalışmaları yer alıyor. Yazışma adresi; PK 82, 06441 Yenişehir - Ankara.

BAHÇE

Antalya'da yayınlanan **Bahçe**, yenilenmiş olarak tekrar okuyucuya merhaba dedi. Sayfa düzeni, kağı-

Bir Kitaptan Bir Bölüm

Bir insanın özünden kaynayıp taşan sevgi hiçbir durumda ölemez. Duyarlı ruhun üzerinde sonsuza dek sürecek, aşıya benzer bir iz bırakır. Koşullar -örneğin uzaklık- sevgi için gerekli olan beslenmeyi engelleyebilir; o zaman sevgi, gücünü yitirecek, duygusal bir hevese, bilincin alt katmanlarında seyrimeye devam edecek hafif bir duygu damarına dönüşecektir. Ama ölmeyecektir, duygusal niteliği hiç değişmeden kalacaktır. Bir zamanlar seven kişi, ruhunun derin köşelerinde, sevgilisinin onun bir parçası olduğu duygusunu sürdürecektir. Talih, fiziksel ve toplumsal anlamda onu başka yerlere sürükleyebilir, ama bunun hiç önemi yoktur; çünkü o kişi, sevdiğine yakın olmaya devam edecektir. Gerçek sevginin en büyük belirtisi şudur; sevgiliye, yer birliğinin sağlandığından daha derin bir bağlılık ve içtenlikle yakın olmak.. Aslında bu, o kişiyle canlı bir birliktelik yaşamak demektir.

JOSE ORTEGA Y GASSET

(Sevgi Üstüne'den, Çeviri; Y. Salman, Yapı Kredi yay.)

Akşamsefası

En Çok Güldürenler

1. Şehir Efsaneleri, **Ersan Özer** (Parantez)
2. Mr. No, Tango Martinez (Aksoy)
3. Karikatürler 2, **Selçuk Erdem** (Parantez)
4. Swing, Ontario Kurtları (Aksoy)
5. Lombak, **B.Baruter - F.Solmaz** (Komik Şeyler)
6. Corto Maltese, **Hugo Pratt** (Dost Kitabevi)
7. Komikaze 4, **Erdil Yaşaroğlu** (Leman yay)
8. Spawn (Arka Bahçe yay.)
9. Tex, Büyük Macera (Oğlak yay.)
10. K. Kedi Şerafettin 2, **Bülent Üstün** (Komik Şeyler)

Bu liste Beyoğlu Komikçi Dükkânı verileriyle hazırlanmıştır. Sadece, mizah, karikatür ve resimli roman kitaplarını içermektedir.

dı değişirken, yayın anlayışı da evrim geçirmiş. Daha geniş yürekli, daha ciddi ve daha kapsayıcı olmak arzusunda. Yeni sayının kapak konusu "**Aşk**". Dergi şiir ağırlıklı. Gültekin Emre, Haydar Ergülen, küçük İskender, Çiğdem Sezer gibi şairlerin şiirleri ve denemeleri var. Ayrıca, **"Çağdaş Türk Edebiyatından Aşk Şiirleri"** başlıklı bir seçki bölümü de var. Yazışma adresi; Mehmet Tosun, Ansan Sanat ve Çevre Bahçesi, 07100 Antalya.

ÇALINTI

Dokuz ay aradan sonra **Çalıntı** 31. sayısı ile karşımızda. Müziğe, özellikle rock ve caz'a bir kültürel olgu olarak yaklaşan **Çalıntı**'da bu sayı Dizzy Gillespie, Suede, Sezen Aksu, Joy Division - Ian Curtis hakkında yazılar, müzikte erkek egemenliği, rock müzikte kadınların yükselişi, Türk pop müziğinin tarihsel arka planı gibi araştırmalar yer alıyor. **Çalıntı**'nın yazışma adresi; Atlas Pasajı 204/19 Beyoğlu - İstanbul

EDEBİYAT VE ELEŞTİRİ

Edebiyat ve Eleştiri bu kez iki sayı birarada yayınlanmış. Derginin ilk yazısı Almanların "Die Zeit" gazetesinden alınmış, Gabriele Killert'in yazısının başlığı "Boğazın Yorgun Adamı (Övgü Toplamış Genç Türk Yazarı Orhan Pamuk ve Roman Fabrikası)". Muhsin Şener'in "Modern Şiirimizin Kavranmasında Yapılan Tarihsel Yanlışlıklar" ve Ergin Yıldızoğlu ile Ahmet Yıldız'ın yazılarından oluşan MHP Dosyası ilgiye değer yazılar. Yazışma adresi; GMK Bulvarı, Fevzi Çakmak sok. 36/12 Kızılay - Ankara.

ÜTOPİYA

Ütopiya'nın bu sayıdaki kapak konusu "Girmeli herkes kendi aynasına" üst başlığıyla sunulan **Yüzleşme**. Esas eksen olarak insanın kendisi ile yüzleşmesi alınmış. Ömer Laçiner, Hüsnü Aksoy, Ercan Kanar, Yücel Tunca gibi yazar ve şairlerin çalışmaları yer alıyor. Mehmet Çetin'in yazısı ile de **Ütopiya** kendisiyle yüzleşiyor. Adresi; İstiklal cad. Olivya Han Geçidi, Olivya Han Kat 5, Beyoğlu - İstanbul.

KAVRAM VE KARMAŞA

Kavram ve Karmaşa 12. sayısına ulaşmış. Betül Tarıman, Hayati Baki, Veysel Çolak, Özgen Seçkin gibi şairlerin şiirleri, Halim Şafak'ın Metin Cengiz'le ilgili yazısı, Özgen Seçkin'le söyleşi, Emine Şahin'in Apolitik Bir Sığınak Olarak Nietzschecilik başlıklı yazıları ilgiye değer. Yazışma Adresi; Suteni Yayıncılık, Konur sok. 38/7 Kızılay - Ankara.

Bana yazmak, kitap ya da dergi yollamak isteyenlere adresim; İstiklal cad. 212, Alt Kat no.8, Beyoğlu - İstanbul. e-mail : metincelal@hotmail.com

Bir Dergi

MİLLİYET SANAT

"Holding Dergiciliği"nin ilk örneği. Bir gazetenin, gazete grubunun yayınladığı ilk sanat dergisi. Kültür sanat gündemini yakından izleyen, haber veren, gündem oluşturan bir dergi olsun düşüncesiyle yayınlanmış. İlk önce **Milliyet Gazetesi**'nin eki olarak yayınlanmaya başlamış (1972). Okuyucudan ilgi görmüş olmalı ki 350 sayı haftalık olarak yayınına devam etmiş. Bir ara aylık olmuş ve sonunda 80'li yılların başından beri on beş günlük olarak yayınlanıyor.

Milliyet Sanat, sayfa düzeninde, kapağında küçük değişiklikler yaşasa da esas olarak yeniliğe kapalı bir dergi. Belli bir çizgisi var; kültür sanat olaylarını ağırlıklı olarak haber üslubuyla, nadiren de araya biraz eleştiri katarak okuyucuya iletiyor. Derginin hemen her sayısının bir kapak konusu var. Sanatın hemen her dalına ulaşmak kaygısındaymış gibi bir hava var ama ağırlık tiyatro, sinema ve görsel sanatlarda. Ama bu sanat dallarını da çok yakından, sıcak gündemi yakalacak bir biçimde izlemiyor Daha çok kendilerine has bir gündemleri var. Türkiye dışındaki etkinlikler onları daha çok ilgilendiriyor. Yazışleri Müdürü **Zeynep Oral**'ın dünyanın hemen her yerinde yapılan tiyatro festivallerinden, şenliklerinden söz eden, yerinde yapılmış gözlemlerle dolu yazıları derginin ana eksenini oluşturuyor genellikle.

Eleştirmeyen, ayrıntıya girmeyen, dışarıdan bir bakış açısı. Bilgili ve de ilgili bir okuyucunun, izleyicinin konumundan yazılıyor yazılar.

Milliyet Sanat, genel olarak edebiyata ve kitaplara uzak duruyor. Edebiyat etkinlikleri, yeni yayınlanan ve çok tartışılan bir kitap genellikle onların gündeminde yer almıyor. Çoğunlukla arka sayfalarda kitap tanıtımı olarak bir yer buluyor edebiyat. Edebiyata, kitaba bakış uzaktan, bir tiyatro ya da resim meraklısının başka bir sanat dalıyla ilgilenmesi kadar yeri var dergide.

Şiire, öyküye ilgi duymuyor **Milliyet Sanat.** Yıl içinde hemen hiç edebiyat eserlerine yer verilmiyor. Tiyatro, sinema ve görsel sanatların ölü sezonu sayılan ağustos'ta **"En Yeni Yapıtları"** adı altıyla iki sayı şiirlere, öykülere, denemelere yer veriliyor. Sanki şairlere, yazarlara bir lütufmuş gibi. ..

Her iki sayının kapağı da aynı olduğu için sürekli Milliyet Sanat'ı izlemeyenlerin de bu iki sayıdan birini kaçırması da mümkün. **"En Yeni Yapıtları"** başlığını görünce insanın aklına ister istemez, "acaba diğer dergilerde yayınlanan şiir, öykü ve denemeler şairlerin, yazarların en yeni yapıtları değil mi?" sorusu oluşuyor. Bence, **Milliyet Sanat** için onlar **"en yeni"**, çünkü dergi sadece on iki ayda bir edebiyatla, şiirle ilgileniyor. Yılda bir olunca da onlar için her şey yeni gibi gözüküyor.

Yine de **Milliyet Sanat** yöneticileri, edebiyatın, şiirin okuyucu çeken, bir derginin satılmasına, okunmasına, gündeme yerleşmesine neden olan bir etkisi olduğunu biliyorlar. Edebiyat, şiir derginin içine girmekte güçlükle karşılaşıyor ama sık sık eklerle okuyucuya ulaşıyor. Bu, Dünya Şiiri Antolojisi'de olabiliyor, **Dağlarca**'nın son şiirleri'de, Yaprak dergisinin tıpkı basımı da.

Milliyet Sanat'ı on yılda bir de olsa, şiir gündemine yerleştiren en önemli etkinlik **"Genç Şairler Antolojisi"**. Bu antoloji katılmak isteyen herkese açık. Gönderilen şiirler önce dergide yayınlanıyor, sonrada kitaplaşıyor. **Milliyet Sanat**'ın en çok tartışılan etkinliği de bu; Şiire bir ilgi yaratmak bir yana genç şairleri gerkesiz yere ümitlendirerek onların hevesinin kırıldığı, şiirin çok kolay yazılan bir şey olduğu izlenimi yaratıldığı idida edilliyor Tanıtımlarda "titiz bir seçimden" söz edilse de, kimin nasıl bir seçim yaptığı belli değil ve önceki antolojilerde bu titiz seçicilerin yarattığı skandallar hâlâ belleklerde.

Milliyet Sanat, hemen hiçbir eleştiriden, öneriden etkilenmeden, sessiz, sakin, rutinleşmeye aldırmayan bir yapıda, kendi çizgisinden hiç sapmadan, ama gelişmek, değişmek gibi bir sıkıntıları da olmadan 30. yılına doğru ilerliyor.

Bir Kitap

HARMAN KAPLAN

Metin Kaçan yazdıklarıyla olduğu kadar, yazar olarak kendine çizdiği portreyle de ilgi çeken bir yazar. İlk kitabı **Ağır Roman**'dan başlayarak hep gündemde oldu. Bazen kitaplarıyla, bazen kişiliğiyle.

Ağır Roman, konusu, ve o konunun kaçınılmaz kıldığı anlatımı ile okuyucuyu olduğu kadar edebiyat çevrelerini de kendine çekmiş bir roman. Bir yazarın ilk romanında böyle bir ilgiyi yakalaması güzel bir şey. Ama aynı zamanda, yazarın önüne görünmez bir duvar çekerek yazarlığını zorlaştıran bir durum. Okuyucular da, eleştirmenler de yazardan o eserin ağırlığından ve etkisinden çok daha üst noktalarda çalışmalar bekliyor. Bu yazara da hissettiriliyor.

Metin Kaçan, edebiyata **Ağır Roman**'la girdiği, daha önce dergilerde bir geçmişi olmadığı için bu ilgi ve manevi baskı daha da yoğundu. Çünkü içinde, kıskançlığı ve yazarın başarısızlığını uman, bekleyen duygular da barındırıyordu.

Kaçan'ın ikinci kitabı **Fındık Sekiz**'in sessizlikle karşılanmasının altında yatan en önemli neden bence buydu. Aradan yıllar geçmişti ve kimse **Metin Kaçan**'dan yeni bir eser beklemiyordu. Birçokları gibi onun da, kuyruklu yıldız misali bu alemden gelip geçtiği kanısı hakimdi.

Ağır Roman (Yapı Kredi yay.) 1990'da, **Fındık Sekiz** (Yapı Kredi yay.)1997'de yayınlanmış. Çağımız için uzun bir ara. O anlamda edebiyat çevrelerinin bu yaklaşımını garipsememek gerek.

Fındık Sekiz, bir soluklanma denemesi bence. **Metin Kaçan**, bu kitapla hem **Ağır Roman**'ın kendi ve okuyucuları üzerindeki etkisini dağıtıyor, hem de yazarlığının, dünyasının **Ağır Roman**'dan ibaret olmadığını kanıtlıyor. **Fındık Sekiz**'de, **Ağır Roman**'ın aksine konu (fiction) geriye düşüyor, önemsizleşiyor, dilse adeta yazarın ustalığını sınadığı bir hava yaratılarak öne çıkartılıyor. Yazar sözcüklere taklalar attırarak hızla bir öykü oluşturacak her konumdan uzaklaşıyor. Dille bu denli oynanması, **Fındık Sekiz**'in bence ana eksenini oluşturan kişinin kendi içinde hesaplaşma, maddi ve manevi duygularını karşılaştırıp hatta çarpıştırıp bir çıkar yol bulmaya çalışmasını görünmez kılıyor.

Metin Kaçan'ın yeni kitabı **Harman Kaplan**'ı (Gendaş yay.) okumaya başlarken ister istemez **Ağır Roman**'ı ve **Fındık Sekiz**'i hatırlamak durumundaydım. Hatta kitabı satın alıp almamaya karar verirken bile önceki kitaplar varlıklarıyla bu kararı etkiliyordu. **Harman Kaplan**'ın **Fındık Sekiz**'in izleğinde olacağı düşüncesi beni vazgeçirebilir, **Ağır Roman** havasında bir kitapla karşılaşacağım düşüncesi de satın almamı, okumamı sağlayabilirdi.

Harman Kaplan, her iki kitaptan da çok farklı. **Metin Kaçan**, kısa öyküler yazmış, bunların bazıları son günlerin moda deyimiyle "kısa kısa öykü"ler de sayılabilir. Yazar, dili kullanma yeteneğini masalsı bir hava yaratarak değerlendirmiş. Bu masal anlatıldığı izlenimi, öykülerdeki fantastik havayı garipsememezi, aksine doğal karşılamamızı da sağlıyor. Anlatımın akıcılığı, kullanılan deyimler ve kafiyeler yardımıyla yaratılan humor ve allegori okuyucuyu hemen kavrayıp kitaba bağlıyor.

Metin Kaçan, geçmiş zaman masalları anlatmıyor. Günümüzden ve her çağın insanın sorunu olmuş, ilgisini çekmiş, üzerinde kafa yormuş olduğu konulardan söz ediyor. Bir yanıyla geleneksel olanla bağ kurarken diğer yanıyla en modernin yanında, en uçta olanla birlikte.

Bu öykülerde **Metin Kaçan**'ın son günlerin moda eğilimi "yapı bozumu"yla, postmodernlikle eleştirebilir miyiz? Sanmıyorum. Çünkü **Metin Kaçan** yapıyı bozarmış gibi yaparken aslında yeni bir yapıyı oluşturuyor. Her öyküde özü destekleyecek biçimde bir dil ve anlatım var. Gerçeğin kayganlığını, göreceliliğini ve kişiden kişiye ne kadar kolay değişebildiğini göstermek istiyor sanki. Eleştirmenler dilin ve biçimin etkisinden / büyüsünden kurtulup "ne anlatılıyor?" diye düşündüklerinde sanırım benim kanımı paylaşacaklar. Okuyucu içinse, bence eserin niceliğinden çok niteliği önemli olmalı. **Harman Kaplan** bu anlamda okunmayı hak ediyor.

Alo, Öküz'den Arıyoruz!

Aloo, Öküz Dergisi'nden arıyoruz, Ütopiya Dergisi mi?
-Evet buyrun.
Kiminle görüşüyoruz?
-Ben Döne Arslan.
Ütopiya Dergisi'nden bahseder misiniz Döne Hanım?
-Gayet tabii. Ütopiya bir düş ama kimseye ait olmayan. Ütopiya kimsenin mülkiyetinde olmayan bir hayatı yaratmaya çalışıyor. Derginin adı da buradan geliyor zaten.
Ütopiya ne zaman çıkmaya başladı?
-Ütopiya... 2 yıl önce yayın hayatına başladı.
Peki derginin çıkış amacı nedir?
-Varolan ve bize sunulan verili hayatı deşifre etmek ve hayat bilgimizi yeniden anlamak ve anlamlandırmak.
Kimler yazıyor?
-Kendi yarattığı bir yazar kadrosu var. Ancak her sayıda değişik yazarlarımız da yazmaktalar.
Dergi kaç sayfa?
-Ortalama 96 ama 104'e de çıktığı oluyor bazen.

Dağıtım nasıl?
-Herhangi bir dağıtıma bağlı değiliz. Kendi ilişki ağımızla yürütüyoruz. Kitabevlerine dağıtım yapıyoruz.
Finans?
-Kendi çabalarımızla finanse ediyoruz.
Herhangi bir kuruma bağlı mısınız?
-Bağlantımız yok. Ama Piya bağlantılı, onu biliyorsunuz.
Piya nedir?
-Sisteme muhalif bir kültür kollektifi. Hareketli bir yapısı var. Avrupa ve Türkiye'de değişik faaliyet alanlarında, edebiyat, müzik, fotoğraf ve yaşamın diğer alanlarında çalışmalar yapıyor. Kendisini örgütlemeye çalışan bireylerin örgütlülüğü olarak anti otoriter, anti hiyerarşik ve mülksüzleşmeyi savunan kültür kollektifi.
Peki, teşekkür ederiz.
-Biz de teşekkür ederiz.
İyi çalışmalar.

Aloo, Öküz Dergisi'nden arıyoruz, Mavi Portakal Dergisi mi?
-Evet buyrun.
Kiminle görüşüyoruz?
-Ben Ergün Özsoy.
Ergün Bey, Mavi Portakal ismi nereden geliyor?
-Bu bildiğimiz meyveden geliyor.
Portakaldan yani...
-Evet. Portakal Antalya'nın sembolüdür.
Ya mavi?
-Mavi ise meyveye çağrışım katmak için.
Derginin çıkış amacı nedir?
-Özellikle Antalya'da ve bütün Türkiye'de eksikliği hissedilen ve edebiyat dergisi olarak bu alanda kendi çapında bir işlev edinmek amacıyla çıktı.
Yayına ne zaman başladınız?
-İlk sayısı kasım 1995 yılında yayımlandı.
Periyodu?
-İlk başta aylıktı, ancak son bir yıldır üç ayda bir yayımlanıyor.
Nedeni?
-Ekonomik bir neden değil ama dergimize ürün desteği istediğimiz nitelik ve ölçüde gerçekleşmedi. Her ay kötü dergi çıkarmak yerine, üç ayda bir iyi dergi çıkarmak istedik.
Ürünlerde ölçünüz nedir?

-Bizim ölçümüz güzel ve temiz bir Türkçe kullanan her tür yaratıcı, yenilikçi hatta -insan- da yazma isteği uyandıran her türlü edebi metin ve akademik yazılar.
Dağıtım?
-Amatör. TÖMER şubelerinde ve arkadaşların vasıtasıyla ulaştırabildiğimiz kitabevlerine dağıtıyoruz.
Kaç sayfa?
-70-80 sayfa arasında çıkıyor.
Finans?
-Ankara Üniversitesi TÖMER tarafından karşılanıyor. TÖMER'in diğer dergilerinden bir tanesi Mavi Portakal.
TÖMER'in yayımladığı diğer dergiler neler?
-Çeviri Dergisi, Dil Dergisi. Bunlar daha çok akademik dergiler. Mavi Portakal daha güncel bir dergi.
Kimler yazıyor?
-Belli bir kadrosu yok. Kendine güvenen, yazdığı eserin yayımlanacağına inanan herkes yazabilir, ürün gönderebilir.
Ortalık çok sıcak, sizi tutmayalım..
-Doğru sıcak, hele Antalya felaket bir sıcak.
Teşekkür ederiz.
-Biz de çok teşekkür ederiz..

Aloo, Öküz Dergisi'nden arıyoruz, Hayalet Gemi Dergisi mi?
-Bipp Bipp. Lütfen bizi 6128556 numaralı telefondan arayınız.
Olurrr... Aloo, Hayalet Gemi Dergisi'nden yetkili bir arkadaşla görüşebilir miyiz?

-Siz nereyi aradınız kardeşim.
Orası dergi değil mi, Hayalet Gemi Dergisi?
-Yok kardeş burası çay ocağı.
Kusura bakmayın.
-Önemli değil.
Dergideki numara çay ocağıymış. Napalım artık, gelecek ay tekrar ararız.

Aloo, Öküz Dergisi'nden arıyoruz, küçük İskender'le görüşebilir miyiz?
-Mümkündür!
Hepimize geçmiş olsun, deprem gecesi neler yapıyordun?
-Seks yapıyordum, hiç hissetmedim. Kendimde aşırı bir güç hissettim. Meğerse yalnızca yatak sallanıyormuş.
Deprem anını anlatır mısın?
-Hayatım boyunca tek korkmadığım şey afet. Ben genellikle adetlerden (geleneklerden) korkarım. Bağdaş kurmuş yerde oturuyordum, içkimi içmeye devam ettim. Bana yeryüzünün beşiği gibi geldi. Hatta keyif aldım.
Peki, ölüm?
-O konuda ben de herkes kadar üzgünüm. Çünkü her ölümün bana göre politik bir nedeni olmalı. Çevrecilerin iddialarına dayanırsak doğa bu kadar kindar olmamalıydı.
Kitabın "Cehenneme Gitme Yöntemleri" yayımlandı. Cehenneme nasıl gidilir?
-Cehenneme gitmek için insanın herşeyden önce elmayı sevmesi gerekiyor.
Elmayı mı?
-Ayvayı yemek değil, elmayı yemek tehlikeli. Çünkü ayvayı yedin mi şaklaban olursun; elmayı yedin mi yeryüzüne düşersin. Cehennem yeryüzüdür.
Sen neredesin?
-Hepiniz kadar cehennemde.
O zaman niye Cehenneme Gitme Yöntemleri?
-Yeryüzünde ne b.k yediğimizi anlamak ve kendimizle hesaplaşmak için.

Can Havli

Bir şair, yelkenleri al
Mor da olabilir
Mübalaga cazdı bu yaz
Can Abimi alıp gitti.

Gerisini güz düşünsün

Bir şair, yelkeni yırtık
Yamalı da olabilir
Mübalaga vurur da rüzgâr
Sözcükler uyaklara tepinirdi

Uymuyordu Cân'a ölüm
Öyledir mübalaga caz
Berisini güz düşünsün

Bir şair, tekneleri mor
Al da olabilir
Mübalaga kurdu sözünü
Alıp gitti şi'rimi

HULKİ AKTUNÇ

Marmara'da Deprem

Tahkimdi, sosyal güvenlikti derken
Marmaris'te tatil, Marmara'da deprem
bu ülke böyle giderken
hepsi aynı kapıya çıkıyor zaten
hepsi deprem

Bir gün bir güne ulaşamıyor
bir an bir anın ihaneti içinde
çapraz düğmelerini iliklemeden
dolaşıyor askerler
siyasilerin peşinde siyasi şube
korkudan altını ıslatırken çocuklar
sayısaldan altı peşinde ahali

Bir zaman bir zamana düşük yapıyor
çeteler çetelesiyle meşgul ilk ihalelerin
ilk depremde yıkılacak binalar için
için için yanıyor yurdum
içip içip öfkeleniyorum

MEVLÜT GÜLVEREN

Her Sene Bodrum...

GÜLAY BATUR

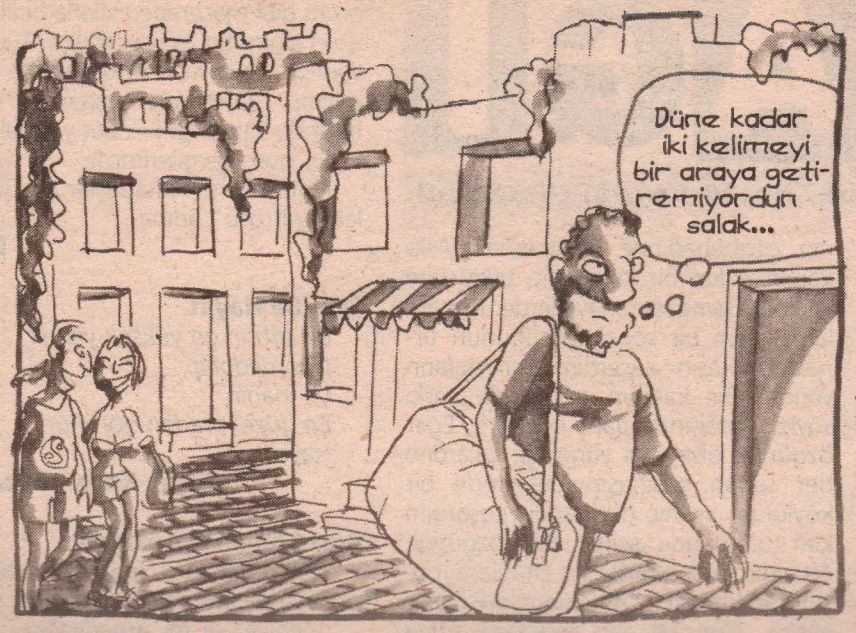

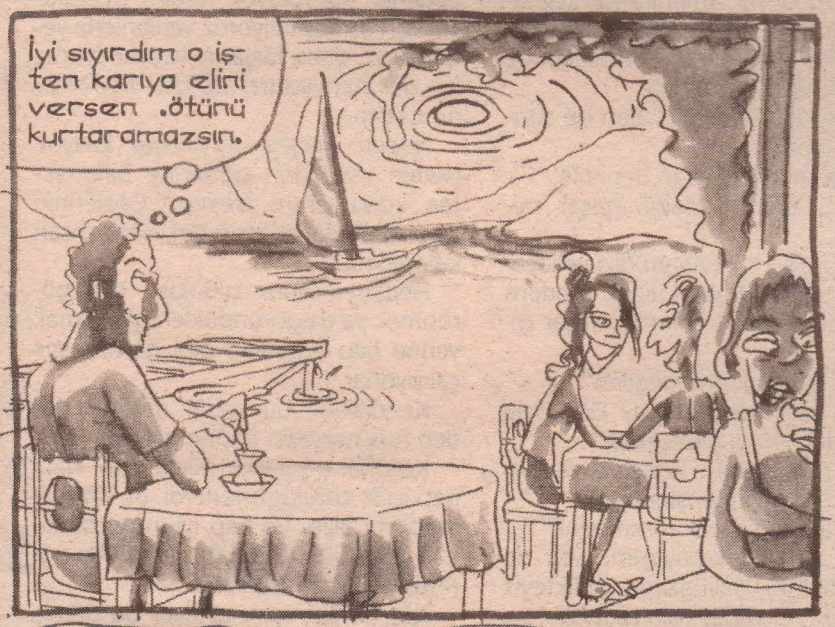

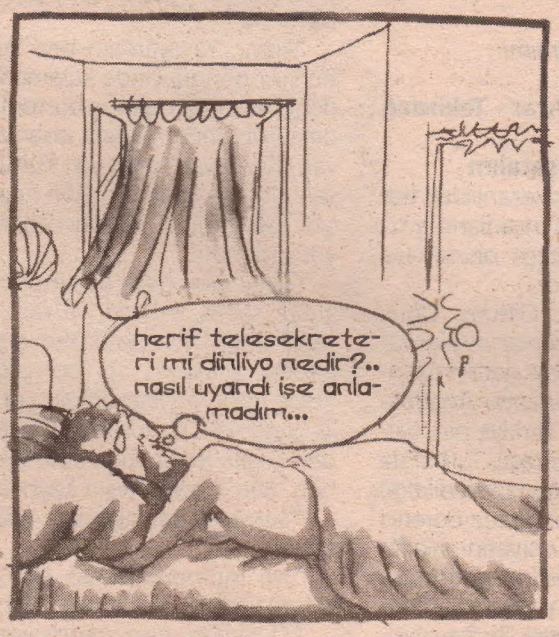

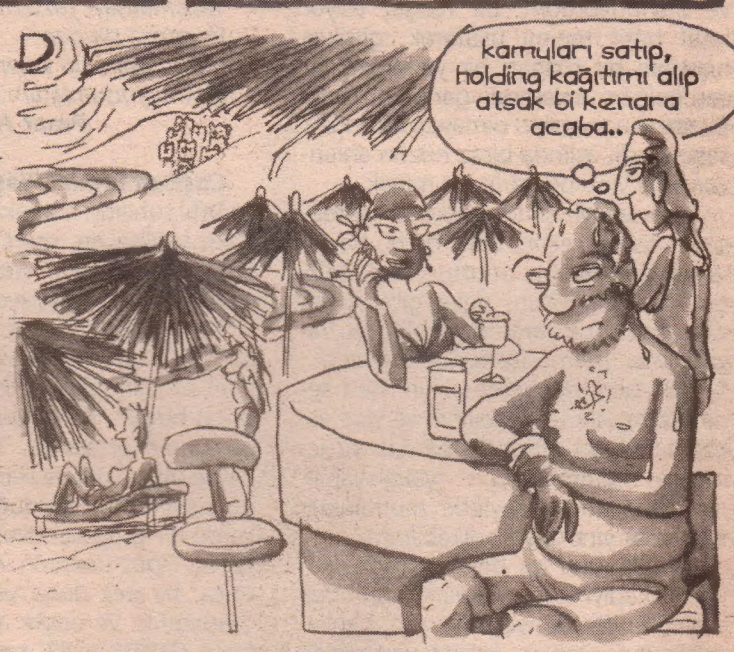

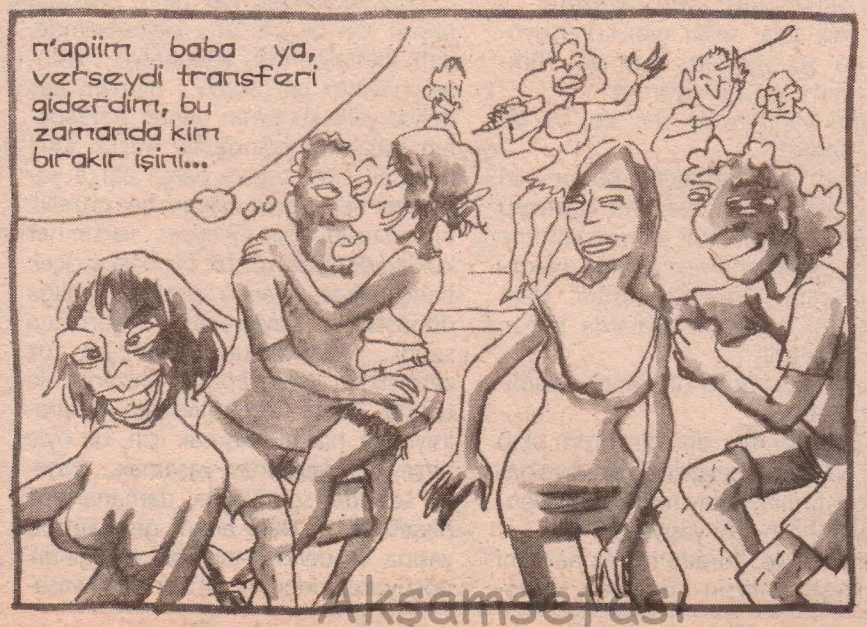

Akşamsefası

BUZAĞI

İstiklal Cad. İmam Adnan Sok. No:20 Beyoğlu-İstanbul

Herkesle her yere gidebilir oldum

Kendi kanımı içiyorum
Bir kaldırımda düzseler beni
Bir çarşafa sarsalar
Dövseler öldürseler
Sesim çıkmaz
Yüzüme sövüyor yazdıklarım

Gülşah Ergün - İstanbul

Artık Başka Birisi Oluyorsun

Sen gittiğin an her yeri bir uğultu kaplamıştı sanki; o arabalar, insanlar, kuşlar hep aynı şeyde karar almışlar ve hepsi uğulduyordu. Ben bütün bu kalabalıkların, uğultuların ortasında yapayalnız kalmıştım. Sevgili, işte o andan sonra kendimi ortasından sıkılmış bir diş macunu tüpü gibi görüyorum, diş macunu tüpüyle aynı duyguları yaşıyor, aynı şeyleri hissediyorum -o, ne kadar hissedebiliyorsa- evet sevgili, sen gitmiştin; gitmeden önce de sınavda kaldığını, devam edemeyeceğini söylemiştin... Sana konuyu yeniden anlatıp, tekrar bir sınav yapabileceğimi söylememe rağmen devam etmenin bir anlamı olmadığını söylemiştim...

Hatırlar mısın? 9.15 otobüsüne binip, koltuğun perdelerini de çekmiştin sırf ben seni görmeyeyim diye; benden bir dakikayı bile esirgeyip perdeyi çekmiştin sevgili; işte en çok da bu koymuştu bana. Ama, sevgili zaten ben ondan sonra hiçbir şeyi görmüyor ve duymuyordum; bir rüzgar esiyor hafif hafif tenimi üşüterek, gittikçe hızlanan bir rüzgar; bir yerlerden bir ses geliyor, anlamsız, garip, hüzünlü bir ses, bu, notaları olmayan bir müzik sesi sevgili, aslında biraz hüzün anlatıyor ama yine de garip bir müzik...

Evet sevgili, şimdi başka bir yerdesin, o hayatı seçtin, belki de bu hayatı -sana sunduğum- unuttun bile, belki daha da mutlusun, onlar gibi olmak sana daha çok yaramıştır belki de; hayatından memnunsundur belkide... Sevgili, beni düşünme sakın. Ben senin hasretinle yaşayabilirim ve yine eskiden olduğu gibi "Bir bardak su içmenin mutluluğunu..." yakalayabilirim, yine küçük şeylerle mutluluklar elde eder yine zeytin dikebilirim...

Sevgili şunu da belirtmeliyim: Ben hiçbir kapıyı kapatmadım; hani hep söyledim: Bir dünya istiyorum; kapıları, sınırları, silahları, kralları ve tanrıları olmayan bir dünya, insanlara kimliğini sormadıkları, sorduklarında da "insanım ve dünyada yaşıyorum" diyeceğim bir dünya...

Sevgili bırakıp gittiğin güller solmadan elinde bir papatya ile dönesin geri, çünkü sevdim seni, çünkü yaşam gibi, kavgam gibi gördüm seni! Nasıl söylesem esas ben sende kaldı...

Şeref Demirtaş - Antalya

Ayna

Gizem dehlizinde saklı yüzlerle,
yaratıcılığın aynasında
Aynaya bakan bir ikinci ben

Bedia Çolak - Diyarbakır

Eğer

Özgürlük olsaydım eğer, ne bir kartalın kanatları altında ne de bir serçenin gözbebeğinde gizlenirdim. Asla kapılmazdım bir kelebeğin büyüsüne ve konaklamazdım hayallerde. Konaklamak için bir sokak çocuğunun tırnakları arasını seçerdim; mikropların yerine. Bir kadının peçesinde şarkı söyler, fistanında dans ederdim. Eğer özgürlük olsaydım yürüyüşe çıkardım her sabah nasırlaşmış ellerinde bir köylünün ve hiç durmadan koşardım kirli tulumunda işçinin. Ben özgürlük olsaydım aşık olurdum o kitaplara, peşini bırakmazdım bir sinemadaki sansürün. Tüm tabuları toprağın altına süpürür, töreleri Mars'a fırlatırdım.

Özgürlük olsaydım eğer bir silgide saklanmaz, tükenmez kalemden dökülürdüm. Kararlı bir şekilde duvarların arkasından çıkar, yüksek tepelere tırmanır, tüm kır çiçeklerini senin için toplardım. Ben sen olsaydım eğer özgürlüğü seçerdim; özgür olsaydım seni...

Damla Tekin - Amasya

Nedir Bilinmez...

Kendi yazdığımı anlayamamaya
Başladığımda,
Şiir yazabilmeye de başladığımı
Anladım.
Anlamamayı yazmıştım
En azından kendimi,
Sonun başlangıcını,
En fazla da hiçi,
Hayır, Hayır!
Yazamamayı yazdım.
Ve sonra da ben
gururla bırakıp kalemimi
çayımı yudumladım...

Pınar Arar - Tekirdağ

Coşkun Ermiş'i Yaşatalım

Sefil ruhların korkak karanlıkları her daim yazılsa da, mert insanların yazdıkları da mertçe, yiğitçe okunmaya ve oynanmaya çalışılıyor.

Ben Coşkun Ermiş. Öldüm, Oğuz da. Oğuz'un ölmeden önce verdiği vasiyet bir zamanlar yerine getirilmiş olsa da bugün, şimdi, şu anda Anadolu bozkırının ortasında, Türkiye'nin kalbinde (Bkz. Türkiye Haritası), Turhal'da güneşin en iyi tutulduğu (zaptedildiği) yerde bir grup kendini bilmez öğrenci taifesi Oğuz'umuzun vasiyetini, akıllarınca, bir kez daha yerine getirmeye çalışıyorlar. Ve engin araştırmaları sonucu ÖKÜZ'ün 43. sayısı ile karşılaşıyorlar. Dergide bu metnin yazılmasına vesile olan bölümü okuyorlar. Hemen kaleme sarılıyorlar ve diyorlar ki: "Ey Öküz-ü âlî idarecileri ve muharrirleri ve dahi **Oğuz Atay** dostları ve dahi **Cevat Çapan** Beyefendi! Coşkun Ermiş'i yeniden diriltme çabamızda bize ortak olunuz. Yapabileceğiniz hiçbir yardımı esirgemeyiniz."

Bizler liseyi bitirmiş üniversite adayı gençleriz. Tiyatro bilgimiz, paramız, yerimiz, dekorumuz, ışığımız... ancak bir öğretmenimiz (yönetmenimiz) Tuncay Arslan kadardır.

Buna binaen hem tanışalım, hem çoğalalım, hem de **Oğuz Atay**'ı (büyük insanı) O'nu tanımayan zamanelere hakettiği biçimde tanıtalım. O "kültür çorbası"ndan onlara da tattıralım.

Gelin bütün "tutunamayanlar" ve bizim gibi maceraperestlerle birlikte bu işten alnımızın akıyla çıkalım. Tüm saflığımızla ve cesur yürekliliğimizle başladığımız "Oyunlarla Yaşayanlar"ı aynı biçimde sürdürüp ilelebet yaşatalım..

En içten sevgilerimizle

Eğitim-Sen "Arkadaşlar Ve Gerçekler Tiyatrosu" adına

Turhal

Dön Be Hayat

Bir şehrin en yüksek yeridir
Dönmedolap
Ve inanın
En güzel oradan görünür
Hayat

Faruk Kaya - Babaeski

Poşet Çayı Hiç Sevmem

Oğlan kızı deli gibi seviyordu. Kız oğlanı deli gibi sevmiyordu. Kız sordu;

"Gidicez di mi Amerika'ya. Sevmiyorum buraları artık. Keşke dönmeseydim okulu bitirdikten sonra. Sen de sonradan gelirdin yanıma"

"Keşke dönmeseydin. Ben de sonradan gelirdim"

"Dalga mı geçiyorsun benimle."

"Hayır sevgilim, dalga geçer miyim?"

"Gidicez di mi? Babam bizi yollayacak, söz verdi. Orada küçük, modern bir hayat kurarız kendimize. Yaşar gideriz"

"Şeey ben pek emi değilim"

"Nasıl emin değilsin ya? Dün öyle demiyordun. Hani gidecektik"

Evet. Dün canım Amerika'ya gitmek istiyordu. Şimdi istemiyor."

- Ne yani bırakacak mısın beni?"

"Ben seni bırakmayayım. Sen de beni bırakma. Halihazırda birlikteyiz ya sevgilim. O kadar yolu gitmenin ne alemi var?"

"Hayır. Yaşayamam ben buralarda. Bu kısır döngü içinde kalamam. Bütün değerleri altüst olmuş bu toplum içinde sürünemem. Orada insanlara saygı var, düzen var, sanat var, kültür var, insan gibi yaşamak var. Dün hepsine başını sallıyordun. Bugün canım istemiyor diyorsun"

"Şeey. Dün gece düşündüm de... O kadar sanat, o kadar düzen, o kadar saygı sanki bana batacakmış gibi geldi birden. Herşeyin bol bol olduğu bir yerde insan ne isteyebiulir ki fazladan. İyi yaşamak konusunda hayallerimizden başka idmanımız bulunmuyor canım. Ben o maçı kesin kaybederim"

"Sen beni sevmiyorsun artık. Anladım."

"Ne münasebet sağ gözüm. Seni sol gözümden kıskanırım bilirsin"

"O zaman, niye yan çiziyorsun?"

Altı dili sular seller gibi konuşuyorum da şu sondan eklemeli Türkçe'mizden vazgeçemiyorum"

"Espri yapmayıver sen de, ya da beş yıl sabret"

"Olmaz ki ciğerparem. Bunun şiiri var, öyküsü var, sineması var, tiyatrosu var. Benim yabancı bir dille ve kültürle insan gibi yaşamam mümkün olamıyor hayatım. Çok düşündüm. Hem sen biliyor muydun, oralarda bütün çaylar poşetmiş"

"Senin bu acayip dertlerini anlamıyorum doğrusu"

"Acayip dertler dediğin bizim akıp giden hayatımız sevgilim. Zart diye hayat değiştirmek kolay mı? Üstelik bence gayet insan gibi yaşıyoruz"

"Hiç de bile. Burada hiç bir hayalini gerçekleştiremezsin. Gelenek, göreNek, ahlak, bilim, sanat, politika, hepsi on üzerinden en fazla iki alır. Bu ülkede bu karne varken buna insan gibi yaşamak denebilir mi? Hıh"

"Belki yükselir notlarımız. Ben bekleyeceğim"

"İyi otur bekle o zaman. Bütün gün bu kahvede otkurup çay içiyoruz. Başka bi halt yaptığımız söylenemez zaten. Ben gidiyorum, ne halin varsa gör"

"Ama ama, sevgilim. Kahve kültürümüzü yaşatmaya çalışıyorum ben. Dur. Amerika'da kahve bile yok. Dur gitme sevgilim. Gidip kafayı yiyeceksin orda. Dur... Hastiir, gitti ya... Halit Abi bu çaylar da niye soğuk geliyor be abicim..?"

Murat Aras - İstanbul

Ölüm Bize Tutsak Biz Sevdaya!

İnsanlık bu kadar ıssız mı? İnsanlar bu kadar çaresiz ve zavallı mı? Neden değerler yok oluyor. Neden uyutuluyoruz. Pasifleştiriliyoruz verilenlerle yetiniyoruz, daha fazlasını isteyemiyoruz (ya da istemiyoruz) KORKU MU? Nedir Cevap?

Neden herşey görünüşte kalıyor. Neden insanların gözlerine bakmaktan korkuyorum Neden? Gözlerinin içine hem de ta içine bakılacak insan kalmadımı?

Neden insanlar oldukları gibi görünmek ya da göründükleri gibi olmak yerine hep başkaları gibi görünmeye çalışıyorlar.

Kendilikleri bu kadar mısılık? Neden hırs herşeyin önüne geçiyor.

Kötülük bu kadar güçlü mü? Hani hep iyilik kötülüğü yenerdi. Bu öğretilmedi mi bize. Ve hep iyi insan olmamız gerektiği. Kötülüğü, acıyı kim öğretti bu kayıp insanlara!

İçim acıyor, içimi acıtıyor bu dünya bir sabah alıp fenerimi, yollara düşmek geliyor içimden. diyojen gibi. Belki bir "INSAN" bulurum.

"İnsan" kelimesinin değerini bilen insanlık onurunu henüz kaybetmemiş.

Kafası Karışık Genç - Eskişehir

"Aslolan Hayattır"

Hatırladım sesini... kulak çeperlerimde, binlerce yılın tortusunu taşıyan ve uzak diyarların ulaşılması imkansız güzelliğiyle bütünleşen, bir ezgi... Nice güzel anıyı sırtlayıp omzuma, göz bebeklerimde evren kıvamında bir boşlukla düştüm sesinin ardına.. Bir kara delikte konakladık güneşe inat... Hiç soğuk değildi be... ne dersin.. hiç soğuk değildi... Dışarıda süregelen hayata katalizör edasıyla takılmaktan bıktım artık.. Bu tepkimeye bende gireceğim baba... en irreversible şekliyle de olsa...

Dışarıya verilen her birim tepkime ürünü için bir parçamı kaybetsemde, dahil olmalıyım bu tepkimeye... Aslolan hayattır gerçekten... Bilmem kaç milyar yıllık şu Evren denen beyzadenin hükümranlığında bir küçük iğne ucuysak eğer, varsın parça parça yokolalım her satırda.. varsın her güzellik bir mısrasını alsın şiirimizin.. varsın her kokladığımızda solsun bir başka çiçek bahçemizde... varsın varolmak çığlığa dönüşsün... Haykıralım... Hatırladım sesini... Aynı frekansta titreşen toz zerrecikleri gibi yapıştık ahizenin iki ucuna... Hani tüm kütlenden arınmalısıya ışık hızına ulaşmak için, de öyle birşey işte gerçekten yaşamak... Yaşamı sesinde, soluğunda, damarlarında hissetmek.... Hani adam gelir yetmiş yaşına ve derki "-ey oğul biz geldik göçüyoruz değerini bil her anını yaşa-

Aksansefası

mının... Boşa harcama zamanını... Ey oğul damla damla damıtarak bu sonsuz serüveni, damarlarında dolaşan kanının sıcaklığında hisset kendini..." Hatırladım sesini... daha ne diyeyim ki...

Hakan Hatay - İstanbul

...

Emre'ye küstüm!..
fesleğen'e de küseceğim!.
kapıları açtıkta
gel(ebil)din mi sanki
Sevgili-m Metin!..

Emine Dikili - Antalya

Değerli Öküz Okuyucularını,

saygıyla selamlıyorum. Öncelikle söylemem gerekir ki sizinle paylaşabileceğim ne şiirim, ne anım, ne de makalem var.

Şimdi, şiirin makalen, anın yoksa neden bu köşeyi işgal ediyorsun be adam diyebilirsiniz. Fakat herkes içini bir dörtlükle veya bir kaç satırla fikrini, duygularını ortaya dökmeye çalışıyor.

Benim asıl amacım daha önce tanımadığım insanlarla mektuplaşmak. 3 yıldır cezaevindeyim, bana mektup gönderen çok insan var. Fakat artık akraba mektuplarından sıkıldım. Umarım beni anlarsınız.

Geçen ay koğuş arkadaşlarımdan biri Buzağı'ya bir mektup göndermişti, iki hafta geçti geçmedi mektup yağmaya başladı. Bunu hem eğlenceli hem de yararlı buldum. Sonra ben de yazacağım diye kararımı verdim. Umarım kararımdan pişman olmam. Şunu da söyleyeyim her türden insanlra açığım. Kalbim açık, fikrim açık, anlayacağınız hiç bir konuda katı, tutucu değilim. Gönderirseniz sevinirim.

Selamlar...

Yılmaz Kaplan - Özel Tip Cezaevi
B/1 Blok Gaziantep

Kadın

Kadını deniz yarattı
Çahkantılı geçti hayatı

adını sayıkladığım gecelerde,
bir gül pembesi gelip
tenimi okşar.

adını unuttuğum gecelerde,
bir korku gelip
kıçımı okşar.

Cumhur Ülker - İzmir

Ruhülkudüs

Ben, firuze gecelerde kendimi senin bir parçan gibi gördüm. Bir o kadar bana ait olup, bir o kadar da yabancılaşan yoksunluğuma sundum seni. Ama ne dün, ne de dünden önce yolların rahmine düşemedim. Hep, tinan sevgilerin ölüme yakın ibadetlerinde asılı kaldım.

Bir hiç gibi, bitiş gibi yetim, mağrur, inançsız... Gün doğuyor sonra yüksek bir anımda geçmişe ket vuruyor, fotoğrafların gizli hüznüne kavuşuyor, hiç bitmiyor.

Bilebiyseydin, ne kadar eksik, ne kadar yarım insanlığım.

Notaların bile bölemediği derinliğimde, seninle doluyorum. Tek istediğim bakış içinde bakış. Gözlerinde kendimi görmek istiyorum.

Bırak başkaları değiştirirsin bitmiş filmleri, yeni tohumları başkaları eksin. Fotoğraflarda ağlama artık. Bırak tenlerin rengini, sıcağını.

Nell - Zonguldak

Acı ve ayrılık

tanıdık geliyor
suçlu: haziranlar
hayatın acı yanına uyandım,
gördüğüm düşten
seni bulmakiçin kaldırdığımda
başımı,
hüzün dolu
yaz akşamlarını gördüm
acı öyle surmalamız ki bedenimi
bilemedim, böyle bitermiş şarkılar...

Mustafa Kıyak - Tokat

Yüzyılın Son Geyiği

Bitmekte olan yüzyılla birlikte "yüzyılın son bilmemnesi" lafı da sıkça işitilir oldu. Yüzyılın son olimpiyatı, yüzme şampiyonası, güneş tutulması, hükümeti, vıdısı vidisi. Yeni bir yüzyıla girmeyecekmişiz de kimi hadiseler bir daha yaşanmayacakmış gibi bir tonlama katıldığından mı kulağa hoş gelmiyor? Yoksa öyle bir tonlama yok da ben mi uyduruyorum bilinmez. Ağıza ciklet laflar çıkar dönem dönem. Bu dönemin cikleti de bu. 2000 yılına iyice yaklaştığımızda, daha da artan dozlarda şırınga edilecek kulaklarımıza bu lüzumsuz tamlama. Neremize iyi gelecekse?

Ne yapmak lazım? Derhal medyaya çatmalı. Bu durumun da suçlusu medya. Zira biz, kendi kendimize tamamen medyasız olarak kalsak, son gecedeki ufak tefek espriler haricinde, hiç bir olaydan "yüzyılın son olayı" diye bahsetmeyiz. Son olay olduğunu bilmemiz de gerekmez zaten. Mesela bu hükümet yüzyılın son hükümeti olsa ne olur olmasa ne olur? İki üç sene sonra bir tane daha kurulacak nasılsa. Güneş bu yüzyılda bir daha tutulmayacakmış. Bize ne? Şimdi tutulsun da isterse bir daha tutulmasın. Dünya medyasının ya da daha acıklı ve genişletilmiş bir ifade ile globalleşen ekonomilerin dünyamızı şenlendirme çabaları bunlar. Yeryüzündeki pek çok insan yüzyıl değiştirdiğinin bile farkında değilken kimi olay ve organizasyonlara ekstradan sıfat iliştirip, onları dramatikleştirmenin hiç alemi yok. Belki de alemi vardır. Halt ediyor olabilirim.

Hasılı, Türkiye açısından geçen yüzyılın sonu çok daha hareketliydi. Kimi batırmaya, kimi kurtarmaya uğraşıyordu memleketi. O arada bu "yeni yüzyıl" konusu gündemden nasıl geçti, merak edilmeyecek gibi değil. Yüzyıl değiştirmekten hoşlanmayan tipler çıkmıştır muhakkak. Şöyle bir on onbeş yıl da yaşamışlarsa da bu yüzyıldan istemeye istemeye... Birinci Dünya Harbini de görmüşlerse talihsizlik eseri, "keşke" demişlerdir, "kalsaydık geçen yüzyılda da yüzyılın son akıllıları olsaydık".

Filtreli Kısa - Ankara

Ve durdu
Öylesine bir yağmurdu bu.

Gökçe Özkan - İstanbul

Unutulmayan'a

İlk kez bir şiir yazdım dün gece sensiz... İçinde sen yoktun... Kokun vardı, sesin, gözlerin, gülüşün, kızgınlığın vardı. Ama sen yoktun işte...

Aradım belki varsındır diye, cevap vermedi telefonun. Uzun uzun dinledim telefonun sesini, hiç değilse nefesimi duyabilmek için. Ama açmadın telefonu. Ben de açmadım zaten...

Çok güzel bir şiir oldu yazdığım. Senden bana kalan herşeyi koydum, ama yine eksik kaldı birşeyler. Anladım! Meğer o eksiklik yiten sevgimizmiş..

İnan, artık yaşamıyom seni düşünerek. Anılarımız, yatağımın altına koydum... İki aydır bakmıyorum seni tanıyan kimsenin gözlerine, seni görmemek için. Sadece kendi gözlerime bakıyorum! Tıpkı küçük bir kız gibi saatlerce aynanın karşısında kendimi izliyorum. Acı olan ne biliyormusun, günler geçtikçe gözlerimdeki resmin silinmeye başlıyor artık yavaş yavaş. Ama korkmuyorum bundan! Böyle olmasını SENİN GÖZLERİN İSTEDİ!

Şimdi çıkıp gelsen, ne yaparım bilmiyorum. Herhalde hiçbirşey. SENİ SEVİYORUM evet hem de çok ama, bu kadar. Sadece bu kadar! HİÇBİRŞEY BEKLEMİYORUM SENDEN! Ancak zayıf insanlar karşısındakinden bekler birşeyler...

Neyi özlüyorum biliyor musun? Sadece neyi özlüyorum? Ya da niye ağlıyorum geceleri sen yoksun diye! Merak ediyormusun?... Bana kızdığın zaman boynunun sol tarafındaki damarını! Öyle tatlı şişerdi ki, pişman olmazdım seni kızdırdığım için! Keşke yine kızsan bana!...

Hayır, hayır sevgilim! Henüz delirmedim. Çünkü herşeyimi kaybetmedim ben. Yaşamı seviyorum! Yaşamayı seviyorum! Zaten yaşam getirmedi mi seni bana! Beni sana iten yaşam değil miydi!

Odamdayım! Ve günlük giysiler var üstümde. Kısa bir şart, askılı bir bluz, tepeden topladım saçlarımı -hiç kestirmedim saçlarımı o günden sonra- Hani hep derdin ya, seni bu halinle daha çok seviyorum diye! BOŞVER! SEVME BENİ!

Çünkü ben sezmiyorum kendimi; seni sevdiğim kadar...

Son hoşçakalını söylüyorum sana, yürekten! Yollarım sana çıksada, gözlerim seni görsede, elbet bir gün mutlaka kaybolacak dudaklarım arasındaki ismin! Yine de o günü beklemekte güzel! Hoşçakal TEK SEVDİĞİM, İLK SEVDİĞİM! Hoşçakal! Yaşamla kal!

Aylin Çağrı - İzmir

Müzik Seni Gösteriyor

Bir kopuşun öyküsü bu. Ya da yaşayamadığımız bir ilişkinin yaşadığımız sancısı. Ne kadar garip! O benim hayatımdayken her olayın iyi olması da, ben O'nun hayatındayken herşeyin fena gitmesi. Bu bir raslantıdan öte bir şey. Müzik, O'nu sevdiğimi gösteriyor. O konuşurken, derinlerimden, keşfedemediğim yerlerimden bir orkestra -benim orkestram- bütün enstrümanlarıyla bir müziğe başlıyor. Hani vardır ya, içimizi inciten tınılar. Anlam bulamadığımız -belki de hiç aramadağımız- ama yine de geçmişi kurcalama ihtiyacına girdiğimiz müthiş sarsıcılıklar... Ve sustuğu anda O, midemde bir es vuruşu...

Bir yitişin öyküsü bu. Her seferinde "bu defa becereceğim" diye atladığımız aşk yolculuklarından, otobüsü kaçırarak geri dönmeler. O anlarda, ellerimi saklamaya çalışırım ben, çünkü beceriksizliğim önce midemden, sonra ellerimden vurur bana. Ama kaçınılmazdır, gizlediğim yerden çıkarmak ellerimi. Sonra bakmamaya çabalarım ama bu da kaçınılmazdır. İncelerim elimi, hareketlerini, tutuşlarını, pakmak araları incitir en çok beni. Biraz yalnızdır ellerim, tutuşlarım hep acemicedir. Aşk çizgim bir yeninden kesilmiştir.

Geceler ilerlemeyi sigara paketleri ve dökülemeyen sevda külleri... Düşünceler, düşünceler....

Bilir misiniz? Diğer insanları yargılayan, eleştiren insanlar, kendilerine kale yaparlar sevdasızlığı... Kaleleri yıkmak için yıllarca çalışırlar ve yıktıklarında "geç kalmışlık" kucaklar onları.

O kaleyi tekrar onarırlar ve tepesine çıkıp, kendilerini atarlar.

Ben O'nu seviyorum, müzik O'nu gösteriyor.

Aylin Tan - İstanbul

Dikkat!

1972'de Aziz Nesin tarafından kurulan Nesin Vakfı çocuklarının yararlanacağı bir ilköğretim okulunun acilen açılması gerekiyor. Vakfın geliri böyle bir tesis için yeterli olmadığından, "**Aziz Nesin İlkokulu**" ile ilgili iki yıldır bir kampanya yürütülüyor. Bu kampanyaya katkılarınız için banka hesap numaraları aşağıdaki gibi.

TL: Nesin Vakfı, Yapı Kredi Bankası,
Çatalca şubesi, No: 1030154-9
TL: Nesin Vakfı, Ziraat Bankası,
Selamiçeşme Şubesi, No: 4566

Tavsiye

15 Eylül 1999
Saat: **21.15**'te
TRT 2'de Ekmek Kavgası (**Orhan Kemal Belgeseli**) gösterilecektir.
İzlemeniz yararınıza olacaktır!!

Sayı: 64 / Eylül 1999
Sahibi: Şimera Basın Yayın Ltd.Şti. Adına Mehmet ÇAĞÇAĞ **Yayın Yönetmeni ve Sorumlu Yazı İşleri Müdürü:** Metin ÜSTÜNDAĞ
Yayın Koordinatörü: Hatice MERYEM **Haber Merkezi:** Ayhan BOZKURT, Oylum GÖLBAŞI **Satış:** Cüneyt AYDIN **İşletme:** Orhan AÇAR **Grafik Uygulama:** Mustafa DEVRİM, Mert HOŞGÖR **Dizgi:** Cemal VANLI **Montaj:** Kadri ÇAVUŞOĞLU **Müessese:** Ali YAVUZ
Halkla İlişkiler: Suzan ERBAŞ **Muhasebe:** Adnan YAMAN **Bina Görevlisi** Yasin ADIYEKE **Tel:** 292 95 65 (4 HAT) Dahili 117 / 121 **Fax:** 251 52 67 **Adres:** İstiklal Cad. İmam Adnan Sok. No:20 80800 Beyoğlu - İstanbul **Baskı:** Ilıcak Matbaası **Dağıtım:** Bir-Yay
Abonelik için **Tel: 0(212) 251 42 44**'den **Sevil ŞAPÇI** ya da **www.leman.com.tr** adresinden her türlü bilgiyi edinebilirsiniz. İsteklerinizi **0(212) 245 38 06** no'lu faksa iletebilirsiniz.

Akşamsefası

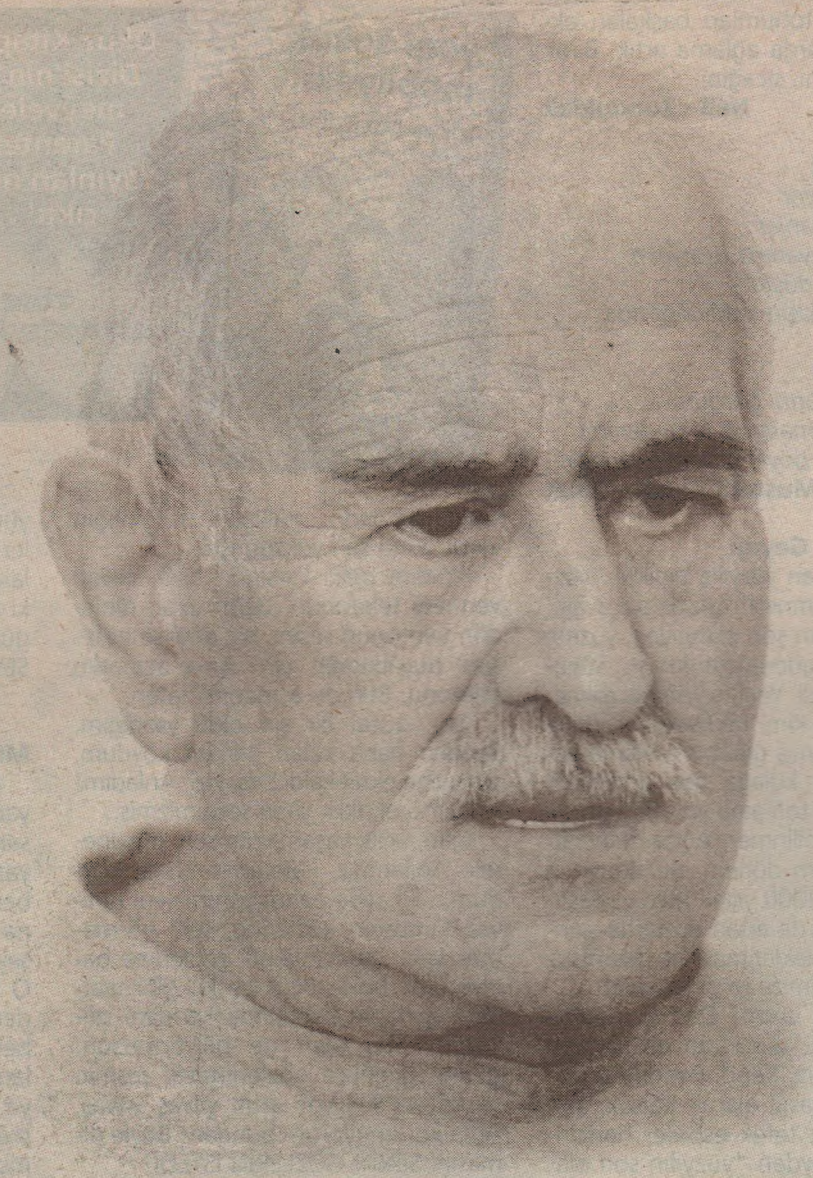

Günce / Ağustos'99

Can Yücel beklendiği gibi, insan gibi öldü.
Datça'ya gömülmesine seviniyorum.
(Eh bu kadar nalıncı keserliği olur,
artık ben **Datça**'da doğmuşum ya)

Yeni Hasan'ın başı sağolsun.

Öküz'cülerin ve herkesin başı sağolsun.
Gerçek Öküzler hariç!

Can, **Sait Faik** gibiydi, ya da **Orhan Veli.**

Körfez'deki derin suya bakarsanız mihrapta **Yahya Kemal** değil,
Can Yücel'i görürsünüz. Zaten iri cüssesiyle **Yahya Kemal** sığmaz.

Can Yücel bence, **Nâzım'**dan da büyük çalkantı yaratmıştır.
İngiliz siciminde ısrar etmesi yerinde olmuştur.
Elbet alkışlanarak uğurlanacaktır.

O'nun komşuluğundan hiç rahatsız olmadım,
O'nunla hiç kavga etmediğime yanarım.
Bak o kadar.

Aksilik işte iki ayağıma da basamıyorum.
Bana galiba İstanbul Kemik Hastanesi gözüküyor.
İki bacak da iltihap kapmış, diyorlar.

ECE AYHAN

Akşamsefası